PILGRIMS TILLFÄLLIGA BETRAKTELSER

NYA JÄMTE ÄLDRE

AV

KARL PALMBERG

UPPSALA
J. A. LINDBLADS FÖRLAG

ÖREBRO 1912
LITTORIN RYDÉN BOKTRYCKERI

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken digitaliserades i mars 2012.

FÖRORD.

Av följande "Pilgrims tillfälliga betraktelser" — ett hundra till antalet — äro en del nya, icke förut publicerade, och en del äldre, vilka under en följd av omkring 30 år då och då varit införda i Sanningsvittnet. Även dessa senare äro nu till stor del omarbetade, särskilt vad tillämpningarne vidkommer. Därjämte hava betraktelserna ordnats i särskilda avdelningar till underlättande vid uppsökandet.

Beträffande innehållet är tydligt att detta icke får bedömas, som om betraktelserna vore genomtänkta avhandlingar, predikningar eller föredrag. De äro ögonblicksbilder, eller heliga blommor, plockade vid vägen, till vederkvickelse, ledning och hjälp för andra pilgrimer. Att enkla bilder valts för framställningen av även djupare sanningar, tror jag vara fullt försvarat av bibelns exempel, där få sanningar förekomma, bakom vilka icke finnes en mer eller mindre utförd bild.

Betraktelserna, som nu utgivas på fleres begäran, torde lämpa sig, utom till enskild uppbyggelse, även till föreläsande vid syföreningar och mindre sammankomster ävensom vid val av ämnen för s. k. bibelsamtal eller andra samtal till uppbyggelse. Genom bilden bevaras den framställda lärdomen bättre, än om framställningen4

skett utan bild. Att somliga av betraktelserna äro längre och somliga kortare, beror, utom av ämnets egen innebördhuvudsakligen därav att de skrivits på olika tider och under olika förhållanden.

Så gå då ut, du lilla skrift, och vittna om Dens kärlek och barmhärtighet som älskat oss in i korsets död!

Smålands Taberg den 12 juli 1912.

Karl Palmberg

IMl REGISTER.

N:o

7
N:o

W II

Guds och IQristi kärlek.

i

Modershjärtat

eller

"Kärleken är starkare än döden."

I staden Berlin tilldrog sig den 7 okt. 1879 följande fasansfulla händelse, ur vilken dock framlyser en stråle av nästan gudomligt ljus.

I en källarelokal vid Johannesgatan bodde en änka med sina två barn och en tjänarinna, försörjande sig med kemisk tvätt, bedriven i samma lokal. Bland annat användes därtill benzin, förvarad i stor myckenhet i rummet bredvid. Nu, i ett ögonblick, antändes genom oförsiktighet den ur benzinförrådet utströmmande gasen, och en förfärlig explosion inträffade. Huset skakades, fönster och dörrar sönderspittrades och kastades långt bort. Ankan själv slungades ut på gatan. På källaretrappan låg det ena barnet kvidande, det andra vältrade sig under jämmerrop inne i eldhavet. Längre in låg liket av tjänarinnan, ögonblickligen dödad.

Vad fick man nu se?

Jo, så förfärligt bränd och sårad som änkan var, ville hon störta sig in i rummet för att rädda barnen, efter vilka hon uppgav de mest hjärtslitande rop. Brännande sår, sönderslitna lemmar, eldhavet i rummet — allt var ett intet emot den brinnande

elden i modershjärtat. Dock, tillägger berättaren, hindrade man henne från att störta sig in. Av barnen var det ena dött, det andra hoppades man kunna rädda.

En annan lika gripande händelse.

I de glest bebodda trakterna längst norrut i vårt land gick en kvinna för några år sedan med sitt lilla barn och överfölls av en svår snöstorm. Seende att hon icke kunde rädda både sig och barnet, avklädde hon sig större delen av sina kläder och lindade in barnet uti. På morgonen fann man kvinnan död och frusen stel i snödrivan, men barnet

friskt och leende i det väldiga klädbyltet.

* *

Dpssa bilder öm modershjärtat äro i så måtto skilda från alla övriga bilder, att de äro gudomliga, då andra äro blott mänskliga. Gud själv har i Es. 49 kap. och på andra ställen talat om modershjärtat och* använt dess glöd såsom en bild av glöden i hans eget hjärta. Själv anmärker han dock, att bilden är i så måtto för matt, att om en moder förgäter sitt livs son så att 'hon icke mer förbarmar sig över honom, så skall han, Gud, dock aldrig för-gata sina elända.

Tänk vad som i dessa bilder säges om Guds och Jesu Kristi kärlek! Ankan så ock den ändra modern förgåto allt — eldsdöden och döden av köld — allt för en enda tvingande känsla: barnen förgås, de måste räddas. Och hade

änkan varit allsmäktig, tror du då, att det ena barnet fått dö? Nej, evigt nej! Hon hade ögonblickligen släckt elden eller ilat undan elden med de älskade barnen vid sitt hjärta, kysst bort deras tårar och icke stannat förr än hon fått sätta ned dem i full trygghet. Och den andra modern — ja hon gjorde det enda hon kunde för sitt barn, hon dog för det. Sådant är moders-11

hjärtat, dock blott en människas hjärta,* ja en syndig och djupt fallen människas hjärta!

Hurudant skall då Guds och hurudant skall Kristi hjärta vara! Säger Salomo om kärleken i allmänhet att han är stark såsom döden, så måste Guds kärlek vara starkare än döden. Guds kärlek måste yara utan någon jämförelse, måste gå utöver även den starkaste moderskärlek väl så många gånger som det finns stjärnor på himmelen eller sandkorn i havet. Vill du därför hava en bild av den kärleken, så måste du tänka dig ett stort världshav, flytande fullt över alla bräddar av idel brinnande eldsglöd och varje glöd i det havet — bildlikt talat — starkare än döden. Sådan är Guds kärlek!

Ar det svårt för dig att av blotta orden och bilderna fatta Guds och Kristi kärlek, så skåda då själva handlingen. Jesus Kristus lämnade sin faders sköte jämte den himmelska härligheten, där han var omgiven av lovsägande änglaskaror och otaliga frälsta andars jubelrop, lämnade allt och steg ned bland oss här i dödens kula, ja gick mitt i döden, korsets död — allt för att rädda dig och mig. Han led korset och aktade icke smäleken, egentligen "föraktade" smäleken, höll smäleken för intet mot det att få frälsa oss.

Föreställ dig detta på följande sätt: På ena sidan låg smälek, hat, list, förbannelser, ångest, blodssvett, bojor, gisselslag och sist en så föraktad och förbannad död, att våra mördares avrättning är idel ära däremot. På den andra sidan lågo de arma människobarnen, bundna, döda och höllo på att brinna inne i evinnerlig eld, kunnande räddas blott därigenom att han gav sig i döden för dem. Vilket valde han då? — O, hans val var redan gjort. Han tog allt det förra: smälek, ångest, blodssvett, gisselslag och sist döden, och aktade det som idel ära, ja ansåg det som ett förhärligande (Joh. 13: 31), blott han fick rädda oss från att förgås! Han led12

korset och alctade icke smäleken, och vart lydig intill döden, ja intill korsets död. Sådan, ja sådan är Jesu Kristi kärlek.

Och vill du se även faderns kärlek bevisad i handling, så lyser ett sådant bevis fram just i sonens utgivande. uDäruti beprisar Gud sin egen kärlek till oss, att Kristus har dött för oss, när vi ännu voro syndareDär är något för dig och mig att se på, vi som alltid äro så benägna för att blott se och icke tro. Gud framställer sin egen kärlek till oss, och nog var detta en alldeles egen, en alldeles makalös kärlek, en kärlek utan något liknande exempel på hela jorden. Fullt medveten om de fasansfulla kval och den gräsliga död, som skulle möta sonen, giver han ut honom blott för att förbarma sig över oss. Det skedde, säger Petrus, efter Guds fastställda råd och förutseende. Han vägde, för att tala på människosätt, det ena mot det andra och kom då till det beslutet att utgiva honom. Varför aposteln Paulus säger, att Gud icke skonat sin egen son. Oss skonade han, men sonen skonade han icke. O Gud, o Gud, huru stor och obegriplig är dock din kärlek!

O Gud, hur är din kärlek stor! Hur ville du oss lisa, Oss hjälp bevisa! Den där på jorden bor Kan det ej fyllest prisa.

2

Eländets ö

eller

Kristus har älskat oss och utgivit sig själv for oss.

Alla spetälska på Sandwichsöarne förvisas för livstiden till ön Molekai. Regeringen uppfordrar 12

korset och alctade icke smäleken, och vart lydig intill döden, ja intill korsets död. Sådan, ja sådan är Jesu Kristi kärlek.

Och vill du se även faderns kärlek bevisad i handling, så lyser ett sådant bevis fram just i sonens utgivande.

uDäruti beprisar Gud sin egen kärlek till oss, att Kristus har dött för oss, när vi ännu voro syndareDär är något för dig och mig att se på, vi som alltid äro så benägna för att blott se och icke tro. Gud framställer sin egen kärlek till oss, och nog var detta en alldeles egen, en alldeles makalös kärlek, en kärlek utan något liknande exempel på hela jorden. Fullt medveten om de fasansfulla kval och den gräsliga död, som skulle möta sonen, giver han ut honom blott för att förbarma sig över oss. Det skedde, säger Petrus, efter Guds fastställda råd och förutseende. Han vägde, för att tala på människosätt, det ena mot det andra och kom då till det beslutet att utgiva honom. Varför aposteln Paulus säger, att Gud icke skonat sin egen son. Oss skonade han, men sonen skonade han icke. O Gud, o Gud, huru stor och obegriplig är dock din kärlek!

O Gud, hur är din kärlek stor! Hur ville du oss lisa, Oss hjälp bevisa! Den där på jorden bor Kan det ej fyllest prisa.

2

Eländets ö

eller

Kristus har älskat oss och utgivit sig själv for oss.

Alla spetälska på Sandwichsöarne förvisas för livstiden till ön Molekai. Regeringen uppfordrar13

alla för spetälska misstänkta personer att anmäla sig hos sundhetsinspektören i deras distrikt, som undersöker dem, och, om sjukdomen förefinnes, sänder dem till eländets ö, som Molekai kallas. Lagen är bindande för alla, rika som fattiga, utländingar som infödda, barn som åldringar.

On har sina kyrkor, skolor, butiker och regeringskontor, alla besörjda av spetälska. Högste styresmannen på ön är även spetälsk. Ett kompani av frivilliga har bildat sig, alla spetälska. Även en musikkår av spetälska finnes, till stor glädje för befolkningen. Då den berättelse, jag här följer, avgavs, fanns en utmärkt sångkör, ledd av en ung flicka med en vacker röst, men naturligtvis spetälsk.

On hade då omkring 800 personer, alla spetälska utom en enda.

Ja, alla utom en enda.

En ung katolsk präst, Damien, nedsatte sig nämligen på ön, ehuru fullkomligt frisk. Han hade stora utsikter på äreplatser i kyrkan, men de spetälskas nöd gick honom så innerligt till hjärtat, att han beslöt giva sitt liv för dem. Han bad regeringen om tillåtelse att, ehuru icke spetälsk, få begiva sig till och bo på ön. Man häpnade över hans beslut men beviljade det.

Lik en solstråle i ett mörkt gravkapell gick han bland de spetälska, tjänande dem, tills även han

blev spetälsk och rycktes bort av döden.

* *

Detta är ju en förfärande bild av syndens gräslighet, men ock en ljuvlig målning av frälsningens härlighet.

Ingen av dessa spetälska levde egentligen utan dogo, ehuru långsamt. Så är var och en, som lever utom Kristus, stadd i ett långsamt döende, dels så att han blir mera död för Gud för varje dag som går och dels så, att han sist måste stanna i den14

eviga döden. Gråta och synda eller skratta och synda kommer på ett ut. Ty likt spetälskari har synden i bägge fallen sin bestämda egenskap och sin givna följd. Detta gäller millionären som tiggaren, prästen som bonden, barnet som gubben. Vem som än intager gift får erfara dess verkan. Syndens sold eller lön är ovillkorligen döden.

Detta förhållande kan icke ändras av något. Ingen bön och ingen ånger kan ändra det. Ty syndens natur kan icke ändras. Du kan genom ånger och bön komma ur synden, men sker icke detta, så måste du dö, även om du beder och ångrar dig. Ja icke ens Gud kan ändra detta förhållande. Han har skaffat en hjälp för dig ur synden, men om den hjälpen icke mottages, så kan han icke hjälpa dig. Visst var Kristi hjärta fullt av förbarmande och kärlek,

dock sade han: Om I icke tron, att det är jag, skolen I dö i edra synder.

På ön Molekai finnas präster, kyrkor och skolor. Detta ändrar dock icke det sorgliga förhållandet. Prästen och 'skolläraren äro spetälska liksom det övriga folket och dö därför med det övriga folket. De kunna trösta de döende men icke avvärja döden. Så är vårt land och övriga kristna länder uppfyllda av kyrkor och skolor med sina präster och lärare. Dop, nattvard och predikan äro ock anordnade bland de döende syndarne. Och till sjukbäddarna skynda lärare att hugsvala mot döden. Allt detta är ju gott, men mot det förhållandet, att den som är i sina synder också dör i sina synder, hjälper det icke.

Även predikan om Kristus tjänar till intet, i fall Kristus predikas så, att syndarne få stanna kvar i sina synder. Ty det förhållandet kan Kristus icke ändra, att syndens lön är döden. Kristus och Judas voro så nära varandra och Judas kände Kristus så väl och Kristus älskade Judas så innerligt, men emedan han förblev i sina synder, så måste han ock dö i dem.15

Men finnes då ingen hjälp?

Jo en, men blott en.

Bland de spetälska på ön gick en man, som icke var spetälsk och som därför icke tvingats dit av någon lag. Han tog frivilligt på sig den spetälska de hade, för att kunna hjälpa dem, och dog sist de spetälskas död. Så har ock hit till jorden kommit en, som var utan synd och som icke tvingades hit av någon lag, Jesus Kristus, Guds egen son. Han föddes in i vårt kött och blev sålunda ett med oss för att hjälpa oss ur det, som lådde vid vårt kött, nämligen synden med alla hennes följder. Han tog vårt, på det att vi skulle få hans.

Mellan pater Damiens överflyttande till ön Mo-lekai och Kristi nedstigande till jorden är dock en viktig skillnad vad det bevekande skälet vidkommer. Han gjorde det endast av medlidande med de elända. Kristus åter nedsteg hit av kärlek. För att fatta den väsentliga skillnaden antag, att bland de spetälska på ön hade funnits en kvinna, vilken denne Damien hade utkorat till sin brud, samt att han vetat sig kunna rädda henne från den vissa döden genom sin ditkomst. Då hade han kommit dit icke blott av medlidande såsom nu utan av kärlek. Så kom Kristus hit av kärlek till oss. Vi voro nämligen redan före fallet utkorade till hans brud. Då vi nu fallit, så måste han antingen rädda oss eller mista oss. Det senare kunde han icke och därför gjorde han det förra.

Nedkommen till jorden och inkommen bland oss syndare, var hans öde sammanknutet med vårt. Enligt Guds fastställda råd var han utgiven, varför människorna fingo behandla honom såsom de ville. Och de kunde icke nöja sig med mindre än att de blevo honom kvitt. Och så uppfylldes då Guds råd, och återgång till Gud bereddes åt oss genom hans blod.

Ja återgång till Gud, prisad vare Jesu Kristi kärlek! Då de spetälska fördes till eländets ö, var16

hoppet slut att få återvända. Vi åter få genom Kristi blod vända tillbaka ur våra synder, så många vi vilja och när vi vilja. "Du utsläpper genom ditt förbundsblod dina fångar utur kulan." Vid eländets ö såg man spetälskå landstiga, men man såg aldrig någon av dem lämna ön. Vi åter få lämna vår fångenskap i synden, när vi vilja. Hade någon försökt rymma från ön, så hade utställda vakter genast fört honom tillbaka. Oss åter är den helige anden alltid redo att vid minsta vink föra ut ur syndens fångenskap. Ja även sändebud genomforska varje vrå av vårt fängelse för att finna oss och föra oss ut. Och från fastlandet, Guds församling, vinka redan räddade oss att skyndsamt komma.

I en annan mening är en kristens hela jordeliv ett kvarstannande på eländets ö. Han lever ännu i ett dubbelt förhållande: uttagen och dock icke fri. Han är icke längre uti sina synder, men synden är ännu uti honomy till hans djupa ångest och smärta. Han suckar och beder att bliva kvitt den sista kvarlevan. Och en gång skall även detta ske. Han skall med både kropp och själ slutfrälsas till Guds himmelska rike.

3

Förande sitt bohag med sig

eller

Guds kärlek utgjuten i våra hjärtan.

Engelska drottningen Viktoria hade den egenheten, att hon förde egna tjänare, egna husgeråd och ofta egna möbler med sig, när hon for utrikes, även då hon besökte utländska hov. Härskarinnan över ett av jordens största riken ville icke låta sig betjänas av andra än egna tjänare, icke sitta på en 16

hoppet slut att få återvända. Vi åter få genom Kristi blod vända tillbaka ur våra synder, så många vi vilja och när vi vilja. "Du utsläpper genom ditt förbundsblod dina fångar utur kulan." Vid eländets ö såg man spetälskå landstiga, men man såg aldrig någon av dem lämna ön. Vi åter få lämna vår fångenskap i synden, när vi vilja. Hade någon försökt rymma från ön, så hade utställda vakter genast fört honom tillbaka. Oss åter är den helige anden alltid redo att vid minsta vink föra ut ur syndens fångenskap. Ja även sändebud genomforska varje vrå av vårt fängelse för att finna oss och föra oss ut. Och från fastlandet, Guds församling, vinka redan räddade oss att skyndsamt komma.

I en annan mening är en kristens hela jordeliv ett kvarstannande på eländets ö. Han lever ännu i ett dubbelt förhållande: uttagen och dock icke fri. Han är icke längre uti sina synder, men synden är ännu uti honomy till hans djupa ångest och smärta. Han suckar och beder att bliva kvitt den sista kvarlevan. Och en gång skall även detta ske. Han skall med både kropp och själ slutfrälsas till Guds himmelska rike.

3

Förande sitt bohag med sig

eller

Guds kärlek utgjuten i våra hjärtan.

Engelska drottningen Viktoria hade den egenheten, att hon förde egna tjänare, egna husgeråd och ofta egna möbler med sig, när hon for utrikes, även då hon besökte utländska hov. Härskarinnan över ett av jordens största riken ville icke låta sig betjänas av andra än egna tjänare, icke sitta på en17

stol eller gå på en matta, som icke voro hennes, och icke äta med en sked eller på en tallrik, om vilka hon icke kunde säga: de äro mina. Därför behövde man blott ställa tomma rum till hennes förfogande. I vagnar, som sändes före eller gingo med i hennes tåg, medförde hon vad som behövdes till

hennes mottagande.

* *

*

Detta är en skön och träffande bild av det största och nådefullaste under på jorden, Guds boende i en människa. Även han medför allt som behöves. Varför en syndare, för att mottaga honom, blott behöver ställa sitt arma, nakna och oprydda hjärta till hans förfogande. Han helgar, pryder och uppfyller det, sedan han skaffat bort allt därinne, som icke förenar sig med hans inneboende. Sedan bor han där i sitt eget verk, kunnande säga om allt: Min hand har gjort det och utan mig är här intet

Härom säger Jesus själv: Om någon älskar mig, skall han hålla mitt ord, och min fader skall älska honom, och vi skola komma till honom, och göra (så grundtexten) vår boning hos honom. Märk göra, icke kräva iordningsställd boning. Ännu tydligare uttalar aposteln detta i de underbart sköna orden i Rom. 5: 5: Guds kärlek är utgjuten i våra hjärtan genom den helige anden, som blivit oss given. Här säges uttryckligt, vilka — för att tala med bilden — de bohagsting äro, som Gud medför, då han kommer och gör sin boning i en människa. De äro kärlek, gudomlig kärlek med alla sina gåvor och yttringar. Det av Gud födda nya livet i en människa består alltså i kärlek, ren, gudomlig, över all natur gående kärlek. Såsom Johannes ock säger: Var och en som älskar, han är född av Gud och känner Gud.

Kärleken, det vill säga all sann och ren kärlek,[18]

är av Gud. Det är, som då vi hos ett träd se rot, stam och grenar, och allt dock är samma träd. Den i jorden gömda roten är fadrens av evighet dolda kärlek. Den synliga stammen är samma kärlek uppenbarad i Kristus, Kristi kärlek, korsets kärlek. De spridda grenarne och kvistarne äro samma kärlek, utgjuten genom anden i de trognas hjärtan, andens kärlek, brödrakärleken. Sålunda fadrens kärlek, sonens kärlek, och den helige andens kärlek, och allt samma kärlek. Eller Guds kärlek och vår kärlek, och dock samma kärlek. Vår kärlek till Gud och till bröderna är endast ett återsvar på Guds av oss erfarna kärlek, såsom markens doftande är ett återsvar, då hon mättats av regn och värmes av solen. Vi älska, emedan Gud först älskat oss.

Så länge därför en pånyttfödd människa älskar, så förbliver Gud i henne, men så snart hon upphör att älska, viker Gud. Såsom Johannes säger: Den som förbliver i kärleken, han förbliver i Gud och Gud i honom. Men den som icke älskar, han förbliver i döden. Därför ser man, huru somliga kristna efter sin nya födelse först en tid älska med Guds egen kärlek, sålunda älska även sina bittraste vedersakare, och äro lyckliga, men om en tid upphöra med denna kärlek och nu sjunka ned i dysterhet och mörker. De få t. ex. i sin närhet en så odräglig människa, att de mena sig göra rätt, då de hata henne, ehuru de veta, att Gud älskar henne. Nu förbliver Gud icke längre hos dem, liksom den engelska drottningen säkerligen farit sina färde, om man förklarat sig väl tåla henne men icke hade tålt hennes medhavda husgeråd. Eller där är en motståndare i fråga om läran eller de kyrkliga frågorna, vilken man icke kunnat övertyga, varför ens kärlek till honom upphör. Även nu viker Gud med sin kärlek och sin frid- Likt en gång fariséerna anser man sig tvungen rentav för Herrens skull att utesluta åtskilliga till och' med bröder ur sin kärlek.[19]

Men därmed utesluter man ock Gud med hans kärlek. Men var icke tillfredsställelsen att få hata en människa och tillfredsställelsen att få hava rätt en bra ringa ersättning för Guds kärlek och Guds frid? Jo visserligen.

Nu uppstår en viktig fråga: Huru skall jag kunna igenkänna Guds kärlek uti mig och sålunda veta, att jag är verkligt född av Gud?

Jo, tänk noga efter, om du, sedan du blev omvänd, älskar med en kärlek, som är över och emot naturen, sålunda älskar den eller dem, som du enligt din natur och världens sed måste hata. Av naturen kommer du kanske så långt, att du kan tåla en odräglig människa, som bevisar dig ont med ord och gärning. Men bor Guds kärlek uti dig, så icke blott tål du henne, utan verkligt älskar henne, väl icke med kärlekens glädje men så att du brinner av åstundan att kunna rädda, hjälpa och bevisa henne gott i alla stycken. Och detta är icke blott en känsla hos dig, utan du gör henne verkligt gott, såsom Gud gjorde den mot honom fientliga världen gott, då han skänkte henne Kristus. Ar det så, då är du visserligen född av Gud. Men är det icke så, då har du skäl att misstänka, att Guds kärlek ännu icke är utgjuten i ditt hjärta.

4

Jordbanan i rymden

eller

Vad är det som bevarar en kristen på rätta vägen?

Huru orimligt för våra ögon, står det dock fast, att solen står stilla men jorden rör sig i kretsar kring henne. [19]

Men därmed utesluter man ock Gud med hans kärlek. Men var icke tillfredsställelsen att få hata en människa och tillfredsställelsen att få hava rätt en bra ringa ersättning för Guds kärlek och Guds frid? Jo visserligen.

Nu uppstår en viktig fråga: Huru skall jag kunna igenkänna Guds kärlek uti mig och sålunda veta, att jag är verkligt född av Gud?

Jo, tänk noga efter, om du, sedan du blev omvänd, älskar med en kärlek, som är över och emot naturen, sålunda älskar den eller dem, som du enligt din natur och världens sed måste hata. Av naturen kommer du kanske så långt, att du kan tåla en odräglig människa, som bevisar dig ont med ord och gärning. Men bor Guds kärlek uti

dig, så icke blott tål du henne, utan verkligt älskar henne, väl icke med kärlekens glädje men så att du brinner av åstundan att kunna rädda, hjälpa och bevisa henne gott i alla stycken. Och detta är icke blott en känsla hos dig, utan du gör henne verkligt gott, såsom Gud gjorde den mot honom fientliga världen gott, då han skänkte henne Kristus. Ar det så, då är du visserligen född av Gud. Men är det icke så, då har du skäl att misstänka, att Guds kärlek ännu icke är utgjuten i ditt hjärta.

4

Jordbanan i rymden

eller

Vad är det som bevarar en kristen på rätta vägen?

Huru orimligt för våra ögon, står det dock fast, att solen står stilla men jorden rör sig i kretsar kring henne.20

Men vad är det som fasthåller jorden i den tomma rymden, så att hon varken ryckes närmare solen eller slungas längre bort?

Intet annat än solen själv. Större föremål i världsaltet draga nämligen mindre föremål till sig. Detta sker efter en bestämd lag, grundad på föremålens inbördes storlek och vikt. Solen, det större föremålet, måste därför draga det mindre föremålet, jorden, till sig. Men då nu solen och jorden stå i ett bestämt storleks- och viktförhållande till varandra, så kan solen varken draga jorden närmare sig eller låta henne avlägsna sig. Okades eller minskades jordens volym och vikt, så ändrades ock hennes bana. Men nu sker varken det ena eller andra, och så löper hon årtusen efter årtusen just samma väg i rymden som hon gjorde i skapelsens morgon.

Där hon löper fram i en krets lik hjulets ytter-ring, har hon en mur så att säga på vardera sidan, nämligen på inre sidan solens glödande hetta och på den yttre sidan rymdens isande köld. Komrae hon närmare solen, så skulle allt förtäras av hetta, och fjärmade hon sig, så skulle allt förgås av köld. Men nu behåller solen henne — kärleksfullt, så att säga — just där det är bäst för henne att vara, så ock

för de varelser och ting som finnas på henne.

* *

Denna bild talar för sig själv.

Solen är Jesus Kristus, full av Guds kärlek. Gud är kärlek, varför även Jesus Kristus är kärlek, liksom solen är idel eld.

Blir en syndare dragen till och fattad av Kristi härlighet, särskilt av hans innerliga kärlek, så är han, likt jorden i rymden, i sitt rätta läge och element. Behovet av Kristus till förlåtelse och rening håller honom fast, och smaken av hans ljuvlighet fyller hans hjärta med glädje och frid. I kraft härav avhålles han från ondskan och orättfärdigheten i21

världen oeh förbliver i sitt rätta läge. Han är, såsom aposteln säger om sig, fattad av Kristus och lever i Kristus samt är därigenom en ny skapelse, liksom vår jord, trots sin obetydlighet, är en del i det härliga solsystem, till vilket vi höra. Han är icke mera sin egen utan Kristi tillhörighet.

Liksom solen fasthåller jorden genom sina egenskaper, så fasthåller Kristus oss med sina egenskaper. Kristus är stor, vi små. Kristus är rik, vi fattiga. Kristus är stark, vi svaga. Kristus är vis, vi dåraktiga. Kristus är god, vi onda. Kristus är tålig, vi otåliga. Kristus förlåter, vi fela. Kristus har en himmel att skänka, vi hava utan honom blott helvetet att vänta. Så håller han oss såsom mottagare fast hos sig, han, givaren av allt vad vi nu och till evig tid behöva.

För jorden är det icke nog med, att hon är där hon bör vara i förhållande till solen. Hon måste även stundligen vrida på sig, så att de olika delarna på hennes yta få det ljus och den värme de behöva. Så även med en kristen. Han är fattad av Kristus, men måste själv dagligen söka fatta mer av honom. Behovet av Kristus måste ständigt

underhållas genom självrannsakande och jämförelse med hans heliga liv. Den andliga smaken måste ock underhållas genom att dagligen äta av honom såsom livets bröd. Därav följer en riktig avsmak och vedervilja för allt ont och orent så i det egna hjärtat och levernet som ute i världen. "Drag oss efter dig, så löpa vi", beder bruden i Höga visan. Och sångaren säger om en andligen frisk och vaken kristen I

Hans liv är Jesus känna, Vill mer ock känna'n än. Hans levnadslag är denna: En Guds och mänskors vän.

Stundom säges och skrives det, att jorden icke alltid skall förbliva på sitt nuvarande avstånd från22

solen utan dragas närmare, ja alldeles intill henne, vilket ju skulle medföra jordens undergång, enär hon då måste förtäras av solens gränslösa hetta. I fråga om de troende är ett sådant närmande intill solen Jesus Kristus int.et blott antagande utan skall bliva full verklighet. Han skall, såsom han sade före sin bortgång, själv komma och taga oss till sig, att vi må vara där han är. Nu ett med honom i tron, varda vi då ett med honom i verkligheten. Detta skall dock icke såsom i bilden medföra vår undergång, utan vår fulla, eviga lycka. Vi skola se honom, såsom han är, och varda lika honom. Vi skola värmas av hans innerliga kärleks glöd, men icke för att förtäras, utan för att riktigt leva upp och sedan leva med honom evinnerligen.

5

En konsuls ämbete

eller

Sänd endast for att hjälpa*

Som man vet, anställer varje lands regering ämbetsmän under namn av konsuler i främmande länders städer, i synnerhet om dessa äro mera besökta handelsplatser. De tillsättas för att hjälpa sin regerings undersåter, synnerligen alla mera nödställda.

En samvetsgrann konsul måste därför hava sin dörr öppen för alla besökande och sitt öra vänt till alla klagande, utan annat villkor än att de höra till det folk, vars regering anställt honom. Aro de fattiga, skuldsatta eller annars komna på förfall, så måste han hjälpa dem så långt han kan. Vilja de resa hem, men sakna medel därtill, så bör han kunna lämna respenningar i förskott och sedan befordra dem hem, och är i detta fall icke kvitt sitt uppdrag förr, än de äro hemma. 22

solen utan dragas närmare, ja alldeles intill henne, vilket ju skulle medföra jordens undergång, enär hon då måste förtäras av solens gränslösa hetta. I fråga om de troende är ett sådant närmande intill solen Jesus Kristus int.et blott antagande utan skall bliva full verklighet. Han skall, såsom han sade före sin bortgång, själv komma och taga oss till sig, att vi må vara där han är. Nu ett med honom i tron, varda vi då ett med honom i verkligheten. Detta skall dock icke såsom i bilden medföra vår undergång, utan vår fulla, eviga lycka. Vi skola se honom, såsom han är, och varda lika honom. Vi skola värmas av hans innerliga kärleks glöd, men icke för att förtäras, utan för att riktigt leva upp och sedan leva med honom evinnerligen.

5

En konsuls ämbete

eller

Sänd endast for att hjälpa*

Som man vet, anställer varje lands regering ämbetsmän under namn av konsuler i främmande länders städer, i synnerhet om dessa äro mera besökta handelsplatser. De tillsättas för att hjälpa sin regerings undersåter, synnerligen alla mera nödställda.

En samvetsgrann konsul måste därför hava sin dörr öppen för alla besökande och sitt öra vänt till alla klagande, utan annat villkor än att de höra till det folk, vars regering anställt honom. Aro de fattiga, skuldsatta eller annars komna på förfall, så måste han hjälpa dem så långt han kan. Vilja de resa hem, men sakna medel därtill, så bör

han kunna lämna respenningar i förskott och sedan befordra dem hem, och är i detta fall icke kvitt sitt uppdrag förr, än de äro hemma.23

Dock icke nog med, att han hjälper dem, som själva infinna sig- hos honom. Han måste även gå ut för att uppsöka nödställda landsmän, kanske på sjukhusen eller i fängelserna, och även då söka hjälpa; detta i synnerhet om någon anmält deras nöd och inlagt förböner för dem.

Och när han gör allt detta, får han icke kräva ersättning därför. Ty det lands regering, hvars konsul han är, lönar honom.

* *

*

Detta, använt som bild, kastar ett klart ljus över en viktig sida i frälsningen. Den som uppmärksamt genomläser Jesu tal, synnerligen till fariséerna, måste förundra sig över, att han så ofta och med sådant eftertryck åberopar sin sändning från fadren. Kapitel efter kapitel och någon gång vers efter vers möter man dessa och liknande uttryck: sänd av fadren, utgången från Gud, nedkommen av himmelen; samt dessa: göra min faders vilja, hålla min faders bud, fullborda min faders verk o. s. v. Detta måste vara något grundväsentligt i vår frälsning, då det framställes så genomgående. Och det måste innebära en stor kraft, eftersom Jesus använde detta och nästan intet annat för att övertyga sina motståndare.

Ja, Herren Jesus har ett ämbete med avseende på oss, och vill man veta vad det ämbetet innebär, så behöver man blott se vad en konsul i jordisk mening har att uträtta. Likasom denne är anställd av sin regering, så är Kristus sänd av sin och vår fader och det i intet annat ärende än att rädda och återföra de förlorade barnen. De hade förgätit honom, men han hade behållit dem i en brinnande kärleks åtanke. Därför utgavs sonen till en hjälpare åt dem, utan annat krav än att de måtte låta sig hjälpas. För att utköpa de till lagens förbannelse24

skyldiga och i dödens träldom stadda barnen gav han ut sitt heliga och dyra blod. Och sedan har han — såsom han under sin vistelse på jorden så tydligt visade — sin dörr, sitt öra, ja sitt hjärta öppet för alla olyckliga syndare. Varom han tydligt sade: Allt det min fader giver mig, det kommer till mig, och den som kommer till mig skall jag sannerligen icke kasta ut

Men han tager icke blott emot, utan han går ock ut och söker upp de elända, som icke kunna, icke våga eller icke vilja söka honom. Så gjorde han med samaritiska kvinnan, så med Saulus på vägen till Damaskus och så med många andra under sitt kötts dagar. Detta gör han nu genom anden. Vilket i bibeln heter, att fadren drager till sonen, emedan det är fadrens ande som uppsöker och drager. Alla dessa, som han fått uppsöka, har han sedan noga reda på. Han känner deras bostad, såsom han sade till Ananias rörande Saulus: "han bor på gatan, som kallas den raka", och deras lidanden, såsom han säger till församlingsängeln i Smyrna: "jag känner din bedrövelse och den försmädelse, du ' lider." Han känner ock allt annat, som rör dem, ända till det hårstrå, som faller av deras huvud. Och detta är icke något tillfälligt, såsom skulle det hända blott en och annan, utan det hör med nödvändighet till hans ämbete.

Men ännu en likhet: Jesus är icke kvitt sitt uppdrag förr, än alla dessa uppsökta syndare äro hemma i evig härlighet. Han skall en gång kunna säga till sin fader: Fader, här är jag och barnen, som du givit mig. Härför står hans ämbetsära inne såsom borgen. Det skulle annars en gång kunna heta: han har icke förmått Men för sådant skall han icke utsätta sig. Därför kunna vi, om vi givits av fadren åt honom, vara fullt vissa, att han trots hindren och vår skröplighet skall, sitt namn till ära, föra oss härligt igenom. 25

15

Öknen Sahara

eller

Nådens dolda rikedom.

Outtömliga vattensamlingar och dock omöjligt för något levande att bliva vid liv i brist på vatten!

Sådant är, i stort sett, läget i Afrikas Sahara, denna brända ökenvärld, lika stor som Europa, om Skandinavien undantages.

Franska ingenjörer, däribland den store Lesseps, hava tänkt att göra ett nytt hav av Sahara — som delvis ligger under Oceanens yta — genom att gräva en kanal från Oceanen och låta vattnet inströmma, att nytt liv må uppkomma.

Medlet ligger dock närmare och är enklare än så. Saharas yta består huvudsakligen av en ogenomtränglig saltskorpa med outtömliga vattensamlingar inunder. Dessa hava här och var bräckt saltskorpan och trängt upp i dagen, varav s. k. oaser uppstått med den rikaste växtlighet, djurliv och människoboningar. Genom detta exempel ropar naturen liksom på hjälp, visande tillika varuti denna bör bestå, nämligen i borrandet av milliontals hål genom saltskorpan, så att vattnet må tränga upp i dagen. Redan har man borrat tusentals sådana hål, städse med samma lyckliga följder. Ännu några millioner sådana borrhål eller artesiska brunnar, och öknen och ödemarken skall enligt Guds löfte genom profeten "prunka såsom en ros och blomstra såsom en lilja, ty Libanons härlighet och Karmels skönhet

skola givas åt henne."

* *

*

Vilken skön bild av nådens dolda rikedom samt av sättet att få del av densamma!

Enligt senaste forskningar är Sahara ingalunda skapad till en öken utan har blivit det genom människors åtgörande, ehuru långt tillbaka i tiden. Rika moln drogo en gång över trakten och floder brusade fram, rikligt vattnande marken. Ingen frätande saltskorpa fanns då eller några hopade sandmassor, lika litet som solen dödade växtlivet utan födde i stället fram nytt sådant. Men skogarna brändes eller nedhöggos, och välsignelsen vändes i förbannelse, icke, så vitt man nu kan finna, genom något Guds ingripande utan genom människors oförstånd i förening med glupsk girighet. Vad Gud skapat gott och skönt, skapade de om till fult och ont.

Men lika litet som Gud velat denna förödelse, lika litet vill han att Sahara skall förbliva sådan hon är, utan på nytt härligt blomstra, icke dock genom något underverk utan på helt vanligt sätt genom människors ingripande. Vad människor fördärvat, måste människor vara med om att återställa. Häri ligger både en dom och en nåd.

Såsom vatten rikligt finns i Sahara, så finns en outtömlig nådens rikedom tillgänglig för den uslaste och djupast sjunkne syndare. O, vilket djup av rikedom och visdom och kunskap hos Gud! Och vem kan mäta bredden och längden och djupet och höjden av Kristi kärlek? Det finns ett hav, så att säga, av Guds kärlek och barmhärtighet för dig, men ditt hjärtas hårda skorpa av otro och synd hindrar dig att få del därav. O, att du kunde förstå, att denna Guds nåd, kärlek och barmhärtighet, varigenom även du kan bliva frälst och lycklig, är dig närmare än till och med vattnet är de arma varelserna i öknen! Det gäller blott, att väg öppnas för denna nåd in i ditt hjärta, och detta sker den stund du bekänner din synd och beder om förlåtelse och rening i Jesu blod. Löftet ur Kristi egen mun är fast och bestämt: Var och en som beder, han får, och den som sökery han finner, och för den som27

klappar, varder upplåtet I Saharas hårda mark kan det väl hända någon gång, att man förgäves borrar sig ned genom saltskorpan. Men aldrig har det hänt och aldrig skall det hända, att en syndare, som söker att bliva frälst, icke ock blir det. Kristi ord "var och en" står där i borgen. Det är dock omöjligt, att han skulle kunna ljuga och bedraga.

Men lika visst är, att den som icke söker icke heller finner. Huru många hava icke under århundradenas lopp vandrat över de rika vattensamlingarna i Sahara och dock icke funnit en droppe vatten! Dessa hade dock en ursäkt, ty de ägde icke det nödvändiga, dyrbara jordborret. Men vad skola vi anföra till vår ursäkt, om vi icke

bedja och söka och hava, vi som hava en mun att bedja med och en trofast, öm och älskande fader, som alltid lyssnar till för att få hjälpa oss?! T. ex en predikant, som går tanklös och utan beredelse i sin talarestol och snart märker, huru han mister sina åhörares förtroende och kärlek och sist dem själva. Felet är ju här, att han icke söker, icke beder och därför icke finner. Likaså med en enskild kristen, som blir allt andefattigare och till allt mindre välsignelse och därför röner allt mindre förtroende och kärlek av övriga troende. Även här är felet, att han icke söker och icke finner. Löftet lydde dock icke så: Även den får som icke beder, även den finner som icke söker, och även för den som icke klappar var» der upplåtet. Och Kristus, som givit löftet, visste nog, huru orden borde lyda. Så låt oss då söka, att vi må Hona! 28

15

Ebb och flod

eller

"Endast i Gud har min själ sin ro."

Växlingen mellan ebb och flod är ett besynnerligt skådespel, synnerligen vid långgrunda stränder, t. ex. vid Frankrikes västkust utanför Normandie.

Kommer man en afton vid flodtid ut till havet, går landet med sina åkrar och ängar tillsammans med havet. Där grönt land slutar, är hav, och där havet slutar, är grönt land.

Men följande morgon, vad har hänt? Vi stå på samma fläck som i går, men havet har försvunnit, på somliga ställen så långt att man knappt skymtar det ute vid synranden. Och ute på den nakna sanden, där det i går var djupt vatten, ser man ett och annat fiskarefartyg ligga strandat. Har då en olycka hänt? A nej! Det är blott några fiskare, som vid den inträdande ebben, då havet sjönk och drog sig utåt, icke följde med, utan lät farkosten stanna på grund för att få sova i den några timmar. Om sex å sju timmar har havet vänt tillbaka, lyft farkosten och ställt honom till rätta, och de segla ånyo ut på förvärv.

Här känner du, som har ett andligt liv, väl igen dig, både i fråga om huru det är med dig själv och huru det är omkring dig.

Det dröjde länge, innan du blev van vid omväxlingen. Allt eftersom fröjdeämnena kommo eller försvunno, hade du förr stunder av svallande glädje eller av förtärande ångest. Nu torde du hava vant dig vid omväxlingen och har varken synnerlig glädje eller synnerlig ångest, utan du har ro, vid29

ebbtid som vid flodtid, likt fiskarena i sina farkoster. Likt dessa verkar du mera vid flodtid och vilar mera vid ebbtid, och likt dem går det dig väl i bägge fallen.

Men huru våga dessa fiskare sova i ett strandat fartyg, vräkt på sidan?

Jo, de veta någonting, och det vetandet ger dem ro. De veta, att havet måste vända tillbaka, och att då komma både fartyget och de i sitt rättfa element. De älste av dem kunna säga, såsom deras förfäder ända bort till alltings skapelse kunde säga dem, att havet alltid höjt och sänkt sig samma antal fot och med samma tidsrum. Därför bry de sig föga om vad de se, utan hava sin ro i vad de veta. Och klokt göra de.

På samma sätt dör en troende så småningom bort från känslornas skiftning och vilar vid vad Gud har sagt. Ej glädes han så mycket som förr, men ej heller sörjer han så mycket som förr. Han slösar ingen tid på någotdera, och väl gör han däri. Ty det är icke ens så visst, att hafvet om ett bestämt antal timmar kommer tillbaka, som det är visst, att en fröjde- och hjälpestund åter ingår för ett troende hjärta. Gud * själv övervakar att så sker. Såsom han själv säger om den nödställdde: Han begär mig, ty vill jag uthjälpa honom, han känner mitt namn, ty vill jag Beskydda honom. Om hugsvalelse och hjälp än icke komma på bestämda klockslag, likt havets flod, så komma de dock i rätta stunden. Det är ett älskande fadershjärta där bakom, hans söm kallat oss till sig och ämnar föra oss hem till sig. Hans uppsåt rubbas icke av våra erfarenheters ebb och flod. Därför kommer alltid hjälpen i rätta stunden.

Ofta är ebb i känslan beroende på sjukdom eller andra yttre förhållanden. Icke ens i sådan nöd bör man förtvivla. Ty skulle icke Gud vårda sina utkorade till och med mera, då de lida än då de30

icke lida? Helt befria oss från sjukdom och andra lidanden kan han icke, sä länge vi bära dödens kropp och bo i syndens mörka hem. Men bevara oss, så att vi icke förgås i dera, det kan, vill och skall han. Och skulle vårt livs farkost alldeles stranda i döden, så skola vi ändock icke förgås, utan han skall blott bringa oss till vila och efter vilan .uppväcka oss till ett evigt liv hos sig.

Även i fråga om Guds rikes sak utom oss må vi vara vid gott mod. Komma andliga flod- och väckelsetider, m så fröjda vi oss och påskynda människofisket. Är det åter ebbtid och ing-a större väckelser te sig, så förtvivla vi icke utan fiska även då och det med god framgång, jämte det vi då rengöra näten, det är, gå prövande in i oss själva och i den lära vi driva. Och fullt vissa kunna vi vara, att nådens flod kommer tillbaka med väckelser och med välsignelse. Ty det är den upphöjde frälsarens kärlekshjärta som driver åstad henne, hans hjärta som dött för själarna och som ännu lika trofast och innerligt älskar dem. Gud är och bliver alltid trofast, så ock hans son Jesus Kristus.

8

Brevet

eller

Till vem lyder påskriften?

På postkontoret låg ett viktigt brev, varom jag redan erhållit underrättelse. Jag gick dit, utkvitterade det, och i min hand vilade ett digert brev, även med penningar, verkligen med påskrift till mig och således utan all fråga mitt. Jag öppnade det, fann penningarne, av vilka jag var i stort behov, samt en längre skrivelse, allt ställt till mig. Icke 30

icke lida? Helt befria oss från sjukdom och andra lidanden kan han icke, sä länge vi bära dödens kropp och bo i syndens mörka hem. Men bevara oss, så att vi icke förgås i dera, det kan, vill och skall han. Och skulle vårt livs farkost alldeles stranda i döden, så skola vi ändock icke förgås, utan han skall blott bringa oss till vila och efter vilan .uppväcka oss till ett evigt liv hos sig.

Även i fråga om Guds rikes sak utom oss må vi vara vid gott mod. Komma andliga flod- och väckelsetider, m så fröjda vi oss och påskynda människofisket. Är det åter ebbtid och ing-a större väckelser te sig, så förtvivla vi icke utan fiska även då och det med god framgång, jämte det vi då rengöra näten, det är, gå prövande in i oss själva och i den lära vi driva. Och fullt vissa kunna vi vara, att nådens flod kommer tillbaka med väckelser och med välsignelse. Ty det är den upphöjde frälsarens kärlekshjärta som driver åstad henne, hans hjärta som dött för själarna och som ännu lika trofast och innerligt älskar dem. Gud är och bliver alltid trofast, så ock hans son Jesus Kristus.

8

Brevet

eller

Till vem lyder påskriften?

På postkontoret låg ett viktigt brev, varom jag redan erhållit underrättelse. Jag gick dit, utkvitterade det, och i min hand vilade ett digert brev, även med penningar, verkligen med påskrift till mig och således utan all fråga mitt. Jag öppnade det, fann penningarne, av vilka jag var i stort behov, samt en längre skrivelse, allt ställt till mig. Icke31

hyste jag- ett ögonblicks tvekan, att allt var mitt. Påskriften på brevet sade det, och orden i brevet sade det även.

*

Arma själ, som saknar frid för det att du i allt är så förlorad, lyssna till följande budskap, som ovillkorligen gäller dig. Jesus Kristus är kommen från himmelen, likt detta brev från en stad i fjärran, och i honom är evigt liv inneslutet, ja så inneslutet, att det heter: Gud har givit oss evigt liv, och detta liv är i hans son. Därför den som har soneny han har livet. Frågan blir nu: Har även du fått sonen, och får även du mottaga det eviga livet? Allt beror ju då på, huru adressen eiier påskriften lyder. Är denna ställd till dig, då är ju gåvan din, huru orimligt, ja omöjligt det synes dig att just du skulle få mottaga evigt liv.

Men fröjdas då, ja jubla högt av glädje och tack. Ty påskriften lyder verkligen till dig. Så lyder hon: Människosonen har kommit för att frälsa det förtappade. Eller såsom Lukas har orden, ännu rikare: Människosonen har kommit för att uppsöka och frälsa det förtappade. Läs den påskriften ännu en gång: Människosonen har kommit för att uppsöka och frälsa det förtappade. Gåvan är då verkligen din. Ty du är ju förtappad. Du har länge försökt bliva något annat och är ändock förtappad. Då känner du väl igen ditt namn. Men namnet på dem som skulle få mottaga gåvan var ju lika tydligt: de förtappade. Då är ju du menad? Ja, Gud har verkligen haft dig, just dig, allra ovärdigaste och allra olyckligaste, i sina frids- och kärlekstankar, då han gav ut Kristus. Guds gåva är för dem som behöva henne, icke för dem som i sig äro värdiga henne. I detta senare fall vore vore det ersättning eller lön, icke gåva. Men nu är det en fri, oförskylld gåva, såsom Jesus uttryckligen sade till sama-32

ritiska kvinnan: Förstode du Guds gåva. Tacka då Gud, att han ställt saken på det sättet. Bekänn din synd, ja hela din förtappade levnad, men tro på Jesus, de förtappades frälsare, och hav evinner-ligt liv i honom.

Särskilt bör du ihåghomma ordet uppsöka hos Lukas. Det övergår varje vårt begrepp av kärlek. Det är stort, när «en hjälplös människa är ute och söker hjälp och finner sådan. Men vad skulle vi säga om en gåva, som själv vore ute för att uppsöka den nödställdle. Men sådant står ju här. Jesus Kristus, i vilken förlåtelse för synd är, frälsning från döden och ett evigt liv, han är ute och söker dig,.som annars måste dö den eviga döden. Ty det menas med att vara förtappad. Och stort vore om vi hade blott hans ord. Men vi hava ock hans gärningar. Ständigt gick han omkring för att söka. Och vilka sökte han och vilka fann han? Var det icke de eländigaste i Israel så till kropp som själ? Men sådan som Jesus Kristus då var, sådan är han ännu i dag. Han söker det förtappade för att få frälsa det.

9 .

Det ofärgade glaset

eller

Sanningen ren och fullkomlig.

Högmässan hade begynt i den högvälvda kyrkan. Ute strålade solen ofördunklad, och himmel och jord logo mot varandra som två goda barnaanleten.

In i kyrkan föll ljuset vitt, rent och klart, lika

innanför fönstren som utanför.

Men var det då icke samma sol som lyste in i koret med sin knappa halvdager? Huru kunde då det ringa ljus, som trängde in dit, vara blått, gult, rött, grönt, bara icke vitt. 32

ritiska kvinnan: Förstode du Guds gåva. Tacka då Gud, att han ställt saken på det sättet. Bekänn din synd, ja hela din förtappade levnad, men tro på Jesus, de förtappades frälsare, och hav evinner-ligt liv i honom.

Särskilt bör du ihåghomma ordet uppsöka hos Lukas. Det övergår varje vårt begrepp av kärlek. Det är stort, när «en hjälplös människa är ute och söker hjälp och finner sådan. Men vad skulle vi säga om en gåva, som själv vore ute för att uppsöka den nödställdle. Men sådant står ju här. Jesus Kristus, i vilken förlåtelse för synd är, frälsning från döden och ett evigt liv, han är ute och söker dig,.som annars måste dö den eviga döden. Ty det menas med att vara förtappad. Och stort vore om vi hade blott hans ord. Men vi hava ock hans gärningar.

Ständigt gick han omkring för att söka. Och vilka sökte han och vilka fann han? Var det icke de eländigaste i Israel så till kropp som själ? Men sådan som Jesus Kristus då var, sådan är han ännu i dag. Han söker det förtappade för att få frälsa det.

9 .

Det ofärgade glaset

eller

Sanningen ren och fullkomlig.

Högmässan hade begynt i den högvälvda kyrkan. Ute strålade solen ofördunklad, och himmel och jord logo mot varandra som två goda barnaanleten.

In i kyrkan föll ljuset vitt, rent och klart, lika

innanför fönstren som utanför.

Men var det då icke samma sol som lyste in i koret med sin knappa halvdager? Huru kunde då det ringa ljus, som trängde in dit, vara blått, gult, rött, grönt, bara icke vitt.33

Orsaken är lätt att förstå. Fönsterrutorna ute i kyrkan voro av ofärgat, vitt och rentvättat glas. I korfönstren åter var glaset färgat, därtill åtskilligt smutsigt, ty vem tog reda på smutsen där?

Därav det olika ljuset i koret och ute i kyrkan.

* *

Här ser du den stora skillnaden mellan sanningen kommen till oss genom Jesus Kristus, och samma sanning, förmedlad genom mänskliga redskap-

Då Kristus talade om himmelska ting, gjorde han det, som när ett ofärgat glas genomsläpper ljuset. Liksom ljuset är fullkomligt lika innanför en ruta av sådant glas och utanför, så, var varje ord ur Jesu mun detsamma, som det skulle hava varit, om fadren själv uttalat det. Detta betygade han därmed, att han sade sig lyda sin fader i allt, att han icke sökte sin egen ära utan endast fadrens, att de ord han talade voro fadrens ord och att de gärningar han gjorde voro fadrens gärningar. Liksom man därför genom ljuset innanför glasrutan vet, hurudant ljuset är utanför henne, så vet man med full visshet av Jesu ord, hurudan Gud är, vad han tänker om oss, huru han handlar o. s. v. Det är, som om man lade sitt öra intill fadrens mun, såsom Luther säger. Varje möjlighet till tvivel är utesluten. Och man får veta klart och bestämt det man behöver veta om Gud. Man behöver icke studera sig till det genom en hop mänskliga utläggningar. Man behöver blott läsa och tro Jesu ord så, som de lyda. Hans ord äro klara som ljuset och tala därför för sig själva, liksom ljuset.

Genom de mänskliga redskapen åter blir sanningen färgad och förändrad, såsom ljuset blev, då det gick genom korfönstren. Redskapens egendomligheter, begåvning, lärdom och viljeriktning, sålunda deras personlighet, inverkar fördunklande och därför skadligt på den himmelska sanningens renhet. Lik-34

som ljuset blott mer förändras, ju flera olikfärgade glas det går igenom, så förlorar sanningen mer och mer, ju flera de redskap äro, genom vilkas hjärnor, munnar och pennor hon måste passera Ofta blir sanningen rentav vanställd genom människors spekulationer och utläggningar. Därför är det en rätt vanlig företeelse, att ju boklärdare någon är, desto mindre tror han och desto sämre tror han det liila han tror.

Liksom ljuset ute i kyrkan var enfärgat och därför enhetligt och harmoniskt, så möter aldrig någon motsägelse i Jesu ord, utan det ena stämmer fullkomligt med det andfa. Men liksom strålarne framme i koret voro mångfärgade och därför splittrade och disharmoniska, så möter ofta motsägelser i de mänskliga redskapens utsagor, och' detta icke blott så, att den ene motsäger den andre, utan även så, att samme persons åsikter den ena tiden motsäga hans åsikter en annan tid. Ingen kan därför bliva viss i andliga c tycken genom människors utsagor och vittnesboid, men däremot blir man fullkomligt viss gciom Jesu ord. Egendomligt men i överensstämmelse

m^d det sagda är, att man aldrig hos Kristus tänker på eller talar om .individualitet, begåvning, lärdom, åsikter eller dylikt åsom hos människor. Nej, Kristus hade bio It en egendomlighet, nämligen att vara fa dr en, och blott en begåvning, nämligen att tioget återgiva vé.d han hört av sin fader, och blott en lärdom, nämligen det rådslut, som var laitat Los f adr en i evighet, samt blott en åsikt, nämligen densamma som var hans himmelske faders.

Låt oss då fasthålla ett, nämligen att ingenting i världen kan jämföras med Jesu ord. Där hava vi Gud själv uppenbarad. Lät oss då älska hans ord, göra oss väl förtrogna med det, flitigt förkunna det, tro det, ställa vår vandel därefter och sist vila på det i vår sista stund.

Q=D 34

som ljuset blott mer förändras, ju flera olikfärgade glas det går igenom, så förlorar sanningen mer och mer, ju flera de redskap äro, genom vilkas hjärnor, munnar och pennor hon måste passera Ofta blir sanningen rentav vanställd genom människors spekulationer och utläggningar. Därför är det en rätt vanlig företeelse, att ju boklärdare någon är, desto mindre tror han och desto sämre tror han det liila han tror.

Liksom ljuset ute i kyrkan var enfärgat och därför enhetligt och harmoniskt, så möter aldrig någon motsägelse i Jesu ord, utan det ena stämmer fullkomligt med det andfa. Men liksom strålarne framme i koret voro mångfärgade och därför splittrade och disharmoniska, så möter ofta motsägelser i de mänskliga redskapens utsagor, och' detta icke blott så, att den ene motsäger den andre, utan även så, att samme persons åsikter den ena tiden motsäga hans åsikter en annan tid. Ingen kan därför bliva viss i andliga c tycken genom människors utsagor och vittnesboid, men däremot blir man fullkomligt viss gciom Jesu ord. Egendomligt men i överensstämmelse m^d det sagda är, att man aldrig hos Kristus tänker på eller talar om .individualitet, begåvning, lärdom, åsikter eller dylikt åsom hos människor. Nej, Kristus hade bio It en egendomlighet, nämligen att vara fa dr en, och blott en begåvning, nämligen att tioget återgiva vé.d han hört av sin fader, och blott en lärdom, nämligen det rådslut, som var laitat Los f adr en i evighet, samt blott en åsikt, nämligen densamma som var hans himmelske faders.

Låt oss då fasthålla ett, nämligen att ingenting i världen kan jämföras med Jesu ord. Där hava vi Gud själv uppenbarad. Lät oss då älska hans ord, göra oss väl förtrogna med det, flitigt förkunna det, tro det, ställa vår vandel därefter och sist vila på det i vår sista stund.

Q=DII

Väckelse och sinnesändring.

Valfiskarne äro, som man vet, vidunderligt stora djur, flytande omkring ute i de vida haven. Att fånga dem som vanlig fisk med rev och krok lyckas icke. I stället för att dragas upp och in i båten, kasta de med lätthet omkull både båt och folk. Man måste därför fånga dem med list, blandad med stort tålamod.

Fångstskeppet lägger sig stilla, så snart valar äro i sikte, och en eller flera båtar utsättas med några modiga män. Dessa ro så nära som möjligt intill den val de vilja fånga, och kasta med stor kraft en lång, spetsig, med hullingar försedd järnstång, kallad harpun, i fiskens kropp, där hon dyker in mer eller mindre djupt. Valfisken blir vred men vet råd. Han dyker ned mot botten för att bli kvitt harpunen. Men denna sitter fast och följer med, och männen i båten låta en lång lina, fäst i harpunen, löpa ut. Nu våndas valen därnere, allt eftersom stynget är djupt till. Än dyker han upp för att få luft, än djupare mot botten, varvid ofta en röd strimma på vattenytan utmärker hans väg och visar, att stynget är verksamt. Männen i båten

10

Matpraten

eller

Sök icke fly undan Gud.36

äro stilla, vissa att segern sist blir deras. Och se nu, när de äntligen draga in på linan, kommer val-fiskeri med upp mot ytan, med bukfenorna i vädret, död eller nära döden. Jublande över sin fångst, ro de båten samt fiskens

kolossala kropp hän mot skeppet, hälsade av kaptenen och övriga, som stått

och skådat gången av deras äventyrliga bragd.

*

Här är en bild av Guds kallelse till en syndare, av det för tiden och evigheten avgörande stynget, vändpunkten i en människas liv, gången, icke såsom för valfisken från livet till döden, utan från döden till livet. När Levi satt vid sin tull, när Sebedei söner sutto vid sitt fiske, när Natanael stod under fikonträdet, när Sackeus satt uppklättrad i sykomo-ren vid Jeriko, och när fångvaktaren i Filippi låtit föra in stocken och däri intvinga apostlarnes fötter — si, då gled den välsignade harpunen, andens kallelse, bjudningen till lammets bröllop sakta ned och in i deras hjärtan. Och när Saulus i hejdlös iver rusar fram mot Damaskus, si, då står frälsaren däruppe, måttande stynget rakt in i hans samvete, och Saulus ligger sårad, och sårad så, att endast Jesus med Gileads salva kan läka honom. Han dyker in i staden, väl tänkande något på att bli stynget kvitt. Men nej. Det var måttat för väl, och linan, som följde med — Jesu gränslösa kärlek — var för lång och för väl fästad att Saulus skulle komma lös. Han blev fångad för evig tid. Och en gång skall han jubla, och millioner med honom, att harpunen sköt rätt den gången.

Även du som läser detta torde minnas och väl minnas den dagen och den stunden, när harpunen träffade dig — då även du kallades till lammets bröllop, till en glädje som väl skall begynna men aldrig sluta, till delaktighet med fadren och hans son samt alla heliga! Käre, när skedde detta? Minns37

du det? Eller har det verkligen skett? Kanhända du ännu lyckats hålla dig undan. Säg Gud och dig själv vilketdera är fallet, säg det nu, säg det innan du lägger boken ifrån dig.

När stynget träffat — o, huru många krumbukter undan Gud, och huru många om och men, innan man låter sig dragas till Kristus! Där skall en höra vad far och mor, där en vad man eller hustru, där en vad prästen eller grannarne ha att säga om nödvändigheten att nu bliva Guds barn; där överväger en annan följderna för affärerna eller den jordiska kallelsen. Detta dock endast när stynget träffat medelmåttigt. När det träffat riktigt djupt, så frågar man efter intet annat än detta ena, huru man nu, just nu skall bliva frälst.

Någon gång händer väl även, att man rusar djupare ned i synden, någon gång ända till botten för att bli stynget kvitt. Nu står Gud där likt val-fiskfångarne och väntar, samt låter sitt tålamods och kärleks lina att så säga följa med ända ned i dju-t pet. Men snart ser han tiden inne att draga upp den stackars syndaren. Då går det icke att synda längre, då måste man stanna, besinna sig samt fångas in i Guds kärleksarmar och frälsas.

Här använder Gud ofta ett alldeles outgrundligt tålamod. Harpunen träffade stundom i barnaåren, ofta under konfirmationsundervisningen, och stynget ömmade väl sedan litet vid något allvarligare ögonblick i livet. Dock höll man sig undan Gud och gick sin egen väg. Men så kom någon nöd, sjukdom eller annat pinande bekymmer, och nu började Gud fatta i linan och draga syndaren till sig. Om alla frälsta en gång skulle beskriva Guds tålamod med dem och bidande på dem, tror jag väl, att knappt evigheten skulle räcka till för den beskrivningen. Detta bör komma dig, stackars fader eller moder, som har en förlorad son eller dotter, att hoppas, om ock ingen skymt till hopp38

ännu finnes. Ropa ännu till Gud för ditt barn och säg ett ord om frälsning när och var du kan. Kanhända får du icke själv se, när ditt smärtebarn besinnar sig och föres frälsat in i Jesu famn. Det skal! dock ske och ske lika säkert, om ock först när du gått hädan. Vet, att Gud är oändlig i alla sina egenskaper, sålunda även i sitt tålamod. Därför bör du hoppas och åter hoppas mitt emot allt hopp.

En gång då den store väckelsepredikanten Whitefield predikat i en av Londons större kyrkor, stannade han hastigt vid välsignelsens läsande, strök med handen över den höga pannan och sade: "Jag kan icke välsigna hela denna skara, ty huru skulle jag kucna välsigna den Gud förbannar. Och var och en, som lever utan Jesus, är av Gud förbannad.a* Så gick han ned från predikstolen.

Bland andra satt där en ung man, undrande med de övriga vad som kom åt predikanten. Något vidare intryck

erfor han icke. Han flyttade sedan till Amerika, blev rik och lycklig, men levde alltfort utan Gud. En afton, aderton år efter sagda händelse, satt han på ett nedblåst träd i sin trädgård, och just nu ljungade som en blixt in i hans minne och hjärta detta: Huru kan jag välsigna den Gud förbannar, och i sällskap med det minnet dessa tankar: du är en av dessa, du lever utan Jesus, du är olycklig o. $ v. Och nu ändrade mannen sinne och blev ett levande Guds barn. I aderton år hade Gud dröjt att draga in tåget, ja följt honom över havet med sin kallelse. Men nu äntligen vann den tålmodige Herren och vann mycket. Ty mannen vart sedan ett välsignat vittne till andra om Guds och Kristi kärlek.

Sist må anmärkas en för alla avfällingar viktig

* På grund av apostelns ord: Vilken som icke har herren Jesu? Kristus kär, han vare anatema (förbannad), maran ata,39

sanning, nämligen att Guds gåvor och kallelse äro sådana, att han icke ångrar dem (Rom. 11:29). Gud har sålunda icke ångrat det, att han för några år sedan kallade dig. Du kan hava ångrat, att du var så barnslig och grät över dina synder, men Gud har icke ångrat det. Han står ännu fast vid sitt då gjorda anbud. Vill du därför nu komma, så kom på den gamla kallelsen. Hon står ännu fast. Gud har icke ångrat den.

11

De släta stenarne

eller

Har Gud fått fatt uti dig äitmi?

Vid havsstranden eller vid stranden av en vanlig sjö ser man en mängd stenar, som rullas hit och dit av vågen. An kastar hon dem högre upp på stranden, än för hon dem med sig längre ut. Under tiden hr.va de nötts så flata och så runda, att det är nästan omöjligt gripa fatt i dem. Försöker man, så rulla de blott undan. De vända kanske upp

en annan sida, men förbliva där de voro.

* *

*

I denna enkla bild läser mången orsaken till sin eviga förtappelse; dock — förskräckligt nog! — utan att kunna verkligt frukta för sitt tillstånd. En sådan är lik en av dessa stenar, nött på alla sidor dels av vanan att synda och dels av vanan att höra varningar i predikan och enskilt utan att låta dem intränga i hjärtat. Allt bifaller han, till allt har han ett ja. Han har ingen enda skarp kant eller sida, där man kunde få fatt uti honom. När han vid en allvarlig varning icke blir vred, likt så många andra, utan tvärtom ger sitt bifall, så tycker han, att man icke kan fordra mer av honom. Och så förbliver han där han är och som hm är* 39

sanning, nämligen att Guds gåvor och kallelse äro sådana, att han icke ångrar dem (Rom. 11:29). Gud har sålunda icke ångrat det, att han för några år sedan kallade dig. Du kan hava ångrat, att du var så barnslig och grät över dina synder, men Gud har icke ångrat det. Han står ännu fast vid sitt då gjorda anbud. Vill du därför nu komma, så kom på den gamla kallelsen. Hon står ännu fast. Gud har icke ångrat den.

11

De släta stenarne

eller

Har Gud fått fatt uti dig äitmi?

Vid havsstranden eller vid stranden av en vanlig sjö ser man en mängd stenar, som rullas hit och dit av vågen. An kastar hon dem högre upp på stranden, än för hon dem med sig längre ut. Under tiden hr.va de nötts så flata och så runda, att det är nästan omöjligt gripa fatt i dem. Försöker man, så rulla de blott undan. De vända kanske upp

en annan sida, men förbliva där de voro.

* *

*

I denna enkla bild läser mången orsaken till sin eviga förtappelse; dock — förskräckligt nog! — utan att kunna verkligt frukta för sitt tillstånd. En sådan är lik en av dessa stenar, nött på alla sidor dels av vanan att synda och dels av vanan att höra varningar i predikan och enskilt utan att låta dem intränga i hjärtat. Allt bifaller han, till allt har han ett ja. Han har ingen enda skarp kant eller sida, där man kunde få fatt uti honom. När han vid en allvarlig varning icke blir vred, likt så många andra, utan tvärtom ger sitt bifall, så tycker han, att man icke kan fordra mer av honom. Och så förbliver han där han är och som hm är*40

Samvetet förblir oåtkomligt för Gud. Talar man med honom om synden och om Guds dom över henne, så medgiver han — stundom nästan leende och stundom med bekymrat utseende —, att det är illa. Dock halar han för sin del undan, ofta med dessa eller liknande talesätt: "Ja, det är förbi med oss alla." "Vi äro alla förtappade." "Men vi måste taga nåd för allt." Att sjunga en allvarligt varnande sång eller en ljuvligt inbjudande är för honom detsamma. Vilket stycke man läser på sammankomsten eller vilket andligt samtal man för, är detsamma för honom. Allt är så bra, så vackert och så riktigt. För allt halar han dock själv undan. Han har ingen sida, där han kan gripas fast. Mörka stunder äro i regeln okända för honom Så ärlig är han icke, att han kan få en mörk stund. Andra dömer han i detta fall efter sig själv. Därför kan han lätt trösta, varhelst han träffar någon som är i bekymmer, ehuru även de bästa ord ur hans mun flyta kraftlösa bort såsom olja på en slipad stenhäll. Denna vana att ständigt tala om Guds nåd, när han skall säga något andligt, är liksom hans andra natur. Därmed har han själv insövt sig och därmed insöver han ännu sitt samvete.

Dessa "släta stenar" påträffar man ofta bland präster och predikanter samt andra lärare. Till andra kunna de tala, men icke till sig själva, åtminstone icke i stilla allvarsstunder inför Gud. Den Guds nåd, varom de tala så flitigt, använda de ofta till att skyla vissa hemliga synder hos sig, särskilt girighetssynden, vilken är liksom hemma hos andligt folk. Denna synd riglar till hjärtats dörr för Gud, även där hon förut stått vidöppen. I sällskap med henne trivas ock andra synder väl, såsom aposteln varnande säger: Girighet är en rot till allt ont. Där den synden kommit väl in, och läpparne därtill vant sig att mycket tala om Guds nåd, där är i regeln ingen hjälp att vidare hoppas. Enda hjälpmedlet41

plägar vara, att någon svår nöd inträffar, som griper den släta stenen och låser den fast likt järnstycket i skruvstädet. Sker icke något sådant, så halar en sådan människa i regeln undan, till dess det blir för sent. Ingen verklig uppgörelse har hon velat, och nu går hon dit, där ingen uppgörelse heller kan ske. O, huru förskräckligt!

12

Ogat i väggen

eller

Har du undergått syningeii ännu?

Bland straff var det väl ett av de egendomligaste, som en amerikansk general berättas hava använt. En soldat hade förbrutit sig mycket svårt och skulle ådömas ett strängt straff. Generalen förvandlade då straffet däri, att mannen skulle innestängas i ett rum, där han för övrigt hade allt vad han önskade. Men i väggen var en liten rund öppning, och därigenom befalldes några personer att turvis utan uppehåll stå och se på honom, Efter att en kort tid hava uthärdat detta bekikande förklarade häri: "Döm mig till vilket straff som helst, till och med döden, hellre än detta. Jag uthärdar icke

längre blicken genom gluggen."

* *

Vilken gripande bild är icke detta av det skarpa Ögat uppifrån himmelen, för vilket ingen vrå är fördold Vitan

blottad och uppenbar! Var enda människa, som nu lever, som har levat eller skall leva, måste en gång undergå syning ända ned i hjärtats lönnvrår av det ögat. Såsom aposteln säger: Vi måste alla uppenbaras för Kristi domstol. Och så skall nu

plägar vara, att någon svår nöd inträffar, som griper den släta stenen och låser den fast likt järnstycket i skruvstädet. Sker icke något sådant, så halar en sådan människa i regeln undan, till dess det blir för sent. Ingen verklig uppgörelse har hon velat, och nu går hon dit, där ingen uppgörelse heller kan ske. O, huru förskräckligt!

12

Ogat i väggen

eller

Har du undergått syningeii ännu?

Bland straff var det väl ett av de egendomligaste, som en amerikansk general berättas hava använt. En soldat hade förbrutit sig mycket svårt och skulle ådömas ett strängt straff. Generalen förvandlade då straffet däri, att mannen skulle innestängas i ett rum, där han för övrigt hade allt vad han önskade. Men i väggen var en liten rund öppning, och därigenom befalldes några personer att turvis utan uppehåll stå och se på honom, Efter att en kort tid hava uthärdat detta bekikande förklarade häri: "Döm mig till vilket straff som helst, till och med döden, hellre än detta. Jag uthärdar icke

längre blicken genom gluggen."

* *

Vilken gripande bild är icke detta av det skarpa Ögat uppifrån himmelen, för vilket ingen vrå är fördold Vitan blottad och uppenbar! Var enda människa, som nu lever, som har levat eller skall leva, måste en gång undergå syning ända ned i hjärtats lönnvrår av det ögat. Såsom aposteln säger: Vi måste alla uppenbaras för Kristi domstol. Och så skall nu

var och en av oss göra Gud räkenskap för sig själv. Antingen skall denna syning eller räkenskap ske i tiden till frälsning eller efter tiden till förtappelse.

Vi fråga därför så närgående den ena människan kan fråga den andra: Har du, som läser detta, undergått den syningen ännu? Har du det? Eller väljer du att undergå syningen i evigheten, då ingen förlåtelse gives mera, och syningen sålunda endast kan medföra evig död? Vilket väljer du? Ty ettdera måste du välja.

Tänk på följande jämförelse. Om du sutte i en kyrka eller annars i en folksamling och visste, att alla omkring dig kunde veta allt vad du gjort, allt vad du sagt och allt vad du tänkt varje sekund av ditt liv, huru länge sutte du månne kvar där? Skulle du icke få en pinande ångest i ditt hjärta och liksom eld under fötterna, innan du komme ut därifrån? Men nu vet den som "rannsakar hjärtan och prövar njurar" allt detta. Varje din gärning såg han. T. ex. att du var mindre ärlig i din handel, att du syndade i otukt, vrede, förtal eller andra stycken. Allt detta såg han. Men ännu mer. Varje ord, som gick ur din mun, vägde han och skrev in det i sin bok, sålunda även varje fåfängt och meningslöst ord och varje osant ord, ja varje ord, som sades annorlunda än du tänkte, när du sade det. Såsom Jesus uttryckligen säger: För varje fåfängt ord skola människorna göra räkenskap på domens dag. Märk varje människa, sålunda även du och jag. Men ännu mer. Mången blott tanke gick såsom utövad gärning förbi hans eldsblickar. Gud skall döma människors lönligheter, även sådana som icke hunnit utvecklas till gärning. Tanke blir detsamma som gärning inför honom, varje gång du velat men hindrats ifrån att låta tanken bliva gärning eller du blygts för att låta tanken bliva gärning.

Huru står du till boks då? Har du känt av syningen över sådant ännu? Och har du ännu varit43

i nöd över dina synder? Vet, att annars har du den eviga nöden och (Jen eviga ångesten igen. Ty em gång måste du dodk undergå denna syning.

13

Vattendropparnas samling

eller

Alla människors möte infor Guds son.

Av de milliarder och åter milliarder vattendroppar där voro i sjön uppe på sandplatån hade de flesta nog aldrig siammantröffcat med varandra. Somliga pressades av de övre vattenmassorna orörliga ned i djupet. Andra lekte uppe i ytan. Somliga dvaldes i skuggan av bergväggen. Andra kastades av och an vid stranden. Somliga dansade i det yrande skummet kring roddbåtarne. Andra kommo aldrig i beröring med en båt, så vida den icke såsom vrak sjunkit i djupet.

Efter långa överläggningar blev beslutat, att sjön, som hade ett därför utmärkt läge, skulle tömmas. En djup kanal grävdes ifrån dalen och fördes sist nästan som en tunnel in under sjöns botten. Man träffade där enligt beräkning största djupet, och nu pressade vattenmassorna varandra ned och ut genom den trånga öppningen, såsom när vatten tömmes genom en tratt. Så möttes vattendropparne

och drevo på varandra, tills sjön var tom.

* *

Genom denna enkla bild åskådliggöres tidens och kanske även evighetens största händelse, nämligen alla människors möte en gång inför Guds son.

Under en kraftig andens utgjutelse förklarade Petrus å Kristi vägnar inför den samlade skaran i Kornelii hus: Herren, nämligen Kristus, bjöd oss predika för folket och betyga, att han är den av Gud be- 43

i nöd över dina synder? Vet, att annars har du den eviga nöden och (Jen eviga ångesten igen. Ty em gång måste du dodk undergå denna syning.

13

Vattendropparnas samling

eller

Alla människors möte infor Guds son.

Av de milliarder och åter milliarder vattendroppar där voro i sjön uppe på sandplatån hade de flesta nog aldrig siammantröffcat med varandra. Somliga pressades av de övre vattenmassorna orörliga ned i djupet. Andra lekte uppe i ytan. Somliga dvaldes i skuggan av bergväggen. Andra kastades av och an vid stranden. Somliga dansade i det yrande skummet kring roddbåtarne. Andra kommo aldrig i beröring med en båt, så vida den icke såsom vrak sjunkit i djupet.

Efter långa överläggningar blev beslutat, att sjön, som hade ett därför utmärkt läge, skulle tömmas. En djup kanal grävdes ifrån dalen och fördes sist nästan som en tunnel in under sjöns botten. Man träffade där enligt beräkning största djupet, och nu pressade vattenmassorna varandra ned och ut genom den trånga öppningen, såsom när vatten tömmes genom en tratt. Så möttes vattendropparne

och drevo på varandra, tills sjön var tom.

* *

Genom denna enkla bild åskådliggöres tidens och kanske även evighetens största händelse, nämligen alla människors möte en gång inför Guds son.

Under en kraftig andens utgjutelse förklarade Petrus å Kristi vägnar inför den samlade skaran i Kornelii hus:

Herren, nämligen Kristus, bjöd oss predika för folket och betyga, att han är den av Gud be-44

stämde domaren över levande och döda, d. v. s. över varje människovarelse, som varit, är eller skall vara, ty alla dessa äro ju vid varje tidpunkt antingen levande eller döda. Och honom bära alla profeterna vittnesbörd, att var och en som tror på honom skall få syndernas förlåtelse genom hans namn. Detta är väl det allvarligaste men ock nådefullaste som kan sägas tSl oss människor.

Likasom i vår bild varje vattendroppe, från vilket som helst ställe i sjön, måste passera det trånga kanalsprundet för att komma ut ur djön, så miste varje av kvinna född varelse en gång få med Kristus att göra. Lika litet som valet stod vattendropparne fritt att stanna i sjön eller flyta ut genom kanalen, drivna medåt som de voro av tyngdlagen, lika litet står det fritt för en människa att mota eller låta bli att möta Kristus. De måste det, just på den grund att de äro människor. Kristus är nämligen allas herre, och allt är skapat genom Kristus och till Kristus. I detta "allt" måste dock människorna, såsom de förnämsta skapade varelserna, vara inbegripna. Såsom det ock uttryckligen säges, att alla knän skola böja sig i hans namn, deras som äro i himmelen, på jorden och under jorden. Alla människors möte med Kristus är sålunda lika avgjort, som det t. ex. är avgjort, att natt följer på dag, vinter på sommar o. s. v. Det ena så väl som det andra måste ske, ty det är i själva skapelsen en gång bestämt så.

Att möta Kristus eller icke möta honom ligger sålunda icke i någon människas fria val. Men däremot ligger tidpunkten när det skall ske i varje människas val, nämligen antingen i tiden till frälsning eller efter tiden till förtappelse. Såsom Kristus uttryckligen säger: I viljen icke komma till mig, att I måtten få liv, och om I icke tron, att det är jag, skolen I dö i edra synder. De människor, till vilka han så talade, undandrogo sig sammanträffandet med honom i tiden till frälsning, därför måste det ske efter tiden45

till dom, eftersom Guds bestämmelse i skapelsen icke kan varda om intet, att alla människors evighetsställning måste avgöras av Kristus. Såsom han ock säger: Icke dömer fadren någon, utan all dom har han givit åt sonen, på det att alla må hedra sonen, såsom de hedra fadren. Därför måste alla människor uppstå ur sina gravar, somliga, såsom det uttryckligen säges, till livets uppståndelse och somliga till domens uppståndelse. De måste uppstå för att möta Kristus. Men på den omständigheten, huruvida de mött honom i tiden till frälsning eller undandragit sig det mötet, beror, om mötet efter tiden skail bliva till salighet eller till fördömelse.

Var och en kan och får avgöra detta för sig i tiden, han får det, vore han ock den störste syndare. Ty Kristus är olik alla jordiska domare där-uti, att han ock förlåter synder. Honom bära alla profeterna vittnesbörd, att var och en som tror på honom skall få syndernas förlåtelse genom hans namn. Andra domare hava blott det uppdraget att rannsaka i det inför dem dragna ärendet och att fälla dom. Men Kristus har även det uppdraget att å sin faders vägnar förlåta synder. Och när han förlåter synder, gör han det såsom domare, så att syndaförlåtelsen är lika väl grundad och lika fast beseglad som domen och därför lika avgörande för evigheten som domen. Det är å fadrens vägnar han utförer bägge. Och uppöver fadren och sonen finns dock ingen, som kan göra det gjorda ogiltigt.

14

Inför rätta

eller

Var och en efter hans gärningar.

Fotografien i rättvisans tjänst är icke en alldeles ny företeelse. Nyligen blev den — be- 45

till dom, eftersom Guds bestämmelse i skapelsen icke kan varda om intet, att alla människors evighetsställning måste avgöras av Kristus. Såsom han ock säger: Icke dömer fadren någon, utan all dom har han givit åt sonen, på det att alla må hedra sonen, såsom de hedra fadren. Därför måste alla människor uppstå ur sina gravar, somliga, såsom det uttryckligen säges, till livets uppståndelse och somliga till domens uppståndelse. De måste uppstå för att möta Kristus. Men på den omständigheten, huruvida de mött honom i tiden till frälsning eller undandragit sig det mötet, beror, om mötet efter tiden skail bliva till salighet eller till fördömelse.

Var och en kan och får avgöra detta för sig i tiden, han får det, vore han ock den störste syndare. Ty Kristus är

olik alla jordiska domare där-uti, att han ock förlåter synder. Honom bära alla profeterna vittnesbörd, att var och en som tror på honom skall få syndernas förlåtelse genom hans namn. Andra domare hava blott det uppdraget att rannsaka i det inför dem dragna ärendet och att fälla dom. Men Kristus har även det uppdraget att å sin faders vägnar förlåta synder. Och när han förlåter synder, gör han det såsom domare, så att syndaförlåtelsen är lika väl grundad och lika fast beseglad som domen och därför lika avgörande för evigheten som domen. Det är å fadrens vägnar han utförer bägge. Och uppöver fadren och sonen finns dock ingen, som kan göra det gjorda ogiltigt.

14

Inför rätta

eller

Var och en efter hans gärningar.

Fotografien i rättvisans tjänst är icke en alldeles ny företeelse. Nyligen blev den — be-46

rättas det — använd på ett nytt och egendomligt sått.

Vid ett furstligt bröllop i Briissel förekom ett skandalöst och blodigt gatuupplopp med många mördade, om jag minnes rätt, och många sårade. Regeringen lät genast anställa en grundlig undersökning. Dock länge utan resultat, ty ingen av upp-viglarne var gripen och av deltagarne ville inga vittna mot dem eller mot varandra.

Då inkallades plötsligt en mängd personer inför rätta. Först förhördes de men nekade och funno sig mycket kränkta över att i sin snövita oskuld vara utsatta för misstankar.

Då upphörde man att fråga och framlade i stället flera fotografier i förstorad skala, med var och en av de inkallade på någon av dem. Där såg var och en sig själv, en med en lyftad knölpåk, en med en dragen kniv, en med knutna nävar o. s. v. Och alla med högröda kinder, gapande munnar och i övrigt av vrede förvridna ansikten. Det var ett förfärligt ögonblick. Var och en, som nyss nekat så tryggt, stod nu tyst och såscta förstenad, en och annan stönande, inför sin egen bild. Inga ord, varken för eller emot, behövdes. Vars och ens gärning talade, och var och en blev dömd efter sin egen gärning.

Läsaren förstår lätt sammanhanget med fotografierna. En fotograf hade varit närvarande vid upploppet, tagit ögonblicksfotografier, och dessa framlades nu såsom bevismedel inför domstolen.

* *

*

Många ord behövas icke här till förklaring. Händelsen, använd såsom bild, talar sitt eget omutliga språk.

Vi försöka med ord övertyga syndare, på det de måtte se sina synder och omvända sig. Inför Kristi domstol skola ord icke användas längre, eme-47

dan ord icke behövas. Vars och ens gärning under jordelivet ter sig då för vars och ens ögon, belyst av den eviga dagens fullkomliga ljus. "Dagen skall göra det (förövade) klart, ty han uppenbaras med eld, och elden skall pröva, hurudant vars och ens verk är." Och "vi måste alla varda uppenbarade inför Kristi domstol, på det var och en skall få igen sitt livs gärningar (icke ord om gärningarne utan själva gärningarne), allt eftersom han har handlat, evad det är gott eller ont." Kristus skall icke döma efter förgottfinnande, utan själva gärningen skall döma. Utslaget skall var och en, likt i vår bild, kunna fälla, blott han har två ögon att se med. Gärningarna bevaras från jordelivet, liksom fotografens plåt bevarar bilden. Det hör till evighetens fullkomlighet att hava allt förvarat, som skett i tiden, och att avhölja det på Kristi dag inför förövaren själv och alla varelser, liksom en man med ett fullkomligt minne skulle förvara allt inom sig som han någonsin sett eller hört, och liksom ett bibliotek, som skulle vara absolut fullkomligt, måste förvara allt som någonsin blivit skrivet. Därpå syfta dessa Jesu ord: Intet är förborgat, som icke skall bliva uppenbart, och intet är fördolt, som icke skall varda känt. O Gud, o Gud! Tänk, huru mycket som skall framvisas för mig, och tänk, huru mycket som skall framvisas för dig, läsare, på den dagen! Vilken salighet att hava så litet ont som möjligt men däremot så mycket gott som möjligt med i den

uppvisningen!

Även en annan viktig lärdom må vi bevara från denna bild, nämligen att, om vi skola förmå människorna att känna sina synder, så måste vi, liksom här, så troget som möjligt framvisa för dem själva synderna. Icke ett tal blott om synder, utan själva synderna. 48

15

Blott en punkt

eller

Huru få människoriia att känna sina synder?

I en socken L. hade en ny kyrka uppförts. Den gamla hade jämnats med marken. Så skulle ock ske med det för sig självt stående massiva stentornet. Man tänkte att gå till väga på samma sätt som med kyrkan, nämligen att, sedan taket rivits, bryta ned sten efter sten. Men detta befanns omöjligt. Stenar och murbruk hade vuxit så fast till— sammaits, att antingen måste man taga ned väggarne i ett tag eller låta tornet stå.

Ingen visste råd. Jo, i socknen fanns en sådan där man, som förstår sig på allting. Han gick några varv kring tornet, såsom sökte han något. Så pekade han på en sten i ena hörnet och sade: "Lossa den där stenen med edra järnspett och springen sedan såsom för livet, ty då ramlar tornet i en hög."

Så gjorde de och hunno med knappaste nöd undan, och tornet låg där med ett förfärande brak, såsom han sagt.

* *

Här är sättet att få människorna att känna sina synder liksom målat för våra ögon.

Om någon, med en än så brinnande ande och åstundan att gagna, kommer till en annan, kanske på sjukbädden, och säger: "Det är viktigt och nödvändigt att känna sina synder och att bliva född på nytt," så verkar det i regeln icke annorlunda, än som om man här gått omkring tornet och strukit på det med handen. Såsom säden böjer sig for vinden men sedan står lika upprätt, så gillar nog mannen vartenda ord som säges men förblir dock den han är. Så lär ingen att känna sina synder.49

Eller du har god tid och går igenom Guds bud, det ena med det andra. Det sättet är ju bättre. Men det blir, som om man här försökt att lossa sten efter sten och så få ned tornet. Under det du genomgår ett nytt bud, stänger mannen gärna igen sitt hjärta för det du nyss genomgick och blir så den han var förut. Och tröstar du honom och tillsäger honom syndernas förlåtelse, så blir saken nog icke bättre för det, nej blott värre.

Huru bor man då gå till väga?

Jo, du måste, såsom här skedde, söka utforska åt vilket håll en människa lutar — om åt girighet eller okyskhet eller hat eller stöld eller lögn eller vällust eller dryckenskap eller annan orättfärdighet, och så måste du just där giva henne en stöt rakt in i hjärtat. Då undkommer hon icke, huru gärna hon än vill. Men om hon blir vred? Ja, tål du icke en människas vrede, så duger du icke till själaläkare.

Just så gick Kristus till väga. Han talade icke för människorna utan till människorna, helst till en och en i sänder. Han gav en stöt rakt in i hjärtat, och så var det i regeln gjort.

Nikodemus kom till honom, omgiven med ett riktigt pansar av nedlåtenhet och ödmjukhet för att kunna parera den stöt han väntade. Men mästaren — vad bryr han sig om hans vänliga tilltal. Han stöter spjutet rakt in i hans hjärta med orden: "Du måste födas på nytt." Liksom ville han säga: Du — vad är ditt erkännande värt? Du är ju ännu blott lik ett ofött barn. Sådana ord fick den fromme fariséen höra, och därvid ramlade hela hans salighetshopp i ett nu. Men sedan det ramlat, kunde han frälsas, och han blev frälst.

Så med Sakkeus. Han ville se Jesus från trädet för att sedan kunna gå hem litet lyckligare. Men Jesus stöter även nu spjutet i hjärtat med orden: "Jag måste i dag gästa i ditt hus" d. v. s. där,50

varest synderna, som Sakkeus visste med sig, voro begångna. Och ned ur trädet kom Sakkeus ögonblickligen, ty

han lutade, så att säga, redan i sitt hjärta åt Jesus till. Och frälsning vederfors honom. Men icke i trädet, borta från syndaminnena, utan just i huset, mitt ibland dessa.

Tydligast visar sig detta Jesu tillvägagångssätt vid mötet med samaritiska kvinnan. Djupt okunnig som hon var, meddelade han dock ingen lång undervisning, utan så snart han väckt hennes uppmärksamhet och hennes förtroende med några inledande ord, så grep han rakt in i det ömma samvetssåret med orden: "Gå, kalla din man och kom hit" Vid det vidrörandet föll allt ihop i ett nu, såsom tornet i vår bild. "Han har sagt mig allt vad jag har gjort." Han hade sagt ett, men i det var sagt allt. O, den underbara frälsarevisheten!

Såsom Jesus handlade med syndare, som kommo till honom, så handlade han även med lärjungar, som redan voro hos honom. En skarp stöt fick i regeln avgöra allt. Då Jakob och Johannes, dessa hans mest förtrogna lärjungar, velat kalla ned eld över folket i en samaritby, så näpste han dem med orden: "l veten icke, vilkens andes barn I ären." Det är: Den ande, som nu regerar eder, är icke den ande som bor i mig Tänk, huru bittert sådant måste kännas i två så trogna lärjungahjärtan! Men det var sagt just för att kännas. Annu bittrare måste Petrus, Jesu främste lärjunge, hava känt det, då han, på sitt välmenande råd till mästaren att skona sig för lidandet, fick detta svar: "Gå bort ur min åsyn, satan; du är för mig en stötesten." Men Jesus nämner varje sak vid sitt rätta namn, även då det gäller lärjungar. Och så måste även vi göra, det må gälla oss själva eller andra. Sanning är mer än all tröst, ty det är just sanningen som frälsar. 51

15

Feber

Vad är feber?

Feber är icke i och för sig en sjukdom utan är naturens självarbete för att få bort en sjukdom. Genom det naturstridiga lefnadssätt de flesta människor föra hopas massor av sjukdomsämnen i kroppen. Det vanliga levnadssättet är ungefär så inrättat, som om någon byggt sig ett dyrbart hus och nu, av fruktan för eldsvåda, samlade massor av petroleum eller krut i huset. Så samlas genom olämplig eller för hög diet, skadliga drycker, men i synnerhet genom ofta upprepat användande av medicin, massor av sjukdomsämnen i vårt blod och förbereda döden.

Nu kunna två fall inträffa. Antingen äger naturen kvar så mycken kraft, att hon kan resa sig emot och arbeta bort dessa sjukdomsämnen — detta är feber. Eller är naturen så försvagad, att hon ej längre förmår en sådan kamp — då uteblir febern och människan <?år en snar upplösning till mötes. Feber i en sjukdom är sålunda ett gott tecken, ett naturens självarbete, vilket ingalunda bör dämpas.

En människa kan således, i förhållande till febersjukdomar, vara i tre lägen. Antingen kan hon vara fri från alla sjukdomsämnen i kroppen — då behöves ingen feberprocess. Eller kan hon hysa en mängd sjukdomsämnen, men naturen ännu vara så stark, att den kan resa sig emot och arbeta bort dem — då inträder feber och är en välgärning. Eller slutligen kan naturen vara så svag, att den icke mer förmår kämpa emot sjukdomsämnena — då uteblir febern och den människan vandrar hopplös mot graven.52

Vad febern är i kroppen till sjukdomsämnenas bortskaffande, det är nådens arbete i själen till Syndens bortskaffande. Har du sett en riktigt febersjuk människa? Det är en väldig kamp, ett naturens jättearbete. Kanske har hon i tio, tjugo, trettio år, ofta i okunnighet eller välmening, arbetat på att fylla kroppen med sjukdomsämnen; för att icke tala om de sjukdomsämnen i blodet, varmed många födas. Det var ett svårt och dyrbart arbete att tvinga kroppen intaga näringsämnen över och emot sin önskan; eller att underkuva naturens egen instinkt så, att födoämnen och dryckesvaror, vilka nyss bjödo emot som en tortyr, nu smaka, ja bliva ett behov; eller att giva ut den med möda förvärvade penningen för dessa hemlighetsfulla flaskor, som sägas innehålla medicin. Måttet är nu äntligen rågat, blodmassan är förgiftad. Då tillstöter en liten olycka, en förkylning, överansträngning eller dyl, och personen ligger i svår feber. Förkylningen eller överansträngningen få skulden, ehuru de blott voro att likna vid stöten på det överfulla kärlet. Den så länge våldförda naturen är det som reser sig till försvar. Nu bero död eller liv på, vem som är starkast, naturen eller de hopade sjukdomsämnena. Ar den förra starkast, då brinna de

senare ut i feberhettan, och kroppen blir frisk. Äro de senare starkast, då dukar naturen under och processen slutar med döden.

Just så med nådens arbete i själen till syndens utrotande. #Detta arbete kallas syndasorg och syndaförlåtelse. Även denna kamp är ofta mycket häftig och våldsam. O, vilka massor av synder som hopats! Huru våndas syndaren under den brännande känslan av Guds vrede! Det ser rysligt ut. Himmelen är stängd, helvetet väntar. Hur skall krisen sluta? Död eller liv?

Två fall måste även här inträffa. Antingen är den mottagna nåden större än syndalustaune — då53

blir det frälsning och liv. Eller äro syndalustarne starkjäre än den mottagna nåden — då blir det för-tappélse och dod. Varpå det ena eller andra fallet ytterst beror, kan nog ingen människa afgöra. Vi kunna se, huru nåden i ena fallet segrar över synden och huru synden i andra fallet synes segra över nåden, men grunden till ena eller andra förhållandet se vi icke. På en större eller mindre ärlighet i själen synes det bero. Men då det är nåden som föder även denna ärlighet, så stå vi där lika svarslösa.

Denna feber i själen är icke slut med den första syndasorgen och omvändelsen utan måste fortsätta så länge det finnes synd kvar. Slutar febern innan dess hos en fristen, så inträder dödsfara. Nåden skulle då förklara sig vanmäktig emot synden. Men, prisad vare Guds kraft, det behöver hon icke, det gör hon icke, det kan hon icke. Nåden skall, där hon får rum, föra striden till slutlig seger, kampen skall ändas i evigt liv. Men på många feberstunder får en troende bereda sig. Ty nåden tål icke ett enda grand av synd. Nåden är syndens motsats. Endera måste därför duka under i själen. Denna strid kallas, och det med skäl, den dagliga bättringen.

Det är en gudomlig lag, vilken icke kan upphävas av något, att vad en människa sår, det skall hon ock skörda. Detta gäller själen i lika hög grad som kroppen. Vad du där sår måste du skörda. Du skrattar kanske och syndar, men det ändrar icke förhållandet. Synden måste medföra antingen syndafeber eller syndadöd. Antingen människor sågo, att du syndade, eller icke sågo det, sak samma, du måste umgälla det. Och antingen du själv ansåg det för synd eller icke ansåg det för synd, sak samma, du måste umgälla det. På ditt eget tillräknande af synd eller icke-tillräknande beror det icke. Synden drager med nödvändighet sin dom med sig. Detta gäller Guds barn lika väl som djävulens barn. Ingen får synda, utan att synden drager dom med sig. Därför54

går Guds verk icke ut på att skyla utan på att utrensa synden. Och Gud ske pris, att det är så. Endast därigenom blir en syndare passande för de renas och saligas himmel.

Väktaren i fråga om det onda mot kroppen är den ofördärvade instinkten, och i fråga om själen samvetet, samt hos Guds barn den helige anden, understödd av ordet. De äro väktare för var sina särskilda lagars efterlevnad, instinkten för naturlagen, samvetet för den skrivna lagen och anden för den nua lagen i en kristens inre. Dessa väktare kunna aldrig mutas, så att synden icke medför straff. Ty straff för synd är icke ett godtycke, utan är syndens egen andra sida. Skär du i ditt kött, så följer smärta. Så följer alltid syndafeber eller syndadöd på synden.

Man bör aldrig söka dämpa eller avklippa syndafebern. I läkekonsten gäller det att aldrig dämpa en feber förr än han fått rasa ut, ty då stanna sjukdomsämnena i kroppen och grundlägga ny sjukdom. Så även andligen. Men o, huru det syndas häremot av många andliga ledare! Knappt höra de en suck över synden eller se en tår förr än de äro tillreds att trösta. Men trösta icke för snart. Avklipp icke den feberprocess Guds nåd har begynt. Det kan medföra antingen att personen i fråga blir en skrym-tare eller att febern kommer igen och då med förnyad styrka.

17

Filialen

eller

Lever du med eget eller andras nådeliv?

I den stora fabriken rörde hjulen sig allestädes. Varifrån erhöllo alla dtessa hjul sin rörelsekraft? Upp- 54

går Guds verk icke ut på att skyla utan på att utrensa synden. Och Gud ske pris, att det är så. Endast därigenom

blir en syndare passande för de renas och saligas himmel.

Väktaren i fråga om det onda mot kroppen är den ofördärvade instinkten, och i fråga om själen samvetet, samt hos Guds barn den helige anden, understödd av ordet. De äro väktare för var sina särskilda lagars efterlevnad, instinkten för naturlagen, samvetet för den skrivna lagen och anden för den nua lagen i en kristens inre. Dessa väktare kunna aldrig mutas, så att synden icke medför straff. Ty straff för synd är icke ett godtycke, utan är syndens egen andra sida. Skär du i ditt kött, så följer smärta. Så följer alltid syndafeber eller syndadöd på synden.

Man bör aldrig söka dämpa eller avklippa syndafebern. I läkekonsten gäller det att aldrig dämpa en feber förr än han fått rasa ut, ty då stanna sjukdomsämnena i kroppen och grundlägga ny sjukdom. Så även andligen. Men o, huru det syndas häremot av många andliga ledare! Knappt höra de en suck över synden eller se en tår förr än de äro tillreds att trösta. Men trösta icke för snart. Avklipp icke den feberprocess Guds nåd har begynt. Det kan medföra antingen att personen i fråga blir en skrym-tare eller att febern kommer igen och då med förnyad styrka.

17

Filialen

eller

Lever du med eget eller andras nådeliv?

I den stora fabriken rörde hjulen sig allestädes. Varifrån erhöllo alla dtessa hjul sin rörelsekraft? Upp-55

syningsmannen pekade på en stor ångpanna och ett väldigt svänghjul, och jag förstod allt.

Men bredvid fabrikshuset var en flygelbyggnad. Där var ingen ångpanna och intet svänghjul. Dock surrade hjulen och rasslade maskinerna här nästan lika friskt. Huru så? Jo det gick en stor rem genom väggen, som förde kraft hit från huvudbyggnaden. Därför rörde det sig härute, så framt och

så länge det rörde sig därinne. Det var en filial.

* *

*

Denna bild ställer en närgående fråga först till alla barn av troende föräldrar, vilka tro sig leva i Herren. Tänk, om ditt andliga liv icke är annat än en filial av din troende faders eller moders andliga liv! Du lever kanske andligen, blott emedan de leva. Men äro de borta eller du har lämnat hemmet, så är det slut med ditt nådeliv, såsom det här var slut med rörelsen så snart remmen borttogs. Tänk, om det är så. Tänk, om du icke har eget liv i Guds son. Bedja dina föräldrar, så beder du. Läsa de Guds ord, så hör du på eller läser du. Men låta de bli, så låter du bli. Du har inga egna livsbehov, ingen egen hunger och törst efter Kristus, efter hans nåd, förlåtelse och vänskap. Du lever genom för-äldrarnes nådeliv eller på deras nådeliv. Tänk, om det är så. Detta är mycket farligt. Ty när Kristus en gång kommer, frågar han icke: Levde din fader eller moder i mig, utan du, du själv, levde du i mig? Måste du svara nej därpå, så blir du bortvisad, under det din fader eller moder går in i evig glädje. Har du mod till detta ? Har du mod att skiljas från din älskade fader eller moder eller kanske från dem bägge? Och det för evigt! Säg, har du mod därtill?

Så med dig, hustru till en troende man, eller du man till en troende hustru, lever du, du själv, verkligen i Kristus? Även här råder stort andligt56

bedrägeri. T. ex. troende prästers eller predikanters hustrur, vad tycka de, är det skäl annat än slå sig på kristendom och andlighet liksom mannen? De äro ju i alla fall för hans skull förlorade för världs-och sällskapslivet, och föga frid blir det, om hustrun är annorlunda sinnad än mannen. Eller kanske är hustrun övertygad om, att mannen har rätt. Men detta är dock icke detsamma som att leva i Kristus. O, vad här skrymtas mycket i troende hus, där den ene skall vara som den andre utan att i verkligheten vara det. Huru mycket oväntat skall icke den stora dagen uppenbara, då enligt Jesu ord den ene bliver upptagen och den andre kvarlåten.

Du, stackars man eller hustru, fruktar du än det värsta, så vill eller törs du icke på allvar efterfråga, huru det verkligen är. Du ryser för den smärtan att upptäcka vad du hemligen anar, att din maka eller make, ditt eget kött, är levande död, är blott en filial av din egen kristendom. Därför undviker du helst en sådan upptäckt. Dock är bäst fråga efter, innan det blir för sent. Gör du nu en sådan upptäckt, så kan det hjälpas. Nu kunnen I bliva i sanning förenade, förenade i Kristus, för att vara evigt förenade hos honom. Gör du däremot den upptäckten först på Kristi dag, så följer en evig skilsmässa. Tala därför med din maka eller make om hjärteställningen till Herren. En sådan undersökning — eller vad du vill kalla det — kan icke bliva till annat än verkligt gagn, förutsatt att den sker i innerlig kärlek. Gör även samma fråga, du troende fader eller moder, till dina barn, om du har anledning tro, att de äro levande döda eller att den kristendom de tyckas hava är blott en filial av din egen. Outsägligen saligt vore, om du nu vunne dem för Kristus. Men huru förfärligt, om du skulle evigt mista dem. 57

15

Skuggan

eller

Vad är orsaken till ditt onda?

Vad är orsaken till skuggan på jorden?

Vem vet icke det — solen.

Misstag! Ännu har solen aldrig varit orsak till någon skugga. Hon lyser alltid lika klar och lika starkt på alla ställen hon får lysa på.

Jorden själv är orsaken till varje skugga. Nattens djupa skugga ådrager jorden sig därmed, att hon växelvis vänder ena halvan ifrån den alltid lysande solen. Solförmörkelsens skugga åsamkar jorden sig därigenom att hon går på andra sidan om månen och sålunda får honom mellan sig och solen. Molnens skugga självförvärvar jorden sig på det sättet, att vattenångor uppstiga från jorden och samla sig på luftlagren till moln, vilka breda ett täckelse mellan jorden och solen. Skuggan av berg, hus, träd o. dyl. förstås av sig själva. Det ifrågavarande berget, huset eller trädet har kommit emellan solen och den förmörkade fläcken på jorden.

All skugga är sålunda jordens eget verk; aldrig däremot solens.

* *

Likasom den kära solen från urminnes tid fått oskyldigt bära skulden till skuggorna på jorden, så får Gud ofta bära skulden till de lidanden, den nöd och den ångest, av vilka vi hemsökas. Därför bemödar sig den nödställde mera om att med sin bön beveka och förändra Gud än om att ändra sig själv med Guds bistånd.

Hedningarne behärskas helt och hållet av denna villfarelse. När något ont händer dem, anse de, att deras gud eller gudar åstadkommit det, och skynda

att söka blidka eller förändra deras sinnesstämning med offer. På att ändra sig själva tänka de däremot föga eller intet. Samma villfarelse sitter fast i varje människohjärta. Skingrad blir hoft endast i den mån Guds evangelium får lysa in i hjärtat. Detta säger, att Gud är oföränderligt god, likt solens ljus och värme, och att han därför lika litet åstadkommit någon nöd eller något lidande på jorden som solen åstadkommit någon skugga.

Snörrätt stridande mot evangelium och sålunda hedniskt handlar man därför, då man kommer t. ex. till en sjuk eller annars olycklig människa och säger: "Jo, där har du det. Nu ligger du slagen av Gud." Den lidande kan icke fatta detta annorlunda, än att det onda, som behöver avhjälpas, är hos Gud. Och si börjar han ropa på Gud, att han måtte ändra sig, i stället för att ropa till Gud om hjälp att kunna ändra sig själv. Sant är ju, att Gud för sin godhets och rättfärdighets skull icke kan gilla det onda hos syndaren och därför måste motarbeta det med sitt ord och sin ande. Men det onda, det som orsakar vredesskuggan, sitter i syndarens hjärta, icke i Guds. Såsom det uttryckligen säges: Eder ondska åtskiljer eder och eder Gud ifrån varandra och edra synder gömma bort hans

ansikte ifrån eder. Därför är ock vredesskuggan försvunnen i samma ögonblick en syndare ändrar sitt sinne och bättrar sig, likasom skuggan på marken är borta i samma ögonblick som det mellan solen och jorden varande föremålet avlägsnas. All förändring till ett bättre måste sålunda ske hos syndaren själv, och när hans sinne vänder sig till en sådan förändring blir allt väl.

Men, invänder du, detta är ett hårt tal. Det är ju att sticka jdolken rakt in i den förut nog plågades hjärta. Är det icke nog med att han lider? Skall han nu även söka bättra sig? Och kan en svag människa göra det?

Detta är ett fåkunnigt tal. Något mera praktiskt59

evangelium kan icke sägas till en människa, än att orsaken till det onda ligger hos henne själv och icke hos Gud. Ty då Gud ju med alla medel tränger in på var och en för att få avhjälpa hans onda, så finns för det ondas avhjälpande blott ett hinder, nämligen om den som är ond icke lämnar det onda åt Gud för att avhjälpas. Att förmå en människa att göra detta är sålunda att bringa henne raka vägen fram till hjälpen. Men du kan icke förmå henne därtill utan genom att tydligt visa henne var det onda sitter. Därför ser man ock, huru mången olycklig människa kan i åratal ropa till Gud om hjälp utan att få någon, ehuru Gud är all godhets källa Orsaken är, att den olycklige alltid går förbi den ömma punkten, nämligen att han själv är ond och* ond kanske i ett särskilt avseende. Han är t. ex* högmodig där han borde vara ödmjuk, trätlysten där han borde vara mild och fördragsam, krävande där han borde giva, oredlig där han borde vara redlig, förtalande där han borde tyst fördraga, skvalleraktig där han borde gömma hos sig det anförtrodda o. s. v. Nu lider han för sina synder mitt under det han ropar på Gud, att han måtte ändra sinne och bliva honom nådig. Något svar eller någon hjälp får han icke. Ty han är på orätt stråt. Han har gått förbi sig själv till Gud och väntar där förändringen. Han måste nu plågas, till dess han går tillbaka till sig själv och sitt onda, bekänner det samt beder om förlåtelse och om nåd till att få det utrensat och bortlagt. Då blir allt väl.

Nu vågade jag icke tala så mycket härom, om jag icke visste, att Jesu Kristi, Guds sons, blod renar från all synd. Att peka på ett oupphinneligt mål vore grymt. Men nu är det saliga målet icke oupphinneligt, att få sin synd förlåten och samvetet renat och syndabojan bruten. Det gäller blott, att du liksom går före och pekar ut var din synd är samt enfaldigt tror vad skriften vittnar om Kristi blodséö

renande kraft. På den vägen blir du kvitt den mörka skuggan och får vandra i Guds solljus, till dess du går in i evigt ljus.

19

Kvarnvingen och kedjan

eller

Vad är det som binder din ande?

Nära uppfylld av väderkvarnar är den öländska sandåsen. Men vilken gåta! Ehuru vinden strök fram ganska hård, stodo somligas vingar stilla, under det de andras snodde häftigt omkring. Ännu olös-ligare blev gåtan, då just några av de mindre och lättaste kvarnarne stodo stilla, under det större och tyngre rörde sig.

Gåtan löstes äntligen. Det var en järnkedja som band en av vingarne. Så var förhållandet med alla de stillastående kvarnarne, blott med den skillnaden att kedjan hos somliga var fästad omedelbart vid jorden och hos andra vid en tung sten, liggande på marken. Byggda till att röra sig, närhelst vinden blåste, fingo dessa kvarnar icke göra det för kedjans skulL

* *

Här äro målade för våra ögon tvenne olika förhållanden i Kristi rike, särskilt i andliga besökelse-tider. Genast i början komma somliga själar i rörelse, både inåt till djupare kännedom av vidlådande synder och till bekännande av dessa samt till uppgörelse med förfördelade bröder, där sådant behö-ves; och även utåt till verksamhet för Herren. Andra åter bliva, om icke oberörda, dock orörliga, ja någon gång ännu stummare än de varit förut, trots

de på- éö

renande kraft. På den vägen blir du kvitt den mörka skuggan och får vandra i Guds solljus, till dess du går in i evigt ljus.

19

Kvarnvingen och kedjan

eller

Vad är det som binder din ande?

Nära uppfylld av väderkvarnar är den öländska sandåsen. Men vilken gåta! Ehuru vinden strök fram ganska hård, stodo somligas vingar stilla, under det de andras snodde häftigt omkring. Ännu olös-ligare blev gåtan, då just några av de mindre och lättaste kvarnarne stodo stilla, under det större och tyngre rörde sig.

Gåtan löstes äntligen. Det var en järnkedja som band en av vingarne. Så var förhållandet med alla de stillastående kvarnarne, blott med den skillnaden att kedjan hos somliga var fästad omedelbart vid jorden och hos andra vid en tung sten, liggande på marken. Byggda till att röra sig, närhelst vinden blåste, fingo dessa kvarnar icke göra det för kedjans skulL

* *

Här äro målade för våra ögon tvenne olika förhållanden i Kristi rike, särskilt i andliga besökelse-tider. Genast i början komma somliga själar i rörelse, både inåt till djupare kännedom av vidlådande synder och till bekännande av dessa samt till uppgörelse med förfördelade bröder, där sådant behö-ves; och även utåt till verksamhet för Herren. Andra åter bliva, om icke oberörda, dock orörliga, ja någon gång ännu stummare än de varit förut, trots de på-61

verkas av samme helige andes nådevind som de förra.

Vad kan här vara orsaken?

Du vet det väl, du som icke kommer i någon rörelse. Liksom varje kvarn här var byggd, för att till gagn vrida omkring sina vingar för vinden, så blev du en gång född på nytt för att i anden och genom anden flitigt röra dig i bekännelse, bön, lovsång och yttre kärleksbevisning. Men mitt under det de övriga troende komma i rörelse, förblir cfu tyst och stum. Det kan väl rycka till litet även i dig, liksom vinden ryckte i även den stillastående kvarnens vingar. Dock kommer du icke likt de andra i rörelse, ty — o vilket betydelsefullt ty — du är bunden av något antingen hemligt eller även av andra känt syndaband. Vilket det är, vet du nog. Hos somliga ftr det ett nästan tvingande begär att få mer av jordiskt gott, vare sig penningar och gods eller inflytande och ära. Bandet kan antingen redan vara knutet, i det du kommit in i något för anden tyngande förhållande, som du icke kan komma ur; eller håller du på att knyta det. Du ursäktar dig med, att det där förhållandet icke egentligen är synd. "Egentligen icke", säger du så betecknande Men tål det verkligen att synas i andens och ordets ljus, särskilt under dessa bägge ljusstrålar: Du skall älska Gud högre än allting annat och du skall älska din nästa lika med dig själv? Vilken betydelse har för övrigt det förhållandet för din ande, vilken skall antingen frälsas eller förkastas på Jesu Kristi dag? Månne här icke är ett band, likt ett af de nämnda, som voro fästade just i jorden?

Men det kan ock vara ett annat förhållande, ett band likt de nämnda, sona voro fästade vid den på marken liggande stenen. Du dragés med ett gammalt, i allvarligare stunder gnagande syndaminne. Eller du är fäst vid en person, som du varken kan bliva kvitt eller lyfta med dig uppåt. Du ser andra vara62

andligen i rörelse, lätta, fria och lyckliga, men du kan och får det icke. Kedjan tillåter det icke.

Vet dock, i vilken ställning du än är, att Jesus Kristus kan genom sin ande förlossa dig. Men villkoret är, att du tydligt ser, att du är bunden och behöver förlossas samt ärligt beder därom. Möjligen behöver du ock samtala med en beprövad broder om själva den sak eller person, som fått binda dig. Ty förhållandet kan vara, att du aldrig kan bliva helt kvitt denna sak eller denna person; liksom man här kunde se, huru mången lossad kvarnvinge förde

den kedja med sig i rymden med vilken han förut varit bunden. Detta blir ett svårt och bittert förhållande för dig, varifrån din Gud gärna velat skona dig. Om du är olycklig nog att vara i ett sådant förhållande, likna dock hellre den kvarnvingen, som rörde sig med sin kedja, än den, som stod orörlig för sin kedjas skull. Bättre att ditt kött fördärvas men anden frälsas på Kristi dag, än att du här skonar köttet men då fördärvas. Därom, samt om vad du i varje särskilt fall har att göra, skall nog ordet och Guds ande eller någon erfaren broder undervisa dig. Blott du vill bliva lös! Ja, blott du vill bliva lös och fri i din ande! Därpå beror det. Ja, därpå beror det.

W III

Syndaförlåtelse och tro.

20

Räddningsbåten

eller

Håll fast det tag du fått; du får snart ett

bättre.

Tänk dig ett av dessa förfärliga skeppsbrott, som tima då och då därute på världshaven, denna gång ej långt från den bebodda kusten. Spillrorna av den stora ångbåten flyta omkring på de vilt upprörda vågorna; men själv är båten redan vid botten och många av de resande med honom. Dock hålla många sig ännu uppe: ett huvud sticker upp här, ett annat där; en arm höjes här, en annan där. Somliga ropa ännu på hjälp, somliga hava redan tystnat, på väg att sjunka i djupet.

**Då —- o fröjd! — räddningsbåten styr med ilande fart genom vågorna fram bland de drunknande. Alla, som förmå det, simma mot båten; de andra hämtas av båten själv. I rörelse är allt, som kan lädda och räddas.

Och vad får man nu se! Jo, somliga sitta i båten, redan räddade, somliga åter hänga på sidorna, till hälften i båten; andra åter äro ännu i vattnet men hava med bägge armarne hängt sig fast om båtkanten; andra åter blott med ena armen; åter andra hava blott med ett par finger fått fatt om båtkanten;64

och några hålla i blott med ett finger; kanske en blott med lillfingret; och slutligen hava några blott fått fatt i en av de tågändar, som hänga ut från båten.

Men de kärleksfulla männen i båten, vad göra de? Säga de till den, som blott med händerna gripit i båtkanten men ännu hänger i vattnet: Släpp ditt tag, det är för dåligt? Eller till den, som fått fatt blott med ett finger: Släpp taget och sjunk; taget är för dåligt Eller säga de: Släpp taget för att få ett bättre. Nej, nej. Utan de ropa uppmuntrande nu till en, nu till en annan: Håll fast det lilla tag du fått, så får du snart ett bättre. Och de hava rätt. Snart ser man det. Den ene efter den andre arbetar sig upp i båten, även den som ursprungligen höll i blott med lillfingret. Och skulle någon ännu hänga i vattnet, så räddas även han, blott han behåller sitt tag

i båten, det vare större eller mindre.

*

*

Här är något för eder, I klentrogne och modlöse Guds barn; ja, hör hit även du stackars tvivlande själ, som ännu icke vågar nämna dig ett barn av Gud; ja, även I sjunkneoch förlorade, som aldrig vågat ens tänka åt det hållet, att Jesus skulle vilja mottaga eder, hören hit även I.

Såsom här sades, så går det till, när den helige anden är, att så tala, ute och ror med räddningsbåten, Kristi evangelium. En del sitta redan Uppe i båten, jublande fram sitt: *Guds barn jag är! Ack saliga ro och glädje!" En del hänga på kanten med ett gott tag i Kristi klädafåll. Andra åter äro ännu i vattnet men hava med handen fattat i båten, det är, sträcka sig med ett utfattigt hjärta efter Kristus, suckande: Ack, att jag kunde tro! Ack, om det gällde mig! Ack, om även jag vore ett Guds barn! Ännu en annan har blott med ett par finger fått fatt i båten men

ligger ännu själv hel och hållen i vattnet,65

jämrande sig över sin synd och ogudaktighet men innerligt längtande efter att varda frälst. Slutligen hänger du där, du stackars sjunkna själ, hållande i med blott ett finger, lillfingret att så tala, och håller nu på att släppa även med det. Du har varit djupt nere i havet du, nästan nere vid botten, du har sänkt dig så djupt du kunnat i skamliga synder och ligger ännu med begären liksom drunknad i dessa, i otukt, girighet dryckenskap och sådant mera. Vad skall du taga dig till? Du har fått fatt i ett gott ord eller gott rykte om Jesus och håller ännu litet grand i detsamma. Men du tänker: Kanske är det bäst, att jag släpper taget, ty det lär ändock aldrig gå an för mig.

Vet du vad du skall göra! Jo, du skall hålla i, gripa fatt i t. ex. denna tågände, som sträckes ut från båten: Det är ett fast ord och värt att på allt sätt mottagas, att Kristus Jesus har kommit i världen för att frälsa syndare, bland vilka jag är den främste. Eller grip i denna: Människosonen har kommit för att uppsöka och frälsa det förtappade. Det måste bestämt vara du som menas med det förtappade! Håll då i det taget. Släpper du, så sjunker du. Men håller du i, så kommer du nog upp i båten även du; det är, frälsas från dina synder genom syndernas förlåtelse och kraften av Kristi blod. Håll då i! Håll då i! Ja, I syndare, som först nu begynt tro, och I klen trogne av alla slag, hören detta rop ur räddningsbåten: Håll fast det lilla tag du fått; du får då snart ett bättre! Att släppa det lilla taget för att få ett bättre vore ju en dårskap. Nej håll uti, så får du nog ett bättre Håll uti! Håll uti! Tro på Jesus, huru skröpligt det än går. Det går snart bättre. Och ingen, som tror på honom, skall komma på skam. 66

34

Alpklyftan

eller

Jesus de förlorades frälsare.

I Schweiz går vägen, som leder från staden Chur upp till Spliigenpasset, genom en bergklyfta eller sprund, som någon gång kallats världens åttonde underverk. Det är en spricka i berget från urtiden av ofantliga dimensioner. På ömse sidor resa bergväggarne sig nästan lodrätt upp till 500 meters höjd. Vägen klänger sig än utmed bergväggarne, än på bryggor från den ena väggen till den andra. Fordom var han blott en och en fjärdedels meter bred och kallades icke utan skäl via mala eller onda vägen. Omlagd är han nu något bredare. Vid infarten mötes man av en iskall luftström, även om solen glöder därute. Ser man ned i djupet, når blicken icke klyftans botten. Ditned komma icke solens strålar, om icke några minuter vid middagstiden, då de stå alldeles lodrätt uppifrån och ned. Eljest hindras de av bergväggarne. I djupet brusar en gren av Rhenfloden, svart och sörjig. Ej behöver fantasien vara synnerligen livlig, för att man skall se otäcka djur, ormar, ödlor och annat otyg, kräla därnere.

* * *

I denna bild är du beskriven, du arma och olyckliga själ, som nästan kan taga på att du är förlorad. Du är just den djupa klyftan, sänkt som du är i många och svarta synder, djupt nere i utkylande tvivel, i hård otro, utan all värme, allt liv och allt ljus. Vem man än må nämna, så är han, menar du, jämförd med dig, den solbelysta alpdalen, då du är den mörka klyftan, med sina stygga djur, onda och förvända tankar, vilka röra sig nästan fritt67

i hjärtats djup. Dock är din suckan, åtminstone meningen i din suckan: O, att jag vore annorlunda! O, att det funnes någon hjälp för mig! O, att jag sluppe dö den eviga döden, eller hellre att jag nu sluppe vara den jag är! Ty det är icke blott helvetet utan synden själv du vill undkomma. Dock — så sluta alla dina tankar därom — jag kan icke räddas, jag är för djupt sjunken.

Käre vän, du behöver icke gå förlorad. Tvärtom ar det sagt på nästan otaliga ställen i bibeln och med enfödde sonens blod betygat, att du kan frälsas, om du vill frälsas. Egentligen är frälsningen beredd närmast för dig. Varhelst det i bibeln säges något om Jesu sändning till jorden, heter det: sänd till de förlorade, sänd att kalla syndare, kommen att uppsöka det som var förtappat o. s. v. Ja, hela Jesu liv var ett sökande efter syndare. Och då han icke fann dem där de borde vara, uppe i dagen, stående i förening med Gud, steg han ned ända till botten i den djupa klyftan, i en blodig död. Därmed sprängde han sönder alla fjättrar, som kunde hålla dem kvar i döden,

samt öppnade en livs- och reningskälla mitt ibland de andligen döda. Ar du nu en av dessa, så vet, att du kan frälsas just där du är och sådan du är. Du måste frälsas såsom syndare, bliva levandegjord såsom död, helgad såsom ohelig och få arvsrätt till himmelen såsom värd helvetet. Detta är nåd och nådens berömmelse över och emot synden.

Men frågar du: Vad skall jag dock göra, för att iag må varda frälst? Därpå svarar skriften: Du har intet att göra för att bliva frälst. Tro på herren Jesus, så varder du frälst. Detta betygas i bibeln icke blott med ord utan med flera exempel. Då Saulus frågade vid synen på vägen till Damaskus: Herre, vad skall jag göra?, fick han till svar, att han skulle gå in i Damaskus, där det skulle sägas vad han skulle göra. Men då han kom dit in, bestod själva "görandet" i intet annat än att han höll sina ögon68

stilla, medan Ananias tog på dem och gav honom synen samt avlöste honom från hans synder och meddelade honom den helige andens gåva. Allt gjorde här Kristus för och med Saulus. Kristus själv uppsökte Ananias, hävde hans fruktan för att gå till den grymme förföljaren och sände honom så åstad. Detsamma lär oss fångvaktarens i Filippi exempel. Även han frågade: Vad skall jag göra, att jag må varda frälst? Men han fick icke till svar: Gör det eller det, utan: Tro på herren Jesus, så varder du frälst. Och han trodde och vart frälst. Och här är tydligt, att han trodde just sådan han var, ty allt försiggick ju på en timme och det under natten. Han vart sålunda levande mitt i döden och frälstes mitt i synden ut ifrån synden samt togs mitt i djävulens rike ut ur djävulens rike och insattes i den älsklige sonens rike. Detta framgår om möjligt ännu klarare av berättelsen om den korsfäste rövarens frälsning. Vad gjorde han annat än trodde just sådan han var? Hans ord nyss förut voro: Vi lida det våra gärningar är o värda. Och sanning var vad han här sade, ty just för sina gärningar hängde han såsom en förbannad på korsträdet. Men just sådan, dömd och förbannad för verkliga synder, trodde han på honom, som hängde bredvid. Och genom den tron frälstes han och frälstes genast och frälstes säkert. Jesu egna ord: "I dag skall du vara med mig i paradiset", äro beviset därpå.

Gör nu sammalunda, du arme, sjunkne syndare som läser detta. Mottag frälsningen likt en solstråle rakt ifrån himmelen ned till dig i djupet. Tro på Jesus Kristus, så varder du frälst. 69

34

Solens tagande och givande

eller

"Det som var intet har Gud utvalt, på det att han skulle göra om intet det som var något."

Det var i början av juni. Allting var putsat och fint omkring det förmögna disponenthemmet. Villan glödde, nyss målad, i rödaste rött. Solen sken mot väggen och väggen mot solen; de tycktes förstå varandra.

Ur rabatten ett par alnar därifrån stack upp en tunn, gulvit brodd, blyg och skamsen. Varken ägde han själv något som glänste eller förmådde han återgiva den glans, solen ödslade på honom.

Av försommaren blev högsommar och av högsommaren eftersommar. Något rent av orimligt hade nu hänt.

Villaväggen, nyss så glänsande röd, var nu smutsigt grå, styggt ful att se på. Av den stackars brodden åter hade blivit en tjock, stark stängel, vars grenar med djupgröna fingrade blad buro klase vid klase av stora purpurröda blommor, prisade av alla för sin skönhet. Även bin, humlor och fjärilar funno behag i de sköna blomkalkarne. Nu var det brod-dens tid att glänsa.

Så väl väggens förstörande genom urblekning som broddens förhärligande genom sköna färger var

ett verk av en och samma sol.

* *

*

Kan väl det sägas tydligare än genom denna enkla bild, huru Gud handlar med olika människor? Det är

förskräckligt eller saligt, allt efter den olika ställning man är uti. Fariséerna, som skeno av yttre70

rättfärdighet, blevo till skam och gingo förlorade, ehuru de hörde samma nådefulla ord ur Jesu mun, som frälsade publikaner och skökor och införde dem i Guds rike. Närhelst berättelsen om färiséen i templet föreläses, bäva själva barnen för att likna honom, under det var och en, stor eller liten, längtar efter att få publikanens lott. Här uppfylldes Jesu ord, att var och en, som upphöjer sig, varder förnedrad och den, som förnedrar sig, varder upphöjd. Och Luthers ord: "Gud gör i sitt rike på jorden intet annat än upphöjer det som är lågt oeh ringa och förnedrar det som är högt och mäktigt.a Såsom även Simeon profeterade, med Jesusbarnet i sina armar: "Denne är satt till fall och till upprättelse för många i Israel." Och såsom den gamla sångversen lyder: "Den som många böcker läst, Nog förfarit, mycket skrivit, Den som här vid pålen fäst Dömd från liv och ära blivit, Måste i sin otro båda Följas åt och be om nåde."

Liksom allt liv i naturen beror av solen och hon skänker näring och kraft åt allt som vill och kan mottaga, men förstör allt som icke mottager, t. ex. urbleker den färg hon icke själv givit och förtorkar ett från roten avhugget träd, så giver Kristus evigt liv, jämte allt vad därtill hörer, åt alla som hungra och törsta därefter, men han tillintetgör allt som reser sig i självbelåtenhet emot honom. Detta är Guds fria, suveräna beslut, som icke kan ändras av någon eller något.

Gud vill nämligen icke handla med syndare på två vägar utan på en enda: genom Kristus; såsom Kristus bestämt förklarade: Ingen kommer till fadren utan genom mig. En människa kunde hava skäl att klaga häröver, i fall den vägen vore svår att finna eller svår att vandra eller förde till ett ovisst mål. Men skulle någon varelse kunna uttänka någon tillgängligare, saligare och vissare väg? Den vägen funno alla i Jesu kötts dagar, som ville finna den.71

På den vägen blev en djupt sjunken Maria Magdalena en trogen Jesu lärjunginna, och av den förnekande Petrus blev den främste bland apostlarne. På den vägen fick förföljaren och våldsverkaren Saulus nåd och apostlaskap till alla hedningar. Och huru otaliga äro icke de, som, lika dessa i synd, sedan dess fått nåd och barnaskap och evigt liv! Och Gud ske pris, raden är ännu icke slutad.

Det är gudomlig vishet att frälsa endast genom Kristus. Tänk, huru disharmoniskt själva evighetslivet skulle bliva och huru skärande den himmelska sången, om en hade kommit ditin genom sin fromhet och en annan genom Kristus! Jordens avund, strid och elände hade då flyttat med ditin. Men nu hava alla som äro därinne uppväckts genom samme ande och renats genom samma Jesu blod samt förts framåt på vägen genom samme faders hand, därför blir ock sången en och densamma: "Du Gud är värdig ära och pris, och även du, Guds lamm, som blivit slaktat och har köpt oss åt Gud med ditt blod." Det giver frid, evig, himmelsk frid.

Men kan något förfärligare tänkas än att vägra att emottaga evigt liv genom Kristus? Väggen i vår bild måste vara ursäktad, emedan hon icke kunde mottaga något ens av solens rikedom. Men vad kan du och jag förebara, om vi icke mottaga den frälsning och det eviga liv, som bjudes oss genom Kristus? Intet, nej intet.

23

Havssaltets bildning

eller

Tron och trons glädje.

Nära havsstranden grävas dammar eller bassän-ger, s. k. saliner, i vilka det salta havsvattnet inledes 71

På den vägen blev en djupt sjunken Maria Magdalena en trogen Jesu lärjunginna, och av den förnekande Petrus blev den främste bland apostlarne. På den vägen fick förföljaren och våldsverkaren Saulus nåd och apostlaskap till alla hedningar. Och huru otaliga äro icke de, som, lika dessa i synd, sedan dess fått nåd och barnaskap och evigt liv! Och Gud ske pris, raden är ännu icke slutad.

Det är gudomlig vishet att frälsa endast genom Kristus. Tänk, huru disharmoniskt själva evighetslivet skulle bliva

och huru skärande den himmelska sången, om en hade kommit ditin genom sin fromhet och en annan genom Kristus! Jordens avund, strid och elände hade då flyttat med ditin. Men nu hava alla som äro därinne uppväckts genom samme ande och renats genom samma Jesu blod samt förts framåt på vägen genom samme faders hand, därför blir ock sången en och densamma: "Du Gud är värdig ära och pris, och även du, Guds lamm, som blivit slaktat och har köpt oss åt Gud med ditt blod." Det giver frid, evig, himmelsk frid.

Men kan något förfärligare tänkas än att vägra att emottaga evigt liv genom Kristus? Väggen i vår bild måste vara ursäktad, emedan hon icke kunde mottaga något ens av solens rikedom. Men vad kan du och jag förebara, om vi icke mottaga den frälsning och det eviga liv, som bjudes oss genom Kristus? Intet, nej intet.

23

Havssaltets bildning

eller

Tron och trons glädje.

Nära havsstranden grävas dammar eller bassän-ger, s. k. saliner, i vilka det salta havsvattnet inledes72

f

genom små kanaler, vanligen på våren, då solvärmen stiger.

I dessa dammar skiljes vattnet och saltet från varandra på det sättet att saltet, såsom tyngre, sjunker till botten och där avsätter sig till ett allt tjockare lager, under det vattnet stannar överst och så småningom bortdunstar i solhettan.

I den mån detta sker inledes nytt vatten att i sin ordning bortdunsta. Härmed fortsättes, tills saltet på dammens botten nått stundom en fots djup eller mera. Nu utskottas det i stora högar, renas

och är färdigt att användas eller utskeppas.

* *

*

Huru enkel är icke denna bild, och dock vilken djup erfarenhetssanning i det andliga livet åskådliggör den!

Vad saltet som avsätter sig på dammens botten är, det är tron i hjärtat. Liksom saltet är den förblivande gåvan eller behållningen av det inledda havsvattnet, så är tron den förblivande gåvan och behållningen av det i hjärtat genom anden införda försoningens ord. Tron är ock, likt saltet, något viktigt, stadigt och gediget, som icke förflyktigas eller bortdunstar likt känslorna utan ligger gömd i hjärtedjupet samt ökas och växer. Hon ligger där såsom en skön och behållen skatt, ur vilken nya och åter nya förråd hämtas vid påkommande behov, såsom arbete och lidande för Jesu namns skull, frestelser och anfäktningar samt särskilda bedrövelser och smärtsamma förluster. Dyrbaraste guld kan icke uppväga sådan tro i hjärtat.

Vad åter det lättare och i solens hetta bortdunstade vattnet är, det är den tillfälliga och alltid föränderliga känslostämningen och andliga glädjen. Glädjen är än större och än mindre, liksom saltdammen här var än överfull och än nästan tom på vatten. Under tiden kvarbliva tron under alla er-73

farenheter, bittra som ljuvliga, likt det på dammens botten kvarliggande saltet. Lärjungarne, som vandrade till Emmaus, hade en tid fröjdat sig över Jesu närvaro, nu åter sörjde de över att han var försvunnen. Smärtan nu var dock lika väl en frukt av tron som glädjen förut. Hon berodde av den djupa kärlek, varmed de voro fästade vid honom. Dock, huru lyckliga voro de, när han äntligen uppenbarade sig för dem! Liksom det ser skönare ut i dammen, när där är både rikligt med salt i botten och solen kan spegla sig i den jäms med bräddarne stående vattenytan. Trons glädje är därför icke något oviktigt, ehuru den är långt ifrån så väsentlig som tron själv. Den kan finnas och icke finnas, och trons liv i hjärtat dock bevaras. Tron däremot är grundväsentlig. "Utan tro är omöjligt att täckas Gud." Och utan tron är människan andligen död. "Saligt dock det folk som kan fröjdas."

"Glädje är livets vinst." Och "fröjd i Herren är eder starkhet". Må vi därför framför allt vinnlägga oss om trons dyrbara skatt men ock om glädjens ljuvliga solsken i hjärtat!

Och båda kunna ägas i rikt mått. Ty icke omätligare är havet, ur vilket saltdammen får sitt behov av vatten, än Guds nåd i Jesus Kristus är. Guds nåd räcker så långt som skyarne gä, sjunger David, och så långt sträcker sig intet hav. Guds nåd är bestämd att räcka till för en hel värld, då måste den kunna överflöda för varje enskild. Men Guds nåd måste verkligt mottagas, liksom havsvattnet först då blir av gagn för saltberedningen när det införes i dammarne. Liksom nytt vatten måste ständigt införas i dem, så måste ständigt ny nåd mottagas. Så mottag då ny nåd och ny kärlek av Gud genom Jesus Kristus. På denna nåd och kärlek blir aldrig brist.

34

Tåget 1 dimman

eller

Tro och icke se.

I Skottlands högländer utgör det ett viktigt näringsfång att ur de bon, som den otaliga massan sjöfåglar byggt åt sig i klipporna, samla in ägg samt det fina dun, med vilket dessa bon blivit klädda. Det är ett med stor livsfara förenat näringsfång. Klipporna reså sig ofta lodrätt ur havet till en ofantlig höjd, och här och var finnas stora fördjupningar inåt, i vilka fåglarne helst byggt sina bon. Ned till dessa stiger fågelfängaren på det sättet, att ett tåg antingen fasthålles av någon uppe på bergets spets eller fastbindes däruppe. Utefter tåget halar han sig ned från den svindlande höjden över det mörka, ofta vilt upprörda djupet, till de bon han vill skatta.

Under det han inne i klippan skattar bona, händer ofta, att en i dessa trakter egendomlig, alldeles ogenomtränglig dimma lägrar sig kring berget och insveper allt, tåg, berg, hav, tills det blir fullkomligt osynligt. När mannen nu skall stiga upp, är tåget, som han lät bliva hängande efter sig, alldeles försvunnet. Han finner väl själva nedre änden, men sedan slutar det mitt i luften, slukat av dimman. Tror han nu sina ögon, bliver han där han är eller kastar sig ned i havet. Men tror han sitt minne, som säger honom, att tåget firades ned hela sträckan och att han stigit upp genom sådan dimma förr, så fattar han tåget, stiger uppåt och är räddad.

Den där stackars mannen liknar du ofta, du Guds barn, som går härnere, stadd i övningen med att tro och icke se. Du stirrar nedåt — där är döden. Du stirrar kring dig — där är svarta natten. Du75

ser uppåt — där ännu mörkare. Och det gamla tåget, vid vilket du så många gånger förr stigit uppåt--nämligen ordet om Jesus och syndernas förlåtelse just för dig — det är nu sin kos. Bliva där du är kan du icke, du fryser eller hungrar då till döds. Stiga uppåt vågar du icke, tåget är ju borta. Vad skall du göra? Ja vad? Eller är läget kanske hopplöst, så att du icke har annat att göra än att dö och förgås?

Svar: Du skall sluta dina ögon och endast anlita minnet. Du minns ju, att Gud sänkte tåget just till dig. Han kallade dig och drog dig, trots ditt motstånd, till Jesus. Var detta endast skämt? Bort det! Gud kan aldrig skämta. Vidare minns du ju, att du steg ned i det mörka djup, där du nu är, vid tåget, vid Jesu kärleks till dig i ordet utsträckta hand. Men nu är känslan och förnimmelsen av ordet borta. Nu väl, tror du att din frälsare — att så tala — dragit upp tåget, på det du skulle förgås? O, då känner du icke honom. Sådant kan han icke. Han kan, så att säga, skämta något litet med sina utkorade barn och vänner. Gå dold mellan Jerusalem och Emmaus i två förtvivlade, efter honom längtande lärjungars sällskap, det kunde han. Kalla den kananeiska kvinnan en hund, det kunde han. Men lämna dessa i sticket att förgås, det kunde han icke. Och ej heller kan han det med dig. Anlita därför ditt minne, håll dig fast vid ordet, mitt emot allt vad du tycker, ser och känner. Snart är du då uppe i ljuset, det är smakar och ser hans ljuvlighet. Och skulle du än aldrig mera här få smaka denna hans ljuvlighet, åtminstone icke så mycket som du åstun-dar, så bär det dock hem, ditupp, även genom töcknen. Bedragen kan du icke vara. Ty det var ju Gud som kallade dig och Gud som förde dig till att tro på Jesus. Gud är det ock som ännu räcker dig t. ex. detta räddningståg: Människosonen är kommen till att frälsa det som var förtappat. Då skulle det

vara Gud76

som bedrager och bedrager just en eländig själ, som icke har någon annan utväg än att för nöds skull och för synds skull hålla sig till Jesus. Men nej, sådant är icke möjligt. Gud kan icke bedraga, och omöjligast av allt är, att han skulle bedraga en av de elända, som tagit sin tillflykt till honom. Eller tänk själv efter: Kan Gud månne bedraga? Först uppväcka dig och bjuda dig komma till Jesus; så hjälpa dig, trots ditt motstånd och hjärtas hårdhet, till tro på honom; så straffa, tukta, leda, trösta och hug-svala dig med sin ande — detta allt blott för att sist bedraga dig? O, det är omöjligt, alldeles omöjligt!

25

På floden

eller

"Ingen, som tror på honom, skall komma på skam."

Genom Ems — den bekanta badorten i södra Tyskland — flyter Lahnfloden lugn och majestätisk ned mot Rhen, med vilken hon förenar sig nedanför staden. Från mitt fönster hade jag nästan ständigt följande syn.

Ned mot Rhen flöto stora båtar, tungt lastade med marmor och andra tunga föremål. De hade inga roddare, inga segel och ingen ånga. Vattnet flöt och de bara flöto med. Och detta alltid, i regn som i solsken, i storm som i vindstilla, under natten som dagen. I båtarne var en eller två man för att tillse, att de höllo sig mitt på floden, ty gjorde de det, kommo de ovillkorligen fram. Under sommaren såg jag ingen enda båt stanna. Vad man märkte var, att så ofta båtarne genom styrmännens försum- 76

som bedrager och bedrager just en eländig själ, som icke har någon annan utväg än att för nöds skull och för synds skull hålla sig till Jesus. Men nej, sådant är icke möjligt. Gud kan icke bedraga, och omöjligast av allt är, att han skulle bedraga en av de elända, som tagit sin tillflykt till honom. Eller tänk själv efter: Kan Gud månne bedraga? Först uppväcka dig och bjuda dig komma till Jesus; så hjälpa dig, trots ditt motstånd och hjärtas hårdhet, till tro på honom; så straffa, tukta, leda, trösta och hug-svala dig med sin ande — detta allt blott för att sist bedraga dig? O, det är omöjligt, alldeles omöjligt!

25

På floden

eller

"Ingen, som tror på honom, skall komma på skam."

Genom Ems — den bekanta badorten i södra Tyskland — flyter Lahnfloden lugn och majestätisk ned mot Rhen, med vilken hon förenar sig nedanför staden. Från mitt fönster hade jag nästan ständigt följande syn.

Ned mot Rhen flöto stora båtar, tungt lastade med marmor och andra tunga föremål. De hade inga roddare, inga segel och ingen ånga. Vattnet flöt och de bara flöto med. Och detta alltid, i regn som i solsken, i storm som i vindstilla, under natten som dagen. I båtarne var en eller två man för att tillse, att de höllo sig mitt på floden, ty gjorde de det, kommo de ovillkorligen fram. Under sommaren såg jag ingen enda båt stanna. Vad man märkte var, att så ofta båtarne genom styrmännens försum-77

melse närmade sig endera stranden, fingo de stötar och skråmor, dem de nog alltid fingo behålla. Höllo

de sig åter mitt på floden, så gick allt väl.

* *

*

I denna enkla bild ställes oss klart för ögonen orsaken till att ingen som tror på Jesus kommer på skam, det är bedrages i sitt hopp om evigt liv genom honom. Liksom floden här alltid flöt ned mot Rhen, så förer Jesus alltid

och säkert dem till evigt liv, som anförtrott sig åt honom. Det går sakta, ofta alldeles osynligt i deras och stundom även i andras ögon, men visst och mot rätta målet går det. Även den allra eländigaste av dem, som fadren givit åt Jesus, skall hinna fram. Alla regler och alla lagar kunna hava undantag, men den sanningen, att ingen som tror på Jesus skall komma på skam, har intet undantag. Det "har aldrig hänt och skall aldrig hända, att någon av dem kommit på skam. Man har litat på konungar och kejsare, på krigshjältar och statsmän, på kyrkofäder och påvar och kommit på skam, men aldrig har någon kommit på skam som litat på Jesus. Man har litat på dessas lagar och påbud, på deras eder och försäkringar och kommit på skam, men aldrig har någon kommit på skam som litat på vad Jesus talat. I hans kötts dagar hörde några fattiga fiskare och andra kallelsen ur hans mun och följde honom, och aldrig bedrog han dem. Det såg visserligen ut någon gång som om han velat bedraga dem, men varje även sådan händelse löste sig i klarhet och ljus. Sist skall evighetens fulla klarhet och ljus falla över allt, ja allt.

Vad som gör den sanningen, att ingen som tror på Jesus skall komma på skam, så över måttan viss, ja fast som bergens grundvalar, är den omständigheten, att hon icke förekommer så där tillfälligtvis i bibeln utan är kärnan i allt vad Gud talat. Pro-78

feterna förkarade bestämt, om än i olika ordalag, att Gud skulle sända en hjälpare och frälsare och att ingen som trodde på honom skulle komma på skam. Det vore nästan omöjligt att anföra alla dessa ställen. Och huru förkunnad, bedyrad och beedigad har icke den sanningen sedan blivit i nya testamentet! Aldrig visade heller apostlarne någon tvekan om den saken, när de förkunnade evangelium. Så ofta någon, med mer eller mindre bekymmer, frågade, huru han skulle bliva frälst, så pekade de blott på den mannen Jesus Kristus, ty han hunde och ville frälsa var och en, vem han var och hurudan han var. Så sade Petrus till den lame vid tempeldörren i Jerusalem, så till Simon trollkarlen, så till hedningen Kornelius och dem som voro med honom; så sade Paulus till purpurkrämerskan Lydia, så till fångvaktaren i Filippi och andra. Och deras ord bevisade sig sanna. Närhelst någon trodde det de sade, fick han frid med Gud, mottog den helige andens gåva och begynte ett nytt, helgat liv.

Ännu en lärdom giver oss vår bild. Kraften, som drev båtarne, var icke deras, utan flodens. Hon drev, de drevos. Därför hade de blott att bliva i flodstråket och kommo så till sitt mål, ut på den väldiga Rhen. Så är ock kraften, som driver dig, som tror på Kristus, icke din utan hans. Han giver och du mottager, han driver och du drives. Så nalkas även du ditt mål, evighetslivet hos honom.

Sist en sanning, om vilken vi bedja att den måtte gå genom märg och ben hos alla, som läsa detta: Ingen frälsas för det, att han blott talar om Kristus och hans blods kraft, vare sig det sker med största glädje eller med djupaste allvar. Ingen av oss, som gingo på Lahnflodens strand och sågo och talade om flodens kraft, kom ned till Rhen, när vi dock aldrig stego ombord och lämnade oss åt floden. Tänk då, huru många präster och predikanter, lärare och lärarinnor, fäder och mödrar som gå förlorade,79

emedan de val talat om Kristus och hans makt att frälsa men aldrig själva i verkligheten blivit hans. Du, som läser detta och befinner dig i den ställningen, besinna dock, att det icke hjälper att blott tänka på och tala om saken. Du måste, om du en gång skall ingå i himmelen, själv och för egen del giva dig åt Jesus såsom en förlorad syndare. Varje sak måste ju hava en början, så ock denna.

26

Adelskapet

eller

"Därför har Gud upphöjt Jesus",

Då en man adlas, så blir hans familj liksom hela hans kommande släkt adlad med honom. Våra äldsta adelssläkter hava haft flera hundrade, väl tusende medlemmar, sedan stamfadren adlades, men var och en av dem har varit av adligt stånd. De blott föddes och hade då hans stånd, namn och ära.

Detta hava de endast genom släktförbindelsen med stamfadren. Om de äga egen förtjänst och duglighet eller icke, betyder i detta fall intet. Hustrun till den man, som adlades, kunde vara den obetydligaste och odugligaste

kvinna, dock blev hon lika delaktig av adelskapet som han. Så med barnen, voro de än föga begåvade, sjuka, ja vanföra. Och detta gäller alla avkomlingar av släkten, led efter

Hed, så länge någon av dem finns kvar i livet.

* *

Här är en rik och härlig bild av Kristi andliga släkt Må den helige anden blott giva oss nåd att arätt begrunda det 79

emedan de val talat om Kristus och hans makt att frälsa men aldrig själva i verkligheten blivit hans. Du, som läser detta och befinner dig i den ställningen, besinna dock, att det icke hjälper att blott tänka på och tala om saken. Du måste, om du en gång skall ingå i himmelen, själv och för egen del giva dig åt Jesus såsom en förlorad syndare. Varje sak måste ju hava en början, så ock denna.

26

Adelskapet

eller

"Därför har Gud upphöjt Jesus",

Då en man adlas, så blir hans familj liksom hela hans kommande släkt adlad med honom. Våra äldsta adelssläkter hava haft flera hundrade, väl tusende medlemmar, sedan stamfadren adlades, men var och en av dem har varit av adligt stånd. De blott föddes och hade då hans stånd, namn och ära.

Detta hava de endast genom släktförbindelsen med stamfadren. Om de äga egen förtjänst och duglighet eller icke, betyder i detta fall intet. Hustrun till den man, som adlades, kunde vara den obetydligaste och odugligaste kvinna, dock blev hon lika delaktig av adelskapet som han. Så med barnen, voro de än föga begåvade, sjuka, ja vanföra. Och detta gäller alla avkomlingar av släkten, led efter

Hed, så länge någon av dem finns kvar i livet.

* *

Här är en rik och härlig bild av Kristi andliga släkt Må den helige anden blott giva oss nåd att arätt begrunda det80

Adam var representant, huvudman och stamfader för sin släkt, det är alla människor. Men i stället för att adla och upphöja oss drog han synden över oss och sänkte oss därmed i det djupaste elände. Då kom den andre Adam, Kristus, Guds egen son, högtlovad evinnerligen, tog på sig vår synd och led och dog för oss. För den förtjänstens skull upphöjde Gud honom, liksom en man i jordisk mening adlas för sina förtjänsters skull. Därför, det är för lydnaden intill korsets död, har Gud ock upphöjt honom över alla ting och givit honom det namn, som är över alla namn. Och för dödens lidandes skull se vi honom vara krönt med härlighet och ära (Ebr. 2: 9).

Nu har även han en släkt, honom given av fadren, nämligen alla Guds barn, vilka någonsin levat, nu leva eller komma att leva på jorden. Såsom deras representant, huvudman och stamfader var det han upphöjdes. Därav följer, att samma ära och härlighet, som han undfick, även är deras. Såsom han själv sade i bönen till sin fader rörande lärjun-garne: Jag har givit dem den härlighet, som du har givit mig. Och såsom aposteln Paulus betygar: Gud har bestämt, att de skola vara lika hans sons bild, på det att han må vara den förstfödde bland många bröder.

Detta följer med nödvändighet ur det organiska sammanhang, i vilket de troende stå till Kristus. Han är Guds son, de äro Guds söner genom den nya födelsen. Ar han sålunda upphöjd, så måste även de upphöjas. Varje Guds barn, även det allra ringaste, skall därför i sin tid intaga samma arv, ära och härlighet, som Kristus nu intager. Ja inför Gud, det är enligt hans beslut,# äga de redan allt detta. Därför säger aposteln: Åro vi barn, så äro vi ock arvingar. Märk: icke varda, utan äro. Så snart därför en syndare genom tron förenats med Kristus, hör han till Guds stora familj eller släkt,81

är en Kristi broder, skriven i livets bok, och är känd, älskad och väntad i himmelen. Han går väl ännu på jorden, ofta mycket eländig, med klämt hjärta och tårade ögon, men är rätt ägare till himmelsk härlighet. Han vet det icke alltid, men det är dock så. Huvudmannen för den släkt han tillhör, Jesus Krisus, tronar redan i evig härlighet, därför skall även han komma dit. Ännu är hans liv fördolt för honom själv och andra, men Kristus, hans liv, skall uppenbaras, och då skall även han uppenbaras med honom i härlighet.

Denna ära och härlighet få vi, Kristi fattige lemmar, såsom ren nådegåva genom honom. Vi "rå icke förtt, att vi blivit och bliva så härligt upphöjda. Ett fattigt, kanske därtill vanfört och vanskapligt adelsbarn ända i nionde, tionde, kanske femtonde led rår icke för, att stamfadren så utmärkte sig, att han själv fick och skänkte åt sina ättlingar adlig, friherrlig eller grevlig värdighet. Vad rår även du eller jag för, att Kristus kom hit ned och förvärvade åt oss barnaskapets ära och härlighet. Men varför skulle vi då kröka oss undan och icke tacka och mottaga? Där ingen förtjänst kommer i fråga, finns heller ingen brist på förtjänst. Rövaren som Johannes, synderskan i Simons hus som jungfru Maria — de voro alla lika värdiga och lika ovärdiga till den salighet och ära de undfingo. Mottag därför även du. Kom in i Kristi stora och härliga släkt. År du icke värdig, så är du icke heller ovärdig, då här icke är fråga om någotdera, utan blott om ren nåd. Den som törstar, han komme, och den som vill, han tage livets vatten för intet — för intet, ja för intet.

Men är du medlem av Kristi stora och härliga släkt, så var viss, att du skall fostras och agas på ett särskilt sätt. Höga furstebarn och fattigmans barn fostras för olika mål och därför på olika sätt. Det vore orimligt att låta prinsarne av blodet växa upp som dagakarlens son. Såsom Kristi lem skall82

du därför icke få stor ära på jorden men evig ära i himmelen. Agas pä jorden och förhärligas i himmelen, sådant är målet. Bered dig därför på, att mycket, som är dyrt och kärt för ditt hjärta, ja kännes omistligt, skall ryckas därifrån. Mången skall sitta såsom i ett skruvstäd av hinder, lidanden och vedervärdigheter på jorden, på det att han måtte så mycket friare få vandra i himmelen och så mycket högljud-dare där sjunga de förlossades sång. Mången skall ock särskilt fostras och agas för att kunna trösta och hugsvala andra i Kristi stora släkt, vilka agas och lida. Änglar sändas icke vidare ned i lidandets Getsemane med tröstebägaren, utan människor. Dessa måste dock förut vara beredda i lidandena till andras tröstekärl och hugsvalelsekällor.

m III

Lifvet i Gud, dess väsende och utveckling.

27

Det nya trädet i det gamla

eller

"Kristus i eder härlighetens hopp".

Utmed vägen stod en gammal ek, hvilkens inre börjat ruttna. I myllan i ekens inre hade ett frö af en lind fallit. Linden frodades och var redan ett stort träd, som höll på att spränga den ännu återstående ytterringen af eken. Visst var linden till stor del ännu fördold inom den gamla, skrumpna eken, men man såg, att den dagen snart var inne, då linden hade helt och hållet förtärt eken och själf

trädt i hennes ställe.

* *

Detta är en levande målning af ett bland de saligaste förhållanden, som kunna tänkas: Kristus uti en kristen. Aposteln kallar detta en hemlighet, som nu uppenbarats. Han säger: Mig har blifvit gifvet att till fullo förkunna Guds ord, den hemlighet, som från tidsåldrarnas och släkternas begynnelse har varit fördold, men som nu blifvit uppenbarad för hans heliga, för hvilka Gud har velat kungöra, huru rik bland hedningarne härligheten är af denna84

hemlighet, som är Kristus i eder, härlighetens hopp.

(Kol 1:26,27).

En människa står på sin egen rot likt eken. Rör vid henne, undersök hennes ställning och du får se, huru fast hon tycker den vara. Antingen är den fast genom otro och förnekelse eller genom självf-tagna gärningar och något andligt sträfvande. Likt ekens krona kan hon väl röras då och då genom något skarpare vinddrag inne från evigheten, t. ex. vi<J ett hastigt dödsfall, men hon rätar sig snart åter och är lugn. Detta lugn tilltager vanligen med åren, liksom en ek för hvarje år bättre motstår vindarne.

Denna ställning är förfärlig, ser den än så väl ut. Stående på egen rot, måste man falla med egen rot. En människa blir frälst eller går förlorad af den orsaken om hon är i Kristus eller utom Kristus. Allt evigt lif är ifrån Kristus. Därför är allting utom Kristus endast död. Antingen är du ett nytt träd och skall då lefva evinnerligen, eller ett gammalt träd och skall då dö evinnerligen. Den bästa människa utom Kristus är lika underkastad evig död som den lastbaraste. Allt beror på af hvilket ursprung någon är. I sonen är iifvet, säger Johannes, utom sonen är död.

Emellertid blåsa andens vindar i evangelium, medförande frön till evigt lif. Och här och där finnes en syndare, som känner sin olycka utom Kristus och är beredd att mottaga honom. Här faller nu det ädla lifsfröet Kristus i hjärtat. Där tager det rot och växer.

I samma mån Kristus tillväxer, aftager den människans eget gamla lif. Hon själf börjar nu vilja så litet, ty den inneboende Kristus vill så mycket, och två så olika viljor få icke rum hos samma. Hon känner så litet, ty Kristus i henne känner så mycket. Småningom blir hon känslolös i många fall, där hon nyss var så känslig, t. ex. i fråga om egen ära och egna lidanden. Men hon får nya, förr okända käns-85

lor, t. ex. mot ringa, misskända troende bröder. Förr tänkte hon så mycket och uppgjorde planer, hvilka hade det gemensamt, att de syftade uteslutande på henne själf, hennes egen ära, vinning och bekvämlighet. Nu tänker Kristus uti henne, och dessa tankar gå ut på nya, förr okända ting, såsom Kristi rikes befrämjande, det eviga lifvet o. d. Den enes död är sålunda den andres lif och tillväxt. Såsom Johannes döparen sade: Kristus måste tillväxa, men jag måste aftaga.

Denna nya skapelse har nya kännetecken, likt det nya trädet i vår bild.

En sådan människa har samma sinne som Kristus hade.

Först i förhållande till synden. Kristus hatade synden, hön hatar ock synden. Och hon behöver icke övertala sig, att synden är ond och måste hatas, hon hatar henne i följd av hennes egen natur. Synden är något slipprigt och motbjudande för det nya sinnet, något som man lika litet kan tycka om, som att med sin nakna band fatta om en groda eller orm, vilka djur hava kallt blod, då vårt blod åter är varmt. Denna motvilja och detta hat sträcker sig till all synd, även den obetydligaste. Synden kännes vederstygglig icke genom sin storlek utan genom sin natur, lika som grodans unge är lika stygg att vidröra som det fullvuxna djuret.

För det andra i förhållande till världen. Kristus genomskådade allt. "Han visste vad som var i människan." Därför förekom honom allt på jorden såsom idel tomhet, jämfört med fadrens välbehag och tingen i himmelen. Rikedom, ära, äreplatser, nöjen och njutningar liknade i hans ögon tomma skal, icke värda ens en tanke eller en önskan. Världen med allt, som var i henne, tågade blott likt en procession förbi hans ögon. Därför f^ste han sig aldrig djupare vid något, utan njöt blott för tillfället av det goda fadren räckte honom genom mlimuskor? såsom86

härberge, spis, vård och ömhet t. ex. hos syskonen i Betanien. Icke gladdes han utomordentligt, när han mottog något, och icke förlorade han sin inre frid och glädje, när det togs ifrån honom. Och såsom Kristus var i detta avseende, så voro även apost-larne. Vårt borgerskap eller samfund är i himmelen, säger Paulus. Och Johannes: Världen forgås med hennes lusta, men den som gör Guds vilja förbliver evinnerligen. Och samma sinne hava ännu i dag de människor, i vilkas hjärtan Kristus bor. De hava det till arten, ehuru i ringare grad än t. ex. apostlarne.

För det tredje i förhållande till tiden och evigheten. Tiden var i Jesu ögon mycket kort, blott som en förbigående avskedstimme. ÄJag måste verka min faders verk, medan dagen varar." "Jag kommer snart." Evigheten var det enda verkliga för honom. Därför hade en sak värde i hans ögon endast i den mån hon var av betydelse för evigheten. Ordet evinnerlig var ofta i hans mun, det var den tid han kände och varefter han mätte allt på jorden. Om jordens timmar talade han# föga, eller blott för att säga huru korta de voro. Även i detta avseende är en människa, i vilken Kristus bor, lik honom. Visserligen är denna likhet ännu blott i sin begynnelse, dock är det en verklig likhet.

Men icke blott genom sinnelaget eller tänkesättet kännes Kristus igen uti en kristen, utan även genom känslan eller hjärtelaget. En kristen har Kristi hjärta, enligt löftet: Jag skall giva eder ett nytt hjärta och giva en ny ande i edert bröst (Hes. 36: 26).

Detta hjärtelag visar sig, liksom hos Kristus, framför allt i kärlek till Gud. Kristus älskade Gud och var älskad av honom. Fadrens välbehag var hans högsta glädjeämne. Av honom berodde han och till honom vände han sig med varje behov och varje bekymmer. Så har ock en kristen det, ehuru kärleken till Gud hos honom ännu är blott i sin be*87

gynnelse. Hjärtat rör sig dock av glädje, så ofta han kan tro, att Gud älskar honom, och det värsta han vet är att göra Gud emot.

Vidare visar sig detta hjärtelag, liksom hos Kristus, i kärlek till de heliga. Näst fadren höll han intet så kärt som de lärjungar, som trodde på honom. De hade trätt i moders, broders och systers ställe (Matt. 12: 50). Bland dem var han trygg, där kunde han vila, t. ex. hos syskonen i Betanien, då han annars var som ett jagat villebråd. Så är det ock med en kristen. Även han har fått en ny släkt,, nya evighetssyskon. Dessa älskar han högst av allt näst Gud. På dem litar han och bland dem trives han. Och deras sorger och glädjeämnen äro även. hans sorger och glädjeämnen.

Slutligen visar sig detta hjärtelag i samma medlidande med syndare som Kristus hade. Detta medlidande var huvuddraget i hans väsende. Då han såg folkskarorna, misshandlade och övergivna såsom får utan herde, rörde sig hans hjärta av djupt medlidande. Ja varje hjärtats pulsslag var medlidande med syndare. Detta medlidande förde honom från himmelen hit ned och tvang honom slutligen upp på korset. Det kom honom att gråta över Jerusalems invånare och att vilja församla dem, såsom hönan församlar kycklingarna under sina vingar. Detta medlidande är det som nu kommer honom att dröja med sin andra ankomst, emedan han icke vill, att någon skall förgås. Detta medlidande bor ock nu i varje verklig kristens hjärta. Och ofta klagar han över, att det icke bor i ännu större fullhet hos honom.

Dessa äro nu huvuddragen av Kristus uti en kristen. Det är det härligaste som kan tänkas på jorden. Det innebär ock förvissning om evig härlighet. Såsom apostelns prd lydde: Kristus i eder härlighetens hopp, 88

34

Duvan och gamen

eller

Var och en efter sin art.

En duva och en asgam flögo över ett skönt och fruktbart landskap. Bägge satte sig på berget där borta.

wVad såg du under flykten"? frågade gamen duvan.

"U-u«, kuttrade duvan, "jag såg sköna kornåkrar, ärtfält och trädgårdar jämte bäckar och dammar att tvätta och plaska sig uti."

aDu är från dina sinnen", fräste gamen. "Idel onyttiga ting. Men jag såg döda djur av alla slag. Och o, huru de stunko! De voro nästan förruttnade. Det blir många, många veckors gästabud för mig."

"Hu-hutt! ryste duvan och flög bort till sitt näste. Men gamen sänkte sig ned till de stinkande åtlarne.

* *

Du hör människor berätta en händelse eller giva omdömen om en sak. Ehuru det är samma händelse och samma *sak de tala om, huru olika bliva dock deras berättelser och omdömen!

Den ene är ond invärtes, gamartad, och ser därför endast det onda, som finns i en sak eller händelse. Skall han tala om den saken eller händelsen, så återgiver han vad han sett och det just sådant han sett det. Han återgiver sålunda endast det onda. Och han kan icke annat. Ty han är själv ond och har onda och fördärvade ögon att se med. När han nu återgiver vad han sett, så är väl hans återgivande falskt i sig eller åtminstone ofullständig sanning, men för honom ter det sig såsom full sanning. Ty just89

så har han enligt sin onda natur uppfattat det. På detta förskräckliga förhållande syfta Jesu ord: Med öronen skola de höra och icke förstå, och seende skola de se och icke förnimma. Och dessa: Huru kunnen I tala något gott, då / själva ären onda?

Sällan återgiva heller de heliga duvosjälarna fulla verkligheten, då de tala om en sak. Dels hava de icke sett det riktigt onda och ruttna, ty de sakna sinnen att i botten fatta det. Och dels har den svidande heliga kärlekssmärtan hindrat dem att i sitt inre gömma det onda de sett. Och så återgiva även de vad de sett, nämligen huvudsakligen det goda i den ifrågavarande saken.

Var gång du hör en händelse berättas eller ett omdöme fällas om en person eller sak, så tänk sålunda på den enes onda öga, som hindrat honom att se det goda hos den personen eller i den saken. Och tänk även på den andres heliga kärlekssmärta, som hindrat honom att se det riktigt onda hos den personen eller i den saken.

Följaktligen kan du aldrig fullkomligt tro någon människa, icke ens dig själv. Icke heller kan du helt förtro dig åt någon människa, icke ens åt dig själv. Följer du dessa råd eller regler, så är du en vis människa, och du slipper då att bedragas av någon människa, även av dig själv. Såsom Jesus aldrig trodde någon, ty han "visste vad som var i människan", och heller aldrig förtrodde sig åt någon, men heller aldrig bedrogs av någon.

Men, frågar du, hurudant skall livet bliva, om jag ständigt skall visa misstroende mot människorna?

Svar: Du skall aldrig visa misstroende mot eller förakt för någon människa.

För det första vet, att i varje människa bor jämte lögnaktigheten även någon sanning. I stället då för att kallt stöta bort människorna för deras lögnaktighet, så träd dem riktigt nära och sök att leta fram den sanning, som finns i dem.

För det andra se till, att ditt hjärta är fullt av kärlek till och förbarmande med varje människa. Så att, då du icke kan förneka hennes lögnaktighet, du känner denna och övriga hennes synder så, som vore de dina egna. Då rår du icke med att kallt framvisa hennes synd och ännu mindre att harmas över den. Då hyser ditt hjärta detta medvetande: Vi äro lögnaktiga; icke: den och den är lögnaktig. Du tiger då gärna med andras synder, så framt du icke är tvungen att å din himmelske faders vägnar framvisa och straffa dem.

29

Solidarisk

eller

"Delaktig i bedrövelsen, i riket och i Jesu Kristi tålamod".

Det var mycken oro i staden. Det stora aktiebolaget var på obestånd, och i det var nästan var tredje person såsom aktieägare intresserad med hela eller större delen av sin egendom. Saken utgjorde dock icke samtalsämnet bland aktieägarne; därtill buro de utsikten att förlora nästan allt vad de ägde för tung på hjärtat. I stället gingo de till bolagets lokal, sågo på aktiernas kurs och bleknade eller logo, eftersom denna sänkte eller höjde sig. Eller frågade de någon sakkunnig om bolagets utsikter och fingo även då en mörk eller ljus uppsyn, i mån som svaret

var nedslående eller hoppgivande.

På detta sätt delades staden snart i två hopar: de för vilka bolagets ställning var ett frätande bekymmer och de som icke alls brydde sig därom. Visst låtsade en och annan även av dessa, att de bekymrades för saken. Dock var bekymret icke 90

För det andra se till, att ditt hjärta är fullt av kärlek till och förbarmande med varje människa. Så att, då du icke kan förneka hennes lögnaktighet, du känner denna och övriga hennes synder så, som vore de dina egna. Då rår du icke med att kallt framvisa hennes synd och ännu mindre att harmas över den. Då hyser ditt hjärta detta medvetande: Vi äro lögnaktiga; icke: den och den är lögnaktig. Du tiger då gärna med andras synder, så framt du icke är tvungen att å din himmelske faders vägnar framvisa och straffa dem.

29

Solidarisk

eller

"Delaktig i bedrövelsen, i riket och i Jesu Kristi tålamod".

Det var mycken oro i staden. Det stora aktiebolaget var på obestånd, och i det var nästan var tredje person såsom aktieägare intresserad med hela eller större delen av sin egendom. Saken utgjorde dock icke samtalsämnet bland aktieägarne; därtill buro de utsikten att förlora nästan allt vad de ägde för tung på hjärtat. I stället gingo de till bolagets lokal, sågo på aktiernas kurs och bleknade eller logo, eftersom denna sänkte eller höjde sig. Eller frågade de någon sakkunnig om bolagets utsikter och fingo även då en mörk eller ljus uppsyn, i mån som svaret var nedslående eller hoppgivande.

På detta sätt delades staden snart i två hopar: de för vilka bolagets ställning var ett frätande bekymmer och de som icke alls brydde sig därom. Visst låtsade en och annan även av dessa, att de bekymrades för saken. Dock var bekymret icke91

värre än att de gärna talade därom. Himmelsvid var ock skillnaden, då de ena kunde förlora allt

och de andra intet.

* *

Här är ett djupt andligt förhållande åskådliggjort. Det gives ett gränsmärke mellan människor och människor, mellan andligt folk och andligt folk.

Gränsmärket är kärleken mellan Guds barn eller solidariteten i anden. Detta gränsmärke har icke någon människa upprest, utan Kristus själv, i det han säger: Därav skola alla förstå, att I ären mina lärjungar, om I haven kärlek inbördes. Utom Kristus är det i synnerhet hans förtrognaste lärjunge Johannes som reser det gränsmärket. Han vet nästan icke att tala om något annat kännetecken på födelsen av Gud än detta enda: att älska bröderna.

Mången undrar här över aposteln. Ty nog synes det vara ett mycket ringa kännetecken att endast älska bröderna. Ett mera livligt Guds barn finner det icke vara något kännetecken alls. Älska, älska dessa kära Guds barn, som tycka om min frälsare, som tala och sjunga om honom och som evigt skola vara med mig i himmelen — icke är det något kännetecken, det är ju icke alls svårt. Det kan jag icke låta bli. Tänk, om jag icke finge det, o. s. v.

Ja vi känna Igen dig och vi hålla med dig. Vem kan låta bli att älska dessa kära själar, som älska Jesus! Det är det bästa folk på jorden, de älskligaste av människors barn, hava de ock ännu kvar brister och skröpligheter i många stycken. Gud själv tycker så, och hans son Jesus Kristus tycker så, så ock den helige anden. Gud vill bo hos dem och vandra uti dem. Tyck därför alltid så.

Men har du alltid haft det sinnet? Eller när begynte du tycka så? Ja, det vet du icke, lika litet som barnet vet, när det fick mun, ögon, öron pch andra lemmar. Du är född med detta sinne i den92

andra stora födelsen, födelsen av Gud. När du som en arm syndare kunde tro dina synders förlåtelse genom

Kristus och fick andens vittnesbörd, att även du var ett Guds barn, då fick du det sinnet. Det hör därför till din natur, likaväl som det du erhållit genom den lekamliga födelsen hör till din natur. Det är därför icke något ytligt, något som kommer och försvinner, utan som förbliver, i mörker som i ljus, i bedrövelse som i glädje. Känsligheten i kärleken skiftar men kärleken själv skiftar icke. Därför älskar du Guds barn alltid, ehuru med olika tillfredsställelse, med glädje då de vandra visligen men med bedrövelse då de vandra ovisligen. Du älskar dem till och med då de sårat sig personligen. Vilket du visar genom den redobogenhet, med vilken du förlåter dem.

Att alla av Gud födda äro solidariska eller lika ansvariga och lika delaktiga i allt som vederfares dem, framgår av många ställen i bibeln. T. ex. om en lem lider, så lida alla lemmarne med, och om en lem äras, så fröjda sig alla lemmarne med. Varje enskilds fördel är sålunda allas fördel och allas fördel är varje enskilds fördel. Så är ock varje enskilds lidande allas lidande och allas lidande varje enskilds lidande. Det går något som liknar elektriciteten genom hela Kristi kropp, församlingen; då det gör ont i den ene, gör det ont även i den andre. Det är en ständig förbindelse och ett ständigt meddelande genom anden. Detta är något av evighetslivet redan på jorden.

Detta djupa förhållande angiver aposteln Paulus med orden: Jag uppfyller i mitt kött vad som fattas i Kristi lidanden för hans kropp, som är församlingen. Såsom det tillgår i ett bolag, som gjort många skulder och där alla lottägarne äro solidariskt ansvariga. Bidrager en med ett stort belopp till skuldernas täckande, då slippa de andre med så mycket mindre; betalar en in allt, så slippa de andre all-93

deles. Nu tog aposteln ofantligt mycket större del i lidandet än han som enskild lem i församlingen behövde och uppfyllde därmed bristerna för de andra eller egentligen för Kristus; ty emedan församlingen var hans, voro även de lidanden hans, vilka församlingen genomkämpade. Så säger även Johannes om sig i början av Uppenbarelseboken: Jag, Johannes, eder broder och delaktig med eder i bedrövelsen och i riket och i tålamodet i Jesus Kristus. Det är en hög titel han här tillägger sig, ehuru för intet aktad på jorden. Han tog del i lidandet med alla övriga Kristi lemmar och tog såsom martyr större del däri än de, då skall han ock få del i riket, när det kommer och få större del än de. Det blir en evig ära.

Den som här delar striden

Skall dela segern, friden

Och evig ro hos Gud.

Detta förhållande av solidaritet eller icke solidaritet i Kristi församlingskropp ser man ännu i dag. Kristi sak går fram på en ort med makt och i ära; om lidande är icke tal ens. Nu faller en stor hop till, ja på somliga ställen ser det ut som ville alla vara med. Men lidande påkommer för Kristi skull, och nu rädda alla sig därifrån som kunna rädda sig, det är alla som icke genom verklig ny födelse blivit Guds barn. Det är härmed som då en rik familj kommer i stor fattigdom. Tjänarne kunna flytta, men barnen, synnerligen de små barnen, måste stanna, ty vart skulle de taga vägen? Alla äkta Guds barn likna i detta avseende små redlösa barn. De måste för inre behovs skull följa Jesus, så väl då det bär djupt ned i lidandet som då det bär till ära.

En märkvärdig bild härav är konung Salomos tillvägagångssätt med de bägge mödrarna, som bägge påstodo det medförda barnet vara sitt. Låt skifta det, befallde han, varvid det uppenbarade sig vilken94

som var rätta modern. Hon kunde lida smärtan att förlora sitt eget barn, men hon kunde icke tåla att någon skada vederfors barnet. Så även här. Berätta t.*ex., när du kommer ibland en hop som hålla sig för troende, om någon sorglig tilldragelse i de troendes hop, huru någon troende fallit i synd och dragit vanära över Kristi namn Du skall då få se gränslinjen mellan döden och livet dragas inför dina ögon. Somliga skola ljusna i ansiktet och begynna klaga på den stackars mannen, påstående sig länge hava märkt, att det det var illa med honom, säga att de varnat honom o. s. v. De fly nu undan, räddande sig från vanäran och lidandet. De kunna det, emedan de icke genom ny födelse blivit ett med Kristus och hans lemmar. Andra åter, stundom blott några få, få liksom ett knivstyng i hjärtat, så snart du nämner det onda med brodern, ja de känsligaste bland dem begynna kanske bittert

gråta. Varför? Jo, emedan det var i deras egen familj, i Kristi kropp, dit de höra, som det bedrövliga tilldragit sig. Detta är nästan alltid ett avgörande tecken, att de i sanning tillhöra Kristus.

30

Rosornas offer

eller

"Vi äro Kristi vällukt for Gud."

I södra Frankrike är odlandet av rosor en allmän och vinstgivande sysselsättning. Somliga odlas för sin skönhets skull, andra för den vällukt de giva. Utsöndrad ur rosorna, är denna vällukt en viktig handelsartikel.

En synnerligen omsorgsfull behandling fordras för att avvinna rosorna denna vällukt, Grövre arter 94

som var rätta modern. Hon kunde lida smärtan att förlora sitt eget barn, men hon kunde icke tåla att någon skada vederfors barnet. Så även här. Berätta t.*ex., när du kommer ibland en hop som hålla sig för troende, om någon sorglig tilldragelse i de troendes hop, huru någon troende fallit i synd och dragit vanära över Kristi namn Du skall då få se gränslinjen mellan döden och livet dragas inför dina ögon. Somliga skola ljusna i ansiktet och begynna klaga på den stackars mannen, påstående sig länge hava märkt, att det det var illa med honom, säga att de varnat honom o. s. v. De fly nu undan, räddande sig från vanäran och lidandet. De kunna det, emedan de icke genom ny födelse blivit ett med Kristus och hans lemmar. Andra åter, stundom blott några få, få liksom ett knivstyng i hjärtat, så snart du nämner det onda med brodern, ja de känsligaste bland dem begynna kanske bittert gråta. Varför? Jo, emedan det var i deras egen familj, i Kristi kropp, dit de höra, som det bedrövliga tilldragit sig. Detta är nästan alltid ett avgörande tecken, att de i sanning tillhöra Kristus.

30

Rosornas offer

eller

"Vi äro Kristi vällukt for Gud."

I södra Frankrike är odlandet av rosor en allmän och vinstgivande sysselsättning. Somliga odlas för sin skönhets skull, andra för den vällukt de giva. Utsöndrad ur rosorna, är denna vällukt en viktig handelsartikel.

En synnerligen omsorgsfull behandling fordras för att avvinna rosorna denna vällukt, Grövre arter95

destilleras, eller kokas, för att ur vätskan erhålla doften. Ädlare arter, vilkas doft skulle gå förlorad på den vägen, behandlas på följande sätt. I träramar äro stora glas infattade, likt fönsterrutan i sin båge. Dessa glas bestrykas med fin, luktfri olja. Därpå beströs de med så många blomblad av de doftande rosorna, som fastna i oljan. Ramarne uppstaplas nu tätt på varandra i stora högar. Så förbliva de, till dess doften, instängd i de slutna rummen mellan glasrutorna, helt och hållet inträngt i oljan. Sedan avskrapas den med vällukt mättade feta oljan och pressas hårt, varvid hon giver ifrån sig en klar vätska, av vilken varje droppe högt värderas för sin

utomordentligt fina vällukts skull

* *

Till denna bild giver aposteln Paulus själv förklaringen, då han säger: Gud vare tack, som alltid förer oss i triumf i Kristus och uppenbarar lukten av sin kunskap genom oss allestädes. Ty vi äro Kristi vällukt för Gud, bland dem som varda frälsta och bland dem som varda förtappade, för dessa en dödslukt till död, men för de andra en livslukt till liv. Vilka underbart sköna men heligt uppfordrande ord! Ack, min Gud, huru ett rätt vaket kristligt hjärta här bävar över sakens storhet! Skulle jag, arme, vara Kristi vällukt för Gud! Samma känsla bemäktigade sig även aposteln. Omedelbart efter de anförda orden frågar han beklämd: Men vem är härtill skicklig? Ja, vem är härtill skicklig? Utrannsaka oss, o Gud, och lär oss!

Själva välluken är Kristus. Kristi vällukt, heter det. Sålunda en vällukt som kommer av och består i Kristus.

Denna vällukt kallas en vällukt inför Gud. Kristus är Guds vällukt, såsom det hette från him-melen vid hans dop: Denne är min älskade son, i vilken jag har ett gott behag. Och såsom det heter* Kristus har älskat oss och utgivit sig själv för oss96

till gåva och offer, Gud till välbehaglig lukt. Vilken skön och ren vällukt spred sig icke i den himmelska helgedomen genom hela hans jordeliv, men i synnerhet vid hans villiga uppoffrande på korset! Även för de troende är Kristus en helig vällukt. Vi dela Guds smak i detta avseende. Kristus är det ljuvligaste för oss, vårt allt i allt. Vilken himmelsk vällukt doftar oss icke i möte ur varje hans ord,, från varje hans gärning, men i fullaste mått av hans lidande och död! Stenhård måste den människa vara, som icke, liksom Gud, finner idel behag i honom.

De rosor, som upptaga i sig och sprida Kristi vällukt, äro de kära kristna. Genom att i sig mottaga Kristus och renas i hans blod varda de Guds vällukt, såsom ju ett i sig icke välluktande ting blir välluktande, då det genomtränges och uppfylles av vällukt. Så säger aposteln: Vi äro Kristi vällukt för Gud. Såsom de troende ock kallas Guds "ögonstenar", Guds hjärtas lust. Och såsom det heter: Till de heliga har han sitt behag.

Denna vällukt utströmmar från dem även till andra. Varhelst en helgad kristen går fram, sprides en ljuvlig andlig vällukt i ord, i verk och i hela hans beteende. Och denna vällukt sprides till alla människor, onda och goda, såsom aposteln säger: Vi äro Guds vällukt bland dem som varda förtappade och bland dem som varda frälsta, för de förra en dödslukt till död men för de senare en livslukt till liv. En kristen bekymrar sig nämligen icke om, vem som mottager hans goda gärningar, utan han gör dem av inre nödvändighet, oberoende av om människorna kring honom äro värdiga dessa gärningar eller icke, alldeles som ett träd bär frukt av inre drift utan att bekymra sig om, av vilka frukterna mottagas.

Så dofta Kristi sköna rosor ljuvligt och för alla. Skola de riktigt dofta och skall den doften komma97

alla till godo, så måste de dock göra bekantskap med kors och lidande, såsom rosorna i bilden måste kokas eller sönderslitas och inneslutas i sitt fängelse mellan glasskivorna. Före lidandet trodde man väl om en kristen att han inneslöt i sig Kristi vällukt, men efter lidandet erfar man och känner att det är så. Då behöll han det goda huvudsakligen för sig själv, nu giver han det åt andra. Korsdragande kristna äro därför alltid de ljuvligaste och andligen mest givande. Självviskheten håller på att dödas hos dem, så att de kunna giva. Och något gott ått giva få de alltid genom Kristus, som genom dem vill skänka så mycken salighet som möjligt åt den värld, som han har älskat och för vilken han gjutit sitt blod.

Och nu en fråga till dig: Ar du en sådan ljuvt doftande Kristi ros, och förstår du saligheten i att giva och* meddela åt andra?

31

Noahs korp och duva

eller

"Där eder skatt är9 där bliver edert hjärta."

Om tyskar och fransmän gör man allmänt följande iakttagelse.

I vilket land en tysk slår sig ned är han hemma, i Italien, Spanien, Ryssland, Amerika, Afrika o. s. v. Ingen hemsjuka! Han driver sin affär och så är hans lycka gjord.

En fransman åter blir en främling varhelst han vistas utom sitt fosterland. Synnerligen täras personer från Savoyen och andra delar av södra Frankrike av hemsjuka och ge sig i regeln ingen ro förr än de äro åter bland sitt hemlands berg.

97

alla till godo, så måste de dock göra bekantskap med kors och lidande, såsom rosorna i bilden måste kokas eller sönderslitas och inneslutas i sitt fängelse mellan glasskivorna. Före lidandet trodde man väl om en kristen att han

inneslöt i sig Kristi vällukt, men efter lidandet erfar man och känner att det är så. Då behöll han det goda huvudsakligen för sig själv, nu giver han det åt andra. Korsdragande kristna äro därför alltid de ljuvligaste och andligen mest givande. Självisketen håller på att dödas hos dem, så att de kunna giva. Och något gott ått giva få de alltid genom Kristus, som genom dem vill skänka så mycken salighet som möjligt åt den värld, som han har älskat och för vilken han gjutit sitt blod.

Och nu en fråga till dig: Ar du en sådan ljuvt doftande Kristi ros, och förstår du saligheten i att giva och* meddela åt andra?

31

Noahs korp och duva

eller

"Där eder skatt är9 där bliver edert hjärta."

Om tyskar och fransmän gör man allmänt följande iakttagelse.

I vilket land en tysk slår sig ned är han hemma, i Italien, Spanien, Ryssland, Amerika, Afrika o. s. v. Ingen hemsjuka! Han driver sin affär och så är hans lycka gjord.

En fransman åter blir en främling varhelst han vistas utom sitt fosterland. Synnerligen täras personer från Savoyen och andra delar av södra Frankrike av hemsjuka och ge sig i regeln ingen ro förr än de äro åter bland sitt hemlands berg.

98

Samma skillnad som här var mellan två folk, visade sig mellan två djur, Noahs korp och Noahs duva, varom det heter: Då lät Noah fönstret upp på arken och lät en korp flyga ut. Denne flög fram och åter, till dess vattnet hade torkat bort från jorden. Sedan lät han en duva flyga ut. Men duvan fann ingen plats, där hon kunde sätta sin fot, utan hon kom tillbaka till honom i arken.

Duvan flög ut senare än korpen. Alltså måste det nu finnas mera torrt på jorden än då han flög ut. Dock fann hon icke ens en fläck, där hon kunde sätta sin fot. Skälet var, att korpen behövde ingen torr fläck. Han var ett köttätande djur och fann sålunda ett riktigt paradis bland de döda djur- och människokropparne, som flöto omkring i vattnet. Dessa utgjorde åter hennes fasa. Detta olika tycke var en medskapad, därför grundväsentlig egenskap hos dem. Skulle korpen därför tycka som duvan och duvan som korpen, så måste de skapas om,

skapas en gång till.

* *

Lärdomen av denna bild griper åt hjärtat — ja åt hjärtat, huruvida detta har korpens eller duvans natur, sålunda trives eller icke trives här och längtar eller icke längtar hem till Jesus.

Hjärtat kan aldrig tvingas. Vad det älskar det älskar det och vad det hatar det hatar det, stode än hela världen och bjöde det annorlunda. Hjärtats art beror på en skapelse av Cud. Denna art är därför lika i grunden hos alla Guds barn. Konungen och kejsaren på tronen längtar därför hem till Jesus likaväl som dagakarlen och fattighjonet, förutsatt att de alla äro födda av Gud. Fattigdom, sjukdom och annan nöd föda icke i och för sig längtan till himmelen. Duvan blir duva och korpen blir korp, för att tala med bilden. Eller såsom Jesus säger: Där eder skatt är, där bliver edert hjärta. Här eller99

där? På jorden eller i himmelen? Ettdera, icke bäggedera.

Nu bör du, som läser detta, icke ljuga på dig själv, huru du, just du har det i detta stycke. Var håller din ande till? Här eller där? På jorden eller i himmelen? Har du sett Jesus i tron och blivit salig genom den synen och då även fått en sådan natur, att du icke kan trivas riktigt förr än du får skåda honom? Då har du det rätta duvosinnet. Då går ditt rop längtans- och trånadsfullt dit hem, till Jesus, ur världens mörka och i synd dränkta öken. Broder,

syster, känner du här igen dig? Ropar din ande så? Nej eller ja? Vilket?

Men litet poetisk eller stämningsfull kan väl varje människa känna sig någon gång, särskilt om hon råkat ut för någon olycka eller förlust. Såsom handlanden, som stod och lyfte ögonen mot himmelen och tyckte jorden vara en tung jämmerdal dagen efter det hans affär var förklarad i konkurs. Eller dottern i ett hus, som grät och sade sig längta till himmelen, sedan fadren vägrat henne ingå ett giftermål enligt hennes önskan. Om sådant gyckelspel tala vi icke. Vi tala om det sinne, som uppkom genom nyfödelse, uppkom då du kunde tro dina synders förlåtelse och som hade en hel färändring av ditt liv till följd. Det satte dig i harnesk emot varje synd, även din käraste skötesynd, och knöt dig tillsammans med alla dem på din ort, som vilja tillhöra Jesus.

Har en sådan förändring skett, och du sålunda i sanning är ett Guds barn, finns då mera någon verklig olycka eller lycka för dig, undantagande den olyckan om du skulle förlora din Jesus? T. ex. bliva rik och komma högt upp i människors rop och anseende, vore det en lycka för dig? Eller få ett högt ämbete med mycken bekvämlighet och goda dagar, vore det en lycka? Eller slippa en hop nöd och trångmål och icke så ofta behöva gå til Gud i100

bön, vore det en lycka? Vore det en lycka för dig, som kallats till Guds rike och verkligen ämnar att få inkomma dit? Kunde det icke i stället bliva detsamma för din ande, som om man hängt tyngder på duvans vingar, då hon ilade hem till arken? Du vill ju, kosta vad det vill, hem, evigt hem? Skulle det då vara i ditt intresse att få resan gjord svårare genom en mängd hämmande tyngder? Tvärtom är det väl i ditt verkliga intresse att bliva så fri och ledig som möjligt — jag menar ledig till din ande.

Saken gestaltar sig så för en kristen, att antingen skall han, likt korpen i bilden, finna ro och trevnad härnere även till anden och då förgås, eller ingen trevnad finna utan likt duvan längta hem och ila hem. Men vi tala nu om verkliga kristna, om själar födda av Gud. Ty icke är det i och för sig ett gott tecken, minst av allt ett för evigheten avgörande, att du ingen trevnad finner här. Sådant kan komma endast av dina synder, ditt tråkiga lynne, din oförmåga att styra och ställa och mera sådant. Och icke lönar Gud sådant med himmelen? Därför först födelsen av Gud. Sedan blir det tal om dessa stycken.

32

Färgblind

eller

"Fördenskull känner världen eder icke, ty hon känner icke honom*"

Du har ju hört eller läst om det besynnerliga naturfelet färgblindhet Annars fullt friska och med god synförmåga begåvade personer kunna icke känna igen ens så tydliga färger som grönt, rött eller blått. Lägges t. ex. den tydligaste gröna färg framför dem och de uppmanas att ur en mängd prov leta fram 100

bön, vore det en lycka? Vore det en lycka för dig, som kallats till Guds rike och verkligen ämnar att få inkomma dit? Kunde det icke i stället bliva detsamma för din ande, som om man hängt tyngder på duvans vingar, då hon ilade hem till arken? Du vill ju, kosta vad det vill, hem, evigt hem? Skulle det då vara i ditt intresse att få resan gjord svårare genom en mängd hämmande tyngder? Tvärtom är det väl i ditt verkliga intresse att bliva så fri och ledig som möjligt — jag menar ledig till din ande.

Saken gestaltar sig så för en kristen, att antingen skall han, likt korpen i bilden, finna ro och trevnad härnere även till anden och då förgås, eller ingen trevnad finna utan likt duvan längta hem och ila hem. Men vi tala nu om verkliga kristna, om själar födda av Gud. Ty icke är det i och för sig ett gott tecken, minst av allt ett för evigheten avgörande, att du ingen trevnad finner här. Sådant kan komma endast av dina synder, ditt tråkiga lynne, din oförmåga att styra och ställa och mera sådant. Och icke lönar Gud sådant med himmelen? Därför först födelsen av Gud. Sedan blir det tal om dessa stycken.

32

Färgblind

eller

"Fördenskull känner världen eder icke, ty hon känner icke honom*"

Du har ju hört eller läst om det besynnerliga naturfelet färgblindhet Annars fullt friska och med god synförmåga begåvade personer kunna icke känna igen ens så tydliga färger som grönt, rött eller blått. Lägges t. ex. den tydligaste gröna färg framför dem och de uppmanas att ur en mängd prov leta fram101

andra med henne lika färger, så kunna de taga fram grått, brunt, gult o. s. v» och med säkerhet påstå, att dessa äro lika med den förra. Dessa sakna förmåga att se det gröna, andra kunna icke se det röda, andra icke det blå o. s. v. Att det är i deras egna ögon felet sitter, begripa de icke. Tvärtom tro de, att alla andra fara vilse i denna sak eller endast gyckla med dem.

Somliga äro färgblinda i fråga om alla färger, andra i fråga om vissa och ännu andra se färger blott svagt

All färgblindhet är obotlig. Ögat behåller sin natur, det ser som det ser, till dess det lyckes i döden.

En färgblind kan gå långa tider av sitt liv, någon gång hela livet, utan att veta, att han är färgblind. Även då synen blivit undersökt och man förklarat om en person att han är färgblind, har han svårt för att tro det. Han ser ju som han ser.

Hellre se andra galet men han rätt.

* *

*

Här är en solklar bild av de oomvändas blindhet rörande det andliga, synnerligen rörande synden och frälsningen. Såsom aposteln säger om judarne, att allt intill denna dag, när Moses läses, hänger ett täckelse för deras hjärtan, men om de omvände sig till Herren, så blive det borttaget. Och på ett annat ställe: En naturlig människa fattar icke det som tillhör Guds ande, ty det är henne en dårkap, och hon kan icke begripa det, emedan det måste bedömas andligen.

Huru mången lärd har icke nästan dagligen livet igenom läst och studerat bibeln, läst, kanske skrivit och avhandlat stycken om nya födelsen, om två vägar mot evigheten, om himmelens härlighet och den eviga dödens fasor, och förklarat sig tro allt detta och dock icke en enda gång för egen del102

tänkt på ny födelse, på att ändra väg och undfly döden. Huru mången predikant har icke stått och läst sin egen dom — såsom alla oomvända lärare nästan söndagligen göra — och dock icke ett ögonblick bävat för helvetet. Kanske har han med tårar bett åhörarne omvända sig, men själv aldrig med allvar tänkt på omvändelse! Huru skall detta förklaras? Svaret är: den andliga färgblindheten. Det är som då en järnvägstjänsteman i åratal skött sin tjänst, avgivit signaler och givit akt på signaler och dock vid undersökning befinnes vara färgblind, och färgblind just i fråga om de färger, varmed signalerna givits. Det är den inpräglade vanan som gjort det. Så med den oomvände predikanten. Han är blind för det han har under sina ögon. Men vana och slentrian samt andras erfarenhet och exempel hava hulpit honom fram. Därför ser man ock på hans bord en mängd predikosamlingar och utkast — ofta blott medel att dölja den andliga färgblindheten med.

Allra tydligast uppenbarar sig den andliga färgblindheten, då det rör sig om Guds rikes framträdande på en ort. Att tala om olika färger kan även den färgblinde, men då han har färgerna framför sig, uppenbaras hans färgblindhet. Så har väl varje ogudaktig predikant talat om Guds rikes uppenbarelse på jorden, kanske noggrant beskrivit det, så länge det nämligen var på avstånd. Men nu träder det fram i hans egen socken, kanske i hans eget hus, och nu befinnes mannen vara andligen färgblind. Ville blott Guds rike stanna i böckerna eller i andra trakter, så vore allt bra. Men när det kommer, när prov skall anställas, då bryta ondskan och vreden lösa. Riket är icke, såsom man tänkt sig det. Grönt har man tänkt sig som gult, rött som grått o. s. v. för att tala med bilden. Och detta gäller icke blott predikanter utan var enda människa, sådan hon är av naturen.103

Vänta därför aldrig erkännande av världen, icke ens av de frommaste världsmänniskorna, i fall du själv hör Kristus till och bemödar dig om att följa honom. Vänta hellre snö en varm julidag eller vatten ur en sten. Fördenskull känner världen eder icke, ty hon känner icke honom, sade Johannes. Och Kristus: Voren I av världen, så älskade världen det som vore hennes, men emedan I icke ären av världen, utan jag har utvalt eder ifrån världen, därför hatar världen eder. Det bästa du gör måste ofta heta ont. Och skulle världen nödgas erkänna att det är gott, så skola varjehanda orena bevekelse-grunder angivas som orsak till att du gjort det.

Harmas dock icke på världen, när sådant sker. I viss mån rår hon icke för det. Hon är andligen färgblind. Huru besynnerligt, då den lekamligen färgblinde med två öppna ögon förväxlar rött med grått, grönt med brunt o. s. v. Men han rår icke för det. Han är färgblind. Det skär en djupt i hjärtat, när man hör somliga predikanter överösa de ogudaktiga nästan med ovett för det att de äro som de äro, i stället för att predika Kristus till frälsning för dem; eller då troende knappt unna sin ogudaktiga omgivning ett gott ord, emedan de icke ännu givit sig åt Herren; eller då det i kristligt politiska tidningar ofta tyckes vara en lust att utställa till offentligt hån det onda de ogudaktiga göra. Betänk dock, att de ogudaktiga äro färgblinda och att många av dem därför icke kunna handla annorlunda än de göra. Sök därför att upplysa dem, med ord och helgad vandel, bed för dem, ja gråt över deras blindhet, såsom Jesus gjorde över Jerusalem. Men harmas icke, framför allt var icke bitter mot dem.

Färgblindheten är obotlig. Den är icke en sjukdom, utan ett naturfel, därför obotlig. Vad som erhålles genom födelsen kan förändras blott genom ny födelse. Om de omvände sig till Herren, bleve täckelset borttaget, sade aposteln. Annars bliver104

det kvar, vad man än företager. Att höja, bilda och förädla världen, i mening att den andliga färgblindheten skall botas, lyckas icke. Bildning, förädling och själsodling äro goda på sin plats och för sitt ändamål, men den andliga färgblindheten borttaga de icke. En människa kan lära sig att tänka och handla annorlunda i jordiska ting genom dessa medel, men icke att förstå Guds rikes hemligheter och än mindre att älska dem.

Sist en anmärkning. Ar det redan förfärligt att på våra järnvägar lämna flera hundradens liv i färgblinda tågförares händer, vilka ju nästan nödvändigt måste taga fel om signalerna, huru mycket förfärligare då att lämna tusendens och åter tusendens odödliga själar i oomvända lärares och ledares händer. Och dock, huru allmänt sker det!

33

Guldets rening

eller

Vägeiå till fullkomlig helighet.

Ett föremål av guld, t. ex. en ljusstake, kan vara orent på två sätt.

Antingen kan ytan vara oren genom fläckar, damm eller annat. Denna orenhet, vilken icke tillhör själva metallen, avtvås lätt med tvål och såpa eller andra yttre medel.

Eller kan det vara metallens egen inre dolda orenhet Vid ljusstakens förfärdigande har till äventyrs inblandats en del koppar i guldet, i avsikt att det hela måtte gälla som rent guld. Denna orenhet kan icke avtvås ens med all jordens tvål och såpa. Därtill behöves den starkaste eld. Ljusstaken måste därför i degeln och denria in i ugnen, till dess 104

det kvar, vad man än företager. Att höja, bilda och förädla världen, i mening att den andliga färgblindheten skall botas, lyckas icke. Bildning, förädling och själsodling äro goda på sin plats och för sitt ändamål, men den andliga färgblindheten borttaga de icke. En människa kan lära sig att tänka och handla annorlunda i jordiska ting genom dessa medel, men icke att förstå Guds rikes hemligheter och än mindre att älska dem.

Sist en anmärkning. Ar det redan förfärligt att på våra järnvägar lämna flera hundradens liv i färgblinda tågförares händer, vilka ju nästan nödvändigt måste taga fel om signalerna, huru mycket förfärligare då att lämna

tusendens och åter tusendens odödliga själar i oomvända lärares och ledares händer. Och dock, huru allmänt sker det!

33

Guldets rening

eller

Vägeiå till fullkomlig helighet.

Ett föremål av guld, t. ex. en ljusstake, kan vara orent på två sätt.

Antingen kan ytan vara oren genom fläckar, damm eller annat. Denna orenhet, vilken icke tillhör själva metallen, avtvås lätt med tvål och såpa eller andra yttre medel.

Eller kan det vara metallens egen inre dolda orenhet Vid ljusstakens förfärdigande har till äventyrs inblandats en del koppar i guldet, i avsikt att det hela måtte gälla som rent guld. Denna orenhet kan icke avtvås ens med all jordens tvål och såpa. Därtill behöves den starkaste eld. Ljusstaken måste därför i degeln och denria in i ugnen, till dess105

metallen rinner som vatten, och guld och koppar

bliva var för sig uppenbara och kunna skiljas.

* *

*

Denna enkla bild åskådliggör så tydligt, att man liksom kan taga på det, huru en själ verkligen renas från synden. Lika litet som själva guldet renas blott genom tvagning, lika litet renas en människas väsende blott genom de yttre gärningarnas avläggande. Och utan ett renat väsende kan ingen ingå i den helige Gudens rena himmel. Hit höra Jesu tänkvärda ord: Var och en skall saltas med eld, och allt offer skall saltas med salt. 1 de orden är tydligen den verkliga reningen, väsendets rening, angiven.

Man märker tydligt, att en del själar icke ännu hava behov av att renas mer än från de yttre synderna. Om själva väsendets orenhet hava de ännu icke bekymrats. Och utan bekymmer känner ingen sin synd eller renas från henne. Dessa gälla dock som kristna, och ingen vågar heller säga, att de icke äro det, då de ju tro på Kristus till frälsning. De äro troende, men deras ställning är lik en skolgosses i första klassen. En skolans lärjunge är han, lika väl som en i högsta klassen. Men kommer han aldrig längre än i första klassen, så kommer han, såsom olämplig för skolan, att lämna denna. Så går det ock med dessa unga kristna, vilka i en handvändning renats från sina yttre synder. Jesus har mottagit dem, och däröver må de och vi med dem fröjdas. Men råka de icke i bekymmer för sitt väsendes orenhet och behöva renas från denna, så lämna de honom snart. Anse de sig redan vara fostrade för himmelen, vartill han vill fostra dem, så kommer hans och deras vilja emot varandra, och de stanna icke längre hos honom. De gå bort, icke, såsom de ofta mena, emedan de äro för myc-

ket orena, utan därför att de icke känna eller vilja känna sin egen verkliga inre orenhet

Märkvärdig är utsagan om förbundets ängel Kristus i Mal. 3 kap. Vem, heter det, kan uthärda hans tillkommelses dag och vem skall bestå, då han låter se sig? Ty han skall vara såsom en "smäl-tares elda och såsom en "vaskerskas såpa." Och just Levi söner skall han rena och luttra. Om nu dessa Levi söner, det är de troende, anse sig redan hava kommit förbi reningen, därför att de äro utvalda och älskade, så strider sådant mot hans åsikt, och de kunna icke längre fördraga honom. En troende slipper icke att renas därför att han är älskad och utvald, utan måste renas just därför att han är detta. Såsom den gamle Simeon profeterade i templet om Maria, Jesu moder, som var den högst benådade ibland kvinnor, att ett svärd skulle gå just genom hennes själ, på det att många hjärtans tankar måtte uppenbaras.

Hårdare väg än guldets ned i degeln och in i ugnen gives icke. Och dit skall Kristus, förbundets ängel, föra alla utvalda och älskade Levi söner. Där blir det icke mycket kvar av berömmelsen. Liksom en guldpjäs i degeln upplöses till sin gestalt och blir blott metall, denna må nu vara äkta eller förfalskad, så ser man, huru en troende i lidandet blir sann, blir vad han i verkligheten är, det må nu vara bättre eller sämre. Nu hör man den förr käcke troshjälten ofta klaga över Guds förande med honom. Det är dock intet fel med Guds förande, utan det är fel med dig. De felen såg du icke förut, kanske icke heller andra sågo dem. Men Gud såg dem och beslöt att frälsa dig ifrån dem. Därför fördes du i degeln. Men det skedde och sker icke till ditt fördärv utan till ditt förhärligande.

34

Tornar och taggar

eller

Synd till döds och synd icke till döds.

Somliga av våra träd, synnerligen de mera busk-artade, såsom hagtornsbusken och slånbärsbusken, hava stammen och grenarna besatta med tornar, långa, raka, sylvassa spetsar. Hos andra, t. ex. töm-rosbusken och krusbärsbusken, är stammen nästan fullsatt med små, vassa, klolikt krökta eller raka taggar.

Huru lika tornarne och taggarne ofta synas, så äro de fullkomligt olika till sin natur och byggnad. Tornen utgår likt en annan kvist från trädets märg och ved och är sålunda en del av själva trädet. Därför kan han icke borttagas, utan att stammen eller grenen, varifrån han utgår, skäres sönder ända in till märgen. Taggen åter sitter utanpå barken utan minsta sammanhang med märgen och veden i trädet och ofta ganska löst. Han kan därför borttagas, utan att trädet skadas. Själva ärret, där han

setat, växer snart bort.

* *

Här hava vi en klar bild av skillnaden mellan syndadöd och syndafall, eller — för att använda ett exempel — mellan Judas förräderi och Petri för-nekelse. Denna lärdom är ytterst viktig till somligas väckande i tid och till andras tröstande.

Hos Judas hade synden, liksom tornen i bilden, vuxit fram ur hans eget giriga inre. Det var därför Judas själv med vett och vilja som syndade. Emedan han icke dödade sin naturs onda benägenhet, tog denna honom i sitt våld och gjorde honom till en affälling och sist till en förrädare.

Judas hade pungen med däri inflytande medel, och aldrig frodas girigheten bättre, än då man får räkna många penningar, som äro eller kunna bliva ens egna. Vad Jesus, livets bröd, är för en hungrande ande, det är guldet och silvret och vad som kan fås därför för ett hungrande kött. Men att mätta köttet med penningar och medgång utan att fördärvas, det är nästan lika omöjligt som att vara i elden och icke brinna. Då medgången går in, går Herrens fruktans ande ut.

Troligen understöddes frestelsen hos Judas genom Jesu tillvägagående med de fallna och förlorade, såsom Judas uppfattade det, samt genom Jesu makt över sina fiender. Huru lätt fick icke synderskan i Simons hus förlåtelse! Huru ljuvligt hade mästaren talat om den förlorade sonen och om publikanen i templet! Ej ett ord av förebråelse hade han ens till äktenskapsbryterskan! Och dessa voro dock förut främmande för honom. Huru mycket lättare skulle då en hans lärjunge få sin synd förlåten! Ja, om det Judas tänkte göra ens var synd. Kanske var det tvärtom något gott. Ty beredde det icke mästaren ett utmärkt tillfälle att få visa sin makt? Och någon fara kunde det omöjligen bliva. Huru skulle den som segerrikt genomgått frestelserna i öknen, som bespisat fem tusen män med nästan intet, som gått på havet, som utdrivit djävlar, som uppväckt döda, ja som förklarat, att alla ting voro givna honom i händer av hans fader, huru skulle en sådan kunna duka under för några lumpna fiender! O du listige satan! O vilken fara att taga något, som låter säga sig och som kan vara sanning, för sanningen själv. Det är raka vägen till fördärv.

Till utseendet är Petri förnekelse en lika svår synd, om icke svårare. Då Judas in i sista stunden visade ett slags ömhet om Jesus ("fören honom var-ligen") så kastade Petrus bort alla hänsyn. Att Jesus stod där bunden, sargad och övergiven av109

alla, brydde han sig icke om, utan tänkte blott på, huru han själv skulle reda sig ur denna natts fasor. Han svor en gång, två gånger, att han icke ens kände honom. Tydligen ville han därmed säga, att han skämdes för honom lika mycket som de övriga. O, huru hjärtlöst han talar! O, huru han förgår sig!

Dock är det en lika verklig skillnad mellan Judas förräderi och Petri förnekelse som mellan tornarne och taggarne i vår bild. Judas förräderi var överlagt, det hade mognat fram ur hans inre. Han hade på förhand bestämt sig för att förråda mästaren. Petrus åter hade icke ett ögonblick före den stunden tänkt på att förneka honom. Synden hade icke mognat fram ur hans eget inre. Det var icke hans övertygelse som talade. Hade man frågat honom: "År den mannen att skämmas för\ så hade han svarat nej. Han hade gärna velat gå med Jesus i döden, om han blott vågat. Men, sållad av satan, fick han icke tid att tänka sunt. Han såg icke det saliga utan endast det farliga i att dö med Jesus. Därför behärskades han av den enda tanken att i hast reda sig ur allt.

Syndens följd blev ock helt olika. Jesus talade allvarligt till Judas. Enligt Matteus sade han: Min vän, för vad är du här? Och enligt Lukas: Judas, förråder du Människosonen med en kyss? Men icke ens sådana ord, uttalade i en sådan stund, kunde väcka och sansa honom. Nej, Judas och synden voro liksom sammannitade med de kära trettio silverpenningarna. Därför kunde han icke vakna. Och därför blev slutet som det blev. Judas måste förgås. På Petrus åter endast såg Jesus. Men det var nog. Ty synden och Petrus var icke ett. Synden satt, likt taggen på trädet, mera utanpå. Därför föll hon av vid ett allvarligt vidrörande. "Jesus vände sig om och såg på Petrus. Då kom Petrus ihåg Herrens ord och grät bittert." Nu skildes synden ifrån honom genom bekännelsen och förlå-110

telsen. Och själva såret läktes sedan genom Jesu hälsning särskilt till Petrus från graven och det innerliga samtalet med honom på Gönesarets strand. Så småningom läktes ock själva ärret. Därför höra vi aldrig Petrus efteråt i sina skrifter påminna sig den synden. Hon var icke blott förlåten utan även glömd. Jesus själv hade övertygat honom om, att han fick hava det så.

Vad böra vi nu lära härav?

Jo bäva såsom för döden, när någon skötesynd, såsom girighet, världskärlek, högmod, egenkärlek, lögnaktighet, kärlekslöshet, falskhet m. m. får näring och börjar tillväxa hos dig. Har du den helige anden i hjärtat, så vet du väl både vilken som är din skötesynd och när denna är starkare och när den är svagare hos dig. Bäva särskilt, när du känner dig frestad att söka ursäkter för din synd. Då kan den synden lätt bliva dig till döds.

35

Gustav Vasa och ärkebiskopen

eller

"Din och min nåd trivas icke under samma tak®"

Som bekant befriade Gustav Vasa Sverige år 1521 från Kristian Tyranns välde och besteg själv Sveriges tron 1523. Ännu stod dock en stark makt emot honom, det katolska prästerskapet med ärkebiskopen Johannes Magnus i spetsen. Orättfärdighetens välde var brutet. Egenrättfärdighetens var i tur att brytas.

Många rådde konungen att icke bryta så tvärt, utan tåla sig något, i hopp att det skulle bliva bättre med det väldet, åtminstone att det skulle 110

telsen. Och själva såret läktes sedan genom Jesu hälsning särskilt till Petrus från graven och det innerliga samtalet med honom på Gönesarets strand. Så småningom läktes ock själva ärret. Därför höra vi aldrig Petrus efteråt i sina skrifter påminna sig den synden. Hon var icke blott förlåten utan även glömd. Jesus själv hade övertygat honom om, att han fick hava det så.

Vad böra vi nu lära härav?

Jo bäva såsom för döden, när någon skötesynd, såsom girighet, världskärlek, högmod, egenkärlek, lögnaktighet, kärlekslöshet, falskhet m. m. får näring och börjar tillväxa hos dig. Har du den helige anden i hjärtat, så vet du väl både vilken som är din skötesynd och när denna är starkare och när den är svagare hos dig. Bäva särskilt, när du känner dig frestad att söka ursäkter för din synd. Då kan den synden lätt bliva dig till döds.

35

Gustav Vasa och ärkebiskopen

eller

"Din och min nåd trivas icke under samma tak®"

Som bekant befriade Gustav Vasa Sverige år 1521 från Kristian Tyranns välde och besteg själv Sveriges tron 1523. Ännu stod dock en stark makt emot honom, det katolska prästerskapet med ärkebiskopen Johannes Magnus i spetsen. Orättfärdighetens välde var brutet. Egenrättfärdighetens var i tur att brytas.

Många rådde konungen att icke bryta så tvärt, utan tåla sig något, i hopp att det skulle bliva bättre med det väldet, åtminstone att det skulle111

kläda sig i mildare former. Konungen lyssnade dock icke till sådana råd, utan då ärkebiskopen reste sig och ville ingiva honom fruktan med sin prakt och sitt talrika följe, förklarade han tvärt och bestämt: "Min och din nåd trivas icke under samma tak", lät därpå fängsla ärkebiskopen och sände honom sist ut ur landet.

Många tyckte, att det var för tvärt och för djärvt handlat. Men nog var det klokt och nog var det riktigt. Katolicismen med sitt skrymteri och prästvälde var länge nog kvar i landet, för att icke säga, att det till stor del ännu bor ibland oss. Utan

Gustavs gärning hade det dock varit långt värre.

* *

*

Just Gustav Vasas metod med den stolte kyrkofursten och hans anhang följer Gud, då det gäller att krossa och döda den emot honom fientliga köttets vilja i oss, med vad därtill hör, såsom lit till egen kraft, till egen duglighet i andliga ting, till egen klokhet m. m. Detta verk i oss begynner han så fort orättfärdighetens välde över oss tagit slut, det är så snart vi, uttagna ur världen, blivit Guds barn för livet. Och han fortsätter därmed, tills vi genom en salig död förlossas från allt ont. Och pris ske honom att han icke slutar förr. Ty aUt som hör till vår gamla natur är oförenligt med Guds natur och med hans verk uti oss och måste därför dödas och förintas. Det heter icke förgäves i bibeln ny födelse, sålunda icke förbättring eller upphjälpande av vårt gamla väsende, nej födelse, ny födelse. Och det måste heta så. Ty det framkommer och måste framkomma helt andra ting än de oss medfödda, såsom kärlek, tålamod, gudaktig-het, trohet, förnöjsamhet, ödmjukhet, barmhärtighet o. dyl. Vi varda nya människor i Kristus Jesus.

Detta Guds verk är, likt Gustav Vasas i vår bild, tvåfaldigt: nedbrytande och uppbyggande. Ned-112

brytandet går naturligtvis förut. Därav kommer sig, att de själar, hos vilka Guds verk fortgår, se mycket litet nytt och heligt födas hos sig. Nedbrytandet är nästan allt vad de se. Och de se icke ens, att detta går väl och riktigt för sig. De se blott de ting som nedbrytas, såsom den onda viljan, vreden, högmodet, egensinnigheten o. dyl. Den nya byggnaden, som reser sig ur ruinerna, se de icke eller åtminstone mycket litet för det myckna onda som ännu är kvar. Andra åter se det vanligen helt annorlunda. De se ofta hos en sådan själ stort intet annat än uppbyggandet med de nya ting som uppbyggas. Därav kommer sig att, under det en vaken kristen ofta själv suckar: jag arme syndare, säga andra om honom: helig, rättfärdig, Gud och sin frälsare mer och mer lik. På samma sätt kallar ock bibeln dem för heliga, älskliga, rättfärdiga, trogna bröder o. s. v., vilka se raka motsatsen hos sig, varpå apostelns bekännelse om sig i Rom.-bre-vets 7:de kap. och Kristi uppskattande av honom är det tydligaste bevis.

En händelse i samme apostels liv är synnerligen belysande för vårt ämne, nämligen uppryckningen till tredje himmelen med vad som följde därpå. Det sades då uttryckligen till honom, att Guds och hans nåd icke kunde trivas på samma ställe. Aposteln ville behålla den nåd han fått genom uppryckningen, sålunda sin särskilda nåd, men fick detta svar: Min nåd är nog för dig. Därjämte fick han en bestämd förklaring över den bostad att så säga, där Guds nåd och kraft bo och trivas. "Min kraft fullkomnas i svaghet," Huru väl han förstått detta, visar han med vad han tillägger: "Därför vill jag hellre med största lust berömma mig av mina svagheter, på det att Kristi kraft må taga boning över mig." Just så är det. Egen svaghet, det är alltid överskriften över dörren till den bostad, där Guds nåd och Kristi kraft bo. Guds nåd och vår nåd, Kristi kraft och113

vår kraft trivas icke under samma tak, det är, icke i samma hjärta. Skriver någon därför starkhet över dörren till sitt hjärtas hus, så måste Guds nåd och Kristi kraft flytta ut. Men så länge en kristen är andligen vaken, får han aldrig den överskriften färdig, huru mycket han än arbetar därpå. Därför bliva ock Guds nåd och Kristi kraft ständigt boende hos honom.

Vik ej ur mitt hjärta, Hälsosamma smärta, Andens fattigdom! Säg mig mina brister, Att jag aldrig mister Nådens rikedom.

36

Skogsblomman

eller

Ödmjukhetens upphov och natur.

Som skolgossar voro vi ute med vår lärare för att botanisera. Bland andra växter funno vi djupt inne i skogen en liten blygsam blomma, gömd mellan trädrötterna. Sedan vi sökt reda på hennes namn, släkte och art, skyndade vi till magistern för att höra, om vi gissat rätt.

"Ja nog är det rätt alltid. Men en sak veten I icke. Denna blomma växer icke i vanlig jord, vore det ock den bästa, utan endast i den mylla, som bildar sig, då ett äldre träd multnar i jorden."

Nu förstodo vi det. Det var sålunda en grav-blomma, men ännu mer en uppståndelseblomma. Och vi gömde henne väl i de samlade växtförråden.

* * 113

vår kraft trivas icke under samma tak, det är, icke i samma hjärta. Skriver någon därför starkhet över dörren till sitt hjärtas hus, så måste Guds nåd och Kristi kraft flytta ut. Men så länge en kristen är andligen vaken, får han aldrig den överskriften färdig, huru mycket han än arbetar därpå. Därför bliva ock Guds nåd och Kristi kraft ständigt boende hos honom.

Vik ej ur mitt hjärta, Hälsosamma smärta, Andens fattigdom! Säg mig mina brister, Att jag aldrig mister Nådens rikedom.

36

Skogsblomman

eller

Ödmjukhetens upphov och natur.

Som skolgossar voro vi ute med vår lärare för att botanisera. Bland andra växter funno vi djupt inne i skogen en liten blygsam blomma, gömd mellan trädrötterna. Sedan vi sökt reda på hennes namn, släkte och art, skyndade vi till magistern för att höra, om vi gissat rätt.

"Ja nog är det rätt alltid. Men en sak veten I icke. Denna blomma växer icke i vanlig jord, vore det ock den bästa, utan endast i den mylla, som bildar sig, då ett äldre träd multnar i jorden."

Nu förstodo vi det. Det var sålunda en grav-blomma, men ännu mer en uppståndelseblomma. Och vi gömde henne väl i de samlade växtförråden.

* *114

Så har Gud i naturen ställt en träffande bild framför oss av nådens skönaste frukt, ödmjukheten.

Ödmjukheten kan icke växa i den gamla naturens även bästa jordmån. En människa, vilkens köttsliga jag ännu lever, kan icke vara verkligt ödmjuk, ehuru hon kan synas vara det. Naturens s. k. ödmjukhet liknar en spänd fjäder, vilken väl böjt sig för ett tvång men, emedan hon icke är böjd i sig själv, rätar ut sig, så snart tvånget upphör.

Det köttsliga jagets död är gruvligt bitter och mycket långsam. Att fälla ett träd kan vara blott några minuters verk, men dess död och förvandling till fruktbärande mylla fordrar flera år. En människa kan drabbas av en svår händelse som fäller henne till jorden så att säga, men detta har ingalunda förödmjukat henne, såsom fåkunniga pläga mena. Nej den medfödda stoltheten lever och hämtar ofta kraft genom själva olyckan. Detta hör man av de bittra klagoropen. Ty vad äro dessa annat än rörelser av det stolta jaget, vilket anser sig behandlat mycket illa emot vad det förtjänat och därför värt allas mis-kund. Egentligen är varje klagorop ett tecken, att detta jag ännu lever. Vore vi döda vår själviskhet, såsom Guds son var det, så skulle vi lida lika tysta som han gjorde det. Klagoropen — vi tala icke nu om kroppslig smärta utan om klagorop i allmänhet — äro vanligen dödsryckningar av vår själviskhet, som stretar emot döden men måste dö.

Det köttsliga jaget blir icke en lämplig jordmån för ödmjukheten blott därför att det dör. Något mera behöves. Om ett nedfällt träd inneslutes i ett fuktfritt rum, torkar det väl men multnar icke. För att multna måste det hava luft och fukt, helst vara ute under himmelens regn. Så måste vi hava mycket av nådens ljuvliga dagg, om ödmjukheten skall uppväxa hos oss. Skämmas och förtvivla över egna fel men få dem hult förlåtna, det är ödmjukhetens jordmån. Många tvingas att dö ifrån sina önsk-115

ningar, tycken och planer, men de bliva blott mera stolta, ehuru de kanske söka dölja det. Stoltheten sticker dock fram i den buttra och mörka minen och - den trotsiga och hårdnackade tystnaden. Det är förskräckligt vilka kval sådana människor kunna bereda sig själva och sin omgivning. Där nåden åter får rum, blir den lidande mera öppen, meddelsam, vänlig, tacksam och tyst med egna lidanden men deltagande med andras. Där har tuktan medfört välsignelse.

Den ödmjuke får allestädes rum och känner det ingenstädes för trångt. Han är gärna välkommen men sällan bortdriven. Alla söka en ödmjuk maka, en ödmjuk tjänare och en ödmjuk granne. En ödmjuk maka får icke gärna skiljebrev, en ödmjuk tjänare drives sällan ur tjänsten och en ödmjuk granne saknar sällan hjälp. Lätt får den ödmjuke en hug-svalelsedryck, enär han icke kräver den ur en silverskål. Ett gott ord når lätt hans hjärta, ehuru det icke uttalats med en Ciceros tunga. Icke ser den ödmjuke själv sin ödmjukhet. Därför talar han sällan om ödmjukhet, om icke för att beklaga att han icke är ödmjuk. Den regeras därför oftast själv av högmod, vilken mycket talar om ödmjukhet och kräver ödmjukhet av andra. Hos den ödmjuke har ödmjukheten i regeln föregåtts av förödmjukelser, och om sådana talar man icke gärna.

Icke blott människor älska ödmjukheten. Gud, den evigt gode, gör det allra mest. "Gud står emot de högmodiga, men de ödmjuka giver han nåd." Därför blir den ödmjuke vanligen allt rikare på andligt gott. Liksom vattnet söker sig ned från kullarne till dalarne, så söka andens gåvor sig ned till honom. Därför kan han bedja, bekänna, tro, hoppas, vara nöjd, frimodig, glad, himmelskt sinnad o. s. v. O kostliga ödmjukhet! O himmelska blomma mitt i jämmerdalen! 116

34

Skyddsdräkten

eller

Huru en kristen bevaras från det onda.

För några år sedan uppfann en man i vårt land en dräkt till skydd emot eld. Dräkten, som var mycket tjock och o vig, bestod av en inre och en yttre vattentät tygvägg, med mellanrummet uppfyllt av vatten. Då den i dräkten klädde så ville, utströmmade detta genom en stor mängd hål i ytterväggen. Med dräkten var förenad en vattenbehållare, ur vilken hon, i mån av behov, erhöll nytt vattenförråd.

När ett hus var itänt, kunde man med denna dräkt gå oskadd genom lågorna. Visst kunde man icke släcka elden, i fall den vunnit större utsträckning, men man kunde gå omkring i hettan, räddande människor och bohag. Vattnet höll elden på avstånd och beredde svalka.

* *

En mera träffande bild av Guds kärleks förmåga att bevara en kristen kan knappt tänkas. Uppfylld av denna kärlek, går han mitt igenom en ond värld utan att taga skada, i stället räddande så många han kan.

Många Guds barn mena, att villkoret för deras bevarande är, att de få vistas i en så helgad omgivning som möjligt. De tro sig kunna bestå i faran, blott därigenom att ingen fara finnes. "Vore jag där eller där, så kunde jag bliva bevarad."

Ett helgat umgänge är ju en mycket dyrbar gåva, och i den andliga barnaåldern är det synnerligen av nöden för att bevaras och fostras. Men vore det ett nödvändigt villkor för varje tid och stund i en kristens liv, så kunde inga kristna finnas på jorden. Ty den värld vi måste genomleva är i det ondas117

våld och blir så till tidsålderns ände. Bevarandet beror sålunda icke på att varje fara undanrödjes, utan därpå att ett Guds barn göres skickligt till att hålla sig obesmittat av det onda.

Huru tillgår det?

Alldeles som i vår bild. Guds kärlek, utgjuten i en kristens hjärta, och Guds helighet, boende därjämte i hans hjärta, hava den verkan, att ondskan omkring honom icke rår på honom. Han omgives, att så tala, av en helig luftkrets, som neutraliserar det onda, att icke även han itändes därav och brinner. Visst släcker han icke syndabranden omkring sig. Nej de ogudaktiga bliva nog lika onda eller värre, ju flera verkligt helgade själar som bo ibland dem. Liksom ju judarnes ogudaktighet aldrig varit större än i Jesu kötts dagar. Men "han tager sig till vara, så att den onde icke kommer vid honom." Och icke blott att han själv bevaras, utan genom hans vittnesbörd och umgängelse uttages en och annan ur de ogudaktigas rote. Där finnas alltid några olyckliga själar, som hålla på att förgås men icke vilja förgås. När dessa se en helgad kristens umgängelse samt märka hans inre frid och lycka, så känna de sitt eget elände riktigt bittert och längta därur.

Men detta är ju ett riktigt evangelium för världs-likställiga kristna. Kunna de vara med i världen utan att förlora det andliga livet, vad vilja de hellre.

Märk då, att är världsväsendet din lust, så blir det din död. Därom talar Guds.. ord mycket bestämt. T. ex. aposteln Johannes: Alsken icke värld-den, icke heller de ting, som äro i världen. Om någon älskar världen, i honom är icke fadrens kärlek. Och aposteln Jakob: Vilken som vill vara världens vän, han varder Guds ovän. Endast om du är uppfylld med Guds kärlek och helighet, kan du utan skada vara i världen. Men nu kan du icke vara uppfylld med dessa stycken och på samma118

gång vara världens vän. Lusten att deltaga i världsväsendet är sålunda ett avgörande bevis, att du icke utan andlig livsfara kan deltaga däri.

Kristi sätt att handla ger oss här ett lärorikt exempel. Visst gick han stundom in bland sina fiender fariséerna och sadducéerna. Men han gjorde det icke i någon annan avsikt äri att frälsa några av dem, varför han ock genast drog sig ifrån dem, då han icke mer kunde uträtta något. Därtill var han sig alltid lik under sammanvaron med dem. Vistandet ibland dem var ett nödtvång, honom pålagt av hans himmelske fader, varför samme faders kärlek även bevarade honom. Såsom han säger: Min fader är alltid med mig, ty jag gör alltid det som är ljuvt för honom. Hade han för något annat ändamål än fadrens vilja begivit sig in i fiendernas krets, så hade han icke, så Guds son han var, blivit bevarad. Vilken tänkvärd och över många kristnas förhållande dömande sanning är icke detta!

Vilken gudomlig gåva är icke skyddsdräkten för alla rätta Kristi efterföljare! Huru vaksamma vi äro och rädda om våra evighetsskatter, måste vi dock stundom vara mitt inne i världslägret. Då ikläder han oss själv den rätta skyddsdräkten, uppfyller oss med sin ande, sin kärlek, sin helighet och sin kraft, så att vi icke taga skada, utan i stället bliva till välsignelse. Vi gå omvärvda av ondskan, likt mannen av elden i det brinnande huset, vi frukta oss, vi sucka, vi sträcka oss i anden uppåt till vårt huvud Kristus, och han styrker oss, att vi kunna motstå. Omkring oss brinner hatets eld, han uppfyller oss med sin kärlek, som motverkar och släcker den elden. Omkring oss är allt ruttet och oheligt, han giver oss sin helighet, som gör att oheligheten blott studsar emot oss som slagregnet mot en klippa. Man gör oss allt ont men vi förlåta. Kristus i oss vill så, därför göra vi så.

IM v

Vaksamhet och strid.

38

Snömolnet under solen

eller

Huru vaken är du mot synden?

Det är en klar förmiddag- närmare sommaren än våren. Solen glöder från fästet. Det är ljuvt att leva. En folksamling sitter ute i det fria, alla sommarklädda.

Då kommer ett kallt snömoln seglande fram mot solen på den annars klara himmelen. Giv akt på, huru olika de församlade nu bete sig, beroende på deras olika känslighet för kylan.

. ' Somliga äro så känsliga, att de se bekymrade och frusna ut och draga kläderna bättre om sig, långt innan snömolnet hunnit fram över solen.

Andra äro lugna, till dess snömolnet skjuter fram över och redan bortdöljer solen.

Slutligen äro där åtskilliga starka naturer, nästan okänsliga för kylan. Föga fästa de sig vid, att solen är bortskymd, åtminstone icke förr än hon en lång stund varit dold av molnet eller detta redan passerat henne.

* * *

Du vill veta, om ditt nådeliv är sunt. Nu väl, i denna enkla bild har du den avgörande prövostenen.120

Jesus, hans vänskap och kärlek är solen. Den kännbara friden i hjärtat är den klara himmelen. Synden är snömolnet, som döljer solen och förmörkar himmelen. På den större eller mindre känsligheten i din ande för den bortskymmande synden visar det sig-, huruvida ditt nådeliv är friskt eller icke.

Liksom i bilden, så kunna tre fall inträffa, då syndafrestelser närma sig.

Somliga själar äro så vakna och känsliga, att de lida, blott synden närmar sig på avstånd och blott den minsta synd närmar sig. De känna syndasmärta, man skulle nästan kunna säga ånger, innan de ännu följt frestelsen och syndat.

Andra erfara intet lidande i sin ande förr, än syndamolnet redan skjutit fram över och bortskymt Jesus-solen. De känna syndasmärta först under det de göra synden.

Ännu andra lida icke förr än molnet redan passerat över solen. Syndasmärtan kommer först sedan synden är begången, ofta först långt efteråt.

Nu, kära Guds barn, pröva dig noga efter denna prövosten. Vilket av dessa tre fall råder hos dig? Blir det klart för dig, så vet du ock, huru mycken gudsfruktan som verkligen finnes i ditt hjärta.

Bry dig vid den prövningen icke om någon mer i hela världen, icke om andra Guds barn, huru noggranna eller slarviga de äro i sin vandel. Nej det är fråga endast om Gud och dig själv. Orda ej heller om, huru det bör vara, utan säg uppriktigt, huru det ar.

Huru är det då med dig t. ex. i fråga om vrede? Sticker det aldrig till av förtörnelse uti dig, så att du behöver sucka till Gud om hjälp att kunna vara tålig och icke förgå dig i ord eller handling? Och när du förgår dig, antingen plägar du då kasta skulden på dig själv eller på andra? Det är ibland de onda det skall bevisa sig, om du har tålamod eller icke. Vore du ibland änglar och icke bleve121

otålig eller vredgades, det bevisade ju intet. Aposteln säger om en Herrens tjänare, att han är en sådan som kan fördraga det onda. Och om kärleken heter det att han tål allting. Om sig och medbröderna säger aposteln: Då vi bliva bannade, välsigna vi; då vi förföljas, fördraga vi; då vi smädas, tala vi goda ord. Det är således, när människorna kring dig äro svårast, som ditt tålamod skall bevisa sig. Huru beter du dig därför, när alla äro förtretliga kring dig och ett nålstyng vankas här och ett annat där? Är du då tålig och vänlig och sålunda vedergäller ont med gott? Och detta icke skrymtat fram och därför utan värde, utan naturligt, emedan du icke kan vara eller göra annorlunda?

När frestelser till otålighet och vrede uppstå hos dig, blir du då tuktad i ditt inre, innan du hunnit tänka ut den onda tanken, innan ögat hunnit se argt på personen i fråga och innan munnen hunnit säga ett ont ord? Har du en så vaken och känslig ande emot synden? Eller kanske du känner inre bestraffning först under det du syndar och förgår dig? Eller kanske först sedan synden är begången och kanske icke riktigt ens då? Då är du icke andligen vaken och då är ditt nådeliv i stor fara. Eller kanske får du gå och behålla din vrede, till och med då du måste medgiva att den är oberättigad? Du söker dock lägga skulden på andra, under det du själv går fri. Visst förstår du, utan mina ord, att Kristi rene, milde och tålige ande icke då bor hos dig. Och du vet, huru aposteln säger, att den som icke har Kristi ande, han hör honom icke till. Tänk, om du genom att behålla din vrede håller på att förlora andens liv eller redan har förlorat det!

Eller låt oss taga exempel av en annan synd, av lögnen. Säger du endast det som är sant vid alla tillfällen och inför alla personer, sålunda även då du genom en nödlögn kan rädda dig ur en svår

belägenhet eller vinna någon fördel? Och söker du aldrig upphöja dig själv genom att lägga något till dina egna förtjänster men taga något ifrån grannens? Eller, då du uträttat något för Herren och säger dig giva honom allena äran, är det då säkert att du icke tager undan något för egen räkning? Eller, då någon beder dig om något, säger du då aldrig, att du saknar det han beder om, när du dock har det? O. s. v.

Dessa frågor bör du nu icke besvara hastigt, utan taga dig tid därtill, helst under begrundande av Guds ord och under bön om ljus av Guds egen ande. Vad särskilt högmodet beträffar, bör du tänka efter, huru du känt det, när du saknat ära, anseende, bifall, beröm o. s. v. Ty aldrig förstår man bättre, huru fastvuxet hjärtat är vid dessa ting, än då man saknar dem. Lycklig är du, om Gud fått giva dig en så ömtålig ande, att du lider av varje synd, icke först efteråt utan vid första minsta frestelse av henne.

39

Den levande roten

eller

"Sen till, att ingen försummar Guds nåd."

I ängen växte en otrolig mängd videbuskar, vilka icke tålde något annat där de växte, ej ens det behagliga, fina gräset. För att i någon mån skydda sig för detta otyg plägade man varje vår och oftare hugga av buskarne så nära jorden som möjligt eller ännu hellre rycka upp ur jorden så många av rötterna man kunde få fatt uti.

Under försommaren växte i stället upp fint gräs, och ingen kunde ana, att ett otyg till videbuske 122

belägenhet eller vinna någon fördel? Och söker du aldrig upphöja dig själv genom att lägga något till dina egna förtjänster men taga något ifrån grannens? Eller, då du uträttat något för Herren och säger dig giva honom allena äran, är det då säkert att du icke tager undan något för egen räkning? Eller, då någon beder dig om något, säger

du då aldrig, att du saknar det han beder om, när du dock har det? O. s. v.

Dessa frågor bör du nu icke besvara hastigt, utan taga dig tid därtill, helst under begrundande av Guds ord och under bön om ljus av Guds egen ande. Vad särskilt högmodet beträffar, bör du tänka efter, huru du känt det, när du saknat ära, anseende, bifall, beröm o. s. v. Ty aldrig förstår man bättre, huru fastvuxet hjärtat är vid dessa ting, än då man saknar dem. Lycklig är du, om Gud fått giva dig en så ömtålig ande, att du lider av varje synd, icke först efteråt utan vid första minsta frestelse av henne.

39

Den levande roten

eller

"Sen till, att ingen försummar Guds nåd."

I ängen växte en otrolig mängd videbuskar, vilka icke tålde något annat där de växte, ej ens det behagliga, fina gräset. För att i någon mån skydda sig för detta otyg plägade man varje vår och oftare hugga av buskarne så nära jorden som möjligt eller ännu hellre rycka upp ur jorden så många av rötterna man kunde få fatt uti.

Under försommaren växte i stället upp fint gräs, och ingen kunde ana, att ett otyg till videbuske123

stått där eller skulle där visa sig. Men när marken blivit väl värmd av solen och fuktad av regnet, kvicknade de i jorden kvarvarande rötterna till och med hast stucko en mängd videtelningar upp, till dess där stod en ny buske, lika skadlig som den förra. Nu måste man börja hugga och rycka upp igen. På det sättet tvingade man busken att hålla sig nere i jorden, men att få honom att försvinna

var nästan omöjligt.

* #

*

Här hava vi samma bild, som Ebreerbrevets författare hade i sinnet, då han nedskrev orden: Sen till, att ingen försummar Guds nåd, att ingen bitter rot må skjuta upp och göra något hinder, och de många besmittas genom henne.

Vad själva bitterhetens rot vill säga, är tydligt, nämligen det i våra lemmar även efter nya födelsen kvarvarande syndafördärvet, med sina starka förgreningar åt alla håll, såsom otukt, girighet, högmod, vrede, hat, lögn med mera sådant.

Vad däremot icke alla kristna fatta lika är uttrycket "skjuta upp". Somliga mena, att här åsyftas en alldeles ny rot, vilken icke förut fanns i jorden. Andra åter, att det menas den gamla roten, vilken hotar att varje stund skjuta upp på nytt.

Denna fråga är icke svår att avgöra, om man håller sig noga vid bilden. Icke säger man, att en rot "skjuter upp", d. v. s. blir till, liksom en växt uppkommer ur ett frö. Utan med uttrycket att en "rot skjuter upp" >aenar man alltid, att roten förut finns i jorden och att hon ur sin övre del skjuter upp en växt, lik den som förut avhuggits. Just detta är meningen här. Vilket är tydligt av exemplet av Esau som anföres. Att ingen> heter det, är en horkarl eller en oandlig, såsom Emu, vilken för en enda måltid bortsålde*'*sin förstfödslorätt. Eller såsom aposteln förmanar: Döden\edra lemmar,124

som äro på jorden, boleri, orenhet, lusta, on</ gärelse och girigheten, som är avgudadyrkan. Och åter: Avkläden eder den gamla människan med hennes gärningar.

Huru detta tillgår, är på ett levande sätt åskådliggjort i bilden. Videbusken är syndafördärvet, fritt växande så länge en människa lever främmande för Gud. Det fina, sköna gräset, som växte upp efter buskens borthuggande, är den frid och glädje, som erfares i den andliga trolovningens första tid, då själen sjunger sitt innerliga: "Guds barn jag är. Ack, saliga ro och glädje!" Det är den återställda paradisglädjen i jämmerdalen, det är himmel redan

på jorden.

Ack, att det alltid kunde förbliva så! Men sol och regn komma över roten. Djävulen och världen kasta in sina kastbränder, eller frestelser till de gamla synderna, genom ögon, öron och våra övriga sinnen och, innan man vet ordet av, hålla dessa gamla synder på att skjuta upp på nytt. Där råkar du säga ett ont ord, där ett osant. Där frestas du att vara mindre ärlig. Där skjuter upp en högmodstanke likt hos lärjungarne, där en otuktig begärelse, där en begärelse till girighet, där en frestelse till vrede, till otålighet o* s. v. Och ser du nu icke upp, har du snart hela videbusken igen.

Vad är nu att göra? Jo åter fram med den yxa som borthugger, nämligen Guds nåd> såsom det hette: Se till, att ingen försummar Guds nåd9 att ingen bitter rot må skjuta upp. När du blir tröstad av Guds nåd och kan tro dina synders förlåtelse i Jesu blod samt har hopp om evigt liv, då svänges yxan, då Ijungar och blixtrar det över busken, då avhuggas de nya telningarne. Och så på nytt och åter på nytt. Enda utvägen för dig, om du vill undkomma den bittra roten, är alltså, att du aldrig försummar Guds nåd, aldrig övergiver nådens medel, såsom ordet, bönen, den heliga natt-125

värden och de troendes gemenskap. Övergiver du dessa medel, så växer busken upp igen, och telningarna kunna bliva så starka, att du icke mera förmår avhugga dem. Du kan bliva en bolare och ohelig såsom Esau. Använder du åter dessa medel, så skall du bevaras och andens frukter framkomma ju mer och mer.

Ebreerbrevets författare hade en särskild avsikt med sin förmaning, nämligen att ingen bitter rot måtte skjuta upp i de troendes församling. Detta ingår ock i det förut sagda. Ty om varje troende dödar sitt eget kötts lustar, så blir hela församlingen ren och helig. Ingen blir då besmittad, ty smittan dödas, innan hon hunnit verka.

40

Alpbestigningen

eller

Villkoren för att bliva och förbliva en Jesu

Huru gärna lyfte sig ögat från människovimlet i dalen till den bländvita kalotten på alpens hjässa! Huru sköna bröto sig morgonsolens strålar mot snötäcket och huru ljuvt blått var himmelens valv där-ovan! Huru fri och skön måtte utsikten vara över bergjättarne i grannskapet och ned i dalarne!

Ett sällskap med förare hade beslutat att i övermorgon begiva sig ditupp. Erfarna alpstigare hade förklarat: "Tag blott var sin ränsel med litet vin och nödig vägkost. Av kläder blott det absolut nödiga. Så en duktig alpstav. Och utom detta intet."

På morgonen den utsatta dagen kommo deltagarne likt marknadsresande judar med sina packor. 125

värden och de troendes gemenskap. Övergiver du dessa medel, så växer busken upp igen, och telningarna kunna bliva så starka, att du icke mera förmår avhugga dem. Du kan bliva en bolare och ohelig såsom Esau. Använder du åter dessa medel, så skall du bevaras och andens frukter framkomma ju mer och mer.

Ebreerbrevets författare hade en särskild avsikt med sin förmaning, nämligen att ingen bitter rot måtte skjuta upp i de troendes församling. Detta ingår ock i det förut sagda. Ty om varje troende dödar sitt eget kötts lustar, så blir hela församlingen ren och helig. Ingen blir då besmittad, ty smittan dödas, innan hon hunnit verka.

40

Alpbestigningen

eller

Villkoren för att bliva och förbliva en Jesu

Huru gärna lyfte sig ögat från människovimlet i dalen till den bländvita kalotten på alpens hjässa! Huru sköna bröto sig morgonsolens strålar mot snötäcket och huru ljuvt blått var himmelens valv där-ovan! Huru fri och skön

måtte utsikten vara över bergjättarne i grannskapet och ned i dalarne!

Ett sällskap med förare hade beslutat att i övermorgon begiva sig ditupp. Erfarna alpstigare hade förklarat: "Tag blott var sin ränsel med litet vin och nödig vägkost. Av kläder blott det absolut nödiga. Så en duktig alpstav. Och utom detta intet."

På morgonen den utsatta dagen kommo deltagarne likt marknadsresande judar med sina packor.126

En rysk furste medförde två pälsar. En fru flera kappor, tre väskor med mat och styrkande viner samt två solfjfidrar. En herre en stor bunt kartor. En annan ritböcker. O. s. v. Alla voro klädda på vanligt sätt med tunn fotbeklädnad, vanlig promenaddräkt men med tjock ylleunderklädnad för den starka kölden däruppe. Blott några gossar kommo som de gått och stått, i skjortärmarne. Utom allt detta hade var och en uttänkt vilka hänförande känslor han skulle hysa däruppe och med vilka hänförande ord han sedan skulle berätta vad han sett.

Så bar det av. Kinderna begynte glöda och hj&rtat bulta redan genom valnöts- och kastanje-skogarne, och man måste rasta.

Så begynte det egentliga stigandet. Alla funno det svårt, somliga omöjligt. Och i sin oförmåga att skilja sig från överflödsplagg och bekvämlighetsartiklar stannade en del redan här. Andra läto sådant fara och fortsatte.

Så stod man inftfr den sista nästan lodräta branten. Allt måste nu bort utom de nödvändigaste kläderna, ränseln och den skodda alpstaven. Därför resignerade många här. Andra avlade vad som behövde avläggas och fortsatte. Snart viftade de

hitned, jublande att de vunnit.

* *

*

Vilken gripande bild av avläggandet för att kunna följa Jesus och nå det eviga livet! Såsom Jesus säger: Om någon kommer till mig och icke hatar sin fader och moder och hustru och barn och bröder och systrar och därtill även sitt eget liv, han kan icke vara min lärjunge. Och vilken som icke bär sitt kors och följer efter mig, han kan icke vara min lärjunge.

Liksom sällskapet här måste uppoffra allt som på något sätt var ett hinder för uppstigandet, så måste en kristen offra allt som hindrar honom att127

följa Jesus. Vilka välmenande planer, när man bliver en Jesu lärjunge! Vandringen skall bliva så regelrätt, intet stapplande som hos övriga nådesyskon, intet klagande som hos i synnerhet äldre troende! Och fader och moder och broder och syster och hustru och grannar skall man snart få med sig på samma väg. Utan dem med sig tycker man sig icke kunna härda ut. Det egna överflödet i kläder gör en ännu föga bekymmer trots andras nakenhet, ej heller överflödet i mat trots andras hunger, ej heller överflödet i fråga om bostad trots andras husvillhet. Och med egna meningar och andras meningar och egna tycken och andras tycken skall man snart komma till rätta, ty alla skola snart inse, huru rätt jag har, och böja sig därför. Och mycket andliga skola ens känslor alltid vara, bönens rökverk alltid brinnande, lovet sällan tystna, kärleken glöda, tron vara stark, hoppet fasthålla de himmelska verk-ligheterna o. s. v.

Men så gick det aldrig att intaga Guds rike. Tvärtom gäller det snart att gå mot himmelen utan både fader och moder och broder och syster och hustru och grannar. Du älskar dem som tillförne och mer än tillförne, men du kan icke hindra, att de alltjämt förbliva främmande för din frälsare. Ar du nu för känslig att utan deras bifall och sällskap gå mot himmelen, så måste du upphöra att vara den korsfästes lärjunge. Vidare, i stället för att efter eget godtycke kläda dig, leva och bo samt förkovra din egendom, blir det snart så, som vore du ensam skuld till all nakenhet, hunger och fattigdom omkring dig. Snart måste du försaka vad som kan försakas för de nödställdas ögon, vilka du finner se skarpt på dig. Liksom din frälsare blir du snart allas träl. Och från egna särskilda meningar och tycken dör du snart, enär ingen hinner med att höra på dina meningar och tycken, samt du därjämte

ofta märker, huru du tager miste. Och från medvetandet128

om synnerlig gudaktighet dör du snart, enär du märker, huru det ofta går lättare för dig att lyfta en tung sten än bedja, lova, älska, tro och hoppas. Till slut tager du erfarenheterna och känslorna sådana de komma och väntar allt, även i fråga om bön, lov, kärlek, tro och hopp, från din Gud, undrande att det i dessa stycken kan vara så väl som det är, då du är sådan du är. Ett sådant eget avklädande i alla avseenden medför vandringen på den smala vägen. Korset trycker icke blott utifrån utan även inifrån. Världen kring dig är ond men även du är ond. Sådan är korsets väg.

Är nu ett sådant korsbärande visligt eller är det dårskap?

Idel visdom. Du skulle hava hört, huru de som här bestigit alphjässan jublade över vad de sågo. Huru ljuvt rödvioletta bröto sig solstrålarne mot snön på grannbergen! Huru idylliskt sköna tedde sig dalarne därnere! Och vilken ren luft andades man däruppe! Och huru fri från allt jordens tvång kände man sig! Dock detta blott för några timmar. Tänk då, när vi hunnit Sions berg och Guds boning med alla utvalda och få bliva där evigt! Vilken skönhet och vilket ljus! Vilken hugnad och vilken livsfuiihet! Vilken frihet och vilken ro! Vilket jubel och vilken fröjd! Sådant väntar dem som hålla ut hos den korsfäste intill änden. Häpnad skall då fylla vår själ, huru litet vi behövde försaka mot det outsägligt myckna vi vunno. 129

41

Fågeln och ormen

eller

Frestelsernas onda.

Den tjusningsförmåga, skriver en fransk författare, som ormen säges utöva över sitt rov, är icke dikt. En dag varseblev en bonde, sysselsatt på sin åker, en gråsparv, uppspetad på en sten. Mot sin vilja tycktes sparven vara fasthållen med osynliga band. Med halsen uppsvälld och utsträckt och fjädrarne uppruggade, satt han där och uppgav ynkliga läten. Det såg emellanåt ut, som om han velat flyga bort, men som om en hemlighetsfull makt förlamat hans vingar och tvungit honom att stanna.

Då bonden vände sig om, såg han en ofantlig orm långsamt komma framkrypande ur en buske, stanna och därpå åter börja att krypa utan att förlora den olycklige sparven ur sikte. Med ett kraftigt slag med spaden dödade bonden ormen. Fågeln, plötsligt befriad ur den förtrollning, vari ormens blick hållit honom, flög upp som en pil och försvann i rymden.

* *

Detta är en fasansfullt sann målning af frestelsernas onda. Just såsom fågeln, gripes en kristens sinne vissa tider fånget antingen av något yttre föremål, såsom en människa, en lysande utsikt eller dyl., eller ock blott av tankarnes eget inre spel utan ett bestämt yttre föremål. Och liksom ormen lade an på att tjusa just den frie, lycklige fågeln, och icke t. ex. masken i mullen, så träffa sådana frestelser i synnerhet mycket begåvade och högt benådade kristna. Den som träffades värst av frestelsen var Kristus, och sedan träffas i förhållande därefter de130

värst av dem, som i fråga om gåvor och nåd äro mest lika honom.

Ju svagare en kristen är till sin kropp och ju mera ensam, desto svårare äro frestelserna. Kristus var väl beständigt utsatt för frestelsernas onda, men värst var han det i öknens ensamhet och efter det långa fastandet. Hade fågeln i vår bild haft sällskap där han satt på sin sten, så hade han nog icke tjusats av ormens ögon utan genast flytt med sina kamrater. David föll för otuktsfrestelsen, icke. då han satt i sina regeringsbestyr eller var i krig, utan då han ensam gick omkring på taket. Därför äro sjukdomstider och tider för svårare ansträngningar, synnerligen tankeansträngningar, samt tider efter svårare jordiska förluster, med åtföljande ensamhets-och övergivenhetskänsla, svårast för en kristen. Djävulen har då bästa tillgången till hans sinne. Den fromma tanken, att sjukdomstider och övergivenhetstider äro särskilt välsignelsebringande för en kristens ande, är sällan sann.

Mycken verksamhet med en sund kropp är det bästa medlet att undfly frestelserna. Hälsodagarne och verksamhetstiderna äro därför en kristens bästa tider.

Värsta faran är vid dessa frestelser att den frestade mister all besinning. Kunde du behålla dina sinnens sunda bruk, skulle du varken kunna dragas bort av frestelsen eller falla i henne. Ty båda delarne, både att följa med frestelsen ett stycke och att falla, är emot ett sunt andligt förstånd. Frestelsen giver nämligen aldrig vad hon lovar, icke ens den njutning åt köttet som detta väntar sig. Däremot rövar hon bort det enda verkligt goda en kristen äger, nämligen friden i samvetet. Hon lovar honung men giver galla och galla även åt köttet. Gud synes nämligen hava beslutat att göra varje djävulens plan om intet, även den planen då han lovar Guds barn något gott, om de synda. Judas fick erfara det. Han fick varken mat eller dryck131

eller något annat för sina trettio silverpenningar. Han fick icke ens hava dem på sig, då han hängde sig. Ej heller fingo de stanna i offerkistan. Bannlysta voro de även där. Sådan är syndens lön.

Det är sålunda idel dårskap att ens ett ögonblick tänka på att följa fiendens lockelser. Finge därför en kristen blott behålla sund besinning, så vore det nästan omöjligt att falla i någon frestelse. Detta vet djävulen väl. Därför anordnar han frestelsen så, att den frestade antingen icke alls kan tänka eller ock ledes att tänka oriktigt. Ja här är just frestelsens kärna. Genom oriktiga förutsättningar bringar frestaren det därhän, att samma sak9 som hela ens liv synts mycket farlig, nu i frestelsestunden synes icke alls farlig. Icke farlig, men mycket ljuvlig! O, när det heter så i ditt inre, vet då, att du redan är ute på branten och måste falla. Fly då, ty det är redan för sent att kämpa.

På grund av detta förhållande talade Jesus alltid mer om vaksamhet än om kraft Häri låg helig vishet. Sällan beror det på kraften utan på ljuset och vaksamheten. I de flesta frestelser kommer du aldrig att använda någon kraft. Om seger eller nederlag är det nämligen avgjort, innan det ens kommer till kamp. Sedan fågeln var tjusad, kunde det icke bliva tal om att stå emot. 'Hans räddning hade varit, om han hade haft förstånd att fly, innan han begynt betrakta ormen.

När nu frestelserna bestå just uti sinnets och tankarnes bortförande, kan en människa då någonsin stå emot en frestelse?

Ja, Gud ske pris. Det hon icke själv förmår, det förmår Gud. Och han har både oss och frestaren och frestelsen i sina händer varje ögonblick. Han hade det i Jobs frestelse, den svåraste som vederfarits en människa. Job var en tid i satans händer, men satan var under samma tid i Guds händer. Skona hans liv, hette det därför, och satan132

måste emot sin vilja skona Jobs liv. I sjätte bönen uppmanas vi att bedja: Inled oss icke i frestelse. En sådan bön vore en orimlighet, om Gud icke hade makt över oss, över frestaren och frestelsen. Gud kan föra in i frestelse men han kan ock bevara i frestelsen, även om den frestade är svag. Såsom aposteln säger just om den svage; Gud har makt att hålla honom uppe.

42

Ficktjuven

eller

Nyligen hände följande vid ett bröllop i Paris.

När brudparet efter vigseln återkommit från altaret till sakristian och närvarande anhöriga gingo fram och lyckönskade dem, rusade även ett okänt fruntimmer med fram, omfamnade bruden och kysste henne häftigt. Naturligtvis väckte detta brudens förvåning. Förklaringen kom snart. När hon hann känna efter, var hennes börs med en stor penningsumma försvunnen. Den okända var alltså en ficktjuv, som på detta sätt berett sig tillfälle att stjäla. Bruden sade det åt brudgummen, och nu rusade

folk åstad, upphann kvinnan och återtog penningarne. * *

*

Lärdomen i denna händelse förstås lätt. Här säges till varje kristen: Var vaken. Var rädd för varje beröring i din

ande med världsanden. Du förlorar något av dina dyrbara skatter därpå. Var därför vaken. Håll dig obesmittad av det onda i världen. 132

måste emot sin vilja skona Jobs liv. I sjätte bönen uppmanas vi att bedja: Inled oss icke i frestelse. En sådan bön vore en orimlighet, om Gud icke hade makt över oss, över frestaren och frestelsen. Gud kan föra in i frestelse men han kan ock bevara i frestelsen, även om den frestade är svag. Såsom aposteln säger just om den svage; Gud har makt att hålla honom uppe.

42

Ficktjuven

eller

Nyligen hände följande vid ett bröllop i Paris.

När brudparet efter vigseln återkommit från altaret till sakristian och närvarande anhöriga gingo fram och lyckönskade dem, rusade även ett okänt fruntimmer med fram, omfamnade bruden och kysste henne häftigt. Naturligtvis väckte detta brudens förvåning. Förklaringen kom snart. När hon hann känna efter, var hennes börs med en stor penningsumma försvunnen. Den okända var alltså en ficktjuv, som på detta sätt berett sig tillfälle att stjäla. Bruden sade det åt brudgummen, och nu rusade

folk åstad, upphann kvinnan och återtog penningarne. * *

*

Lärdomen i denna händelse förstås lätt. Här säges till varje kristen: Var vaken. Var rädd för varje beröring i din ande med världsanden. Du förlorar något av dina dyrbara skatter därpå. Var därför vaken. Håll dig obesmittad av det onda i världen.133

Du måste leva mitt ibland de ogudaktiga. Dock kan du, om du är andligt vaken, förbliva obesmittad. Du frågar glad, dock under tvekan: Ar detta möjligt? Ja, Gud vare pris, det är möjligt, du kan det. Din frälsare kan och vill hjälpa dig att se och undfly varje för din ande skadligt inflytande. Dock beror det på, om du själv vill det. Säg då, vill du det?

Kristus är mäktig att bevara dig med vaksamhet men icke utan vaksamhet. Utan det vapnet vinner du icke i denna strid. Men du kan få det vapnet, om du vill hava det och beder därom.

Vaksamhetens tvillingbroder är den andliga skarpsyntheten. Slö blick på människorna och tingen föder ingen vaksamhet. Den som icke vill se kan ju icke vara vaksam.

Var rädd, i synnerhet när världen bemöter dig vänligt, kanske smickrar dig. På det sättet insöver hon dig, och du förgäter lätt dina vapen. Och vaknar du icke snart, stjäl hon både dina vapen och dina skatter ifrån dig. Detta har du ofta fått bittert erfara. Var därför alltid på din vakt, mest då du själv tycker dig icke behöva vara det. Du behöver alltid vara på din vakt, ty du är alltid uti fara» Denna världens gud, djävulen, har skarp syn, skarpt förstånd och skarp slutkonst, kanske en viss grad av allvetenhet. Han vet därför, när du är minst vaken, och passar på att fresta dig just i det ögonblicket. Därför bevaras blott den som alltid rädes för farorna och därför alltid vakar. Att andligen insomna är i denna kamp detsamma som att redan vara övervunnen.

Var rädd i synnerhet efter andliga glädjestunder och hänryckningar. Oftast är ditt sinne då minst vaket, ehuru du då har de flesta och dyrbaraste skatterna att förlora. Huru ofta har icke den saligaste stund efterföljts av den största fridlöshet. Och anledningen var ofta mycket ringa.134

Särskilt, om du är predikant, var vaken efter varje s. k. lyckad predikan, då när människorna le vänligt mot dig. Ditt sinne och dina tankar äro då borta med det nyss framställda ämnet, och du vet att, när husfolket är ur huset, äro tjuvarne i det, och att en på glänt stående dörr bjuder dem genast in. Sällan har du kommit ifrån en sådan stund, utan att något stulits ifrån dig. Och icke bättre skall det gå härefter, därest du icke är synnerligen vaken. Gå därför hellre undan människorna och göm dig i stillhet och bed, såsom Jesus plägade göra i dylika fall. Betänk

dock, att du aldrig predikat så bra, att du icke kunde och borde hava gjort det bättre, i synnerhet när du besinnar, att det var odödliga själar, köpta med Jesu blod, du talade till. Kanhända håller du nu själv på att bliva en tjuv, nämligen att stjäla äran från Gud, som givit dig de gåvor du yves över och som en gång skall fordra räkenskap av dig för dem. Såsom aposteln säger: Så skall nu var och en av oss inför Gud göra räkenskap för sig själv. Behövde aposteln avlägga en sådan räkenskap och bävade vid tanken därpå, huru mycket mera då du och jag! Var därför noga vaken över icke blott huru du predikar utan även över huru du beter dig efter varje predikan. Se till, att din ande icke blir bestulen på något och att du själv icke stjäl någon ära ifrån din Gud.

43

En enda tistel

eller

Var vaken mot små synder.

Ursprungligen fanns i hela världsdelen Australien icke en enda tistel. En man i Skottland fick då det infallet att sända några tistelfrön till en vän 134

Särskilt, om du är predikant, var vaken efter varje s. k. lyckad predikan, då när människorna le vänligt mot dig. Ditt sinne och dina tankar äro då borta med det nyss framställda ämnet, och du vet att, när husfolket är ur huset, äro tjuvarne i det, och att en på glänt stående dörr bjuder dem genast in. Sällan har du kommit ifrån en sådan stund, utan att något stulits ifrån dig. Och icke bättre skall det gå härefter, därest du icke är synnerligen vaken. Gå därför hellre undan människorna och göm dig i stillhet och bed, såsom Jesus plägade göra i dylika fall. Betänk dock, att du aldrig predikat så bra, att du icke kunde och borde hava gjort det bättre, i synnerhet när du besinnar, att det var odödliga själar, köpta med Jesu blod, du talade till. Kanhända håller du nu själv på att bliva en tjuv, nämligen att stjäla äran från Gud, som givit dig de gåvor du yves över och som en gång skall fordra räkenskap av dig för dem. Såsom aposteln säger: Så skall nu var och en av oss inför Gud göra räkenskap för sig själv. Behövde aposteln avlägga en sådan räkenskap och bävade vid tanken därpå, huru mycket mera då du och jag! Var därför noga vaken över icke blott huru du predikar utan även över huru du beter dig efter varje predikan. Se till, att din ande icke blir bestulen på något och att du själv icke stjäl någon ära ifrån din Gud.

43

En enda tistel

eller

Var vaken mot små synder.

Ursprungligen fanns i hela världsdelen Australien icke en enda tistel. En man i Skottland fick då det infallet att sända några tistelfrön till en vän135

i Australien. Tisteln är nämligen skottarnes provinsblomma. Uppsyningsmännen vid tullen visste väl vad paketet innehöll, och icke ville de att tistlar skulle införas. Men det var ju blott några tistel-fjun! Nog kunde den skottske invandraren få mottaga denna lilla erinran från sitt moderland.

Han fick det. Fröna såddes i hans trädgårdstäppa. Och nu? Ja, nu äro tistlar åkerbrukarnes

värsta plågoris i hela landsträckor i Australien.

* *

*

Du känner igen dig i denna bild. Vilket tistel-säde av synder har icke vuxit upp hos dig, och början var blott några frön, komna in i din själl

Det är ju så litet, hette det. T. ex. jag säger blott saken litet annorlunda än hon är. Icke är det farligt. Ljuga vill jag icke, Eller jag tager några öre från min husbonde. Icke är det stöld. För övrigt är det icke för mycket, då jag har så

svårt arbete för så ringa lön! Stjäla vill jag dock icke. Eller jag är en ung man. Jag är bekant med den där kvinnan. Jag leker litet med synden. Icke vill jag därför förnedra henne. EMer jag följer med och ser, huru det går till på krogen eller schweizeriet. Icke blir jag därför en drinkare! Bort det.

Se där några exempel på tistelfrön, som fördes in i din själ. De vuxo till i rik mångfald, somliga hastigt, somliga långsammare. Nu är ditt liv kanske ett enda tistelfält, moget för elden. Syndens lön är och blir evig död. Vad en människa sår, det skall hon ock skörda. Din dom sover icke, även om du sover över den domen.

Var särskilt vaksam mot små synder. Hela tistlar fördes icke in i Australien, utan blott frön. Djävulen är för klok för att fresta dig till stora synder, åtminstone i början.

Små synder äro farliga, just emedan de icke136

synas farliga. De smugglas in under oskuldens flagga, därför även av kristna. Eva skulle icke synda, utan blott smaka ett äpple, och så kom synden in i världen. Du börjar t. ex. en kristlig verksamhet, endast för Kristi och själarnes skull, men ser dig snart kunna förtjäna litet därpå, och snart är du en girigbuk. Du predikar, men mister småningom, kanske i följd av medgången, Herrens fruktans ande. Du nagelfar icke längre varje uttryck, och snart kan du ljuga i Guds namn genom överdrifter, osanna berättelser o. dyl. Du beder offentligt och i brist på andra ord fyller du i med namnen "Gud", "Jesus", och innan du vet av det är du en Guds namns missbrukare. Eller du driver bittida och sent en kär vorden mening och styr så hän mot partiväsende och är snart förlorad.

Små synder äro så farliga, emedan de icke komma ensamma. Varje regn begynner med en droppe, men snart kommer skuren. En läcka i kvarndammen, och snart är hela dammen sprängd. En stöt med järnspettet i muren, två stötar, tre stötar, och snart ramlar hela muren. Synden är sällskaplig. Djävulen har organiserat sin här i massor, men han skickar blott en krigare, oftast den minste, att begynna striden.

Drick ett glas, och snart har du druckit fem, ja tio. Säg ett ont ord i samtalet med grannen, och snart har vreden fyrat av en hel salva. Överdriv litet, säg en tvetydighet, och snart blir du tvungen att säga en lögn. Ett steg åt sidan, och snart faller du i diket. Inlåt dig med en vän eller kamrat i synden, uppgiv din självständighet, var icke längre en man för dig själv, gå icke längre din egen väg, och snart är du en drinkare, bedragare eller dylikt. Lev på lånta penningar, och snart är du en för-falskare. Gå två steg med en tjuv, säger ordspråket, och snart får du gå till galgen med honom Giv djävulen ditt lillfinger, och snart har han dig själv.137

Följ ortens sedvänjor, och snart måste du följa ortens synder. Vänj dig av med att säga nej till grannen, och snart är du alldeles lik grannen. För beskedlig blir sist oredlig.

Enda sättet att undkomma stora synder är att icke inlåta sig med små synder. Men därtill fordras en klarsynt Herrens fruktans ande. Ty de små synderna hava mängt sig in i allt, särskilt i det offentliga livet. Vem talar där precis som han tänker och som det är! Även hava de genomträngt umgängeslivet. Lögn och förställning påträffar du vart du vänder dig. Men de hava även genomträngt nästan allt vad andligt är. Ingen sammankomst ar så andlig» ingen predikan så himmelskt ren, ingen bok så ärligt skriven, att icke någon småsynd har mängt sig in däri. Det fordras därför en av Guds ord och genom umgänget med Herren och helgade själar skärpt blick att genomskåda tingen med, samt ett ärligt sinne att i allt vilja veta endast sanningen. Jesu hulda råd till de sina är: vaken. Bed honom då själv hålla dig vaken med sin ande, att du må kunna undfly allt och en gång ställas med fröjd inför honom.

44

Falken och svalan

eller

Huru behåller en troende sin segerkraft?

Vilken jakt högt i luften! Död eller liv? En falk efter en svala, bägge blixtsnabba i sina rörelser.

Du lilla, du håller dig så långt du kan ifrån din dödsfiende. Det gör du rätt uti.

Men varför håller du dig alltid över honom, helst mitt över hans rygg? Vore det icke bättre att sänka sig ned till jorden och söka skydd?

Följ ortens sedvänjor, och snart måste du följa ortens synder. Vänj dig av med att säga nej till grannen, och snart är du alldeles lik grannen. För beskedlig blir sist oredlig.

Enda sättet att undkomma stora synder är att icke inlåta sig med små synder. Men därtill fordras en klarsynt Herrens fruktans ande. Ty de små synderna hava mängt sig in i allt, särskilt i det offentliga livet. Vem talar där precis som han tänker och som det är! Även hava de genomträngt umgängeslivet. Lögn och förställning påträffar du vart du vänder dig. Men de hava även genomträngt nästan allt vad andligt är. Ingen sammankomst ar så andlig» ingen predikan så himmelskt ren, ingen bok så ärligt skriven, att icke någon småsynd har mängt sig in däri. Det fordras därför en av Guds ord och genom umgänget med Herren och helgade själar skärpt blick att genomskåda tingen med, samt ett ärligt sinne att i allt vilja veta endast sanningen. Jesu hulda råd till de sina är: vaken. Bed honom då själv hålla dig vaken med sin ande, att du må kunna undfly allt och en gång ställas med fröjd inför honom.

44

Falken och svalan

eller

Huru behåller en troende sin segerkraft?

Vilken jakt högt i luften! Död eller liv? En falk efter en svala, bägge blixtsnabba i sina rörelser.

Du lilla, du håller dig så långt du kan ifrån din dödsfiende. Det gör du rätt uti.

Men varför håller du dig alltid över honom, helst mitt över hans rygg? Vore det icke bättre att sänka sig ned till jorden och söka skydd?

Nu förstår jag det. Du vet, att falken aldrig biter sitt rov, åtminstone icke i flykten, utan griper och söndersliter det med de framsträckta, sylvassa klorna; så ock, att huru vig och listig han än är, kan han icke i flykten vända sig med klorna upp och ryggen ned och så komma åt dig.

Och se! Äntligen är han uttröttad och far mot sitt bo, arg och skrikande. Icke heller underligt, ty när annars förlorade han ett byte. Men du lilla

var honom för klok. Därmed räddade du ditt liv.

* *

Vilken klar målning av huru ett Guds barn, trots sin svaghet gent emot sina fiender, särskilt sin dödsfiende djävulen, kan kämpa och behålla segern!

Det första som är oundgängligt nödvändigt därför är att, liksom svalan gjorde, hålla sig på så stort avstånd som möjligt ifrån fienden. Visserligen har Gud lovat att bevara de sina, men icke under vilka förhållanden som helst Om så vore, så skulle ju alla förmaningar i bibeln till vaksamhet och till undflyende av det onda vara onödiga. Men nu är det så, att just på undflyendet av det onda beror allt. Svalan i bilden skulle ovillkorligen hava gripits av falken, om hon hade hållit sig i precis samma stråk som han. Nu däremot blev hon honom övermäktig, ehuru så liten och svag, emedan hon flög sin egen bana, skild från hans. Hon behöll den frihet hon ägde av naturen att kunna flyga närmare eller hålla sig på större avstånd från sin dödsfiende. Vilken klokhetens seger över övermakten!

Just så med en troende. Förblir han på sitt eget område, i nära förening med Kristus och med de troende samt vid ordet och bönen, så icke blott kan han vinna utan skall han vinna. Inkommer han däremot på fiendens område, så

mister han sin andliga rörelsefrihet och rörelseförmåga, är oduglig till139

strid och är 1 regeln förlorad. Liksom det, då tvenne personer brottas med varåndra, måste vara ett visst avstånd mellan dem, emedan den ene annars hindrar den andre i hans rörelser, så måste det städse förbliva ett så stort avstånd mellan en troende och fienderna till hans andliga liv, att dessa icke med sin ande hindra detta livs behov och rörelser. O Gud, o Gud, hjälp varje troende att noga besinna detta!

Det andra villkoret för att segra är, att man håller sig högt uppe, över fienden, i ren, himmelsk luft, sådan denna skänkes av anden genom bruket av Guds ord och flitig bön samt i helgade tros-bröders umgänge. Ditupp kan det andliga livets avsvurne fiende djävulen icke komma, lika litet som falken kunde vända sig om och gripa svalan med sina klor. Och komme fienden ditupp, så skulle han lika litet trivas där som dypölens stinkande djur trivas i solljuset på den höga kullen. Här är hemligheten i en troendes bevarande. Såsom Johannes säger om den av Gud födde, att han tager sig till vara, och den onde kommer icke vid honom. Vilken evighetsviktig sanning är icke detta! Ingen troende blir bevarad, därest han icke iakttager detta. Ty utan kraft gives ingen seger, men utan andens hälsosamma luft jämte god näring ur Guds ord gives ingen kraft. Därför upp över allt fiendens väsende, upp till andens saliga område! Och förbliv där. Där är kraft, emedan där är frihet, ty kraftig är allenast den frie, däremot svag den bundne. Huru snart förnimmer icke en kristen detta. Vilken svaghet och modlöshet efter någon tids frånvaro från Guds ord och sammanvaro med de ogudaktiga eller med slarvaktiga kristna! Däremot vilken kraft och glädje efter en stunds stilla umgänge med Guds ord och sammanvaro med helgade troende!

Nu: att veta detta är gott, men att iakttaga vad därtill hör är bättre. Giv oss, o Gud, nåd att kunna det! 140

41

Indirekt beskattning

eller

"Icke såsom ovisa, utan såsom visa, köpande tiden."

Staten uttager skatt av sina medborgare på två sätt: direkt och indirekt

Direkt skatt är den som står på debetsedeln, vilken man sålunda känner och vilken måste betalas på öret.

Den indirekta skatten åter uttages på ett för skattegivarne dolt sätt, hos oss huvudsakligen genom tull. En vara t. ex., som införes i landet, kostar utom rikets gräns 100 kronor och är belagd med 5 kronors tull, och kostar sålunda 105 kronor inom riket. Dessa 5 kronor tager staten av den eller dem som sedan köpa av varan hos handlaren, ty han måste hålla henne lika mycket dyrare som tullen belupit sig till. Få, som köpa, veta dock om detta. Därför kallas sådan skatt indirekt eller skatt på omvägar.

Denna skatt är sålunda icke bestämd till sitt belopp. Man får giva så mycket man vill eller alldeles låta bli, d. v. s. man kan köpa mycket eller litet eller intet av de så förtullade varorna. De flesta måste dock utgiva skatten, enär tull lagts

just på de varor, som förbrukas av flertalet.

* *

*

Denna oansenliga bild giver varje Guds barn en för dess liv på jorden mycket viktig lärdom. Vill du bliva en till alla goda gärningar skicklig Guds människa, så måste du, liksom staten gör, taga skatt av alla och allt omkring dig.

Somliga kristna gå liksom med förbundna ögon och tillstoppade öron genom livet och veta därför141

vid dess slut ungefär vad de visste, när de först blevo troende. Förmågan att riktigt använda sina ögon och öron borde ju vara medfödd, och dock är det en mycket sällsynt gåva. Jesus slöt ofta sina tal och liknelser med uppmaningen: Den som har öron att höra, han höre. Och vid slutet av varje sändebrev i Uppenbarelseboken heter

det: Den som har öra att höra, han höre vad anden säger församlingarne. Och till de tolv lärjungarne gavs denna instruktion vid deras utsändande: Våren kloka såsom ormarne och menlösa såsom duvorna.

Säkerligen var Jesus det visaste barn som fötts på jorden. Dock lärde han av alla och allt omkring sig. Detta framgår av orden: Han växte till i visdom och ålder och nåd för Gud och människor. Så tillväxte han troligen under hela sitt liv. Han lärde av sin himmelske fader men även av människorna omkring sig samt av varje händelse. Betedde lärjungarne sig väl, lärde han därav. Betedde de liksom folkhoparne sig illa och förvänt, så upptog han icke tiden med att sörja eller förargas däröver utan lärde även då. Kanske lärde han allra mest av satans frestelser, av fariséernas stämplingar, av Judas m förräderi och av lärjungarnes obeständighet. Även lärde han av varje ting, som mötte hans öga, såsom av vinträdet, sädesfälten, fårhjordarne, fisknoten o. s. v.

Nu vill Gud, att du på samma sätt må taga din indirekta skatt av alla och allt. Personerna omkring dig må vara goda eller onda, händelserna må vara huru förargliga och nedslående som helst eller huru obetydliga och vardagliga de kunna, och tingen må vara de minsta och obetydligaste — äv alla och allt kan du lära. För en Guds människa finnes intet som saknar betydelse. Var gång du kommer i beröring med en person, eller du träffas av eller hör om en händelse, eller ditt öga möter något föremål, så står du inför något för dig be-142

tydelsefullt, och betydelsefullt just i den meningen att du må lära därav. Förstår du detta rätt, så lär du av allt och blir då en vis och erfaren kristen.

Men för att du skall kunna detta, fordras, att du lyssnar till alla och allt och noga betraktar allt. Somliga bröder gå fram sin väg, som vore de förbjudna att höra och se. De få heller ingenting höra eller se, och därtill äro de själva skulden. Andra hindra sig genom sin envishet och inbilskhet. Hava de händelsevis fått sikte på en sak, så stirra de så envist på den saken, att de icke hinna med eller förmå se andra saker, vida viktigare och bättre. Samtala de med en person eller deltaga i ett allmänt samtal, så tala de ofta själva så mycket, att andra icke hinna tala, och sålunda få de icke veta mera än de visste förut, vilket ofta var intet. Somliga åter förarga sig och sörja så länge över någon vidrighet som mött dem, att de icke hinna lära därav. Detta är så mycket värre, som vi kanske lära det mesta och nyttigaste just av det svåraste och bittraste.

Men en lika viktig sak är, att du noga prövar allt det du hör och ser, det är rannsakar och dömer om det är rätt eller orätt, heligt eller oheligt, nyttigt eller skadligt för Kristi sak och för ditt eget väl. För sådant ändamål må du, så vitt möjligt är, efter varje sammanvaro med människor och efter varje viktigare händelse draga dig undan i stillhet. Du stänger då portarne, ögon och öron, för att undersöka det du nyss inbärgat och därav utvälja det som är värt att utväljas. Vid denna undersökning behöver du dels ljus i ordet, på det du må döma rätt om allting, och dels mycken ödmjukhet och ringa tankar om dig själv och ditt eget vetande, på det du må värdera, mottaga och bevara det goda du erhållit. Du ratar då ingenting därför att det kommit från andra, kanske mycket ringare än du, utan du undersöker vilket värde det äger i sig143

självt Och då finner du ofta guld, där du väntat endast slagg. Men du finner ock mycket vara endast slagg, vilket prisats såsom guld.

46

Fisken i mörkret

eller

Mera ljus och mera strid!

I Adelsbergsgrottan i Krain nära Triest lever en fiskart, kallad O/men. Han lever under mycket egendomliga förhållanden, varför han själv är mycket egendomlig.

Han är utan två ting: ljus och fiender. Aldrig tränger en ljusstråle ned genom det tjocka mörkret och upptäcker och besvärar honom. Aldrig rör sig en annan varelse i vattnet därnere och för strid med honom. Fri och ostörd råder han fullkomligt över sig själv.

Men detta har blivit hans olycka. Emedan han och hans förfäder under många århundraden icke behövt se, så saknar han nu alldeles ögon, och emedan hans hud aldrig får några hugg eller skråmor i striden, så är hon utan varje täckande fjäll och är mjuk och slipprig som ett gelé. När man rör vid honom eller hämtar upp honom i solljuset, så är han ömklig att skåda. Han tål varken vidrörande eller ljus och dör därför inom kort. Tjockt mörker och ostörd ro är hans livsbehov.

*

*

Så ville många kära kristna, i sitt oförstånd och till sin ofärd, hava det, men så få de icke hava det. Ofta besväras de av det starka ljuset in i själens 143

självt Och då finner du ofta guld, där du väntat endast slagg. Men du finner ock mycket vara endast slagg, vilket prisats såsom guld.

46

Fisken i mörkret

eller

Mera ljus och mera strid!

I Adelsbergsgrottan i Krain nära Triest lever en fiskart, kallad O/men. Han lever under mycket egendomliga förhållanden, varför han själv är mycket egendomlig.

Han är utan två ting: ljus och fiender. Aldrig tränger en ljusstråle ned genom det tjocka mörkret och upptäcker och besvärar honom. Aldrig rör sig en annan varelse i vattnet därnere och för strid med honom. Fri och ostörd råder han fullkomligt över sig själv.

Men detta har blivit hans olycka. Emedan han och hans förfäder under många århundraden icke behövt se, så saknar han nu alldeles ögon, och emedan hans hud aldrig får några hugg eller skråmor i striden, så är hon utan varje täckande fjäll och är mjuk och slipprig som ett gelé. När man rör vid honom eller hämtar upp honom i solljuset, så är han ömklig att skåda. Han tål varken vidrörande eller ljus och dör därför inom kort. Tjockt mörker och ostörd ro är hans livsbehov.

*

*

Så ville många kära kristna, i sitt oförstånd och till sin ofärd, hava det, men så få de icke hava det. Ofta besväras de av det starka ljuset in i själens144

gomslen och söka draga sig undan. Men Gud låter dem i sin barmhärtighet icke komma undan, utan skickar ännu mera ljus över dem, ända till dess de och allt deras är i idel ljus. Han vet nämligen, att om de någon tid få stanna i mörker, så mista de snart själens ögon och passa blott för det yttersta mörkret. Han ropar därför fram mera ljus, även om deras inre ropar: mindre ljus. Om blott deras själar beredas för det eviga ljuset, kan han väl tillåta, att deras känslor och tycken, även de allra käraste, korsas, krossas och dödas. Gud är alltid räddare om våra själar än om våra tårar.

Särskilt bittert kännes det, då ljuset kommer från ett okärt håll, t. ex. från en arg, förtalande granne. Det sved i David, att han skulle bannas just av Simei, det odjuret. Men Simei talade sanning, ehuru han i sin ondska förbittrade den sanningen för David. Han kallade honom en blodman, och nog var David en blodman, ty ofantligt mycket blod hade han utgjutit. Alltså sanning, ehuru sanning på en mycket olämplig tid (då han flydde för Absalom) och framställd på ett mycket olämpligt sätt — såsom sanningen nästan alltid synes komma över oss olämpligt. Emellertid böjde David sig för den bittra sanningen, ty han visste väl, att sanning blir sanning även i vår argaste fiendes mun. Därjämte visste han, att Gud betjänade sig av Simei mun för att överbevisa honom om

hans synder. "Låt honom banna, ty Gud har bjudit honom banna David."

O, när skola vi bliva så visa och angelägna att få veta hela sanningen om oss, att vi, liksom David, hålla till godo även med de bittraste ord, blott sanningen framföres! Varför skall det obehagliga, som säges om oss, ständigt stötas bort med anmärkningen, att det är förtal! Du säger, att du förtalas, men du vet nog med dig, att det mesta som säges om dig är sanning. Tag därför emot ljuset även från det hållet. Du kan ju annars, likt fisken145

i vår bild, få stanna så länge i mörkret över dig och dina fel, att du snart icke mera kan se.

Det är förfärligt, när en människa börjar älska mörkret. Då kan hon sällan hjälpas. Du bävar för helvetet, men du älskar mörkret, som för dig dit! Mörkret ger dig visserligen nu mera ro men bereder dig evig oro. Men du har nog någon öm punkt i samvetet och därför skyr du ljuset. Du hatar kanske din granne och tål då icke det ordet som bjuder dig älska nästan såsom dig själv. Eller du är girig och tål därför icke Kristi och apostlarnes djupt allvarliga varningar för girighet. Eller du umgås med något slags okyskhet, kanske blott i tankarne, och kan därför icke tycka om bibelns maningar till helig renhet. För varje gång du så drager dig undan en stråle av ljuset, mister ditt andliga öga något av sin förmåga att se ljuset. Domen blir, att du icke blott bliver i mörkret, utan börjar älska det. O det är förfärande. Ty huru skall du sedan räddas?

Lika farligt som det är att undfly ljuset, lika farligt är det att undfly andlig strid. Undviker du att arbeta och kämpa, så hamnar det sig däri, att du mister förmågan att arbeta och kämpa. Med din nya människa, om du har en sådan, går det snart som med fiskens hud i det alltid lugna vattnet. Hon mister sina vapen och sin skyddande betäckning, och du känner dig ängslig och bävande vid minsta tillbud till strid. På det sättet erhåller du inga övade sinnen. Du blir en kristen, som alltid beror av andra, t. ex. av din lärare eller av vissa böcker. Du måste alltid vara skyddad av andra, emedan du icke äger något skydd hos dig själv. Du blir lik en krigare, som alltid måste åka på trossvagnen i stället för att gå med i truppen. Detta blir icke blott en onaturlig utan även farlig ställning, enär en kristens liv icke är eller blir blott frid utan tvärtom oftast strid. Att icke våga eller kunna strida blir därför detsamma som att giva sig för-146

lorad. Förr eller senare blir du ock efter och förloras.

För att förekomma detta onda måste Gud föra sina barn in i mycken kamp och strid. Någon annan väg att fostra dem gives icke, liksom man icke skulle kunna hjälpa den stackars fisken på annan väg, än att man förde honom i ett vatten med solljus och fiender. Då skulle väl ögon så småningom växa fram och huden få fjäll till skydd. Därför är det som synes vara vår största olycka ofta vår enda lycka. Det som synes skola fördärva oss bevarar oss. Vi få övade sinnen och med mera övade sinnen blir varje ny strid lättare för oss ocb segern vissare.

47

På plogspetsen

eller

Mitt emellan Kristus och världen.

Var och en vet vad snöplogen tjänar till, nämligen att klyva snön på vägen i tvenne halvor och kasta dem åt var sitt håll. Den snöflinga finge det mycket otrevligt, som alltjämt ville sitta kvar på plogens näsa eller spets. Det bleve icke blott en svår utan en omöjlig ställning.

Likaså med vändplogen på åkern. Där löper en vass kniv före billen och skär itu grästorvan, även den fastast sammanvuxna lilla tuva; varefter den skurna torvan skiljes i sär, så att stycket på ena sidan om kniven, billen och vändskivan vändes om, med den vackra, grönskande sidan ned och den fula, svarta upp, under det stycket på andra sidan förblir orört, med undantag kanske av en och annan skråma. Även här inser man lätt, att om 146

lorad. Förr eller senare blir du ock efter och förloras.

För att förekomma detta onda måste Gud föra sina barn in i mycken kamp och strid. Någon annan väg att fostra dem gives icke, liksom man icke skulle kunna hjälpa den stackars fisken på annan väg, än att man förde honom i

ett vatten med solljus och fiender. Då skulle väl ögon så småningom växa fram och huden få fjäll till skydd. Därför är det som synes vara vår största olycka ofta vår enda lycka. Det som synes skola fördärva oss bevarar oss. Vi få övade sinnen och med mera övade sinnen blir varje ny strid lättare för oss ocb segern vissare.

47

På plogspetsen

eller

Mitt emellan Kristus och världen.

Var och en vet vad snöplogen tjänar till, nämligen att klyva snön på vägen i tvenne halvor och kasta dem åt var sitt håll. Den snöflinga finge det mycket otrevligt, som alltjämt ville sitta kvar på plogens näsa eller spets. Det bleve icke blott en svår utan en omöjlig ställning.

Likaså med vändplogen på åkern. Där löper en vass kniv före billen och skär itu grästorvan, även den fastast sammanvuxna lilla tuva; varefter den skurna torvan skiljes i sär, så att stycket på ena sidan om kniven, billen och vändskivan vändes om, med den vackra, grönskande sidan ned och den fula, svarta upp, under det stycket på andra sidan förblir orört, med undantag kanske av en och annan skråma. Även här inser man lätt, att om147

ett torvstycke ville sitta kvar på den vassa knivs*

äggen, så bleve sådant en alldeles omöjlig ställning.

* *

Detta är en träffande bild av Kristi rikes framfart i världen. Kristus förklarade: Till en dom (efter grekiskan: "krisis", skillnad) är jag kommen i världen. Om någon därför tänker blott på frid som resultat av Kristi saks framgång, så misstager han sig. Kristus går, enligt nyss anförda ord, fram som snöplogen eller plogkniven och skär i sär ofta de med ömmaste band förenade hjärtan, såsom fadrens ifrån sonens, dotterns ifrån modrens, mannens ifrån hustruns, och tvärtom. Den ene "vändes helt om" likt torvan vid vändplogen, den andre bliver där han är och sådan han är, med undantag möjligen av någon liten "skråma", det är yttre förändring, avlagd syndavana eller dyl. O vilket rörligt liv det blir kring Kristus och hans evangelium särskilt i större väckelsetider! En vändes alldeles om med det stygga och svarta i dagen och med den förmenta fromheten gömd och försvunnen. En annan, och det i samma familj, bliver som han är, och finner därför plogens framfart ytterst obehaglig och grym. Han börjar dundra om nyheter, läseri o. dyl., särskilt om han är en from och aktad man som har mycket att förlora. Men plogen går sin gång och skär blott sönder ännu mera. O det är en sorglig eller salig syn; sorglig eller salig, allt eftersom man befinner sig på ena eller andra sidan om plogkniven!

Det finnes vissa själar, som icke vilja avgjort gå åt någotdera hållet utan sitta kvar på plogspetsen eller plogkniven att så tala, det är jämka åt bägge sidorna, vara med Kristus och de kristna till en del men med världen, synnerligen den fromma världen, till en del. De gilla själva saken, allt är så rätt och riktigt, de tycka blott att man icke bör göra för stor "affär" av $in kristendom. Nog skall148

man bliva salig en gång, ja även nu bör man höra Kristus och de kristna till men icke därför lämna världens gamla goda seder. Måttligt bör det vara åt bägge hållen, det är bekvämast.

Emot detta, som ju låter så vackert, sätter nu Kristus sitt bestämda: Den som icke är med mig, han är emot mig; den som icke församlar med mig, han förskingrar. Och sanningen av detta se vi ju uppenbart omkring oss. Den som alltjämt ville vara en måttlig och, som det hette så vackert, lugn och sansad kristen, snart är han borta, affallen och död i synden. Och även om han till det yttre bliver kvar bland de troende, så är han utan nytta för Kristi sak. Han går som en nolla genom tiden och finner i de flesta fall himmelens dörr stängd för sig vid evighetens inträde. O, huru förskräckligt! O Jesus, du som förmår det, väck oss till allvarlig besinning! Framför allt fräls oss från jämkandets och halverandets gruvliga fara!

48

Skeppen brända

eller

Herrens for evigt.

Om flera romerska fältherrar berättas: I följd av Italiens läge — till större delen kringflutet av Medelhavet — måste krigsfolket oftast föras över på skepp till de länder, som skulle bekrigas. Ofta voro dessa bebodda av mycket grymma fiender. För att då hindra soldaterna att fly tillbaka, när de fördes mot dessa fiender, plägade fältherrarne bränna upp skeppen bakom soldatemas rygg. Blott ett val stod då kvar: segra eller dö, Ty vända om utan skepp var ju omöjligt. 148

man bliva salig en gång, ja även nu bör man höra Kristus och de kristna till men icke därför lämna världens gamla goda seder. Måttligt bör det vara åt bägge hållen, det är bekvämast.

Emot detta, som ju låter så vackert, sätter nu Kristus sitt bestämda: Den som icke är med mig, han är emot mig; den som icke församlar med mig, han förskingrar. Och sanningen av detta se vi ju uppenbart omkring oss. Den som alltjämt ville vara en måttlig och, som det hette så vackert, lugn och sansad kristen, snart är han borta, affallen och död i synden. Och även om han till det yttre bliver kvar bland de troende, så är han utan nytta för Kristi sak. Han går som en nolla genom tiden och finner i de flesta fall himmelens dörr stängd för sig vid evighetens inträde. O, huru förskräckligt! O Jesus, du som förmår det, väck oss till allvarlig besinning! Framför allt fräls oss från jämkandets och halverandets gruvliga fara!

48

Skeppen brända

eller

Herrens for evigt.

Om flera romerska fältherrar berättas: I följd av Italiens läge — till större delen kringflutet av Medelhavet — måste krigsfolket oftast föras över på skepp till de länder, som skulle bekrigas. Ofta voro dessa bebodda av mycket grymma fiender. För att då hindra soldaterna att fly tillbaka, när de fördes mot dessa fiender, plägade fältherrarne bränna upp skeppen bakom soldatemas rygg. Blott ett val stod då kvar: segra eller dö, Ty vända om utan skepp var ju omöjligt.149

Likaså föreskrev vanlig försiktighet de gamle, att när en av vallgravar omgiven stad intagits och fienderna därinne utdrivits, bryggan då genast drogs upp eller revs bort, för att hindra samma fiender att återvända till sin gamla stad och utdriva dem

som nu med mycken möda intagit densamma.

* *

I dessa bilder ser du orsaken till att så många, vilka givit sig åt Herren, övergiva kampen och vända åter till världen. De brände icke skeppen bakom sig, de npprevo icke bryggan mellan sig och den världshop de redan lämnat. När det därför blev litet hett i kampen, vände de tillbaka dit varifrån de kommit, eller — med den andra bilden — fienderna trängde åter in till dem och övervunno dem.

Det var t. ex. en yngling eller jungfru. De hade väckts till besinning om sin själ, de hade erhållit syndernas förlåtelse, de voro glada och lyckliga i sin frälsare och de försäkrade, att de ville evigt höra honom till. Men de underhöllo fortfarande förbindelse med det världsläger, ur vilket de voro utgångna. De hade icke mod att riva bryggan, det är säga den eller den vännen i synden farväl. Och nu räckte de snart varandra handen över bryggan, eller räckte åtminstone den där vännen dem handen, och den förut lyckliga och saliga själen kom så småningom ut i synden igen. Det var en giftermålsförbindelse eller något annat av de lovliga tingen. Det såg så oskyldigt ut. Kanske skulle till och med den oomvände vinnas för Herren genom den fortsatta förbindelsen med den omvände. Men det slutade, såsom det i nästan* varje sådant fall plägar sluta, sä, att de bägges kött fördärvade den enes

ande. Eller, om det andliga livet icke alldeles utsläcktes, så erhöll det dock en blytyngd, att så tala, från vilken det icke mer förmår frigöra sig.150

Eller en annan kristen säger sig kämpa mot världsväsendet och menar kanske även så, men bygger under tiden genom fåfänga i klädsel, överflöd i mat, husgeråd o. dyl. en brygga åt världen, att hon måtte komma honom riktigt in på livet. Eller han infinner sig på sådana samkväm, där han riktigt möter världen. Eller han har "kristnat" världsseden, i det han håller samkväm med troende, vilka samkväm dock på ett hår likna samkvämen i världen. Sådant är ju ett sannskyldigt gyckelspel — strida mot synden och världsväsendet men lämna bryggan kvar eller slå nya bryggor, att världsanden må kunna riktigt närma sig! Nej bränn skeppen, riv bryggan, gå ut ur den världshop, som åt din herre och mästare icke hade annat att skänka än korsets bittra död.

49

Fiskörnen

eller Förlora allt.

En väldig fiskörn sågs en dag i allt mindre kretsar sväva över floden ej långt från hennes utlopp i havet. Hans skarpa öga iakttog en stor gädda i vattnet. Än sänkte han sig ned och än höjde han sig. I ett nu sänkte han sig ned och högg de utsträckta klorna i fiskens rygg. Dock gäddan var för tung, och ej heller kunde han lossa klorna, som trängt djupt in. Hon drog honom därför med sig under vattnet. Om några ögonblick kom han ensam upp, med fötterna i vädret, och var död.

* # *

Här är något för dig, som har ett andligt liv att förlora. Se blott ej pi bildens ringhet, utan 150

Eller en annan kristen säger sig kämpa mot världsväsendet och menar kanske även så, men bygger under tiden genom fåfänga i klädsel, överflöd i mat, husgeråd o. dyl. en brygga åt världen, att hon måtte komma honom riktigt in på livet. Eller han infinner sig på sådana samkväm, där han riktigt möter världen. Eller han har "kristnat" världsseden, i det han håller samkväm med troende, vilka samkväm dock på ett hår likna samkvämen i världen. Sådant är ju ett sannskyldigt gyckelspel — strida mot synden och världsväsendet men lämna bryggan kvar eller slå nya bryggor, att världsanden må kunna riktigt närma sig! Nej bränn skeppen, riv bryggan, gå ut ur den världshop, som åt din herre och mästare icke hade annat att skänka än korsets bittra död.

49

Fiskörnen

eller Förlora allt.

En väldig fiskörn sågs en dag i allt mindre kretsar sväva över floden ej långt från hennes utlopp i havet. Hans skarpa öga iakttog en stor gädda i vattnet. Än sänkte han sig ned och än höjde han sig. I ett nu sänkte han sig ned och högg de utsträckta klorna i fiskens rygg. Dock gäddan var för tung, och ej heller kunde han lossa klorna, som trängt djupt in. Hon drog honom därför med sig under vattnet. Om några ögonblick kom han ensam upp, med fötterna i vädret, och var död.

* # *

Här är något för dig, som har ett andligt liv att förlora. Se blott ej pi bildens ringhet, utan151

rannsaka noga, om icke även da håller på att mista detta andens liv.

Du är född av Gud och har fått ditt näste, att så tala, på saligheten höjder i den rena, himmelska luften med frid och fröjd i helig ande. Där är din ande fri. Eller var fri. Ty kanske vistas du icke där längre, utan har sjunkit ned, fången i något av de jordiska tingen. Du fick syn på något på och av jorden, en vinstgivande affär, ett fördelaktigt jordköp, en äreplats, ett förmånligt giftermål eller något annat. I och för sig var ju detta icke något ont, liksom det icke var något ont att örnen följde sin natur. Men ditt sinne fastnade där, och du vill tvinga även

din ande att fästa sig där. Då nu detta icke kan ske, enär anden aldrig kan mättas eller ens näras av något på jorden, så svältes ditt andliga liv ut. Till en början höjde även du dig upp eller sänkte dig ned. Än ropade du till Gud om hjälp emot köttet, än ville du ingen hjälp hava, enär detta kunde innebära, att du icke fick den åtrådda saken. Så tystnade bönen av, och du var fången. Kanske har det andliga livet icke ännu fullkomligt upphört, men är dock nära att upphöra.

Den njutning och lycka, du tänkte vinna, blevo icke synnerligen stora. Emedan du är älskad av Gud och dyr i hans ögon, så tuktar Guds ande dig så länge något hopp om dig finnes. Även har väl kampen emot synden icke alldeles upphört hos dig. Men enär du skilt dig eller håller på att skilja dig från kraftkällan Kristus, så blir det en tung och dock fruktlös kamp, såsom när man kämpar i drömmen utan att vinna något. I det yttre torde du ock redan hava bytt om vänner och umgänge. Du har övergivit de vänner, som älska Jesus och gärna tala om honom, och sökt dig vänner i världen. Och huru många osanningar har du icke måst säga dig själv och andra för att få de förra vännerna misstänkta och de nya världsvännerna försvarliga och152

goda. Visst saknar detta ditt nya liv all verklig glädje.

Märkvärdigt är, att ett avfall från Gud sällan får namn av avfall, förr än möjligen långt efteråt, då det icke längre kan döljas. Ja stundom får närmandet till andlig död namn av andlig tillväxt och förkovran. Den förra vaksamheten och grannsynt-heten mot synden kallas svaghet och pjunkighet, som man icke längre vill veta av. Den nya, starka anden skall försöka sig på litet av varje, även det att synda utan att förgås. Och visst kan en grovarbetare taga ett eldglöd i handen utan att bränna sig, men vilket strävande, innan han fått huden så hård. Du försvarar de små synderna, men du slutar snart med att vara bunden i de större.

Stundom åter närmar en människa sig andlig död med blödande hjärta och tårade ögon. Synnerligen är detta fallet, då orsaken är en egentlig köttets synd, såsom otukt eller dryckenskap. Du, som går den vägen, vet vad det är att bedja och synda och att synda och bedja. Här är kampen riktigt hård. "Ljuvligt" säger köttet, "dödligt" säger anden. Mellan dessa bägge slites du. Du ämnar ju icke bliva i synden, lika litet som örnen tänkte bliva i vattnet, men det går dock nog så med dig som det gick med honom. Därför vakta dig. Synden är en makt, som antingen måste vara underkuvad eller måste vara herre över dig. 153

41

Den svarta platsen i Doge-palatset*

eller

"Låtom oss frukta, att vi icke försumma

det löfte som Sr, att vi skola ingå i hans vila."

Vid betraktandet av de sköna väggmålningarne i Doge- eller furstepalatset i Venedig och särskilt de sjuttiosex porträtten av republikens doger eller högsta styresmän ända från år 827 till in i nyare tiden är det en sak, som tvingar en att stanna och — om man är tillgänglig därför — falla i djupt begrundande. Mitt i raden fattas ett porträtt, och i stället är platsen svartmålad, och under står skrivet: Här är platsen för Marinus Falethri, halshuggen för brott mot republiken.

Han var son av en svinherde från norra Italien, men svingade sig genom en rad lysande segrar upp till högsta äreplatsen hos en mäktig italiensk furste. Blev av denne misstänkt för förräderi och fördriven. Kom så till det mäktiga Venedig och blev där inom kort doge eller högste styresman i staten. Men även här beskylld för förräderi, kastades han i fängelse och dömdes av stora rådet att avrättas. Till erinran därav är den plats i raden, som hans porträtt skolat intaga, tom och svartmålad.

* *

*

Detta är ju, såsom bild använt, något för dig och mig att begrunda, som äro uttagna ur syndadyn och upphöjda till

den store Gudens barn och arvingar. Och fann den milde frälsaren det nödigt att ropa till sina egna lärjungar: Kommen ihåg Lots hustru, huru mycket mera böra vi då ropa till var-

* Las långsamt: dåch-palatset.

andra: Tänk pa alla avfällingar i bibeln och i Kristi rikes senare historia och se till, att det icke går dig sammaledes. Tänk dock, broder och syster, om det — att så tala — en gång skall finnas en tom plats i raden bland gästerna i den himmelska bröllopssalen, och den platsen var din, men du kom aldrig dit! O, må vi bedja för varandra och varna varandra, att ingen av oss må förgås på vägen!

Villkoret för att kunna komma igenom med en räddad själ är, att man äger och bevarar en fruktande ande och ett vaket öga rörande allt som heter synd och fördärv inom en och synd och faror utom en. Till den inre faran, olydnad emot Gud — detta som var syndafallets orsak — komma i denna tiden särskilda yttre faror. Kanske har det aldrig varit så lätt som nu för en kristen att komma upp till ära och anseende i världen. Själva saken, som eftersträvas, behöver ju icke vara ond i och för sig, men huru sällan vinnes yttre ära i förening med ett kraftigt vittnesbörd om Kristus! Frågan är, huru det går med saltet i umgängeisen och med oljan i lampan samt sist med andens liv.

Huru mången lärare t. ex. var icke i början varm och brinnande i sin ande, nödgande syndare till Kristus. Men han gjorde lycka som det heter, han vann en indräktig syssla. Men därmed vann han även en ny umgängeskrets. Förr värmdes hans ande bland bröderna, nu utkyles den bland de världsmänniskor, med vilka han umgås. Därmed avtager ock segerkraften mot synden. Utan att synnerligt lida i sin ande kan han nu deltaga i sådant som han förr fördömde och som alla vakna troende fördöma. Vanligen är detta ett tecken till ett inre avfall Lampan håller på att slockna eller har hon redan slocknat. Till en sådan själ ropar Jesus sitt allvarliga: Kom*ihåg Lots hustru.

Men här stå icke blott lärare och predikanter i fara, utanv även alla troende. Där har en fått en155

inbringande sysselsättning, där har en annan gjort en förmånlig affär, där förkovras i allmänhet någons jordiska goda. Om detta är ju i och för sig intet annat än gott att säga. Men ofta har samvetet måst mutas och andens maningar nedtystas, för att ändamålet skulle nås. Saker hava förklarats för tämligen oskyldiga, vilka förr höllos för verklig synd. Icke heller är det numera så noga som förr, om svagare bröder taga anstöt av ens förhållande. Allra sorgligast är det, då ett mindre noggrant leverne försvaras med ernådd större upplysning. Liksom skulle högre ljus verka minskad gudaktighet! Här gälla Herrens egna ord före syndafloden: De vilja icke låta min ande tukta sig, ty de äro kött Under tiden minskas avståndet mellan världen och denne troende, men däremot ökas avståndet mellan honom och alla mera vakna och noggranna kristna. På detta sätt går det nu som med en för tungt lastad båt. Man ror och ror, till dess man icke mer kan hålla den uppe, och hoppet slocknar att nånsin nå hamnen. O broder, som här känner dig beskriven, vakna, medan det ännu är tid! Kom även du ihåg Lots hustru.

Till slut må här pekas på några allmänna förhållanden eller yttringar i en kristens liv, som pläga antyda det andliga livets avtynande och förfall. De äro de trappsteg, att såsäga, utför vilka en i Kristus levandegjord själ träder ned och in i andlig död.

1. Ett minskat eller nästan försvunnet behov att umgås med Gud i bönen, jämte andlig mättnad och därav följande liknöjdhet, stundom leda för Guds ord.

2. Intet behov, såsom förr, att vara tillsammans med Guds barn, men däremot en förut okänd benägenhet att se på deras fel, vartill snart kommer ett mer och mer fritt övat umgänge med världsmänniskorna.

3. Den förra nedböjdheten och sorgen över vidlådande synder, även smärre sådana, är nu borta och har efterträtts av en viss karskhet och styvhet i sinnet.

51

Den dolda tyngden

eller

Korsets välsignelse.

Vid byggandet av Johannes kyrka i Stockholm beslöt man, att översta spetsen av tornet skulle bestå av ett granitblock, hugget i form av en ofantlig pelare, avsmalnande uppåt. Men huru verkställa detta beslut? Ty skulle icke en så hög och smal pelare vid första storm vältras ned, fördärvande det sköna tornet, kyrkan och mycket annat?

Arkitekterna funno på råd. Ett hål skulle borras uppifrån och ned genom stenen. Genom detta skulle trädas en stark järnstång och fästas däruppe. I hennes nedre ände, långt under stenen, skulle hängas en ofantlig gjuten järnkula. Genom kulans tyngd skulle stenen tvingas att stå orörligt stilla, alltid med sin spets pekande rakt upp emot himmelen.

Som de sagt, så skedde det. Stenen uppfördes och står där nu orörlig även under de starkaste stormar, till stor undran för alla som icke veta, att därinne i tornvirket under honom, gömd för allas blickar, hänger en ofantlig tyngd, som håller honom i stadig jämnvikt.

* * *157

Käre lidande och frestade broder, du förstår genast denna bild, och dock vilket smärtans studium att rätt tillämpa den under det lidandet pågår!

Frälst av nåd, är även du ställd högt uppe, en av de heligas samfund, känd, uppskriven och väntad i himmelen, ditupp din ande även sträcker sig. Men din ställning härnere är svår och även farlig. Du är utsatt för stormarne, som rasa från alla håll. Skall du bliva beståndande? Eller skall du störta ned, från ett Guds barn bliva ett djävulens och från en de heligas medborgare bliva en medlem i satans rote, därvid kanske neddragande även andra i fallet? Många hava blivit ståndande, men många hava ock fallit. Vilket skall fallet bliva med dig? Vilket, ja vilket?

Till din stora smärta och ångest men i själva verket till din hjälp har Gud låtit en svår tyngd, ett kors, hänga sig fast vid dig, såsom smälek, förakt, ringhet, känsla av oduglighet, sjukdom, fattigdom och dyl. Liksom i bilden se även få, vilken tyngd du bär, ja oftast blott: en och annan, som står dig mycket nära. Dock din Gud vet det, och det må vara nog för dig.

Emellertid står du för det tyngande lidandets skull orörlig där du står, i storm som i lugn, i moln som i solsken, och det kommer du väl att göra, till dess du hämtas ditupp, där ditt hemland och din Jesus är. Du suckar över lidandet, ty det tynger, och få andra, menar du, bära ett så svårt kors som du. Men var viss, att din Gud, som ordnar allt som rör även lidande och smälek, har avpassat tyngden just efter det för handen varande behovet samt efter din kraft att bära den. Han har gjort det, på det att även du i din ställning och med dina synder och oarter må bliva frälst. Var därför stilla och låt korset tynga. Får du en hug-svalelsestund, så tacka Gud. Får du det icke, så giv dig till tåls. Förgås skall du icke, och att158

du icke förgås, det är dock huvudsaken. Må därför tålamodet hava ett fullkomligt verk hos dig, "på det du må göra Guds vilja och få det som är lovat44.

52

Svänghjulet

eller

Guds avsikt méd lidandet*

Vilken motsägelse! Ägaren av den stora fabriken klagade över att kolåtgången förtärde större delen av fabriksvinsten, och dock lät han ett sväng-eller balanshjul av över 700 centners vikt drivas omkring av ångmaskinen utan minsta nytta. Det hade inga kuggar på sin ytterring och ingen dragrem, som kunde sätta andra hjul i rörelse, utan svängde alldeles fritt i rymden. Huru mycket kol skulle icke hava besparats, och huru mycket lättare och fortare skulle maskinen hava gått, om detta hjul varit borta!

Hade då maskinkonstruktören saknat allt förstånd och all beräkningsförmåga, då han gett maskinen detta svåra påhäng?

Ingalunda. Svänghjulet är visserligen ett ont. Dock kan det vid detta slags maskiner icke umbäras. Dels besparar det maskinen alla ryck och gör gången jämn, och dels skulle varje maskin av detta slag, utan svänghjul, stanna och bräckas sönder var gång pistonstången fört vevarmen längst bort från cylindern räknat. Med ett sådant svänghjul föres vevarmen runt omkring jämnt, lugnt och sirligt. Ett nödvändigt ont är det men blir ett nödvändigt gott i detta fall.

* *

158

du icke förgås, det är dock huvudsaken. Må därför tålamodet hava ett fullkomligt verk hos dig, "på det du må göra Guds vilja och få det som är lovat44.

52

Svänghjulet

eller

Guds avsikt méd lidandet*

Vilken motsägelse! Ägaren av den stora fabriken klagade över att kolåtgången förtärde större delen av fabriksvinsten, och dock lät han ett sväng-eller balanshjul av över 700 centners vikt drivas omkring av ångmaskinen utan minsta nytta. Det hade inga kuggar på sin ytterring och ingen dragrem, som kunde sätta andra hjul i rörelse, utan svängde alldeles fritt i rymden. Huru mycket kol skulle icke hava besparats, och huru mycket lättare och fortare skulle maskinen hava gått, om detta hjul varit borta!

Hade då maskinkonstruktören saknat allt förstånd och all beräkningsförmåga, då han gett maskinen detta svåra påhäng?

Ingalunda. Svänghjulet är visserligen ett ont. Dock kan det vid detta slags maskiner icke umbäras. Dels besparar det maskinen alla ryck och gör gången jämn, och dels skulle varje maskin av detta slag, utan svänghjul, stanna och bräckas sönder var gång pistonstången fört vevarmen längst bort från cylindern räknat. Med ett sådant svänghjul föres vevarmen runt omkring jämnt, lugnt och sirligt. Ett nödvändigt ont är det men blir ett nödvändigt gott i detta fall.

* *

#159

Även du, kära lidande Guds barn, har en bitter motsägelse i ditt liv. Vara Guds ögonsten och dock lida! Gud älskar sina barn väl många tusen gånger mer än de älska sig själva. Därtill har han den fullkomligaste vetskap varje ögonblick om vad som händer dem och fullkomlig makt i sina händer att avvärja det som skadar dem. Därjämte vill han, att de ständigt måtte vara verksamma för hans saks utbredande på jorden. Vad vore då naturligare än att han styrde så, att de aldrig nåddes av något lidande?

Dock lida de. En är sjuk utan utsikt att bliva frisk. En annan djupt skuldsatt utan egen förskyllan. En tredje är bittert föraktad av världen, ehuru han icke vinnlägger sig så mycket om något som om att få vara ett ljus och en välsignelse för andra. En fjärde är fastkedjad vid en person eller i en ställning, därifrån han aldrig synes kunna

komma lös. En femte ryckes ur detta livet just som han begynt verka sin frälsares verk. Med mera dylikt.

Att i varje fall vara Guds advokat eller försvarare är icke möjligt. Han har icke därtill lämnat tillräckliga upplysningar i sitt ord. Tvärtom äro mångas lidanden där oförklarade, såsom Johannes döparens fängelse och halshuggning, Jakob den äldres mord, Stefani stenande, Jobs olyckor m. fl. Jag ser väl handen, som tillfogade lidandet, men varför den handen icke hölls tillbaka av en allsmäk-tig och öm fader i himmelen, det förstår jag icke.

Så mycket tyckes vara visst, att någras lidanden äro evighetslidanden, det är lidanden som hava sitt ändamål i evigheten och därför äro omöjliga att förklara förr, än evighetens ljus faller över dem. Bibeln antyder olika ordningar i himmelen. Den ena stjärnan övergår den andra i härlighet. En blir satt över mycket och en över litet. Där äro själar, mäktiga att mottaga en mindre salighet, och själar, mäktiga att mottaga en större salighet. Just för mot-160

tagandet av denna större härlighet och salighet utbildas troligen somliga i tiden, och detta huvudsakligen genom lidande. Alldeles som Kristus bereddes genom lidande för sin härlighet. De danas till härliga barmhärtighetens kärl, i stånd redan i tiden att i sig upptaga en del av Guds fullhet för att i evigheten helt uppfyllas därav. Gud nedlägger i dem här i tiden en synnerlig andlig ambition, han formar dem stora, vidgar eller töjer deras ande, så att de hungra och tråna efter mycket av det andliga, eviga och gudomliga. De äro konungar i andens värld. Men konungars lott är ofta att lida framför andra. De förtäras, dessa konungsliga själar, dessa evighetsandar, likt deras store föregångare Jesus, av Guds hus' nitälskan. De bära Guds rikes sak tungt på sina hjärtan och giva sig helt däråt. Därför få de lida mycket. Dels måste världen hata dem mest som hålla på att bliva mest olika henne, och dels har deras kropp svårt vid att anpassa sig efter denna nya form, denna högre förklaringsgrad, denna större likhet med Kristus. "Vår utvärtes människa förgås, under det den invärtes förnyas dag ifrån dag". Man töjer så länge i en säck, den man håller på att fylla, att han vill alldeles brista sönder. Dessa själar rå sällan för sina lidanden. Deras lidanden äro Guds lidanden, ty emedan han utkorat dem till stora ting i evigheten, måste de lida detta myckna i tiden. Såsom det heter om den blindfödde, att han blivit född blind, på det att Guds son måtte förhärligas. Sådana själar — medier eller verkstäder för Gud — förstå sällan själva sina lidanden, än mindre förstå andra dem. De äro gåtor, som vänta sin lösning, och de skola lösas, dock icke riktigt förr än i den kommande världen.

Vanliga kristnas lidanden åter finna lättare sin förklaring. De äro, likt svänghjulet i bilden, ett nödvändigt ont, som dock medför ett nödvändigt gott. Lidandet är den tyngd, som de behöva, om161

deras gång skall hållas jämn och de bevaras från att råka in i någon egenviljans galenskap. För somliga kristna — det ser man — är lidandet lika nödvändigt som det bröd de äta. Utan det vore de genast inne i någon förstörande galenskap. Korset synes medföra död åt deras kraft, men det förekommer en långt svårare död, död för deras andliga liv. Utan korset skulle de icke ofta bedja, icke ofta och med smak höra eller läsa Guds ord, icke varå ödmjuka, icke hava förbarmande med sina bröder, synnerligen de svaga, icke söka det som är ovantill, icke heller verka Guds verk på jorden, och framför allt icke hava denna andeutgjutelse över sin umgängelse som de nu hava. Det som synes skada, ja rentav förstöra dem, det riktigt gagnar dem och även andra. Så gör Gud det bittra till ljuvt, det sura till sött, det skadliga till gagn, ja det dödande till liv.

Detta ser man solklart runt omkring sig. Tag den där unge, oprövade kristen till exempel. Han var ju som en igångsatt men hit och dit ryckande maskin. Städse var det något rivet och slitet efter honom. Dem som verkat Guds verk före honom, även stora Guds redskap, måste han döma. Bredvid hans stora jag fick intet annat rum. Han kunde riva sönder en hel Guds församling för att sedan få styra efter sin vilja. Ingen visste råd med honom. Jo Gud visste det. Han hängde ett tungt lidandets lod vid honom. Detta reglerade loppet. Kraften och hänförelsen kommo nu till nytta. Välsignelse begynte följa med honom var han gick fram. Förr rev han sönder, nu helår han. Förr stötte han bort, nu drager han till sig, bär och hjälper, synnerligen alla lidande och eländа. Förr måste han rätta alla och allt, nu beder han att själv bliva rättad först och främst av Gud men även av bröderna. Allt detta och mycket annat gott har lidandet fört med sig. 162

41

Det oböjliga böjt

eller

Lidandets nytta»

I Wienermöbelfabriken hade ett trästycke blivit så mjukt, att man kunde böja det nästan som ett stycke tåg.

Var detta trästyckets egen natur?

Icke en natur, som setat i trädet, medan det växte, ej heller sedan det nedfällts, utan som hade uppkommit i den där väldiga ångkitteln, där fiber löstes från fiber genom hettan, tills trästycket blivit sådant det nu var.

Det syntes vara en obarmhärtig behandling, men nyttig var den. Ty nu kunde man forma träet nästan huru man ville. Mycket krokiga delar i stolar och bord, vilka förut måst sammansättas av många småbitar, gjordes nu av ett enda stycke, så ock ytterringarne av hjul, vilka förut plägat sammanfogas av manga lötar.

* * *

Så tydligt som kunde man taga på det avbildas här Guds nåds och sannings arbete i en troende under de lidanden han genomgår.

Hård, styv och oböjlig är varje människa av naturen. Rör vid henne, särskilt vid hennes synder, och det knakar i henne av vrede, synnerligen om hon är mera ansedd, tror sig vara begåvad eller har andra synnerliga företräden. Och sådan hon är i detta avseende, sådan förblir hon, med det undantaget likväl att hon blir allt hårdare, oböjligare och omedgörligare med åren.

Men nu föres en sådan genom livets händelser, ofta hårda och obevekliga, in i bedrövelsens heta bad. Först uppröras känslorna förfärligt genom li-163

dandet, synnerligen då detta beredes en genom andras oförrätter, liksom trästyckena här i kitteln kastades häftigt av och an, upp och ned, särskilt vid första uppkokandet. Småningom inträder dock en salig verkan av lidandet; visserligen icke av Ut dandet självt, ty lidandet är ett ont, och av ont födes endast ont, utan därigenom att Gud med sin nåd, sanning och helige ande är tillstädes och verksam i lidandet. Han förbarmar sig över alla sina verk, framför allt över sin avbild människan och särskilt över den människa som fruktar honom.

Lidandets första verkan är, att man sansar sig, blir stilla och begrundar, såsom David säger: Min ande rannsakar. I sanningens ljus blottas den ena orätta tanken och det ena onda begäret efter det andra; de skiljas och sovras, likt fibrerna i trästyckena, och man ser snart, att man är ond liksom, den eller de, genom vilka ens lidande kommer. Även finner man vid djupare begruridande, att det i verkligheten icke är den eller den människan, som orsakar ens lidande, utan det onda inom en själv, ty vore man kvitt detta onda, skulle man icke lida, åtminstone icke på det sätt som man nu gör. Därtill inser man, att lidandet borde vara oändligt mycket större än det nu är, om det skulle tillmätas efter förtjänst; samt att det är saligare att få lida i tiden och genom Guds hulda ingripande i lidandet beredas för en evig hugnad än att här slippa allt lidande men gå mot eviga kval. Så stillas sinnet och känslorna, och en mild och saktmodig ande inträder i stället, en gåva i själen av Guds egen helige ande. Varom det heter i Ebr. 12 kap.: Seder-mera bär agan rättfärdighetens fridsfrukt för dem som blivit övade genom henne.

Nu äntligen kan man böjas utan knot och klagan, liksom trästyckena här böjdes in i sina formar nästan huru som helst utan att brista. Den form, i vilken vi så böjas in, heter Guds vilja. Ty vi inse nu efter164

många bittra erfarenheter, att hon är bättre än vår egen vilja, ja bäst av allt på jorden och bäst av allt även i himmelen. I den viljan förbliva vi sedan, liksom träet förblev i den ställning det fått genom böjningen. Så bliva vi behagliga för Gud och täcka för människor, i synnerhet för sådana som själva hava Guds sinne. Och nu står oss såsom saktmodiga det löftet åter, att vi skola ärva jorden (Matt. 5:4), nämligen den nya jord, som framträder vid Kristi ankomst från himmelen.

Sådan är lidandets nytta.

54

Blomma eller frukt

eller

Mista livet för Kristi skull och vinna det.

Varje vår och sommar se vi, huru blommans fägring offras för den blivande frukten hos träden och växterna. Ville de nödvändigt behålla sina blommor, så bleve de utan frukt. De må tycka om det eller icke och vi må tycka om det eller icke, så är och blir lagen dock den, att blomman måste offras, om frukt skall framkomma.

Alltså blomma eller frukt. Icke blomma och

frukt. Endera, icke bäggedera på en gång. * *

*

I denna enkla bild är målad för oss en av det andliga livets svåraste erfarenheter. Jesus, som först upplevat den erfarenheten, beskriver den så: Vilken som vill bevara sitt liv, han skall mista det, men vilken som mister sitt liv för min skull, han skall finna det. Om någon vill efterfölja mig, han förneke sig själv och tage sitt kors på sig och följe mig. 164

många bittra erfarenheter, att hon är bättre än vår egen vilja, ja bäst av allt på jorden och bäst av allt även i himmelen. I den viljan förbliva vi sedan, liksom träet förblev i den ställning det fått genom böjningen. Så bliva vi behagliga för Gud och täcka för människor, i synnerhet för sådana som själva hava Guds sinne. Och nu står oss såsom saktmodiga det löftet åter, att vi skola ärva jorden (Matt. 5:4), nämligen den nya jord, som framträder vid Kristi ankomst från himmelen.

Sådan är lidandets nytta.

54

Blomma eller frukt

eller

Mista livet för Kristi skull och vinna det.

Varje vår och sommar se vi, huru blommans fägring offras för den blivande frukten hos träden och växterna. Ville de nödvändigt behålla sina blommor, så bleve de utan frukt. De må tycka om det eller icke och vi må tycka om det eller icke, så är och blir lagen dock den, att blomman måste offras, om frukt skall framkomma.

Alltså blomma eller frukt. Icke blomma och

frukt. Endera, icke bäggedera på en gång. * *

*

I denna enkla bild är målad för oss en av det andliga livets svåraste erfarenheter. Jesus, som först upplevat den erfarenheten, beskriver den så: Vilken som vill bevara sitt liv, han skall mista det, men vilken som mister sitt liv för min skull, han skall finna det. Om någon vill efterfölja mig, han förneke sig själv och tage sitt kors på sig och följe mig.i m

Varje framsteg i det andliga måste föregås av en motsvarande uppoffring och varje vinst av en motsvarande förlust. Detta gällde Kristus i främsta rummet Vår frälsning och den för honom därav följande glädjen och härligheten måste köpas med utgivandet i döden. Varom han säger: Om vetekornet icke faller i jorden och dör, så förbliver det allena; men om det dör, så bär det mycken frukt. Hade Kristus här velat bevara sitt liv, så hade han måst sakna den glädje och härlighet han nu njuter och vi hade evinnerligen måst bliva i dödens våld. Men likt det sådda vetekornet lät han livet med allt vad därtill hörde fara, och så fingo vi liv genom hans utgivna liv, liksom

våra jordiska liv näras av de vetekorn, som uppkomma genom det sådda vetekornets död. Han lät fara så väl den jordiska storhet och makt som logo emot honom och som delvis voro i hans händer, som ock den jordiska lycka och bekvämlighet som han kunnat njuta samt den beundran och det ledareskap som hans gärningar förvärvat honom. I stället gav han sig ned i döden med dess mörker och kval, dess glömska av allt stort och dess förintande av allt vad hjärtat åstundar. Men därmed förvärvade han sig en evig ära och ett evigt ledareskap. Honom, som en liten tid varit mindre än änglarne, se vi för dödens lidandes skull krönt med ära och härlighet. Genom lidande fullkomnade Gud deras frälsnings hövding. Och honom har Gud gjort till herre och Kristus.

Sådan vägen var för Människosonen, sådan är den ock för människosönerna. Fägring måste även hos dem offras för frukt, vinst föregås av förlust. Den lagen kan icke ändras. Alla bönerop därom äro förgäves. Du ropar ofta: "Herre, tag detta lidande ifrån mig." Men han hör icke den bönen eller kanske hör den på det sättet, att han ökar lidandet. Ty emedan du längtar så mycket efter ära och berömmelse, låter han dig genom lidandet166

beredas för en evig ära och berömmelse Ditt liv får här förgås, på det du må komma dit, där det aldrig förgås. Din härlighet här får vissna, på det du en gång må stå inne i den oförvissneliga härligheten. Det är en bönhörelse, på vilken du icke tänkt, men som är den bästa för dig. Sättet är riktigt kristligt, ty det är invigt av Kristus själv. Därför må det väl fördragas av hans kära kristna.

Vinsten av lidandet njutes dock icke blott i det kommande livet utan redan här. Du träffar här och var en evighetssjäl, en ödmjuk, mild, saktmodig, fridsam, ljuvlig, bedjande och välsignande kristen. Vad en läskande dryck är i sommarens kvalm, det är ett sådant möte för dig. Du dragés nästan oemotståndligt till honom, om han än är fattig och ringa, ty han är rik på andliga skatter, just sådana som du åstundar. Själv är han lycklig och andra gör han lyckliga. I regeln behöver han därtill mycket få ord, ty varje ord är en skatt. Därtill kommer, att själva uppsynen, ja hela väsendet talar. Hans rikedom på andligt gott kan icke utestängas. Iden människan har du ett exempel på vad som vinnes genom lidandet, lidet i gemenskap med Jesus

Nu suckar du: "Ack, att jag vore en sådan!"

Det kan du bliva. Ty de bägge ting som behövas därtill finnas i överflöd, nämligen nåd och lidanden. Gud vill genom dessa utköra även dig, först till ett rikt hugsvalelsens kärl härnere och sedan till en himmelens lycklige arvinge Det beror blott på, om du själv går in på den utkorelsen. Gör du det, så skall Gud själv sörja för att du bevaras under lidandet och att hans avsikt fullt vinnes därmed. Vill du gå Kristi väg, så skall du ock dela hans härlighet. 167

41

Linets beredning

eller

Huru de tillagas, som skola evigt skina.

Sedan linstjälkarne uppryckts ur jorden och befriats från fröknopparne, breddes de utan minsta skydd ut på den våta marken. Ju svårare väderlek som nu bröt in, desto bättre ansåg man det. Det sken föga sol men kom mycket regn. Därför blevo stjälkarne nästan svarta samt ruttnade riktigt sönder och luktade illa, då man rörde vid dem. Detta allt beklagade man dock icke utan fann det alldeles utmärkt.

Nu samlades det rätta linet från marken och fördes in i ett oansenligt hus, starkt upphettat. Här fingo stjälkarne väl igen sin styva natur men blevo ännu svartare.

Så tog en man så många stjälkar han kunde rymma i sina händer och lät dem hastigt fara fram och tillbaka emellan två stora rullar av ek med tumslånga tänder, varvid de söndertuggades till en enda oredig massa. Som ren undergång syntes detta, men det var vinst. Dels voro stjälkarne nu icke mera skilda utan hade liksom flutit in i varandra, och dels begynte de nu glänsa litet här och där.

Den så söndertuggade linlocken hängde man över ett upprättstående bräde och gav den, så kraftigt man kunde,

slag på slag med ett skarpkantat trästycke, till dess alla hårda delar skakats bort och de mjuka delarne ensamt trädde fram. Detta var linlockens hårdaste pass men gav den största vinsten. Ty nu glänste tågorna likt det renaste silver, och i ens hand vilade en massa, lika mjuk och behaglig att vidröra som silke. Sådant hade rötnin-gen, sönderbrytningen och de hårda slagen uträttat.170

Här är vägen angiven för den som skall beredas för evighetslivet. Sedan Gud genom sin ande ryckt upp en sådan själ ur den naturens mark, där hon likt andra stått och vuxit, omvänt henne och fört henne till Jesus, tager rötningen och bränningen vid

— för att tala med bilden. Det kommer litet sol men mycket regn. Stundom kännes det så svårt, att en tanke kan uppstå: "Om jag skulle gå tillbaka dit jag förr var." Efter varje sådan halvtänkt tanke plägar dock Jesus-solen stråla fram, och så bliver man den gången och så för varje gång kvar hos honom och det på den plats, där Gud satt en. Huru svår beredningen bliver, skulle man dock giva sig till tåls, blott man såge, att det bleve bättre. Men därav syns föga. I stället träder fram mången dittills gömd etterböld, och själen begynner med David känna, huru såren "lukta" för den inneboende syndens skull. Så känner man sig alltmer förlorad och hjälplös och behöver en hel nåd och en hel syndernas förlåtelse.

Att sedan beskriva bränningen och krossningen

— för att ännu tala med bilden — må jag icke ens försöka. Gud tager ock vanligen vid de tillfällena de sina avsides en tid och giver därmed en vink, att man icke skall se och beskriva vad de då erfara. Så mycket kan dock sägas, att det är i prövningselden man blir svart, ohjälpligen svart i sina egna ögon men täck i mästarens, väl ock i andra Guds barns ögon. Det är här man lär vad ordet förlorad betyder och det är här man verkligt lär älska och värdera Jesus såsom syndares frälsare och vän.

Men om man tänkte, att det nu var nog, bedrog man sig. Nej allt hårt och styvt hos en kristen, särskilt det hårda och köttsliga i hans vilja, måste krossas eller liksom tuggas sönder. De nödens och bedrövelsens tänder, att så tala, som få utföra dettaj, äro av många slag. De kunna därför icke på förhand igenkännas eller beskrivas, liksom det icke heller är169

av nöden. Guds barn behöva nämligen aldrig själva välja sina lidanden, utan Gud väljer dessa åt dem och leder dem, oftast mot deras egen vilja, in på den väg, där de kunna bäst beredas för sitt himmelska mål. Ingen giver sig därför in under nödens skarpa tänder på beräkning, icke ens på den beräkningen att bättre fostras. Utan innan man ens tänkt därpå är man under de tänderna. Där ett livslångt lidande i köttet. Där en ond människa vid ens sida. Där en förtalande satan. Där minnet av begången synd. Där — och detta är vanligast liksom ock hårdast — känslan av ännu kvarboende synd och skröplighet. Här flyga de unga Guds barnens tankar att bliva stora, förträffliga och berömda kristna bort såsom agnar för vinden. Här är en grav för allt andligt högmod, men därur stiga andens fattigdom och stor ödmjukhet, kan man än icke själv se det. Här passerar ingen sjungande, knappt ens suckande, nej oftast stumt tigande. Dock igenom går det, ty Gud själv leder sina elända igenom.

Under det sista passet, slutbehandlingen, vartill Gud även ofta låter mycken nöd tjäna, börjar äntligen något av den kommande världens härlighet framstråla, såsom trofast kärlek, stor andlig visdom, mycket tålamod och framför allt en ljuvlig belåtenhet med Herrens vilja. Man blir så saligt mjuk och medgörlig, blott man får behålla Guds vänskap och därmed utsikten på det eviga livet. Det är vetekärvens mognad före införandet i ladan.

m

Pilgrims tillfälliga betraktelser

12 VIII

Guds folks trygghet.

56

Dykarne

eller

"Jag lever, och I skolen leva."

Att leva under vattnet är omöjligt för en människa. Försökte någon det, så skulle han genast kvävas till döds.

Men dykarne äro människor såsom vi, och dock leva och arbeta de stundom timtals under vattnet. Det är emot all mänsklig natur och dock sker det.

Hemligheten är, att den luft de behöva för att andas föres ned till dem frän lufthavet ovan vattenytan. Det sker genom ett rör eller slang, vilket ständigt måste hållas öppet. Skulle det på något sätt tilltäppas, så måste de ögonblickligen stiga upp eller — dö. Dykaren är därför försedd med ett snöre, som löper upp i dagen, för att därmed giva tecken, så snart fara är å färde.

Så går han nere i djupet i sin oviga dykaredräkt, med tyngder under fötterna för att behålla jämvikten, och trevar sig fram bland skeppsspillror, döda kroppar, havsdjur, havsväxter o. dyl.

Under tiden sitter en man uppe i dykarebåten för att vid behov bispringa honom. Han har dykarens liv i sina händer. Försummade han blott en minut att tillse, det frisk luft strömmar ned genom171

röret, eller att uppstigandet vid givet tecken icke

är hindrat, så vore dykaren dödens säkra byte.

* *

Här är en träffande bild av ditt läge, du som blivit en ny skapelse i Kristus. Läget är likt dykarens i djupet. Det är emot hans natur att vistas under vattnet bland döden och förruttnelsen. Så tillhör du redan efter din nya natur den övre himmelska världen och dör ifrån den närvarande. Ty det finns en stor, hög, fri, ljus värld med himmelsk livsluft, där Gud bor i härlighet.

Men där är du icke ännu, utan går här, likt dykaren omgiven av ett för din ande främmande element, synden och de av henne besmittade tingen. Stundom kännas förhållandena här lika klibbiga och avskräckande för en vaken ande, som tingen äro för dykaren i djupet. Ofta fylles du av fruktan och ångest och rycker, att så tala, i det snöre, [-som]för-binder-] {+som]för- binder+} dig med den himmelska världen. Du suckar och beder: "Ack Jesus, tag mig upp till dig. Jag kväves annars och förgås." Och liksom dykaren genast skulle lyftas upp till ytan, om han icke hade tyngderna under fötterna, så skulle din ande fara ditupp, vore han icke bunden av kroppen härnere. Men du måste lida ännu en tid, innan du får avlägga den tunga rustningen och fara dit hem för att, såsom aposteln säger, vara med Kristus. Då äntligen skall du få andas ren, himmelsk livsluft i djupa drag och slippa att mera stiga hit ned.

Liksom dykaren lever under sin vistelse i vattnet av den luft, som föres till honom uppifrån, så lever även du av den livsluft, som strömmar ned från den upphöjde Kristus genom anden. Han sade till de sina, när han var färdig att lämna dem: Jag lever, och I skolen leva. Så ofta du håller på att kvävas till din ande och ropar upp till honom, nedsänder han en ny fläkt av evighetsluft, att så tala, och du172

kvicknar åter vid. Så ropar du åter ditupp, och så en ny livsfläkt. Så å nyo och åter å nyo, till dess du själv får stiga ditupp för att vara evigt med honom. Då gå orden i sin fulla uppfyllelse: Jag lever, och I skolen leva.

Det är i tron dykaren stiger ned i djupet, nämligen i tron på att mannen uppe i båten icke skall svika honom. Så lever även du i tron på att Kristus, som ingått i sin härlighet, icke skall bedraga dig. Hans löfte var: Jag är med eder alla dagar intill tidsålderns fulländning, och trofast skall han hålla det löftet. Mannen uppe i båten kan svika, Kristus däremot aldrig. Han heter trofast och är rädd om det namnet. "Han kan ej ljuga, ty han är Gud. Han kan ej svika sin köpta brud." Han gav sina lärjungar även det löftet, när han gick ifrån dem, att bereda dem boningar och komma åter och hämta dem till sig. Även det löftet skall han hålla. Han giver sina får evigt liv, och de skola icke förgås evinnerligen, och ingen skall rycka dem ur hans hand.

En lutande vägg

eller

"Såsom de där dö, och si, vi leva."

Du har ju hört talas om det märkvärdiga tornet i Pisa.

Till höjd, byggnadssätt, prydnader m. m. är det icke märkvärdigare än många andra torn i utlandet, och skulle därför knappt nämnas av resande. Men det har en egenhet, som gör, att det räknas av många för världens åttonde underverk. Det lutar starkt åt ena sidan, såsom hade det redan begynt falla. Så har det stått och lutat i flera hundra år9 men står dock ännu. 172

kvicknar åter vid. Så ropar du åter ditupp, och så en ny livsfläkt. Så å nyo och åter å nyo, till dess du själv får stiga ditupp för att vara evigt med honom. Då gå orden i sin fulla uppfyllelse: Jag lever, och I skolen leva.

Det är i tron dykaren stiger ned i djupet, nämligen i tron på att mannen uppe i båten icke skall svika honom. Så lever även du i tron på att Kristus, som ingått i sin härlighet, icke skall bedraga dig. Hans löfte var: Jag är med eder alla dagar intill tidsålderns fulländning, och trofast skall han hålla det löftet. Mannen uppe i båten kan svika, Kristus däremot aldrig. Han heter trofast och är rädd om det namnet. "Han kan ej ljuga, ty han är Gud. Han kan ej svika sin köpta brud." Han gav sina lärjungar även det löftet, när han gick ifrån dem, att bereda dem boningar och komma åter och hämta dem till sig. Även det löftet skall han hålla. Han giver sina får evigt liv, och de skola icke förgås evinnerligen, och ingen skall rycka dem ur hans hand.

57

En lutande vägg

eller

"Såsom de där dö, och si, vi leva."

Du har ju hört talas om det märkvärdiga tornet i Pisa.

Till höjd, byggnadssätt, prydnader m. m. är det icke märkvärdigare än många andra torn i utlandet, och skulle därför knappt nämnas av resande. Men det har en egenhet, som gör, att det räknas av många för världens åttonde underverk. Det lutar starkt åt ena sidan, såsom hade det redan begynt falla. Så har det stått och lutat i flera hundra år9 men står dock ännu.173

Tornet stöder sig* icke emot någon vägg, såsom våra kyrktorn, utan är alldeles fristående, och saknar sålunda varje stöd eller band. Vidare är det mycket smalt i förhållande till sin höjd och borde därför så mycket hellre falla. Därtill är marken där det reser sig icke synnerligen fast, hellre lös eller sank. Vidare hänga sju stora klockor (den största vägande 120 centner) överst i tornet. Och slutligen bestiges det ständigt av resande, ofta stora sällskap. Allt detta gör, att man omöjligen kan förstå, det tornet icke måste falla. Ja man erfar en viss beklämning, när man ställer sig under väggen åt det håll det lutar, såsom skulle man nästa minut få det över sig och krossas.

Om orsaken till att tornet lutar hava de lärde länge och mycket tvistat. Somliga hava påstått, att det blivit byggt sådant det nu är och sålunda med avsikt fått den lutande ställningen. Andra hava trott, att det byggts rakt upp såsom andra torn men sedan böjt sig åt sidan och begynt luta. Kanske ligger sanningen mitt emellan. Nämligen så, att man väl börjat bygga rakt upp men sedan, när grunden givet efter och södra sidan begynt luta, fortsatt i samma lutande riktning. Säkert vet man det dock icke.

* *

En kristen liknar ofta detta lutande torn eller en "lutande vägg", såsom David kallar sig. Han tycker sig ofta luta till fall, och kanske har han tyckt så i 20, 30, 40, 50 år, ja vissa tider fruktat, att han redan vore fallen. Ingen förstår — minst han själv —, huru han ännu kan stå upprätt under känslan av mycken synd och skröplighet.

Dock gör han det. Och så har en aning uppkommit inom honom, kanske ett svagt hopp, att han trots allt skall bestå i evighet och en gång få skåda Gud,174

Det måste vara en särskild dold och förborgad makt, som håller honom uppe. Denna makt är Herren själv. Såsom Petrus säger: Med Guds makt bevarens 1 genom tron till frälsning. Och Paulus om den svage troende: Gud har makt att hålla honom uppe. Denna makt är icke minskad den dag som nu är. Av henne kan man därför vänta allt, ser det än aldrig så omöjligt ut. Profeten Esaias säger först att han fått skåda Herrens härlighet i en syn. Sedan beskriver han honom med följande bilder: Han mäter upp haven i sin hand, han märker ut himmelens vidd med sina utspända fingrar, han mäter upp stoftet på jorden med ett tredingsmått, och han väger bergen på en våg och höjderna på en viktskål. Det är samme Gud, som en gång kallat fram allt ur intet och som nu har allt skapat under sina ögon och i sina händer. För honom måste det vara lätt att avhjälpa den mest nödställda människas nöd och den mest bekymrade människas bekymmer. Även den största syndares synd kan han förlåta. Ty jämte sin makt har han en evig kärlek och ett gränslöst förbarmande. Han kan hålla en svag och eländig kristen uppe.

Men är det rätt att kalla en kristen svag? Får man likna honom vid en lutande vägg eller, som det på samma ställe heter, en remnad mur? Måste han icke stå upprätt, vara stark och full av mod?

Svar: De fara vilse, som påstå, att en kristen alltid kan vara stark och full av mod. Hade de rätt, så hade ingen enda kristen funnits på jorden före dessa tider. Ty börjar du med Abraham, Isak, Jakob, Elias, David, så Johannes döparen, Jesu lärjungar, apostlarne och sist martyrerna, så hava de tidtals varit just sådana "lutande väggar", på vilkas fall man väntat.

Se t. ex. på aposteln Paulus, denne starke segerhjälte. I 1 Kor. 4 kap. säger han: Mig tyckes, att Gud har framställt oss apostlar såsom de allra175

ringaste, såsom till döden dömda, ty vi hava blivit ett skådespel (det man gycklar med eller förlustår sig över) för världen, både för änglar och människor. Vi äro dårar för Kristi skull, men I ären kloka i Kristus; vi svaga, men I starka; I ärade men vi föraktade. Och i 2 Kor. 12 kap. talar han om uppryckningen till tredje himmelen och pålen i köttet. Med denna påle kan icke förstås annat än ett svårt lidande, brist på kraft eller dylikt. Ty efteråt säger han: Därför vill jag helst berömma mig av mina svagheter, på det att Kristi kraft må vila över mig. Ty när jag är svag, så är jag stark. På ett annat ställe omtalar han, huru han varit betungad, utöver förmåga, så att han ock missströstade om livet. Ja han hade det besked inom sig, att han skulle dö. Detta skedde, på det att han icke skulle förtrösta på sig sj&lv utan på Gud, som uppväcker från de döda.

Alltså en kristen, även en av Kristus utvald apostel är vissa tider lik en lutande vägg och en remnad mur. Dock märk: vissa tider. Ty lika orätt hava de som påstå, att en kristen alltid är sådan. Annat visar de heligas exempel. De hava andra tider jublat av fröjd samt varit starka och modiga som lejon. Detta är starkhetstiderna, då de sett vad de haft i Herren. En kristens liv är icke att jämföra med ett dött och stillastående ting, utan det är fullt av omväxling. Han är än så och än så, än svag och än stark. Därför är han ett stort olöst problem, en gåta för alla. Ingen mer än Gud förstår sig riktigt på honom, han som har fött och omskapat honom med sin ande.

Att nu hava en sådan lutande ställning genom något det man vet vara Guds förande med en, det är icke det svåraste. Men o, när orsaken är egen skröplighet och synd! Allra förfärligast är det, när orsaken är en begången synd, den människor varken vilja eller kunna glömma. Då blir läget ofta så176

bittert, att man ville luta sig anda ned i graven. Dock även då kan Gud hjälpa. Ty för honom är intet, nej intet omöjligt.

58

I vargfällan

eller

I ångest, men icke i verklig fara.

I Sibiriens skogar användas allmänt s. k. rundfällor för vargars fångande. Man inhägnar en liten cirkelrund plats med starka, flera alnar höga pålar, nedslagna i jorden tätt intill varandra. Denna inre pålrundel omgives med en yttre sådan, ställd omkring en aln från den förra, så att en rund gång bildas mellan pålväggarne. I den yttre pålrundeln sättes en liten plankdörr, som öppnas inåt och är lika bred som gången, så att hon, öppnad, stänger gången åt ena hållet. Öppnad fasthålles dörren löst med en liten trädgren, men är upphängd så, att hon gärna faller igen, varefter hon icke kan öppnas inifrån.

På kvällen instänger man en get, ett får eller lamm i rummet inom den inre pålrundeln, där det arma djuret snart börjar jämra sig i ensamheten. Detta hör vargen borta i skogen och skyndar dit samt sticker in huvudet genom den uppgillrade dörren och börjar springa runt om genom gången, tills han hunnit ett varv och stöter till dörren, som faller igen, och han så är fången. I sin ångest jagar han nu fram genom gången. Det stackars djuret inom den inre rundeln, som är nära döden av förskräckelse, kommer han dock icke åt för pålväggens skull emellan dem. Så småningom börjar djuret att 176

bittert, att man ville luta sig anda ned i graven. Dock även då kan Gud hjälpa. Ty för honom är intet, nej intet omöjligt.

58

I vargfällan

eller

I ångest, men icke i verklig fara.

I Sibiriens skogar användas allmänt s. k. rundfällor för vargars fångande. Man inhägnar en liten cirkelrund plats med starka, flera alnar höga pålar, nedslagna i jorden tätt intill varandra. Denna inre pålrundel omgives med en yttre sådan, ställd omkring en aln från den förra, så att en rund gång bildas mellan pålväggarne. I den yttre pålrundeln sättes en liten plankdörr, som öppnas inåt och är lika bred som gången, så att hon, öppnad, stänger gången åt ena hållet. Öppnad fasthålles dörren löst med en liten trädgren, men är upphängd så, att hon gärna faller igen, varefter hon icke kan öppnas inifrån.

På kvällen instänger man en get, ett får eller lamm i rummet inom den inre pålrundeln, där det arma djuret snart börjar jämra sig i ensamheten. Detta hör vargen borta i skogen och skyndar dit samt sticker in huvudet genom den uppgillrade dörren och börjar springa runt om genom gången, tills han hunnit ett varv och stöter till dörren, som faller igen, och han så är fången. I sin ångest jagar han nu fram genom gången. Det stackars djuret inom den inre rundeln, som är nära döden av förskräckelse, kommer han dock icke åt för pålväggens skull emellan dem. Så småningom börjar djuret att177

fatta läget och ger sig någorlunda till tåls. Vargen åter är förlorad, så snart ägaren kommer till fällan.

* #

*

Huru träffande avmålas icke i det innestängda djurets bild den sanningen: ofta i ångest, dock aldrig i verklig fara!

Ty om de rätt hårdhjärtade sibirier, som anlägga dessa fällor, hysa så mycket medlidande med det innestängda lammet, att de taga till pålarne så starka, att de motstå vargens raseri, huru mycket mer skall vår älskande fader i himmelen hava uppsikt över oss, då vi äro i nöd, så att vi icke taga någon verklig skada och ännu mindre förgås! Vad är dock förlusten av ett ringa husdjur för dessa sibirier, emot om en av Gud skapad människa, än mer då en med Jesu blod köpt själ skulle taga skada eller gå förlorad. Det får icke, kan icke ske. Gud har uppsikt över sina heliga. De äro hans "ögonstenar". Så är nu icke eder himmelske faders vilja, säger Jesus, att en enda av dessa små skall förtappas. Och jag giver mina får evigt liv, och de skola icke förgås evinnerligen, och ingen skall rycka dem ur min hand. Huru farligt läget än synes och kännes, så är det dock ingen verklig fara, så länge vi bliva kvar hos Herren.

"Ja, se där hava vi det", utropar du; "om jag blott kunde bliva stilla hos min Gud, men det är just det jag icke kan, jag slites hit och dit av ångest och oro".

Så slits då av oro, men vet, att du icke skall förgås. Det styr icke du, utan din himmelske fader om. Det är hans vilja, att du icke skall förgås, och han har både visdom och makt att sätta sin vilja igenom. Han kommer ock att göra det, var viss därom.

Märk därtill en viktig sak: Lammet i vår bild var skyddat för vargens raseri genom just samma pålar, som178

innestängde det. Hade man tagit bort dem, så hade det genast i sin ångest rusat i vargens gap. Så bevaras även vi ofta, genom inneslutandet i en nöd, ifrån en ännu värre nöd och fara. Såsom aposteln Petrus förklarar, att den som har lidit till köttet, har avstått från synd. Och såsom författaren till Ebreerbrevet betygar, att vi just genom lidandet få del av Guds egen helighet. Dock icke blott detta. Utan ofta sker det alldeles tydligt, att medan vi äro inne i en nöd, går en ännu värre nöd förbi oss. Såsom då vi hållas nere i ödmjukhet genom något lidande och därigenom räddas från någon högmodets galenskap, som vi annars skolat råka in i. Eller då vi genom lidandet böjas så djupt ned, att världen varken aktar skäligt att fresta oss eller nödigt att förfölja oss.

Slutligen vande lammet sig vid det svåra läget och upphörde att springa omkring och jämra sig. Så få även vi övade sinnen genom lidandet och lära oss att någorlunda-giva oss till tåls, även om detta icke så strax skulle upphöra. Detta är den rättfärdighetens fridsfrukt, varom Ebreerbrevets författare talar, såsom följd av agan. Övade kristna göra alltid mindre väsen av sig än oerfarna sådana och uträtta därför alltid mera, enär de få använda den tid till praktiskt arbete, som de andra klaga och väsnas bort. Detta är icke den minsta nyttan av lidandet. Slutligen, huru lätt och ljuvligt är det icke att umgås med övade kristna! De giva alltid mer än de fordra och bliva därigenom, ofta omedvetet, rika tröste- och hugsvalelsekällor för andra.

Men är bilden full av tröst, i vad den rör det lilla lammet, så är den så mycket fasansfullare, i vad den rör den innestängde, sig själv fördärvande vargen. Vilken hemsk bild av livet i synden! De söka frihet genom att rusa framåt, men närma sig blott slutet, som är död. Ty syndens lön är död, märk är i sig själv död. Var och en, som gör179

synden, är syndens träl och måste göra frukt åt döden, liksom vargen här var dödens säkra byte. Det är så och kan icke bliva annorlunda, därest icke frälsning ur synden kommer emellan.

59

Ankarbojen

eller

Hemligheten i en krisfens bevarande.

I den strida forsen, upp- och nedför vilken båtfart dock bedrevs, låg en ankarboj i form av en tunna. I och för sig vore väl detta icke värt ett ord. Men det var något besynnerligt med henne, somliga tyckte, att det var rentav ett under. Hon låg mitt i strömmen utan något som helst fäste i stranden eller i någon av stenarne, och tom var hon, och dock följde hon icke med, utan låg där hon låg, och det hade hon gjort länge, det såg man.

Hemligheten var, att det gick en stark kedja från tunnan mitt ned i klippan inunder. Dock skulle man icke försöka upptäcka den med ögonen, det kunde man icke. Men hon höll tunnan kvar, trots det drog häftigt nedåt strömmen. Och det var huvudsaken.

* * *

I denna enkla bild åskådliggöres ett djupt andligt förhållande. Du ser, huru en stackars kristen står i en strid ström av frestelser in- och utifrån; stundom mäktiga anfall av satan till otro och förtvivlan, stundom naturens medfödda vanmakt, klenmod och räddhåga, stundoq? yttre lidanden och förföljelser; vidare omsorgen om sin och andras själar samt oro för att det andliga tillståndet icke är rätt; vidare 179

synden, är syndens träl och måste göra frukt åt döden, liksom vargen här var dödens säkra byte. Det är så och kan

icke bliva annorlunda, därest icke frälsning ur synden kommer emellan.

59

Ankarbojen

eller

Hemligheten i en krisfens bevarande.

I den strida forsen, upp- och nedför vilken båtfart dock bedrevs, låg en ankarboj i form av en tunna. I och för sig vore väl detta icke värt ett ord. Men det var något besynnerligt med henne, somliga tyckte, att det var rentav ett under. Hon låg mitt i strömmen utan något som helst fäste i stranden eller i någon av stenarne, och tom var hon, och dock följde hon icke med, utan låg där hon låg, och det hade hon gjort länge, det såg man.

Hemligheten var, att det gick en stark kedja från tunnan mitt ned i klippan inunder. Dock skulle man icke försöka upptäcka den med ögonen, det kunde man icke. Men hon höll tunnan kvar, trots det drog häftigt nedåt strömmen. Och det var huvudsaken.

* * *

I denna enkla bild åskådliggöres ett djupt andligt förhållande. Du ser, huru en stackars kristen står i en strid ström av frestelser in- och utifrån; stundom mäktiga anfall av satan till otro och förtvivlan, stundom naturens medfödda vanmakt, klenmod och räddhåga, stundoq? yttre lidanden och förföljelser; vidare omsorgen om sin och andras själar samt oro för att det andliga tillståndet icke är rätt; vidare180

sjukdom, fattigdom och annat betryck, som hör till denna tidsåldern; och slutligen fruktan för döden och den kommande domen. Du ser sådant, eller kanske ser du det icke, men du hör det av hans suckar och hans muns bekännelser. Men vad ser du därjämte? Jo till din och andras, dock mest hans egen förundran bliver han där han är, år ut och år in, följer icke med frestelseströmmen, affaller icke, utan tvärtom tillväxer i andlig mognad och styrka.

Varav kommer sig detta fast obegripliga förhållande? Jo därnere, djupt under alla vågor, att så tala, löper en stark kedja mellan honom och den eviga klippan, Gud allsmäktig. Den kedjan är och heter Guds och Kristi eviga, allt omfattande, allt uppbärande och allt besegrande kärlek. Vid den kedjan låg aposteln förtöjd, då han sjöng den förunderligt djärva sången: Är Gud for oss, vem kan vara mot oss? Och i allt detta övervinna vi rikligen genom den som har älskat oss. Förtöjda vid den kedjan, att så tala, voro de heliga martyrerna, då de gingo med fröjd mot bålen och svärden, mitt under satans och hans hantlangares raseri. Och förtöjda vid den kedjan ligga ännu i dag alla, som tillhöra Kristus, även de "senfödda", som i denna stund begynna tro på honom. Och vill du veta ännu mera om den kedjan, så hör: Hon löper ut ur Guds hjärta, löper genom Kristi hjärta och förgrenar sig till alla deras hjärtan som höra Kristus till. Hon kallas därför i bibeln Guds kärlek i Kristus Jesus eller genom Kristus Jesus, vår herre.

Denna kedja är stark, ja omöjlig att avslita, bestämd som hon är att bära en hel värld. Du skall därför aldrig, nej aldrig förgås, du som är fattad och dragen av henne och är fästad vid henne. Lida skall du, frukta skall du, men förgås skall du aldrig. Ingen, som tror på Kristus, skall komma på skam. Ja, vem kan skilja oss från Kristi kärlek? 181

Nöd eller trångmål eller förföljelse eller hunger eller nakenhet eller fara eller svärd? I allt detta övervinna vi rikligen genom honom som har älskat oss. Gud vare tack för hans outsägliga gåva!

60

Väderkvarnen

eller

Alla vindar medvindar.

Det stod en gammal väderkvarn på kullen, synlig vida omkring. I och för sig var ju detta föga märkvärdigt eller värt att tala om. Men det var en egenskap som gjorde henne mycket märkvärdig, nämligen att hon kunde mala med alla vindar. Det blåste än östanvind, och vingarne svängde flitigt omkring; än västan, ja de voro nu i lika ivrig rörelse; än sunnan, ja nog rörde vingarne sig, om än något makligare; än nordan, ja nu svängde de allra fortast.

Men huru kunde detta vara fatt? Ty kvarnen hade icke fyra vinghjul, ett åt vardera väderstrecket, utan blott ett, som icke kunde svänga omkring för mer än den vind, åt vilken det var vänt. Huru kunde hon då mala för alla fyra vindarne, ja även för mellan-vindarne såsom sydväst, nordväst, nordost o. s. v.?

Jo, hela kvarnhuset kunde vridas kring en axel eller stolpe, allt eftersom vinden vänt sig. Kom vinden från öster, så vändes vingarne åt öster; från väster, så vändes de åt väster o. s. v. Mjölnaren

verkställde denna omvridning.

* *

*

Under liknelsens ringa form är här en viktig himmelrikets hemlighet förborgad, som ofta fyller 181

Nöd eller trångmål eller förföljelse eller hunger eller nakenhet eller fara eller svärd? I allt detta övervinna vi rikligen genom honom som har älskat oss. Gud vare tack för hans outsägliga gåva!

60

Väderkvarnen

eller

Alla vindar medvindar.

Det stod en gammal väderkvarn på kullen, synlig vida omkring. I och för sig var ju detta föga märkvärdigt eller värt att tala om. Men det var en egenskap som gjorde henne mycket märkvärdig, nämligen att hon kunde mala med alla vindar. Det blåste än östanvind, och vingarne svängde flitigt omkring; än västan, ja de voro nu i lika ivrig rörelse; än sunnan, ja nog rörde vingarne sig, om än något makligare; än nordan, ja nu svängde de allra fortast.

Men huru kunde detta vara fatt? Ty kvarnen hade icke fyra vinghjul, ett åt vardera väderstrecket, utan blott ett, som icke kunde svänga omkring för mer än den vind, åt vilken det var vänt. Huru kunde hon då mala för alla fyra vindarne, ja även för mellan-vindarne såsom sydväst, nordväst, nordost o. s. v.?

Jo, hela kvarnhuset kunde vridas kring en axel eller stolpe, allt eftersom vinden vänt sig. Kom vinden från öster, så vändes vingarne åt öster; från väster, så vändes de åt väster o. s. v. Mjölnaren

verkställde denna omvridning.

* *

*

Under liknelsens ringa form är här en viktig himmelrikets hemlighet förborgad, som ofta fyller182

våra hjärtan med bekymmer och våra ögon med tårar, men som skulle göra oss outsägligt lyckliga, om vi helt förstode den. Det är den dyrbara sanningen, som aposteln uttalar, att för dem som älska Gud samverkar allt till det bästa. Eller såsom en författare skönt uttrycker det: "För Kristi duva bliva alla vindar medvindar, så länge hon styr färden till sin himmelske Noah i arken."

Grunden till att alla ting måste tjäna Guds barn är det förhållandet, att de äro kallade efter Guds föresats. Gud har av evighet haft och har den föresatsen, att omgiva sig i himmelen med medlemmar av Adams släkt. För att detta skall ske, kallar han syndare och uttager /dem som mottaga kallelsen ur den närvarande onda världen. Sedan

måste alla ting i skapelsen samverka till deras eviga lyckaj sjukdom som hälsa, fattigdom som rikedom, smälek som ära, döden som livet. Det måste vara så. Ty de äro hans, och allt som möter dem under färden är ock hans, d. v. s. är överstyrt och reglerat av honom, såsom väder, vindar, olycka, fiender, vänner, livet, döden, ja allt som någonsin kan möta dem. Vad är då tydligare, än att han skall i sitt eget hus och rike styra och länka det ena så, att det passar för och främjar det andra? Han skall —– för att tala med bilden — vända deras livs hjul i den riktningen, att det endast gagnar dem.

Detta är dock icke blott en slutsats utan gudomlig sanning, så vitt vi icke vilja påstå, att Kristus talat lögn. Ty tänk, huru ofta och tydligt och bestämt han talade om sin och vår himmelske faders ömma omsorg. Även våra huvudhår, dessa obetydligaste ting, äro räknade, säger han. Och även om liljorna och sparvarne drager han försorg, de som dock stå så djupt under oss i skapelsen. Skulle han då kunna förgäta oss? Nej och åter nej. Eder fader vet väl vad I behoven, säger Jesus. Därmed lyfter han alla bördor och alla bekymmer från oss.183

Ty vet Gud vad vi behöva, då måste han ock för sitt fadershjärtas skull giva oss det. Han har all makt i sina händer, sålunda makt även över det onda som möter oss. Ar något ont (olycka) i staden det Herren icke gör, frågar därför profeten. Och den hårt tuktade Jeremias utbrister: Vem törs då säga, att sådant sker utan Herrens befallning, och att varken ont eller gott kommer utan genom hans befallning? Och med "ont" menar han att någon falskeligen beljuges eller dömes, och dylikt. Allt sådant har Gud reda på, allt övervakar han. Alla människor, vare sig fiender eller vänner, och alla omständigheter och förhållanden äro i hans händer.

Men här är en omständighet, som bör noga märkas. Gud ändrar icke alltid om själva förhållandena till ett i vårt tycke bättre, utan han styr i stället vårt livs lopp så, att vi kunna utan skada gå igenom det. Han täppte icke till lejonkulan för Daniel, men han var själv med honom där, så att intet lejon fick skada honom. Han släckte icke heller elden, när de tre männen kastades i den brinnande ugnen, men han sände dit en fjärde man, en "gudason", som höll elden från deras kroppar. Så gjorde han då, så gör han ännu och skall göra intill dagarnes ände.

Även en annan omständighet må icke förgätas. Vänta icke att du på förhand skall förstå orsaken till att Gud låter dig komma i det eller det lidandet. I de flesta fall får du giva dig in däri alldeles blind och ofta gå halva vägen i tjockaste mörker. Det svar du får på alla varför är: Vad jag gör, vet du icke nu, härefter skall du få veta det. Såsom det heter i Ebreerbrevet: All aga (egentligen tuktan) synes för tillfället icke vara till glädje utan till sorg, men sedermera bär hon rättfärdighetens fridsfrukt för dem som genom henne blivit övade. Men o,#vad detta "sedermera" ofta låter länge vänta på sig! Någon gång låter Gud sina mest utkorade vänner lida livet184

igenom. Dock uppklarnar det vanligen vid dödens nalkande. För andra tycks det dröja tills i evighetens ljus. Då skall det riktigt uppklarna. Över varje varför skall då stråla ett klart därför. Även den som lidit mest i tiden skall då se, att alla Herrens vägar voro godhet och sanning.

m VIII

Verksamhet för Herren.

61

Varför är havets vatten salt?

eller

En kristens kallelse.

Varför är havets vatten salt? Ingen kan dricka sig otörstig därur. Borde icke havet, som omsveper hela vår jord, vara den naturliga källa, ur vilken alla finge släcka sin törst? Nu måste själva fartygen, som flyta i vatten, medföra sött vatten från land. Många sjöfarande dö därför av törst, trots de se idel vatten. Ar icke detta ett hån emot dem? Och är det icke ett ofattligt misstag av Gud, som skapat allt?

Nej. Havets vatten måste vara salt, därest icke allt levande skall dö. Havet är världsaltets stora kloak eller avloppsgrav. Tusen och åter tusen döda djurkroppar släpas jämte andra stinkande ämnen av floderna ut i havet,

och tusen och åter tusen människor och djur drunkna vid fartygens förlisning. Därtill orka icke jättefiskarne och de övriga stora havsdjuren alltid simma omkring, utan sjunka, även de, ålderströtta och döende i djupet. Även multnande växter, t. ex. de bekanta tångarterna, sjunka slutligen i havet och förpesta det.

Tänk då, om havets vatten icke vore salt! Vilken stinkande, gråsvart röra skulle det icke bli i

stället för den sköna, djupt blåa vattenmassa, som nu fyller djupen. Vilken outhärdlig stank skulle icke spridas ur denna röra över hela jorden i stället för de floder av hälsa, sundhet och kraft, som vindarne nu föra från haven! Huru snart skulle därtill alla gräs, växter och träd tvina bort i brist på den för deras välbefinnande nödiga saltmängd, som nu, väl fördelad, kommer dem till del" genom de ur havet uppstigande och sedan in över landet drivna regnskurarne. Skön och härlig är skapelsen till alla delar, men skönast av allt är det, att havets vatten är salt.

* * *

Det är som ville hjärtat brista av bekymmer, när man tänker på detta förhållande och så hör Jesus förklara om sina lärjungar: I ären jordens salt Märk icke, såsom orden pläga användas, våren jordens salt, utan I aren jordens salt. Det är: Det for världens räddande från förruttnelse nödvändiga medlet ären /. Ingen annan blir det i edert ställe. Världen måste därför förgås av sin ruttenhet, om I icke ären det I bören vara. Vilket bekymrande förhållande! Ty huru få troende äro i verkligheten både det de böra vara och där doe böra vara, om denna deras uppgift skall fyllas? Åtskilliga troende äro väl det de böra vara, nämligen helgade och andeuppfylldå, men de äro icke där de böra vara, nämligen mitt ute i världsförruttnelsen, utan de draga sig av bekvämlighetskänsla inom sig själva, inom hemmets område eller inom sitt lilla slutna samfund. Det är, som om saltet låge i en hög på stranden, under det havet opåverkat ruttnar och stinker. Andra, och de äro många, äro väl ute i världsförruttnelsen och deltaga där i allt möjligt men äro utan inflytande, enär de icke äro uppfyllda med den helige anden. De ledas av världsmänniskorna och världsseden i stället för att187

leda dessa. Det är, som om saltet utan sälta självt begynte ruttna bort.

I motsats till bägge dessa förhållanden vill Kristus, att" varje hans lärjunge må vara både andeuppfylld och använda denna andeuppfyllelse mitt uti förruttnelsen. En troende måste därför noga pröva två ting hos sig: är jag det jag bör vara, och är jag detta där jag bör vara? I vilketdera hänseendet det brister, förloras det hälsosamma och bevarande inflytande han bör utöva. Saltet måste hava sälta, och denna sälta måste användas där hon kan gagna.

Salthalten hos en troende hålles vid makt i synnerhet genom ett flitigt och noggrant aktande på Guds ord. "Vapnet slipas", säger en andens man, "på två slipstenar, nämligen vad ordet säger om själarnes förtappelse utom Kristus, men ock vad det vittnar om deras fulla salighet i honom". Detta måste en troende fasthålia rörande både sig själv och andra. Då lever han ett sunt liv i Kristus och kan icke upphöra att verka för Kristus. Anden i ordet undervisar då även om, när det rätta tillfället är att använda saltet, d. v. s. både var det sjuka stället finnes, som bör helas, • och vilket det rätta botemedlet är därtill. Men skall en troende så leva och verka, så måste han vara beredd på att även lida. Ty världen låter icke sina syndasår saltas utan att göra varje tänkbart motstånd.

62

Golvströmmen

eller

Ett liv, fullt av välsignelse.

Golvströmmen är en mäktig ström av varmt vatten genom det kalla havsvattnet. Han begynner i mexikanska viken eller karaibiska havet mellan 187

leda dessa. Det är, som om saltet utan sälta självt begynte ruttna bort.

I motsats till bägge dessa förhållanden vill Kristus, att" varje hans lärjunge må vara både andeuppfylld och använda denna andeuppfyllelse mitt uti förruttnelsen. En troende måste därför noga pröva två ting hos sig: är jag det jag bör vara, och är jag detta där jag bör vara? I vilketdera hänseendet det brister, förloras det hälsosamma och bevarande inflytande han bör utöva. Saltet måste hava sälta, och denna sälta måste användas där hon kan gagna.

Salthalten hos en troende hålles vid makt i synnerhet genom ett flitigt och noggrant aktande på Guds ord. "Vapnet slipas", säger en andens man, "på två slipstenar, nämligen vad ordet säger om själarnes förtappelse utom Kristus, men ock vad det vittnar om deras fulla salighet i honom". Detta måste en troende fasthålia rörande både sig själv och andra. Då lever han ett sunt liv i Kristus och kan icke upphöra att verka för Kristus. Anden i ordet undervisar då även om, när det rätta tillfället är att använda saltet, d. v. s. både var det sjuka stället finnes, som bör helas, • och vilket det rätta botemedlet är därtill. Men skall en troende så leva och verka, så måste han vara beredd på att även lida. Ty världen låter icke sina syndasår saltas utan att göra varje tänkbart motstånd.

62

Golvströmmen

eller

Ett liv, fullt av välsignelse.

Golvströmmen är en mäktig ström av varmt vatten genom det kalla havsvattnet. Han begynner i mexikanska viken eller karaibiska havet mellan188

norra och södra Amerika, tränger sig ut genom sundet mellan södra spetsen av Nordamerika och ön Kuba och utbreder sig sedan, likt en väldig flod av flera hundra famnars djup och mellan 400 och 500 sjömils bredd, österut genom atlantiska havet ända till Norges kuster. Flera hinder resa sig i hans väg, men han besegrar dem, såsom nordamerikanska landet och öarne, omkring vilka han böjer sig, och de kalla havsströmmarne från Ishavet, vilka han bekämpar och sist övervinner med sin varma vattenmassa.

Strömmen flyter i havet, vatten genom vatten, men är dock icke av havet. Havsvattnet är kallt, stundom vid fryspunkten, men golvströmmens vatten är varmt, i början ända till 28 grader. Gränsen mellan det kalla och varma vattnet är somligstädes så skarp, att det blott på en skeppslängd kan skilja på ända till 16 gradei. Till färgen är havsvattnet grågrönt men golvströmmens vatten blått. Färgskillnaden är så skarp, att den kan iakttagas med blotta ögat.

Golvströmmen medför omätlig välsignelse vart han kommer. Han ger åt sydöstra staterna i Nordamerika ett mycket varmare klimat än de enligt sitt läge skulle hava. De från Ishavet nedsimmande jätteisbergen smälter han, varför havet mellan Amerika och Europa är segelbart året om. Omkring norra Skottland och utmed Norges västkust sveper han sig och ger åt dessa länder ett nästan sydligt klimat, då de annars vore nästan isöknar. Och i hela nordvästra Europa få vi som följd av golvströmmens värme blidare vintrar och varmare somrar än vi annars skulle hava.

*

x *

Skönare kan knappast avbildas vad en troendes liv, likt Kristi liv, kan och bör vara. I nya födelsen född till välsignelse och genom andens helgelse be-189

redd till ständigt ny välsignelse, medför han, likt en helig golvström, hälsa och salighet till alla runt omkring, långt utöver de gränser, dit han själv hinner, och ofta, såsom Luther och andra, århundraden efter det de skilts hädan.

Denna uppgift är den största och skönaste näst saligheten att redan vara hemma hos Kristus. Mot den uppgiften vore ägandet av allt jordens guld eller bärandet av även den ärorikaste kejsare- eller konungakrona intet.

Fröjdades Napoleon den stores soldater över att få hjälpa till med hans världs-erövrande planer — huvudsakligen att förstöra, döda och bränna —, vilken fröjd och ära då att få hjälpa Kristus med evangelii utbredande till själars le-vandegörelse och hans rikes utbredande! Sist drog Napoleon sina medhjälpare ned med sig i sitt fall. Kristus däremot lyfter sina medhjälpare upp med sig till evig ära.

Denna uppgift är ock den mest maktpåliggande. Ändamålet med Guds sons nedstigande till jorden, hans ångest i Getsemane och sist död på korset kan icke vinnas på annat sätt än att människor hjälpa till. I människors händer är uppdraget lagt att fortsätta, där Kristus slöt. Sådant ligger i orden sändebud i Kristi ställe, medhjälpare och förvaltare av Guds hemlighet, samt i Jesu ord: Såsom fadren har sänt mig, så sänder ock jag eder. O vilken ära men ock vilken plikt! Den äran tillhör alla och den plikten ligger på alla, som tillhöra Kristus.

Tänk ock huru stort att få gagna människosjälarne. Med människosjälar har Gud velat förena sig såsom med inga andra. För själars vinnande göt Kristus sitt blod, och i själar vill den rene, helige anden taga sin bostad. Själar i nya kroppar skola ock bliva Guds sällskap i evigheten. Huru stort då att få gagna dem, att få bidraga till att några flera vinna evigt liv och undkomma det eviga fördärvet. Och skulle de än icke låt$ frälsa sig, huru stort190

dock att få sprida någon välsignelse över deras liv på jorden. Somliga människors liv är likt ett gapande sår, varuti vassa glasskärvor oupphörligen nedfalla. Huru stort att få taga bort några av de glasskärvorna och ingjuta litet olja i stället.

Men vilka äro nu villkoren för att ditt liv, du Guds barn, skall bliva till välsignelse?

Grundvillkoret är, att du låter dig ständigt uppfyllas av Kristi kärlek och ande. De lärde hava mycket tvistat om vad det är som driver åstad golvströmmen. Ån har man ansett vindarne, än jordens kringsvängande rörelse, än månens rörelser vara orsaken. Troligen är dock huvudorsaken, att det blir överfullt med varmt vatten i mexikanska viken dels ur havet söderifrån och dels ur floderna från Sydamerikas fastland. Så giver Kristus levande vatten, vilket blir i själen en källa, som springer fram med levande vatten. Den ständiga känslan av synd håller oss nära Kristus. Hans varma kärlek strömmar med förlåtelse och frid över in i vårt hjärta, tills detta blir fullt och måste strömma ut till andra. Ny barmhärtighet av honom föder ny barmhärtighet med andra. Ny rening i hans blod föder nytt inre tvång att ock få andra rena. Ny glädje av hans ord föder ny lust att glädja och lyckliggöra andra. Den som icke i någon mån erfarit detta är ingen kristen. Ty denna erfarenhet hör lika mycket till det andliga livets begynnelse som till dess mognad.

Det andra villkoret är, att strömmen — för att tala med bilden — verkligen löper ut i havet. Somliga kristna kunna icke komma ut över de kyrkliga skrankorna eller vissa vedertagna gudstjänstformer. Frälsas själar inom dessa är det gott; annars får det vara. De likna fisken i en fisksump eller en golvström, gående runt omkring i mexikanska viken. Och fisksumpen behöver icke alltid heta kyrka och socken, utan kan lika gärna vara ett missionshus och en förening. Ty viker anden, så fylles tomrummet191

även där av stel formalism. Man kan icke komma ut över den en gång vedertagna ordningen, även om man ser, att föga eller intet vinnes genom densammma. Men ut måste strömmen, ut ibland människorna, om han skall kunna bliva till välsignelse.

Denna benägenhet att sluta sig inom sig själva finnes icke blott hos samfund och föreningar, utan även hos enskilda troende. Den bär många vackra namn, men rätta namnet är i de flesta fall egensinne, själviskhet, lust till bekvämlighet samt rädsla för lidandet.

Först kan kristendomen vara av ett mera lagiskt, stelt och själviskt slag, där man uppgjort en viss form eller planritning, utom vilken man icke vågar gå. Vanligen är den ärvd av någon lärofader, vilkens minne är för dyrbart, att man skulle våga överträda det system han uppgjort eller de regler han givit. Hos sådana hörs ofta klagan över split, tvedräkt och partisinne, men naturligtvis alltid hos andra. Vore blott dessa andra såsom de själva, så funnes ingen söndring eller något partiväsende. För verkliga kristna finnes dock ingen lära eller åskådning avgörande mer än den Kristus och hans apostlar framställt, och denna fattad i enfald, just såsom de framställt den.

Andra kristna draga sig inom sig själva, emedan de så ofta blivit besvikna av människor. De vilja därför nu hava så litet som möjligt att göra med människorna. Bäst att vara i stillhet endast med Herren. Av honom blir man aldrig besviken. Här talar självviskheten och den sårade egenkärleken synnerligen vackert, dock därför lika falskt. Du har blivit besviken av människor, men varför? Jo därför att du väntat för mycket av dem. Ingen behandlades värre av människor än Kristus, men ingen besveks mindre än han. Egentligen besveks han väl aldrig av någon människa. Han visste nämligen "vad som var i människan" och. väntade icke något mera av henne. Men trots detta drog han sig icke ifrån192

människorna, om icke tillfälligt för att hämta ny kraft i umgänget med sin fader. Han var lik källan, som alltid giver men aldrig tager. Det enda hon väntar av det brunstekta fältet omkring sig är att det må mottaga. Hon blir därför icke besviken, när detta icke gör annat än mottager. Så tänkte och handlade Kristus, och så må även du tänka och handla.

Åter andra kristna draga sig inom sig själva, emedan de tro sig endast på denna väg kunna bliva bevarade. Denna mening hyses dels av unga, svaga kristna, dels av vissa äldre, stadgade kristna, vilka synas vara mycket helgade. För de förra är en sådan tillbakadragenhet kanske hälsosam för en tid. De senare åter taga visserligen miste. De mena, att om alla vore så helgade som de själva äro, så skulle de umgås med dem och verka tillsammans med dem. Men emedan de icke äro det, så är bäst att de bliva för sig själva. Till en början utvälja de några få mera innerliga själar till sitt förtroliga umgänge. Men under tiden missräkna de sig även på dessa, och då anse de det bäst att bliva allena med Herren. Nu är det visserligen sant, att det är svårare vara ibland andelösa människor och själv förbliva uppfylld av anden. Men just därför att det är svårare, bör du bemöda dig om det. Du strävar ju efter att varda lik Kristus. Men han förblev ju mitt ibland människorna för att gagna dem med sin andefullhet och andekraft. Så må även du göra. 193

63

De bägge htmdame

eller

Vilkens sysselsättning är din mest lik?

Dagen i ände står bandhunden vid kojan utan annan sysselsättning än att göra intet, sova och äta samt glävsa eller högljutt skälla på kommande och gående. Som följd därav hinner han med alla möjliga småsaker. Flyger en fågel förbi, så hinner han med att se och skälla på honom. Kommer en humla eller ett bi surrande åt kojan till, ja även då hinner han att giva allarm. Till och rned om en fluga kommer honom för nära, måste han skälla åtminstone ett par gånger. På sommaraftnarne hinner han med att förarga sig på själva myggorna i luften kring kojan. Ej minsta tiden anser han sig böra använda på att skälla på grannens hund. Att däremot göra nytta, t. ex. att jaga, kommer icke i fråga, och kan det icke heller, så upptagen som han är med sina småsaker. Detta var den ena hunden.

Den andre ser du ute i skogen, eller rättare hör, ty han har icke många sekunder att låta se sig på. Han jagar, och då är allt likgiltigt mot det enda att det går undan, så att han får sitt villebråd fatt. Vad hinner han med av allt det bandhunden anser så viktigt och så gott hinner med! Jag tror knappt att han vet att flugor och myggor finnas till, och humlor, bin och även getingar har han aldrig tid att hava ont av. Ingen kommer honom heller i vägen, och skulle så ske, hinner han blott med att tyst vika undan. Tuvor och dylikt springer han förbi, ja brakar ock ett träd ned på hans väg i skogen, så hinner han knappt ens bliva rädd utan viker blott undan och ilar. Ila, endast ila! Sådan är håns sysselsättning, sådant är hans liv. Men något vinnes ock med att han finnes till. Huru månget194

villebråd är icke nedlagt genom hans tillhjälp. Och mycket annat.

* * *

Här ville jag ställa mig rakt framför varje präst eller annan predikant, ja varje enskild kristen, man eller kvinna, yngling eller jungfru, och se honom eller henne mitt i ögonen och med Kristi kärleks hela dristighet, eld och värme fråga: Broder, syster, vilken av de bägge bilderna är ditt liv mest likt? Hinner du, om du är präst, att stå på

predikstolen och likt bandhunden ur sin koja hava ont av allt möjligt, orda om skiljeläror, nya läror, villfarelser, sekter, splittringar och dylikt? Eller har du — för att ännu tala med bilden — tid att giva svar på skallet från grannens hund, det är direkt i tal eller skrift anfalla eller tvista med olika tänkande predikanter och andra bröder, kyrkor eller åskådningar? Eller hinner du stå på predikstolen och, likt en som intet annat har att göra, plocka eller smula sönder texten och indela din predikan i hårfint skilda delar och underavdelningar eller att tala ett med avsikt grant språk m. m.? Eller är din tid icke för dyrbar, för att du skulle hinna vara med på världsliga samkväm och bjudningar, hålla skåltal, även andliga, prata med ditt folk om jord och värld eller själv väva in dig i jordiska, till ditt kall icke nödvändigt hörande bestyr, med mera liknande? O broder, med ett sådant liv vinner du icke många själar åt Kristus.

Eller om du är en annan predikant, skriftställare, tidningsredaktör eller dyl. och känner din frälsare, hinner du då med något så jämförelsevis oviktigt som att glävsa på den gamla, visserligen mot sitt fall lutande statskyrkan, på ovärdiga biskopar, supiga präster o. s. v., eller, såsom nu ej sällan sker i vissa även kristligt politiska tidningar, röra i all möjlig orenlighet, i skvallret för dagen, sämst då det är andligt skvaller? Är din tid icke för dyrbar och din195

kallelse för hög till sådant, du som är ett Guds och Kristi sändebud, kallad att föra syndare till Kristus och sålunda skaffa att helvetet får färre men him-melen flera invånare, du som ock själv är bestämd att en gång stråla som en stjärna i härlighet? Tänk på jakthunden i vår bild. Han hinner blott med ett: att jaga och åter jaga och sedan vila. Sådant var aposteln Pauli liv, sådant var ock alla deras liv som uträttat någöt verkligt för Kristus. Må då Jesus Kristus hjälpa mig och alla bröder att lämna allt oviktigt och fåfängt, allt som icke med visshet leder till någons nytta, om ock till ingens skada, samt jaga, endast jaga, så att bröllopssalen snart fylles och vi själva visst få livets ovanskliga krona!

Här vore nu mycket mer att tillägga om enskilda kristna, huru även de genom sådant som vidrörts ovanför kunna bliva sig själva och andra till hinder och skada. Men vi lämna det för denna gång.

Lev för Jesus! Samla själar Kring hans dyra korsbanér. Skynda, innan natten kommer, Då du ej kan verka mer.

Lev för Jesus! Giv åt honom Livets sköna vårdag, men Giv ock mannaålderns styrka Och den sena hösten än.

Giv dig helt, ty det begär han. Själv han gav sig helt åt dig, När han fattig och föraktad Gick här nere korsets stig.

Giv dig helt, och vet, att ingen Än förlorat däruppå! Lev för Jesus, tills du salig In uti hans ro får gå. 196

63

Alpströmmen och småbäckame

eller

Vad är stort och vad är smått i Kristi rike?

Det var ett stort innanhav. Från de höga fjällen runt omkring flöto otaliga bäckar ned däri. Sömliga voro så små, att de icke syntes. Det droppade blott droppe efter droppe, eller silade en trådsmal rännil nedåt, stycktals gömd under tuvor, i bergspringor o. s v. Somliga voro något större. De lindade sig likt silvertrådar utmed klippväggarne.

En vinter inträffade oerhörda snöfall uppe i bergen. Våren kom med glödande sol. Hastigt smälte snömassorna, och en väldig ström rusade utför berget. Träd, stenar, buskar, tuvor, även mindre hus rycktes med ned i havet. För det väldiga bruset hördes intet annat.

Då började de små bäckarne och rännilarne att gråta av blygsel att de voro intet och uträttade intet. Den stora strömmen, han var något han! Tusentals tunnor vatten tillförde han havet varje minut! Rännilarne däremot — ja de bara skämdes och grävde sig än djupare in i bergspringorna. Av oss får havet intet, suckade de.

Då trädde havet fram som domare. Alla voro nu tysta. Havet talade och sade: I små bäckar, även du silande rännil, tillfören mig det mesta vattnet. I underhållen mig. Så långt mitt och de kringstående fjällens minne går i

urtiden, haven I givit mig vatten, så många tunnor vardera som de sandkorn jag sköljer upp på stranden. Och så länge himmelen är till med sina skyar och bergen med sina källor, skolen I fortfara att utgjuta eder i mitt sköte. Jämfört med eder ger den stora strömmen mig föga. Han har flödat några dagar, skall flöda ännu några, och sedan är det blott en torr bädd, där han rusat fram.197

Nu stodo bäckarne och rännilarne stumma av häpnad. Raka motsatsen hade de tänkt. Dock, det urgamla havet måste bäst veta hur det var. Därför gåvo de sig äntligen tillfreds. Avunden, som de hyst mot strömmen, som dånade därborta, läto de fara och fortsatte sitt vanliga lopp, tacksamma att havet ville mottaga de små bidrag de tillförde det.

En sak var det, som de små bäckarne icke för-stodo och som havet förteg. Den vill jag meddela.

Allt det vatten de tillförde havet kom ursprungligen ur havet. Ur havet steg upp dimma, av dimman blev regn, av regnet blevo källor i bergsräm-norna och av källorna bäckar och rännilar. Hade bäckarne förstått detta, så hade de blivit ännu för-

lägnare och tacksammare mot havet.

* *

*

Denna allegori eller lärodikt innehåller en skön lärdom i synnerhet för sådana kristna, som få göra blott litet i sin mästares tjänst. En t. ex. ville vittna om honom men äger så för ringa gåvor. En annan får gå vid plogen eller i annat arbete för att kunna ärligt försörja sig och de sina. En tredje är en hustru, som får offra sina krafter för att någorlunda hålla det fattiga hemmet uppe. En fjärde är en tjänarinna, som får mest städa, laga mat o. dyl. En femte är en lärarinna med en klass tålamodsprövande barn omkring sig. En sjätte är diakonissa eller bir belkvinna och får mest sysselsätta sig med sjuka och fattiga. En sjunde har det annorlunda. En åttonde ännu annorlunda. I alla dessa lägen fordras det en fast tro på en levande och närvarande Gud, som tagit alla sina barns öden i sina händer och som skiftar kallelse och levnadslott såsom honom täckes. En sådan tro kommer icke på skam, ty dat är så. Vidare fordras det att fasthålla, att ett Guds barn är redan genom sitt barnaskap kärt och198

täckt för Gud och att det icke kan bliva kärare och täckare genom någon kallelse, tjänst eller verksamhet, vore det än den mest storartade och mest gagnande.

Aposteln skriver till de troende, att de voro älskade av Gud och kallade med en helig kallelse och att Gud benådat dem i Kristus och låtit sin nåds rikedom överflöda på dem i all vishet och förstånd, samt att de voro de heligas medborgare och Guds» husfolk, Guds åkerverk och Guds byggnad eller tempel. Detta skrev han icke blott till föreståndarne och de äldste samt diakonerna i församlingarna, utan till alla troende, även de allra ringaste, och till dem som icke. hade någon tjänst eller syssla i försam* lingen. I apostlarnes ögon var det att vara lem i Kristi kropp, församlingen, större än att bekläda någon syssla därinom, vore det även den största, liksom ju husherrens maka alltid står över även den högste tjänaren i huset. Tjänandet, även det högsta och mest ärade, hör blott till tiden, men delaktigheten i Kristus hör till evigheten. Det är därför en fullkomlig sanning, huru orimlig den än låter, att det icke gives någon högre ställning för en människa än den att vara ett Guds barn. Det är, tror jag, om den berömde predikanten Rowland Hill i England det berättas, att han plägade lyfta på hatten för den troende gatsoparen utanför sin dörr, och då han blev tillfrågad, varför * han gjorde så, svarade: "Emedan gatsoparen var hans närmaste lem i Kristi kropp." Det svaret var att rätt förstå aposteln, ja Kristus själf.

Har du icke märkt, att då du haft en salig stund vid ordet eller i böneumgänget med Gud, du då sett personer och ting helt annorlunda än annars? Det ringaste Guds barn förekom dig då så högt och dyrbart, och även den ringaste gärning, gjord för Kristus, syntes dig så stor och viktig. Just som du då såg det, så ser Kristus det alltid. Hör, huru199

han säger: Vilken som giver en enda av dessa små allenast en bägare kallt vatten att dricka for hans namn av lärjunge, sannerligen säger jag eder: Han skall icke mista sin lön. O, Herre Jesus, tänker du på och lönar något så

ringa som en bägare kallt vatten? Ja du gör det. Till den tjänaren, som fått allenast två pund, men varit trogen vid deras förvaltande, heter det: Väl, du gode och trogne' tjänare, i ringa ting har du varit trogen. Jag skall sätta dig över mycket: gå in i din Herres glädje. Det är alltså icke den stora kallelsen, Kristus finner värd att löna, utan troheten, i även den ringaste kallelsen.

Det ser ut, som om Jesus beslutat att se och löna just det och endast det, som ingen annan ser och lönar. Så är det verkligen. Fariséerna gjorde många stora och lysande gärningar, men Jesus hade intet ord av erkännande och pris åt dem därför, utan endast ve och förbannelser. Uträttades då intet gott genom dessa gärningar? Jo visserligen. Men de voro gjorda endast för att ses, prisas och lönas av människorna. När detta skett, ansåg Jesus saken därmed vara slut. "I haven redan eder lön." Däremot funnos andra gärningar, som för sin obetydlighets skull varken sågos, prisades eller lönades av någon människa, såsom änkans skärv, givandet av mat och dryck åt en lärjunge för Jesu skull o. dyl. Dessa gärningar säger Jesus sig skola se, prisa och belöna. När man tänker på detta, måste man bäva för den mängd gärningar, som han, den klart seende domaren, varken skall se eller löna. Månne icke av tio goda gärningar de nio bliva ouppmärksammade och obelönade av honom? Så kommer det nog att gå med även många kristnas gärningar. De braska även de med det de göra för att få det prisat och lönat av människor, varför fara är att det blir utan lön, när Kristus kommer.

Visst blir domslutet då en stor överraskning.200

Där står det kanske på en sida i boken om någon kristen:

Sagt ett gott ord till en min lärjunge. Eller: Icke blygts för honom, då han för min skull blev bespottad.

Om en annan: Undervisat några barn om mig. Eller: Delat ut en traktat, som kom en förlorad son att återvända till fadershuset.

Om en annan: Varit vänlig mot en trätobroder för min skull. Eller: Tegat stilla vid en liden oförrätt.

Om en annan: Skött en sjuk för min skull. Eller: Antagit ett fattigt barn i mitt namn.

Om en annan: Givit mig mat, då jag hungrade i en av mina lemmar. Eller: Givit mig kläder, då jag var naken.

Öm en annan, i livet en fattig tjänarinna: Varit vänlig för min skull mot sitt husbondefolk. Eller: Gjort sina sysslor, även de svåraste, utan att knota.

Men nu får domaren icke läsa mera. Den fattiga tjänarinnan faller in och med henne de övriga: Käre frälsare, det där är för litet att tala om. Förlåt mig i stället, att jag intet uträttat för din skull.

Nu tystar domaren dem milt, sägande: Detta är storverk i mina ögon. I ringa ting har du varit trogen. Gå in i din herres glädje.

65

De bägge sätten att hjälpa

eller

"Om I än haden tio tusen tuktomästare i Kristus, så haven I dock icke många fäder".

Om en man ligger hjälplös i diket vid vägen — sjuk eller av vilken orsak det må vara —, så kan du söka hjälpa honom på två sätt. 200

Där står det kanske på en sida i boken om någon kristen:

Sagt ett gott ord till en min lärjunge. Eller: Icke blygts för honom, då han för min skull blev bespottad.

Om en annan: Undervisat några barn om mig. Eller: Delat ut en traktat, som kom en förlorad son att återvända till fadershuset.

Om en annan: Varit vänlig mot en trätobroder för min skull. Eller: Tegat stilla vid en liden oförrätt.

Om en annan: Skött en sjuk för min skull. Eller: Antagit ett fattigt barn i mitt namn.

Om en annan: Givit mig mat, då jag hungrade i en av mina lemmar. Eller: Givit mig kläder, då jag var naken.

Öm en annan, i livet en fattig tjänarinna: Varit vänlig för min skull mot sitt husbondefolk. Eller: Gjort sina sysslor, även de svåraste, utan att knota.

Men nu får domaren icke läsa mera. Den fattiga tjänarinnan faller in och med henne de övriga: Käre frälsare, det där är för litet att tala om. Förlåt mig i stället, att jag intet uträttat för din skull.

Nu tystar domaren dem milt, sägande: Detta är storverk i mina ögon. I ringa ting har du varit trogen. Gå in i din herres glädje.

65

De bägge sätten att hjälpa

eller

"Om I än haden tio tusen tuktomästare i Kristus, så haven I dock icke många fäder".

Om en man ligger hjälplös i diket vid vägen — sjuk eller av vilken orsak det må vara —, så kan du söka hjälpa honom på två sätt.201

Antingen ställer du dig vid diket, rätar på dig likt en man i ledet och beder honom, även innerligt, resa sig upp och stå enligt det goda exempel du givit, eller åtminstone resa sig så mycket övér diket, att du kommer åt att hjälpa honom. Då han icke förmår detta, fortsätter du din väg, medveten att du gjort det du kunnat för hans upphjälpande.

Eller du stiger själv ned i diket, böjer dig anda under den stackars mannen och lyfter honom på din rygg eller dina armar upp på vägen samt bär eller ledsagar honom till hans hem eller, om detta är för avlägset, till ditt eget hem. Av allt detta torde du nog själv bliva nedsmutsad samt ådraga dig väg-

farandes undran, kanske begabberi.

* *

Denna enkla liknelse, tagen ur det dagliga livet, kastar ett klart ljus över "tuktomästarnes" och "fädernas" olika sätt att gå till väga för att hjälpa. På de olika sätt här handlades mot mannen i diket handla de andligen mot sina bröder och andra. Tukto-mästarne bjuda och befalla samt framvisa sitt eget ljus och sin egen helighet men uträtta intet; om éj det, att alla arma syndare, som bort hjälpas, sänka sig allt djupare ned i sin uselhet genom deras beteende. Fäderna åter sänka sig ned till de förlorade, anseende sig likt aposteln vara lika med dem, varför de gråta med dem och lida med dem samt hjälpa verkligen.

Vilket hjärtgripande förhållande hava vi härméd vidrört! Det förhållandet vidkommer den närvarande tiden kanske mer än någon annan tid. Ty på varje öm fader i Kristus kommer väl hundratals tuktö-mästare och på varje öm herde väl hundratals andra, för vilka fåren endast äro till för att föda sig av deras kött ock kläda sig av deras ull, såsom, Herren säger i sitt strafftal hos profeten övér Israels herdar.

Pilgrims tillfälliga betraktelser 14202

Om rätta sättet att behandla de svaga vilja vi anföra några stycken av Luther ur en hans predikan på 2:dra söndagen efter påsk. Han säger: "Här ser du, att Kristi rike är så beskaffat, att han sysselsätter sig med de svaga, sjuka och sargade (fåren), tager sig an deras sak och hjälper dem. Detta är ju en tröstlig predikan; det felar oss allenast, att vi icke känna vår nöd och vårt elände. Kände vi det, så skulle vi snart löpa till honom.

Huru gjorde nu de Israels herdar, om vilka Herren talar? Strängeligen och hårdeligen haven I rått över fåren, säger Herren. Det är: De drevo Guds lag med stort nit, lade ock därtill nya regler och stadgar, såsom man även nu gör. Man skriar och fördömer, så snart någon icke rätt noga iakttager allt. Så att det icke bliver annat än ett ständigt tvingande och tvingande, bjudande och bjudande. Detta, säger Kristus, heter icke att väl sköta och regera själar. En sådan herde är icke han. Därmed vore ock ingen hulpen, utan på det sättet fördärvar man allt i grund.

Hos profeten heter det: De får, som äro svaga, skall man stärka. De svaga äro de samveten, som äro skröpliga i tron och hava en svårmodig ande samt äro av blödigt sinne. Dem skall man icke tvinga och säga: Du måste göra det och det, du måste vaka, du måste bättre giva akt på dig, du måste vara stark, du måste tro vissare; är du svag så är du förlorad. Detta heter icke att stärka de svaga. Så säger ock Paulus: Den svage i tron tagen upp och bekymren icke samvetet. Och åter: Vi, som äro starka, skola draga deras skröplighet som äro svaga. Man bör alltså icke förfara med stränghet och påkörande, utan trösta de svaga; de varda väl med tiden starkare. Så säger ock profeten Esaias om Kristus: En förbråkad ro skall han icke sönderbryta och en rykande veke skall han icke utsläcka. Det förbråkade röret är de svaga och förkrossade sam-203

vetena, som lätt låta så förvilla sig, att de bliva rädda och förskräckas för Gud. Men Kristus far icke istad och trampar ett sådant rör med fötterna, det är icke hans sätt; utan han far så varsamt fram, att han icke bryter det krossade röret alldeles sönder. Hans rike är här i tiden icke så beskaffat, att där är idel starka och helbrägda — nej, sådant hör till det kommande livet — utan Kristus har just därför kommit och blivit vår salighetshövding och satt sig på sin tron, att han skall vårda sig om sådana svaga och hjälpa dem. Vilken som nu icke sä saktmodigt umgås med svaga samveten, han är visserligen ingen god herde.

Vidare säger Herren: Det sårade förbunden I icke. Sårat eller förbråkat är något, när t. ex. ett ben är avbrutet eller eljest skadat. Det är, när en kristen icke allenast är svag eller har något fel, så att han under tiden snavar och förgår sig, utan ock kommit i någon stor och långvarig frestelse och anfäktning, så att han där likasom bryter av sig ett ben. Såsom då det kommer med någon så vida, att han begår ett svårt fall eller förnekar evangelium, såsom Petrus gjorde, då han förnekade Kristus. Fastän nu någon så stapplar eller stupar, så bör du dock icke förskjuta honom. Ty du måste dock lämna Kristus sin egenskap, nämligen att i hans rike är överflödande nåd och barmhärtighet; så att hans enda vilja är, att han må hjälpa dem som känna sin jämmer och uselhet och gärna vore därutur. Det är alltså ett tröstligt rike, och han en tröstlig och mild herde, att han lockar var man att komma till sig. Och den som icke gör sa, han är ingen rätt herde." Så långt Luther.

Av detta förstår man lätt, att ju starkare en själaherde eller enskild kristen tror sig vara och ställer sig, desto odugligare är han och desto mer olik Kristus är han, och desto större blir klyftan mellan honom och de svaga och elända själarne,204

med vilka Kristus så gärna umgicks. Dessa hålläs alltid på avstånd och drivas därigenom djupare ned i sin nöd och sitt elände, i stället för att man borde på Kristi sätt böja sig ned till dem för att upplyfta och hjälpa dem. För att gagna i Kristi rike fordras därför en mångfaldigt ökad kärlek. Även med det största ljus men utan kärlek uträttas föga eller intet. Om åter någon har ringa ljus men hjärtat lågar varmt av kärlek och förbarmande, så vinner han en skara med sig in i himmelen och får själv en härlig lön. Med kärlek drager man till sig och med Kristi kärlek drager man till Kristus. Över bevisad kärlek har man aldrig hört någon klaga men väl över en annans stora ljus, där detta icke varit förenat med kärlek och förbarmande.

66

Den smittade byn

eller

Huru kunna verkligt gagna?

För några hundra år sedan uppkom i en by i Derbyshire i England en svår farsot. Så förskräcklig var sjukdomen, att det beslöts, att ingen av byns invånare fick lämna platsen, på det att smittan icke måtte utbredas. En ringmur av sten byggdes i hast kring byn. Utom denna ringmur fick ingen av byfolket gå.

De utom ringmuren boende, som hade läkemedel eller livsmedel att meddela, framförde dessä, kastade dem över muren och sprungo för sina liv ögonblickligen därifrån.

Kunde det arma byfolket icke räddas genom de inkastade läke- och livsmedlen, så lämnades det

åt sitt 94$ att förgås.

. ♦

204

med vilka Kristus så gärna umgicks. Dessa hålläs alltid på avstånd och drivas därigenom djupare ned i sin nöd och sitt elände, i stället för att man borde på Kristi sätt böja sig ned till dem för att upplyfta och hjälpa dem. För att gagna i Kristi rike fordras därför en mångfaldigt ökad kärlek. Även med det största ljus men utan kärlek uträttas föga eller intet. Om åter någon har ringa ljus men hjärtat lågar varmt av kärlek och förbarmande, så vinner han en skara med sig in i himmelen och får själv en härlig lön. Med kärlek drager man till sig och med Kristi kärlek drager man till Kristus. Över bevisad kärlek har man aldrig hört någon klaga men väl över en annans stora ljus, där detta icke varit förenat med kärlek och förbarmande.

66

Den smittade byn

eller

Huru kunna verkligt gagna?

För några hundra år sedan uppkom i en by i Derbyshire i England en svår farsot. Så förskräcklig var sjukdomen, att det beslöts, att ingen av byns invånare fick lämna platsen, på det att smittan icke måtte utbredas. En ringmur av sten byggdes i hast kring byn. Utom denna ringmur fick ingen av byfolket gå.

De utom ringmuren boende, som hade läkemedel eller livsmedel att meddela, framförde dessä, kastade dem över muren och sprungo för sina liv ögonblickligen därifrån.

Kunde det arma byfolket icke räddas genom de inkastade läke- och livsmedlen, så lämnades det

åt sitt 94$ att förgås.

. ♦

#205

Denna händelse visar såsom bild, vilket felet Hr med oss evangelii predikanter, då vi arbeta utan frukt. Ödmjukt och i Herrens friiktan må vi rannsaka oss inför denna bild.

Felet är i regeln, att vi, såsom i bilden, ställa oss över och på ett visst avstånd från de människor, vi vilja vinna. Vi kasta evangelii läke- och livsmedel in till deip, och hjälper icke det, så få de förgås. Vi betrakta oss icke såsom ett med dem, delaktiga i samma fall, utan såsom skilda från dem, och därför tala vi ofta med en viss främmande ton, att de skola låta frälsa sig, det är, lämna sitt olyckliga läge och stiga upp till den lycka och sällhet till vilka vi kommit. Göra de icke det, så anse vi oss lösta från vårt uppdrag.

Tag två olika predikanter till exempel.

Den ene har små gåvor, men han talar, såsom vpre han en av de olyckliga. Han skickar icke evangelium till dem, såsom vore han nu helt hulpen och icke behövde det längre, utan han talar såsom behövande samma spis som de. I följd därav uppmanar och förmanar han icke blott människorna att bättra sig, utan han går alldeles intill dem med läkemedlet Kristus och beder med aposteln, att de måtte låta försona sig med Gud. Under det han så talar, ser du ett öga tåras här, ett annat där, och hör ett hjärta sucka här, ett annat där.

Den andre har mycket större gåvor och framställer frälsningens budskap så, att var och en, som icke är alldeles förhärdad, måste säga ja och amen därtill. Han predikar, uppmanar och förmanar med visdom och kraft. Men han står över och skild från åhörarne och talar liksom från avstånd till dem. Han är stark och duglig, och var och en känner, att han kunde med sitt budskap frälsa hundraden, om han blott kunde få fatt i dem, jag menar deras hjärtan. Men det får han icke. Han är icke, nere ibland åhörarne, och man kan gripa blott den man är rik-206

tigt nära. Åhörarne giva sitt bifall till vad han säger men förbliva kalla. Du ser inga tårar och hör inga suckar, och inga dödens barn förlossas.

Felet med predikanter av detta sista slag kan vara trefaldigt.

Antingen är deras inre obrutet, och de* hava blott lärt att predika, men tvingas icke av Kristi kärlek att gå åstad och verkligt hjälpa syndare. Vore det icke för bifallets eller pliktens skull, skulle de kanske tiga. Emedan de i hjärtat äro främmande för Jesus och hans hjord, så höra Jesu får dfem icke.

Eller är predikanten en verkligt krossad och i Jesus saliggjord människa, men han har av någon anledning, t. ex. parti eiler någon hemligt hyllad synd, mistat andens smörjelse och söker nu ersätta bristen med kunskap och gamla erfarenheter. Hans predikan och umgänge liknar metallen, som giver ljud men icke värme. Sådana böra de troende älska och söka upphjälpa.

Eller slutligen är predikanten en ung och oförståndig kristen, som känner föga av fallets djup och därför tror, att människor skola omvända sig, blott de ivrigt uppmanas därtill. En sådan står, för att tala med bilden, vid muren, inom vilken dödens barn äro inneslutna, och omtalar för dem deras olyckliga ställning samt kastar då och då ett evangeliskt löfte till dem. Han omtalar huvudsakligen den ogudaktiges olycka och den troendes sällhet. Vad han säger är sanning. Dock ligger ofta föga kärlek och barmhärtighet mot syndare i talet, varför det ock vanligen uträttar fögn.

Föredömet för oss är i detta stycke såsom i allt Jesus Kristus själv. Ingen var mera avskild från syndare än han och dock var ingen mera förenad med syndare än han. I hela världen fanns icke en syndare, vilkens synd han icke för sin kärleks skull kände såsom sin. Han antog sig oss, Gud till ära.207

Han betraktade sig härnere såsom varande bland sin faders fallna barn. Märk bland barn, bland bröder, ehuru fallna sådana. Han gick ibland dem, talade med dem och var såsom en av dem. Han värderade människan såsom sådan och icke blott det påbegynta Guds verket i människan. Därför heter det vid hans nedstigande till jorden, att han kom till sitt eget och sina egna. Ty hade de än övergivit Gud och ville icke veta av honom, så hade han dock icke övergivit dem.

Därför upphörde Jesus icke ens då han blev förkastad, att förbarma sig över dem. Tvärtom satte han sig vid fadrens högra sida endast för att ännu mer kunna förbarma sig över dem och välsigna dem. Han lovade att komma igen genom anden, och han höll ord. Och om den värld, som förkastat honom, sade han: När jag har blivit upphöjd från jorden, skall jag draga alla till mig.

Inför denna bild må vi väl sjunka ihop till ett intet. O huru olika honom vi äro! Vi göra väl vår plikt, men låta det ofta sedan vara. Kanske bliva vi frestade att rentav förarga oss på de oss anförtrodda själarne. Fara är i många fall, att en mur uppreser sig emellan oss och dem. Den muren äro vi kallade att överstiga.

67

Olika slags fiskare

eller

Fiskare av nöje och fiskare av nödtvång.

Det fiskades mycket i den stora floden. Ofta stodo hela rader vid stränderna eller voro ute i sina båtar. 207

Han betraktade sig härnere såsom varande bland sin faders fallna barn. Märk bland barn, bland bröder, ehuru fallna sådana. Han gick ibland dem, talade med dem och var såsom en av dem. Han värderade människan såsom sådan och icke blott det påbegynta Guds verket i människan. Därför heter det vid hans nedstigande till jorden, att han kom till sitt eget och sina egna. Ty hade de än övergivit Gud och ville icke veta av honom, så hade han dock icke övergivit dem.

Därför upphörde Jesus icke ens då han blev förkastad, att förbarma sig över dem. Tvärtom satte han sig vid fadrens högra sida endast för att ännu mer kunna förbarma sig över dem och välsigna dem. Han lovade att komma igen genom anden, och han höll ord. Och om den värld, som förkastat honom, sade han: När jag har blivit upphöjd från jorden, skall jag draga alla till mig.

Inför denna bild må vi väl sjunka ihop till ett intet. O huru olika honom vi äro! Vi göra väl vår plikt, men låta det ofta sedan vara. Kanske bliva vi frestade att rentav förarga oss på de oss anförtrodda själarne. Fara är i många fall, att en mur uppreser sig emellan oss och dem. Den muren äro vi kallade att överstiga.

67

Olika slags fiskare

eller

Fiskare av nöje och fiskare av nödtvång.

Det fiskades mycket i den stora floden. Ofta stodo hela rader vid stränderna eller voro ute i sina båtar.208

Somliga, mest tillfälliga sommargäster, även utländska, fiskade för nöjets skull. Att några timmar gingo, det var huvudsaken.

Ändra, huvudsakligen fattiga i tråkten, fiskade av nödtvång. Det gällde att få något hem för de många munnar där voro att mätta.

Vid själva fiskandet förhöllo de sig olika. Herrarne sågo på bekvämligheten; såsom att de stodo på en god plats,, hade en präktig båt, fina nät och metspön samt kommo undan så snart det började regna o. s. v. De fattiga åter voro icke så noga, pm de för att komma bättre åt fisken hoppade i vattnet eller från en sten till en annan som knappt syntes i vattenbrynet eller hade en rankig båt eller i övrigt skröpliga redskap. Med vilken fröjd drogo de upp metkroken eller nätet, då något var med! Herrarne däremot visste knappt, om de skulle taga fisken med sig hem. Hemma fanns rikligt den förutan.

*

Så läsa många bibeln eller höra en predikan, emedan det är så "skönt", så "upphöjda och rena tankar" däri o. s. v. De gå i kyrkan, emedan det är en god sed, ett nyttigt föredöme för de lägre klasserna, röjer någon gudaktighet o. s. v. Så med bönen. Den försätter själen i en så god stämning, tillfredsställer det religiösa behovet o. s. v. Se där fiskare för nöjes skull.

Eller det är en ung man, som skall utbildas till präst eller predikant. Han beträder talarestolen för nöje och nyttig övnings skull. Han har därför tid att väl sammansätta sin predikan, stryka under de ställen som böra betonas, tänka på huru hans uppträdande tager sig ut, hurudant målföre han har o. s. v. Gärna frågar han ock åhörarne efteråt om dessa stycken. Däremot, vanns en själ eller icke, sak samma. Stunden är gången, övningen är vunnen.209

Men fiskat har han, även talat därom, kanske ock bett åhörarne om deras förböner, att han måtte bliva en rätt god herde, emedan sådant är i stil, hör till stycket, röjer någon andlighet o. s. v. Se där en som fiskar för nöjes skull.

Andra åter fiska för nöds skull. De läsa, höra Guds ord och bedja för att få något. De hava en hungrande ande, som behöver mättas. De taga därför sin själaföda lika gärna ur en nästan söndernött bibel som ur en i guld inbunden och rikt sirad, eller lika gärna ur en olärd mans mun som ur en teologie doktors, eller lika gärna i det enkla missionshuset som i den med sköna målningar och guld sirade kyrkan. De måste få näring för att kunna leva, det är de måste känna sin Gud och frälsare bättre. Blott detta sker, vad gör det, om vägen och medlet äro än så skröpliga. De gå ock sällan hem utan välsignelse. De äro uttömda kärl, och sådana kan Gud för sin kärleks skull icke underlåta att uppfylla. Se där fiskare för nöds skull.

Eller det är en predikant. Han känner av erfarenhet vad det är att leva i synden utan frid med Gud och utan hopp för evigheten. Därför vill och måste han rädda vad som kan räddas. Han tror, därför talar han. Därför lägger han sig vinn om att vinna det mesta på den kortaste tiden. Han betraktar det som en bisak att tala ett vackert språk, att hava en väl ordnad predikan och dylikt. Han vet, att tiden, åtminstone hans arbetsdag är kort Därför är bekvämlighet och även jordisk ära en bisak för honom, blott han når sitt mål att få många syndare frälsta. Var han därför står, om i en domkyrka eller i ett knappt upptimrat missionshus eller i en skogsbacke, det är likgiltigt

för honom, blott människofisket lyckas. Och med vilken fröjd drager han icke upp sin krok då fisk följer med, det är då han märker, att Jesus vunnit en själ. Se där en som fiskar för nöds skull.210

Nu: Till vilket slag av fiskare hör du som läser detta? Till vilket, ja till vilket? Eller kanske du hör till intet slag. Du är en andlig lätting, som står fåfäng på världstorget och ännu icke låtit Jesus lega dig i sin vingård. Men vet, att det stundar en dryg räkenskap, huru även du använt ditt pund.

68

Jämmerskriet från andra stranden

eller

Olika sätt att hjälpa och bästa sättet att hjälpa.

När kurgästerna i Ems i sommaraftonens svalka vandrade i badparken utmed Lahnfloden, hov en fattig kvinna på andra stranden upp ett jämmerskri som gick oss genom märg och ben. På samma gång började hon löpa av och an, slå med händerna i vädret och bete sig som skulle hon dö av ångest.

Orsaken till detta oväsen mitt på öppna stranden var, att hennes man låg på sanden litet ovan vattnet och höll på att dö — somliga sade av den orsak att han fallit i vattnet och andra, emedan han druckit sig drucken. Vilket det var kunde jag i villervallan icke få fullt reda på.

Vi kurgäster betedde oss rätt sällsamt, huvudsakligast dock på fem sätt.

En del, mest kvinnor, hulpo kvinnan med at skrika. På sydländskt vis uppgåvo de höga rop att icke säga tjut, somliga av medömkan och andra blott av förskräckelse.

Andra, i synnerhet män, däribland flera militärer, började tysta ned kvinnan därborta och även 210

Nu: Till vilket slag av fiskare hör du som läser detta? Till vilket, ja till vilket? Eller kanske du hör till intet slag. Du är en andlig lätting, som står fåfäng på världstorget och ännu icke låtit Jesus lega dig i sin vingård. Men vet, att det stundar en dryg räkenskap, huru även du använt ditt pund.

68

Jämmerskriet från andra stranden

eller

Olika sätt att hjälpa och bästa sättet att hjälpa.

När kurgästerna i Ems i sommaraftonens svalka vandrade i badparken utmed Lahnfloden, hov en fattig kvinna på andra stranden upp ett jämmerskri som gick oss genom märg och ben. På samma gång började hon löpa av och an, slå med händerna i vädret och bete sig som skulle hon dö av ångest.

Orsaken till detta oväsen mitt på öppna stranden var, att hennes man låg på sanden litet ovan vattnet och höll på att dö — somliga sade av den orsak att han fallit i vattnet och andra, emedan han druckit sig drucken. Vilket det var kunde jag i villervallan icke få fullt reda på.

Vi kurgäster betedde oss rätt sällsamt, huvudsakligast dock på fem sätt.

En del, mest kvinnor, hulpo kvinnan med at skrika. På sydländskt vis uppgåvo de höga rop att icke säga tjut, somliga av medömkan och andra blott av förskräckelse.

Andra, i synnerhet män, däribland flera militärer, började tysta ned kvinnan därborta och även211

kvinnorna hos oss, några grälande och svärjande över att man ställde till oväsen.

Några stodo tysta och stumma, synbarligen känslolösa åskådare till hela uppträdet.

Jag och några med mig suckade till Gud för kvinnan och den döende mannen.

Slutligen skyndade några män stillatigande dit-bort för att söka få liv i mannen eller föra undan honom samt

ingiva den stackars kvinnan någon tröst. Huru det gick, vet jag icke. Mannen fick den hjälp han kunde få. Med den vissheten måste vi låta oss nöja.

* *

En ytterst enkel men lärorik bild är ju detta både av huru det tillgår, bör tillgå och icke tillgå, då fråga är om den andliga döden och det som dö vill ibland oss.

Kvinnan, som ropar, är anden och bruden, vilken senare vissa tider mera sakta men andra tider riktigt hjärtslitande höjer sin röst, stundom sina händer i ångest mot himmelen, att Gud måtte förbarma sig över de andligen döda eller döende runt omkring, samt även angriper människor för att förmå dem att göra vad de kunna för syndares räddning. Anden och bruden säga: Kom, och den som hör det han säge: Kom ! Och Jesus grät över Jerusalem därför att de icke kunde känna den tid, i vilken de voro sökta. Och aposteln hade stor sorg och oavlåtligt kval i sitt hjärta för sina bröders skull efter köttet. Se där den ropande kvinnan. Så ropar och kvider Jesu brud, uppväckt av anden, ännu i dag. Här går ett jämmerskri mot himmelen för syndares frälsning.

När detta rop börjar tränga den stora hopen och även många lata och sysslolösa kristna genom öronen, så skilja även de sig i fem grupper såsom i bilden. Och även här är det blott en grupp,212

den femte, som verkligt griper sig an att uträtta något.

Först är det en del som börja ropa med. Några hava själva begynt vakna och ropa därför av var-kunsamhet med de andligen döda. De flesta skrika dock blott av smärta, emedan andens och brudens rop skär dem i deras andliga nerver, förstör deras gamla kristendom och gudsfruktan, deras andakt med kyrkogång, nattvardsgång o. dyl. Det börjar bliva fråga om något mera än dessa yttre ting, fråga om huruvida de äro födda av Gud eller icke. Därav smärtan.

Och nu kommer den andra gruppen eller de som vredgas på och söka tysta ned dem som ropa. Hit höra åtskilliga präster, så en och annan professor, och många andra i olika stånd och villkor. Dessa vredgas och söka tysta ned ropet, emedan de frukta för kyrkans bestånd, allmänt lugn, god ordning m. m., om de rörelser som ropet framkallar få fortfara. Folket kan ju skilja sig i två hopar, Guds och djävulens barn, och vem vet i vilken hop de nedtystande då komma att stå. En och annan går så långt, att han höjer förbannelser över rörelsen, andra banna blott, ännu andra bedja folket helt milt lugna sig. Såsom skrämskott användes orden kätteri, villfarelse, separatism, sekterism m. fl., och såsom skräckbilder, framställda såsom alldeles vissa frukter av rörelsen, oenighet i familjerna, olydnad emot borgerlig och gudomlig lag och sist Antikrists uppträdande. Men trots alla skrämskott och skräckbilder blir deras bemödande att hämma rörelsen fruktlöst, så länge kvinnan på stranden, anden och bruden, icke tystna. Och hon kan icke tystna. Hon ser, att mannen, det är själarne, förgås, om hjälp icke kommer och kommer snart. Det gäller livet, därför måste hon ropa.

Där är ock en tredje grupp, nämligen de som lugnt åse alltsammans. Det är den stora hopen, i213

synnerhet de bildade och de som vilja gälla för att vara det, affärsmän, ämbets- och tjänstemän och otaliga andra. Deras berömmelse är att icke taga del i något, varken för eller emot. Och vad behöva de det? Bibeln är en skön dikt, mena de, helvetet en myt och eldsjön en fantasibild. Därför göra de bäst, tycka de, i att hålla sig ifrån alltsamman.

Till den fjärde gruppen höra dels en hop uppriktiga men rädda och dels en hop lata och bekväma kristna. De förra ropa verkligen till Gud om hjälp och äro sålunda goda, om än mindre synliga krigsmän i Kristi krig. De andra åter tala blott om bön och bedjande för att slippa göra något. Ty att blott bedja för Kristi sak är ett bekvämt men dock samvetet någorlunda lugnande sätt att slippa gripa sig an och verkligen göra något, samt att undgå korsets förargelse. Över det att någon i stillhet beder till Gud stöter världen sig icke, blott man sedan tiger med Jesus i sin umgängelse.

Slutligen kommer den femte gruppen, eller de som stillatigande skynda att hjälpa mot den andliga döden och det som dö vill. Dit höra, Gud ske pris, många troende präster, predikanter, missionärer, skollärare,

söndagsskollärare, husbesökare, diakonis-sor och tusende andra, av vilka många bliva uppenbara först då lönen utdelas. Då komma de från östér och väster och bära sina kärvar och skörda av anden evinnerligt liv. Här ofta föraktade och glömda, skola de där njuta himmelsk ära, bekända av Jesus själv inför fadern och hans änglar, enär det var genom dem himmelen vann sina innevånare. De hjälpa stillatigande, dock icke så, att de tiga om fördärvet, ty ingen kan tjäna andligen utan att föra öppen bekännelse emot synden och den andliga döden. Men de tiga så till vida, att de hava för bråttom för att blott stå och tala om verksamhet, sin éllér andras. De arbeta för mycket for att hinna tåla om att arbeta. De ila likt jakthunden för att föra syndare till Kristus.

I 214

63

Takrännorna

eller

Huru Gud bereder sina vittnen*

Till en byggmästare kommo några i hans yrke okunniga personer, begärande att få arbete, enär det var nöd i landet. För att utröna deras lämplighet förelade han dem att gå till skogen och tillreda takrännor. Nödiga verktyg fingo de med sig.

Alla förstodo, att resliga träd skulle väljas, nedfällas, avkvistas och avbarkas. Men sedan voro de av olika åsikter. Den förste — en ytterligt inskränkt person — menade, att trädet måste skrädas på ena sidan och att det sedan var en takränna. En annan sköt då undan honom, tog ett rundjärn och började urholka en liten rund fördjupning längs genom trädet. Den förre skrattade nu åt honom, menande att det var att fördärva trädet. Nu kom en tredje med viktig uppsyn och påstod, att urholkningen måste gå så djupt att åtminstone trädets märg syntes. Då skrattade bägge åt honom. Dock grep han sig an.

När han var färdig med arbetet, kom en fjärde och medgav, att det visserligen var en takränna men att hon var oduglig så ofta större regnflöden inträffade. För det ändamålet måste man holka ur så djupt, att hlott ett yttre skal av trädet kvarlämnades. De förra hånade honom nu öppet.

Icke utan tvekan fortsatte han urholkningen, ty det tycktes icke bliva mycket kvar av trädet. Då kom byggmästaren. Genast kommo de tre första fram, anklagande den stackars kamraten för att han förstört alltsammans. Då bröt byggmästaren sin tystnad, sägande: "I ären stora dårar, han allena förstår sig på saken. Han antages i mitt arbete, I däremot icke". Därvid förblev det.215

Och så fördes takrännan hem och befanns vara alldeles utmärkt.

* * *

Här är i bild framställt, huru olika Gud och de visa, kloka och lärda i världen gå till väga för att bereda vittnen åt Kristus.

Att resliga träd, det är begåvade och intelligenta personer böra väljas att bliva predikanter, därom äro alla ense, ehuru man särskilt vid våra högskolor just icke handlar så utan tager jämt om.

Men när det sedan gäller utbildandet, går Gud sin väg och de lärda sin, ofta åt alldeles motsatta håll.

Vid högskolan kvistar och barkar man — att så tala — allenast av kandidaten till det yttre, jämte det man förser honom med ett visst mått kunskaper. Så sänder man ut honom, menande att han nu är en lämplig ränna till att leda frälsningens strömmar till syndare. Men i de flesta fall ledas inga sådana strömmar genom honom. Därtill är han för "hel" att så säga.

Missionsskolorna och predikantseminarierna göra ju sin sak bättre. Där bekymrar man sig väl ock om den yttre utbildningen men därjämte om urholkningen, det är om hjärtats fördolda liv med Kristus i Gud. Dock råder även här mycken köttslig visdom och beräkning att vinna sådan, ofta på det andliga livets bekostnad.

Nu kommer Gud, likt den siste arbetaren i vår bild, och börjar mitt under de lärdas ögon, vid de ena eller andra bildningsanstalterna, sitt verk. Han går djupt. Avkvistningen är god, men för honom betyder den icke mycket. Urholkningen är god, men han nöjer sig icke med att göra den måttlig, utan i människors ögon så för djup och därför så förvänd, att allt mänskligt utbildningsarbete synes förspillt, och predikanterna, i stället för att vinna216

jordisk ära och jordiskt anseende, bliva "världens avhugg och var mans avskrap", såsom Herrens första vittnen säfskilt den store hednaaposteln blev det. Gud låter t. ex. den han vill utdana till sin tjänst undergå en svår sjukdom, där den egna kraften förgår, tills Guds kraft får rum, samt den egna viljan omdanas till överensstämmelse med Guds vilja. Eller är det något annat svårt lidande, ofta förenat med smälek och bittra förödmjukelser. Alltid låter Gud, där han får vara med om tillredandet, sitt ljus med sina allvarliga krav så tränga in i predikantkandidatens hjärta, att en djup andens fattigdom städse blir det mest utmärkande draget hos honom. Han blir nu lik en annan stackars människa, vilken behöver mycken nåd. Såsom sådan blir han skicklig att leda Guds nåd även till andra.

Så bereder Gud sina vittnen, så danas de rätta barmhärtighetens kärl, i vilka Guds kraft får bo och genom vilka den föres till andra. I sig själva äro de mycket ringa De hava icke nåden, barmhärtig-hetén och kraften i sitt våld utan äro allenast kärl9 vilka Gud ifyller. Huru ringa de äro, vinner Gud dock ära genom dem och allenast genom dem här på jorden.

70

Spindeln

eller

Vad är det som gör en predikan oemotståndlig?

Än ser du den lille spindeln på en lång, nästan osynlig tråd sänka sig ned från taket till golvet. Ån åter spinner han ihop ett helt nät, skönt och underligt, i trädgården eller bland buskarné på fältet, 216

jordisk ära och jordiskt anseende, bliva "världens avhugg och var mans avskrap", såsom Herrens första vittnen säfskilt den store hednaaposteln blev det. Gud låter t. ex. den han vill utdana till sin tjänst undergå en svår sjukdom, där den egna kraften förgår, tills Guds kraft får rum, samt den egna viljan omdanas till överensstämmelse med Guds vilja. Eller är det något annat svårt lidande, ofta förenat med smälek och bittra förödmjukelser. Alltid låter Gud, där han får vara med om tillredandet, sitt ljus med sina allvarliga krav så tränga in i predikantkandidatens hjärta, att en djup andens fattigdom städse blir det mest utmärkande draget hos honom. Han blir nu lik en annan stackars människa, vilken behöver mycken nåd. Såsom sådan blir han skicklig att leda Guds nåd även till andra.

Så bereder Gud sina vittnen, så danas de rätta barmhärtighetens kärl, i vilka Guds kraft får bo och genom vilka den föres till andra. I sig själva äro de mycket ringa De hava icke nåden, barmhärtig-hetén och kraften i sitt våld utan äro allenast kärl9 vilka Gud ifyller. Huru ringa de äro, vinner Gud dock ära genom dem och allenast genom dem här på jorden.

70

Spindeln

eller

Vad är det som gör en predikan oemotståndlig?

Än ser du den lille spindeln på en lång, nästan osynlig tråd sänka sig ned från taket till golvet. Ån åter spinner han ihop ett helt nät, skönt och underligt, i trädgården eller bland buskarné på fältet,217

i vars mitt han sedan sitter, spejande efter rov, insekter, flugor o. dyl.

Varifrån erhåller spindeln sin fina tråd? Har han en förut färdig tråd till hands, den han vid tillfället blott lindar

ut? Eller hur erhåller han tråden?

Spindeln tager tråden ur sitt eget inre. I hans bakkropp är förvarat ett hartsartat ämne. Ur detta spinner han tråden omedelbart, så ofta ny tråd be-höves. Denna tråd är det som bär honom på hans

färder i ditt rum eller bildar nätet därute.

* *

*

I denna enkla bild ser du, som är predikant eller annars vittnar om Herren, vad felet är, då ditt vittnesbörd icke åtföljes av frukter. Du predikar icke så, som spindeln spinner sin tråd. Gjorde du det, vore din predikan oemotståndlig.

Spindeln spinner tråden ur sitt eget inre. Han nystar icke av den från ett förut spunnet garn. Så måste din predikan flyta ur ett av Jesu kärlek fyllt hjärta. Gör hon det, så blir hon oemotståndlig. Annars icke.

En är lärd i den heliga skrift men obruten i sitt inre och utan andliga livserfarenheter. Han sammansätter en skön predikan, renlärig, klar och sann. Denna lindar eller nystar han sedan fram från papperet eller ur minnet. Han predikar utmärkt, är en förträfflig, ja berömd predikant. Men därvid blir det oftast. För Kristus gör han föga eller intet gagn. Han har icke i sitt inre någon levande källa, ur vilken levande strömmar med nödtvång framvälla. Därför sover hans folk kvar i synden, om de än i det yttre förbättras åtskilligt.

Andra äro raka motsatsen. De bereda sig föga eller intet till predikan. En är så gammal och van predikant, att han numera anser predikandet gå av sig självt. Han har ju så många kända texter att använda och si rika erfarenheter att hämta ur. En

annan är så avsigkommen, att han frågar föga efter, huru han predikar, om väl eller illa, om till frälsning eller ingens frälsning. Kanske har han ock fått för sig, att Gud kan lika väl välsigna en kall och loj predikan som en varm och kraftig. En tredje är, utom allt detta, förströdd av främmande och jordiska tankar, såsom det ju är så vanligt att främmande och jordiska ting avhandlas i våra sakristior och predikantrum men mycket sällan bedes. Även dessas predikan blir till föga eller intet gagn. Allt tommare blir det ock kring deras talarestolar.

Felet hos alla nu nämnda är, att de hava intet färskt förråd inne, ur vilket predikan kunde frampressas. Hjärtat är tomt. De hava icke själva förut och nyss ätit av det livets bröd de framsätta. De komma icke på talarestolep lågande av Kristi kärlek till själarne. Därför måste de nysta fram predikan antingen blott nr huvudet, icke ur hjärtat, eller ur gamla, allmänt kända sanningar och forna erfarenheter.

Hos spindeln märker man ofta, huru hela kroppen darrar av inre smärta eller födslovånda, då tråden skall framfödas. Detta är en bild av den rätta predikoberedelsen. Om en sådan inre ångest talar aposteln Paulus ofta. Hans hjärta hade ingen ro, säger han. Han älskade själarne med Jesu Kristi kärlek. Ja han önskade sig själv bortkastad från Kristus för sina bröders skull efter köttet. Något av denna Kristi kärleks smärta måste varje predikant erfara, om han skall predika till verklig välsignelse. Utan densamma kan han väl bliva en god talare men icke en fruktbärande predikant, framför allt ingen själavinnare. Den lagen gäller nämligen likaväl i det andliga som i det lekamliga, att av intet blir intet. Och själarnes behov fylles icke omedelbart från himmelen, utan det måste ske genom predikanten. Och ur hans hjärta måste det komma, som skall gå in i åhörarnes hjärtan. Vad som kommer ur en människas huvud kan väl gå in i andras huvuden, men219

vad som skall gå in i deras hjärtan måste komma ur ett människohjärta. Och skall det med kraft gå in i åhörarnes hjärtan, så måste det förut hava tvungit sig in i predikantens hjärta. Fyllt hjärta fyller hjärtan, kärlek föder kärlek, eld tänder eld, hjärtetårar framkalla hjärtetårar. Tomt hjärta åter tömmer hjärtan, lojhet föder lojhet, sömnaktighet medför sömn-aktighet, köld verkar köld. Gå därför aldrig i din talarestol, käre broder som predikar, därest du icke själv är varm av Kristi kärlek och har ditt hjärta väl mättat av det Guds ord du tänker frambära. Vakta dig

fördenskull som för ett dödligt gift för all förströelse och särskilt för allt oandligt prat före predikan. Hav såsom en regel, att är du icke stämd fpr att samtala med Gud, så är du icke duglig att tala till en församling. "Har du ett budskap ifrån Gud, så kom såsom ifrån GudO huru viktigt detta är. Men huru litet det påaktas. Därför bliva de flesta av våra predikningar fruktlösa.

Här torde någon predikande broder nu sucka: "Ack Herre, är det så, då är det bäst att jag slutar med att predika".

Huruvida du, om du är en enskild kristen, bör offentligt vittna om Herren, det kan icke avgöras genom en allmän regel. I den saken bör du noga pröva dig inför honom. Men vi syfta här på egentliga predikanter, vilka av Herren och hans församling satts att predika. Du får icke låta bli att predika. Tystnade du, så måste stenarne ropa. Ty om Kristus får det icke tigas på denna sidan den yttersta dagen. Men du torde behöva uppvärmas. Och detta sker därigenom att du bekänner dina prediko-synder och får dem förlåtna. Skåda in i din frälsares hjärta. Där brinner det av kärlek till dig. Han älskar dig. Han älskar även de själar, för vilka han givit sitt blod. Nu beskär han dig den stora äran att få gå och vinna dem åt honom. Han tager dig fipgf stoft till medhjälpare i det; stora riksarbetet.220

Kan du tänka di g något större? Det uppdraget vore ju värdigt änglar. Säg, vill du icke då ägna alla din själs och kropps krafter däråt? Och vill du icke avstå ifrån allt, det du vid noggrann självrannsakning finner vara hinderligt för det uppdraget?

71

De bägge fotograferna

eller

Framfor allt sanning.

Två fotografer bodde icke långt ifrån varandra vid samma gata. Vid bägges skådefönster stannade man gärna. Ty bägges arbeten hade något utmärkande.

Dock icke samma sak. Utanför den enes skådefönster hörde man städse omdömet: "Så likt det är". Utanför den andres: "Så väl det är gjort".

Den ene bemödade sig nämligen om att uppnå den största likhet Den andre förskönade de tagna bilderna genom arbete på plåten efteråt. Hos den förre fäste man sig därför vid den avbildade personen, däremot mindre vid fotografens konst. Hos den senare åter glömde man alldeles bort den avbildade personen för fotografen, vilkens konst kunde fördölja brister, föryngra de gamle, göra fula personer vackra o. s. v. och därtill satte sådan glans på korten.

Den förre gjorde sålunda de avbildade personerna kända. Den senare sökte göra sig själv känd

och berömd genom dem.

* *

*

Här se vi två olika slag av evangelii förkunnare avbildade. De ena förhärliga Kristus, bringande sig 220

Kan du tänka di g något större? Det uppdraget vore ju värdigt änglar. Säg, vill du icke då ägna alla din själs och kropps krafter däråt? Och vill du icke avstå ifrån allt, det du vid noggrann självrannsakning finner vara hinderligt för det uppdraget?

71

De bägge fotograferna

eller

Framfor allt sanning.

Två fotografer bodde icke långt ifrån varandra vid samma gata. Vid bägges skådefönster stannade man gärna. Ty bägges arbeten hade något utmärkande.

Dock icke samma sak. Utanför den enes skådefönster hörde man städse omdömet: "Så likt det är". Utanför den andres: "Så väl det är gjort".

Den ene bemödade sig nämligen om att uppnå den största likhet Den andre förskönade de tagna bilderna genom arbete på plåten efteråt. Hos den förre fäste man sig därför vid den avbildade personen, däremot mindre vid fotografens konst. Hos den senare åter glömde man alldeles bort den avbildade personen för fotografen, vilkens konst kunde fördölja brister, föryngra de gamle, göra fula personer vackra o. s. v. och därtill satte sådan glans på korten.

Den förre gjorde sålunda de avbildade personerna kända. Den senare sökte göra sig själv känd

och berömd genom dem.

* *

*

Här se vi två olika slag av evangelii förkunnare avbildade. De ena förhärliga Kristus, bringande sig221

själva i »skuggan. De andra forhärliga sig själva genom att predika Kristus.

Hade du hört aposteln Paulus, så hade du säkert aldrig glömt den stunden. Och dock var hans utseende, stämma, åtbörder och talesätt efter allt att döma föga intagande. Men han hade med oemotståndlig kraft inpräglat i dig, att du själv var förlorad men att Guds nåd kunde hjälpa dig. Troligen hade du efteråt föga tänkt på Paulus men på dig själv, på Gud, på Kristus, på domen, på helvetet och på himmelen.

Så med Luther, Whitefield, Wesley och flera. Då Luther predikade, strömmade skarorna till och det blev larm och gny nästan efter varje predikan. Åhörarnes sinnen blevo uppfyllda med tanken på helvetet, påvedömet, himmelen, Kristus, syndernas förlåtelse o. s. v. På vilken plats han predikade var likgiltigt för honom, om i Wittenbergs slottskyrka, i de katolskas kyrkor, i städernas rådhus eller ute på fältet. Så höll han sina mest gripande tal från en bondvagn under resan till Worms.

Whitefield och Wesley uppskakade hela England och en stor del av Amerika. Åhörarne — i synnerhet Whitefields — plägade säga, somliga att de sågo helvetet och de fördömda rakt framför sig, andra att de sågo Gud, Jesus, änglarne och de saliga. Så verkliga framställde de tingen.

Så gjorde många präster i vårt land i den gångna tiden och många lekmannapredikanter. Vad frågade de efter sig och sitt, då fråga var om Gud och Guds! Deras röst darrade, deras kropp skakades, deras ögon runno av tårar vid tanken på Kristi kärlek och på att en enda syndare skulle förgås. Vad frågade de efter var de voro, om i ett skolhus, i en bondstuga eller på en bergbacke, blott syndare voro där.

Detta är nu mycket förändrat. De flesta predikanter äro nu talare, för vilka det synes framför222

allt vara viktigt att taga vara på sin och sitt kalls värdighet, sin röst, sina åtbörder o. s. v. Sjuder deras inre av kärlek till Kristus och av fasa för själarnes förtappelse, är det gott. Dock betraktas detta ofta som en underordnad sak emot ett värdigt uppträdande och ett gott framställningssätt. Därför lägger predikanten ofta stor vikt på i vilken lokal han uppträder. Vid uppträdandet är det i synnerhet fråga om, huru åhörarne skola bedöma det som säges. Predikanten bekymrar sig därför ofta mindre om vad som säges än om huru det säges. Det är icke så mycket fråga om ett budskap från Gud som måste fram, som om att ingen såras då det kommer fram.

En annan egenhet i vår tids predikan är de extra hjälpmedlen som användas. Somliga predikanter söka vinna ingång for ordet i åhörarnes hjärtan genom berättelser, säkerligen icke alltid fullt sanna, eller starka och säregna talesätt. En utväxt av samma sökande är den myckna guitarrmtisiken och de talrika festerna. Då de gamle sökte framställa saken så sann som möjligt, visse att hon sedan talade för sig själv, så söka vi, i vår otro om sakens egen inneboende kraft, att tala för henne så mycket som möjligt.

Ja otro är detta. Och må vi alla här rannsaka oss och göra bättring. Tror du verkligen, att Guds evangelium, framställt i sin nakna verklighet, har kraft i sig självt, eller söker du göra det kraftigt genom din framställning? Du tror då icke, att Guds ord är en livskraftig säd. Ty om säden vet du att hon växer lika väl, om hon sås av den ringaste dagakarl som av en professor vid en lantbruksakademi.

Men, invänder någon, jag ser ju, att sanningen, enkelt framställd, icke drager hjärtan så till sig som förr.

Så är det, och det måste vara så. Ty i alla andliga ting gäller regeln: som du tror, så sker dig.223

Sedan vi börjat förlora tron på sanningens egen allsmäktiga kraft, bevisar hon sig icke heller längre kraftig. Vanärad genom vår otro, uppenbarar hon icke sina härliga verkningar. Djupt må vi ock rannsaka oss, om vi icke utså vackra agnar och sedan klaga över att de icke växa upp som strid säd.

Alltså må vi se till, att vi framställa endast Guds sanning och denna sanning så sann som möjligt.

72

Växeln

eller

Lova icke & Kristi vägnar annat än det han själv lovat.

Om du vore en tjänare och hade sänts av din husbonde till en bank för att på hans vägnar och för hans penningar köpa en växel, lydande å t. ex. ett tusen kronor, så vore blott ett viktigt, nämligen att du uträttade ärendet just så, som han sagt. För växelns mottagare vore det ju förmånligare, om du läte den lyda å t. ex. 1.500 kronor, och för dig vore det kanske mera tilltalande och bekvämare att låta den lyda å allenast 500. Men gjorde du nå-gotdera, så finge du i förra fallet själv betala de 500 kr., som du givit ut för mycket, då din husbonde ju icke vore pliktig att svara för dem, och därtill bleve du straffad för visad olydnad. För olydnad bleve du straffad även i senare fallet, då du mot hans ord självrådigt minskat växeln. Du hade handlat orätt i båda fallen och finge med rätta lida därför. 223

Sedan vi börjat förlora tron på sanningens egen allsmäktiga kraft, bevisar hon sig icke heller längre kraftig. Vanärad genom vår otro, uppenbarar hon icke sina härliga verkningar. Djupt må vi ock rannsaka oss, om vi icke utså vackra agnar och sedan klaga över att de icke växa upp som strid säd.

Alltså må vi se till, att vi framställa endast Guds sanning och denna sanning så sann som möjligt.

72

Växeln

eller

Lova icke & Kristi vägnar annat än det han själv lovat.

Om du vore en tjänare och hade sänts av din husbonde till en bank för att på hans vägnar och för hans penningar köpa en växel, lydande å t. ex. ett tusen kronor, så vore blott ett viktigt, nämligen att du uträttade ärendet just så, som han sagt. För växelns mottagare vore det ju förmånligare, om du läte den lyda å t. ex. 1.500 kronor, och för dig vore det kanske mera tilltalande och bekvämare att låta den lyda å allenast 500. Men gjorde du nå-gotdera, så finge du i förra fallet själv betala de 500 kr., som du givit ut för mycket, då din husbonde ju icke vore pliktig att svara för dem, och därtill bleve du straffad för visad olydnad. För olydnad bleve du straffad även i senare fallet, då du mot hans ord självrådigt minskat växeln. Du hade handlat orätt i båda fallen och finge med rätta lida därför.224

Vilken enkel bild, och dock huru viktig- är den sanning- i det andliga han åskådliggör! Nämligen denna: Lova icke å Kristi vägnar annat, vare sig större eller mindre, än det han själv sagt.

Det gavs en tid, då det från nästan varje predikstol sades, att de som kommo till och trodde på Jesus skulle få erfara huvudsakligen sorg och bedrövelse. Nu har det slagit om i sin raka motsats. Nu påstås det från kanske de

flesta talare-stolarne, att de som tro på Jesus skola få känna sig mycket lyckliga, få erfara oavlåtlig glädje, och sist såsom alldeles avgjort få en mycket ljuvlig dödsbädd.

Det ena är lika långt ifrån sanningen och därför lika vilseledande och skadligt som det andra. Det förra var att minska växeln, det är herren Kristi löften, det senare är att förstora dem. I båda fallen är det att icke vara trogen hans uppdrag.

Ty vad lovade han själv?

Jo om och om igen detta ena, att den som kom till och trodde på honom skulle hava evigt liv och icke smaka döden. I synnerhet i Johannes evangelium möter man denna försäkran kapilel efter kapitel och på några ställen vers efter vers. Däremot säges föga om, huruvida de troende skulle få erfara glädje eller sorg under sitt liv på jorden. Man föres genom Jesu tal till den slutsatsen, att det ena skulle ungefär uppväga det andra, sorgen glädjen och glädjen sorgen, det vill säga, att de troende skulle få vara vid gott mod. Så kallar Jesus i sin bergspredikan sina lärjungar för saliga men på samma gång bedrövade. I Matt. 11 kap. ropar han alla betungade till sig och lovar dem ro. På andra ställen åter talar han om att hata fader och moder, syster och broder och därtill sitt eget liv och taga korset på sig och följa honom. Ett sådant liv, taget på allvar, måste tydligen vara förenat med mera sorg än glädje. I sitt avskedstal lovar han lärjung-225

arne sin frid och sin glädje men på samma gång förklarar han, att de skulle ständigt hava betryck på jorden. Städse uppmanar han dem att vaka. Men att vaka mot fiender måste vara förenat med oro. Under livet före hans tillkommelse lovar han sålunda de sina intet bestämt mer än evigt liv, varken ständig glädje eller ständig sorg. Vilketdera det för varje tid skulle bliva, berodde av omständigheterna. Icke heller lovar han dem något visst i fråga om dödssättet eller dödsstämningen. Den ene kom väl att dö jublande, den andre suckande. Sådant var icke väsentligt. Evigt liv åter var väsentligt.

Att de troendes liv i fråga om sorg och glädje måste gestalta sig olika, är tydligt. Där är t. ex. en fattig hustru med en sjuk man och en skara barn men ingen tjänarinna. Sällan får hon stilla sitt hjärta vid Guds ord och sällan i ro böja sina knän för Gud. Skulle hon erfara lika mycken glädje som t. ex. den unge, ensamme, förmögne mannen, som tror på Jesus, eller den ensamma troende kvinnan, så måste kött och blod förut upphöra att vara kött och blod. Så med en sjuk, i synnerhet, den av nervsjukdom plågade. Icke kan han fröjdas lika mycket som den friske. Olikheter måste alltså finnas bland troende i fråga om sorg och glädje, och de måste tillåtas att finnas, utan att det andliga livet misstänkes.

Huru oriktigt, ja orimligt blir det nu, om en evangelii förkunnare stiger upp och i Jesu namn och å hans vägnar förklarar, att de troende måste ständigt: gå sorgsna eller ständigt glada. Under tiden säges kanske föga eller intet om det väsentliga, om evigt liv. Följden blir i bägge fallen en tillkonstlad kristendom, i förra fallet ett försök att ständigt se ängslig och bedrövad ut och i senare ett försök att ständigt se ut glad och triumferande. Det enä är lika onaturligt som det andra och blir i längden lika svårt att hålla som det andra. Därför händer226

ofta, att ju mera glädje som lovas de troende i början, desto förr tröttna de och avfalla. Då livet icke tedde sig, som det så visst lovades, bliva de otåliga och gå bort. Därtill är kristendomen ett liv och tål lika litet regler och tvång, som ett naturligt liv tål det. Predikanten får ock oftast själv skaffa själarne den sorg eller den glädje som han lovat dem. Därför blir det i längden svårt att vara predikant, om man lovar själarne mer än evigt liv. Ty den helige ande sköter dem såsom han vill och icke såsom predikanten sagt på eget bevåg. En sådan predikant blir därför, och det med all rätt, utsatt för många och svåra missräkningar. Låt oss därför bliva vid Guds ord, även om det icke stämmer överens med vårt även bästa tycke.

73

Sedelmuseum

eller

"Proven andarne."

Bland sevärdheter i den stora staden var även ett sedelmuseum. Där funnos nästan alla staters sedlar, europeiska och utomeuropeiska. De hade alla tänkbara storlekar, från ett par tum till nära en halv aln. De voro av flera slags papper, tjockt som. omslagspapper och fint som silke. De hade alla möjliga färger, vita, bruna, gula, blå, gröna, röda och dessas mellanfärger. De buro flera slags bilder, kejsares, konungars, påvars, presidenters o. s. v., och nästan oräkneliga länders, landskaps och städers vapen, samt alla möjliga sinnebilder, såsom hjul, linor, yxor, liar, svärd, plogar, sädeskärvar, träd, blommor, järnvägslokomotiv o. dyl. 226

ofta, att ju mera glädje som lovas de troende i början, desto förr tröttna de och avfalla. Då livet icke tedde sig, som det så visst lovades, bliva de otåliga och gå bort. Därtill är kristendomen ett liv och tål lika litet regler och tvång, som ett naturligt liv tål det. Predikanten får ock oftast själv skaffa själarne den sorg eller den glädje som han lovat dem. Därför blir det i längden svårt att vara predikant, om man lovar själarne mer än evigt liv. Ty den helige ande sköter dem såsom han vill och icke såsom predikanten sagt på eget bevåg. En sådan predikant blir därför, och det med all rätt, utsatt för många och svåra missräkningar. Låt oss därför bliva vid Guds ord, även om det icke stämmer överens med vårt även bästa tycke.

73

Sedelmuseum

eller

"Proven andarne."

Bland sevärdheter i den stora staden var även ett sedelmuseum. Där funnos nästan alla staters sedlar, europeiska och utomeuropeiska. De hade alla tänkbara storlekar, från ett par tum till nära en halv aln. De voro av flera slags papper, tjockt som. omslagspapper och fint som silke. De hade alla möjliga färger, vita, bruna, gula, blå, gröna, röda och dessas mellanfärger. De buro flera slags bilder, kejsares, konungars, påvars, presidenters o. s. v., och nästan oräkneliga länders, landskaps och städers vapen, samt alla möjliga sinnebilder, såsom hjul, linor, yxor, liar, svärd, plogar, sädeskärvar, träd, blommor, järnvägslokomotiv o. dyl.227

Den sedlarne påtryckta värdesiffran var långt ifrån riktig. Här funnos sedlar på t. ex. 1000 pe-setas, som icke representerade ens 100 pesetas, emedan de sydamerikanska republiker som utgivit dem själva voro bankruttmässiga. Sedlar funnos, som icke voro värda mer än papperet och färgen, enär de banker som utgivit dem gjort eller,voro färdiga att göra konkurs.

Det verkliga värdet berodde på, huru mycket guld eller silver eller andra solida ^värdeföremål den bank ägde som utgivit sedeln. Ägde han i verkligheten lika mycket guld eller silver, som han ägde utelöpande sedlar, så var det sedeln påtryckta värdet riktigt. Men var banken fattig på guld och silver, så fick sedelns innehavare se sig om, om han

fick något eller intet för sin sedel.

*

Här är en tydlig belysning av aposteln Johannes förmaning: Proven andarne, om de äro av Gud. För att pröva en sedels värde måste man se förbi störlek, bilder, färger, utseende och siffertal och endast efterfråga, huru mycket guld och silver sedeln vérkligen representerade. Så befallas vi att pröva själva andarne. Vi måste således undersöka, icke blott om den personen, som uppträder å Guds vägnar, äger någon ande, utan vi måste pröva vilket slags ande han har. Det yttre, såsom utförande, gåvor, kunskaper, ja, till och med personens eget vittnesbörd om sig själv, måste vi se förbi och börja med att pröva hans ande. Äger han ingen ande alls, utan det är blott kunskap, ord och åtbörder, då är han förkastad utan prövning. Men äger han ande, då gäller det att få veta vilken ande han äger. Och aposteln lämnar oss icke i okunnighet om, huru vi skola pröva själva anden. Vi skola ef-térforska, om anden är av Gud. Och vad det innebär, därom fortsätter Johannes: Därav skolen I228

känna Guds ande: Var och en ande, som bekänner att Jesus Kristus kommit i köttet, han är av Gud. 1 liknande mening säger Paulus: Om någon icke har Kristi ande, så hörer han icke honom till. Kristus är alltså i denna fråga

vad guldet och silvret var i fråga om sedeln. Sålunda består en predikants eller annan kristens värde i, om han har mycket av Kristus och om han har Guds, d. v. s. skriftens, egen bekännelse om honom. Kristus, Kristus måste vara hans allt i allt, och just en död, uppstånden och förhärligad Kristus, såsom skriften lärer. Ar det icke så, då må personen i fråga lysa som en ängel och .draga millioners beundran till sig, han är dock intet. Är det återigen så, då må han vara aldrig så skröplig, han har ändock det största, det reela värdet. Men Kristus måste vara icke blott i hans mun, utan i hans hjärta, det är vara hans lust, glädje och berömmelse, hans allt i allt.

Denna sanning veta och bekänna vi nog. Men handla vi verkligen därefter? Står icke Guds församling i vår tid i fara att i denna punkt glida nedför en sluttande plan, nämligen att i fråga om sina vittnen, synnerligen de egentliga predikanterna, se mera på, om personen i fråga har ett frimodigt uppträdande, stora utförsgåvor, ett skönt språk, ett vinnande yttre och kan draga mycket folk, mera detta än om han har mycket av Kristus och Kristi ande och genom denne ande kan tända liv i de andligen döda? Ofta hör man efter en predikan ur de troendes munnar: "Han talade så bra", "det var så hänförande", "han utlade sin text så väl", o. s. v. Oftare heter det så än såsom fordom: "Min ande blev så lycklig", "jag kände mig så manad att på nytt göra Guds vilja", "mitt.hjärta blev så fullt av tack till Gud", o. s. v. Äro vi icke, käre bröder, i fara att — för att tala med bilden — bedöma sedeln efter utseendet och icke efter det guld- och silvervärde den representerar? Härtill229

bidraga mycket de mångenstädes allför stora kyrkorna och missionshusen, nämligen till att mera se på att predikanten "drager folk" än på att han i sanning predikar Kristus. Detta måste rättas. Uthungras våra församlingar genom bristande predikan om Kristus, så få vi lida skada nu och vid Kristi tillkommelse, och verkliga omvändelser bliva en sällsynthet.

74

Elefanterna och myrorna

eller

For stor att hava annat än hinder, for liten att hava något hinder.

Vad som i Hamburgs zoologiska trädgård mest fäste min uppmärksamhet var de bägge elefanterna med sin granne noshörningen. Huru de stackars djuren än buro sig åt, stötte de på hinder. Gingo de framåt eller tillbaka, vände de sig åt vänstra eller högra sidan, alltid mötte de hinder. Och dock voro deras gårdar ingalunda små. Men de voro så orimligt stora och klumpiga, att de nog skulle hava mött hinder även ute i vilda skogen.

De små myrorna åter, där de oavlåtligt vandra fram och åter, ständigt sysselsatta, veta icke av något hinder. Vilja de åt norr eller söder, åt öster eller väster, något hinder möter icke. Skulle elefanterna hava kommit någon vart, så hade avplank-ningen förut måst rivas ned. Myrorna åter visste icke av något plank. Lika fritt kilade de under det som utom detsamma. Säkert tror jag, att de skulle hava funnit väg under själva elefantens fot, huru

tungt han än trampade i marken.

* * 229

bidraga mycket de mångenstädes allför stora kyrkorna och missionshusen, nämligen till att mera se på att predikanten "drager folk" än på att han i sanning predikar Kristus. Detta måste rättas. Uthungras våra församlingar genom bristande predikan om Kristus, så få vi lida skada nu och vid Kristi tillkommelse, och verkliga omvändelser bliva en sällsynthet.

74

Elefanterna och myrorna

eller

For stor att hava annat än hinder, for liten att hava något hinder.

Vad som i Hamburgs zoologiska trädgård mest fäste min uppmärksamhet var de bägge elefanterna med sin

granne noshörningen. Huru de stackars djuren än buro sig åt, stötte de på hinder. Gingo de framåt eller tillbaka, vände de sig åt vänstra eller högra sidan, alltid mötte de hinder. Och dock voro deras gårdar ingalunda små. Men de voro så orimligt stora och klumpiga, att de nog skulle hava mött hinder även ute i vilda skogen.

De små myrorna åter, där de oavlåtligt vandra fram och åter, ständigt sysselsatta, veta icke av något hinder. Vilja de åt norr eller söder, åt öster eller väster, något hinder möter icke. Skulle elefanterna hava kommit någon vart, så hade avplank-ningen förut måst rivas ned. Myrorna åter visste icke av något plank. Lika fritt kilade de under det som utom detsamma. Säkert tror jag, att de skulle hava funnit väg under själva elefantens fot, huru

tungt han än trampade i marken.

* *230

Här ser du en bild, så klar att man kan taga på den, av våra bröders, människofiskarnes, olika sätt och natur, då det gäller att verka mästarens verk. Somliga äro så för stora i sina egna ögon, så oviga och stela i sin ande och så fulla av fördomar och förut fattade meningar, att de se idel hinder, vart de än vända sig.

Det är en präst, som har sinne eller åtminstone har haft sinne att föra syndare till Jesus. Men så har det uppstått en ny och i hans tanke farlig läroriktning i trakten, eller bildat sig en missionsförening eller ordnad församling eller söndagsskolverksamhet eller dylikt, som icke går i de spår han håller för de rätta. Eller har blott ett missionshus blivit uppfört, eller samlas de troende utan hans ledning här och där i husen till uppbyggelse. Genast ser han däri ett farligt hinder för sig. Den käre brodern, som förr predikade Kristus med värme och andens smörjelse, så att syndare föllo till den troende hopen, står nu och använder den dyrbara tiden med att söka plocka ned det i hans ögon farliga stängslet eller hindret. Han tuggar om och om igen på den där läran, nyheten eller oordningen i socknen. Eller, om han än tiger, så har hans sinne så fängslats och bundits i misstrons och bitterhetens snara, att den helige andens närvaro till välsignelse är omöjlig. Därför förnimmas numera inga frukter av hans predikan, inga omvändelser och ingen trons glädje bland åhörarne, tvärtom en kall och bitter stämning, släkt med hans egen. Här ser du en broder, som är för stor och ovig i sin ande till att som förr skynda framåt i sin mästares tjänst.

Eller är det en annan broder, präst likt föregående, som har kommit mot det hindret som heter sockengränsen och vågar sig icke utom denna. Förr brann han av nitälskan för själars frälsning, vare sig de bodde i grannens eller i hans egen socken. Nu ser han i hemmanens fördelning på vissa kommuner231

eller socknar en gudomlig inrättning och menar, att hans uppdrag som ett Kristi sändebud slutar vid denna sockengräns. Med talet om "god ordning" och om faran att "intränga i en annans ämbete" står han nu och uppbygger detta stängsel, tills det blir allt högre och han icke mera kan komma däröver. Även han har råkat ut för ett hinder att så fritt som förut verka sin mästares verk.

Eller är det en lekmannapredikant. Han var salig och lycklig i sin Gud och förkunnade Kristus och honom korsfäst med liv och lust, ivrande för det ena, att syndare måtte dragas till honom. Men nu har även han stött huvudet mot ett eller flera hinder och har svårt att komma förbi dem. Han grämer sig bittert över de sorgliga förhållandena i kyrkan och i det borgerliga samhället och talar nu icke gärna om någonting annat. Kanske har han ock kommit så hårt in i något av de politiska partigrupperingarne, att han har svårt att se något gott hos troende av annan politisk åskådning och därför icke kan fritt umgås med dem. Eller ock har det uppstått något personligt hinder mellan honom och den församling eller förening han tjänar, kanske blott vissa personer därinom. Har han nu till allt detta ett blödigt eller misstänksamt sinnelag av naturen, så blir det allt mörkare för hans blick, och mycket få hoppets strålar torde numera skina igenom i hans predikan. Han sysselsätter sig mycket med de ogud-aktigas liv, liksom trodde han, att allt vore väl beställt, blott de bortlade de värsta synderna. Förr yrkade han på ny födelse, nu hellre på en allmän för-bättring. Men naturligtvis blir det icke bättre, därest icke hela släktets förlorade tillstånd blottas och Kristus framställes som den ende räddaren. Det ordet står nämligen fast till tidens ände, att i ingen annan är frälsningen, och intet annat namn under himmelen är givet åt människorna, i vilket vi skola bliva frälsta, än Jesu Kristi namn. Upphör därför predikan om ho-232

nom, så upphöra ock verkliga omvändelser och det blir sedan allt värre i vår värld.

Men huru kärt att nu få vända sig från dessa så att säga elefantärtade arbetare i Kristi rike till de små arbetsmyrorna i det riket! Dessa hava ett enda mål, nämligen att föra syndare till Kristus, och de veta icke om flera verkliga hinder än dessa tre: satan, synden och världen. Varhelst de äro, kunna de verka, och varhelst de äro, verka de. De hava fått Jesu sinne, hans som alltid gjorde sin faders vilja även i den svåraste och gudlösaste omgivning, och de hava skickliggjorts genom anden att följa Jesu bud till de första lärjungarne att vara kloka såsom ormarne och menlösa såsom duvorna. Därför uträttas ock det mesta för Kristus just genom dem.

IMl IX.

Bön och tillbedfan.

75

Redo till flykt

eller

Alltid bedjande i anden.

Se fågeln i trädet. Han flyger icke alltid men är alltid beredd att flyga. Innan du hunnit riktigt se på honom, flyger han. Han lagar sig icke förut i ordning, ty han är alltid i ordning. Dina steg prasslade i löven under trädet eller for vinden genom trädets krona. Han blev skrämd, och genast flyger han. Eller upptäcker hans skarpa öga ett korn eller ett bär där borta. Genast flyger han. dit. Eller är det alls ingen anledning. Han är dock för fri, för lätt och för glad att kunna sitta stilla, och därför flyger han. Huru långt han skall flyga och i vilken riktning, bestämmes i de flesta fall av omständigheterna, av hinder i vägen, av den föda

han kan påträffa o. dyl.

* *

*

Detta är en skön bild av ett Guds barns böneliv. Varom aposteln säger: alltid bedjande i anden. Bedjen utan återvändo. Våren brinnande i anden. Och anden manar gott för oss med outsägliga suckar.

Detta bedjande är den ursprungligaste, omedelbaraste och innerligaste form av bön. Det är Guds

andes egen bön i ett Guds barns hjärta. Det är den första bön ett Guds barn beder. Innan det hunnit med någon ordnad bön, har det många gånger suckat i anden. Med skäl har man liknat detta bedjande vid den lekamliga andedräkten. Ty liksöm andedräkten börjar med livets begynnelse och slutar med livets upphörande, så börjar ett Guds barn att bedja i anden så snart ett andligt liv är fött, och upphör bedjandet i anden, så är det ett hemskt förebud till andlig död. Vilken outsäglig viktig sak är icke då bedjandet i anden!

Det råder en ständig förbindelse mellan Gud och ett vaket Guds barns ande. Från Gud stiga heliga rörelser, väckelser och maningar, än tuktande och bestraffande, än tröstande och hugsvalande, ned i anden. Ur anden åter stiga suckar, böner och längtans rop samt tack och pris såsom återsvar upp till Gud. Detta är att bedja i anden.

Det är något outsägligt saligt att veta, att varje suck som rör sig i ett Guds barns hjärta är väckt av Guds egen ande, sålunda av Gud själv. Anden själv, säger aposteln, manar gott för oss med outsägliga suckar. Det är Guds egen helige ande som böjer och manar vår ande att bedja, och att bedja om just den sak som vi bedja om. Uppenbart är då, att vad vi sålunda bedja om, är just detsamma som Gud har i sinnet att giva oss. Bedjandet eller suckandet i anden är således ett Guds fingerstreck i vår själ, ett Guds eget intyg, att han vill välsigna oss med just den ombedda saken. Det är den förut ilande härolden, som bådar, att någon ny nåd är i annalkande. Huru outsägligt saligt därför att få, att kunna och att pläga bedja i anden. Det är det största näst det att redan vara hemma hos Herren.

Fågeln i vår bild flög icke alltid men var alltid redo att göra det. Så är en kristen väl icke varje stund sysselsatt .med att bedja, men han är235

alltid redo därtill, synnerligen så länge det andliga livet är vaket och friskt eller någon särskild nöd är på färde. Han är t. ex. sysselsatt med ett arbete, kanske ett sådant som tager hans tankekraft i anspråk. Då beder han väl icke, utan anden är stilla såsom fågeln var på sin kvist. Men arbetet upphör eller blir blott tanken fri, under det händerna äro sysselsatta. Och nu lyfter anden sig likt fågeln till flykt. Han ilar till Gud, sägande honom vad som bedrövar eller gläder honom, vad han behöver eller vad han har att tacka för.

Med en opånyttfödd, om än i det yttre from människa är det icke så. Skall hon bedja, så måste hon fatta beslut, taga anstalter, förskaffa sig en viss stämning o. s. v. Och dock kommer hon oftast ingenstädes, enär hon saknar en av Gud född och med honom bekant ande. En kristen åter suckar, beder eller tackar Gud utan alla förberedelser, ja, ofta innan han själv vet om det. Han har många nöder, sorger och bekymmer, såsom sjukdom, fattigdom, förföljelser, och framför allt sina egna och andras synder. Detta hindrar honom dock icke att ila åstad till Gud. Ty anden är ren, helig och obe-smittad trots den synd, som ännu bor i köttet. En skrymtare däremot har ingen ren och helig ande, utan står i inre förbindelse med synden. Han måste därför taga sina mått och steg, måste "helga sig" för att kunna nalkas Gud. Någon verklig inre trygghet och frid vinner han dock icke därigenom.

Något som ofta bekymrar en kristen är, huruvida Gud verkligen hör böner, som bestå blott i svaga suckar. Det blir, klagar han, sällan någon verklig bön av. "Visst är det ett ständigt suckande och samtalande med Gud i mitt inre, men icke är detta bön?"

Stilla dig, oroliga hjärta, som klagar så. Du har ännu aldrig suckat eller bedit ett ord i din ande, det Gud icke hört och upptagit. Så säger236

nämligen aposteln: Gud, som rannsakar hjärtan, vet vad andens sinne, egentligen mening, är, ty efter Guds behag manar anden gott för de heliga. O, nådefulle Gud, vet du även vad vi mena eller vad vårt sinne är i sådana stunder! Ja du gör det. Gud vet vårt hjärtas tankar, mening, längtan och diktan i sådana stunder långt bättre än vi veta det själva. Såsom David betygar: Herre, du uttrannsa-kar mig och känner mig. Evad jag sitter eller uppstår, vet du det. Du förstår mina tankar fjärran ifrån. För oss själva är hjärtat ofta outrann-sakligt och därför outrannsakat, men Gud utrannsakar det. Och vad Gud finner såsom en andens önskan och mening i hjärtat, det uppfyller han. Ty anden manar gott för de heliga efter Guds behag. Det är en överenskommelse mellan fadern och den helige anden, när han sändes ned i ett människohjärta, att han där icke skall mana eller väcka suckar om annat än sådant som är behagligt för Gud. Och fadren förbinder sig då å sin sida att alltid höra, nådigt upptaga och fullborda de suckarne. Vi kunna sålunda veta, att vi hava de böner, som vi varje stund bedit eller framsuckat.

76

Den stumme tiggaren

eller

Vad är det att bedja?

I en stad i England hade polisförbud utfärdats mot allt tiggande på stadens gator. Gjorde någon det, skulle han tagas i fängsligt förvar.

En dag såg man en ytterst eländig man gå genom gatorna. Ansiktet var djupt tärt av lungsot. Han darrade av hunger och utmattning. Paltorna, 236

nämligen aposteln: Gud, som rannsakar hjärtan, vet vad andens sinne, egentligen mening, är, ty efter Guds behag manar anden gott för de heliga. O, nådefulle Gud, vet du även vad vi mena eller vad vårt sinne är i sådana stunder! Ja du gör det. Gud vet vårt hjärtas tankar, mening, längtan och diktan i sådana stunder långt bättre än vi veta det själva. Såsom David betygar: Herre, du uttrannsa-kar mig och känner mig. Evad jag sitter eller uppstår, vet du det. Du förstår mina tankar fjärran ifrån. För oss själva är hjärtat ofta outrann-sakligt och därför outrannsakat, men Gud utrannsakar det. Och vad Gud finner såsom en andens önskan och mening i hjärtat, det

uppfyller han. Ty anden manar gott för de heliga efter Guds behag. Det är en överenskommelse mellan fadern och den helige anden, när han sändes ned i ett människohjärta, att han där icke skall mana eller väcka suckar om annat än sådant som är behagligt för Gud. Och fadren förbinder sig då å sin sida att alltid höra, nådigt upptaga och fullborda de suckarne. Vi kunna sålunda veta, att vi hava de böner, som vi varje stund bedit eller framsuckat.

76

Den stumme tiggaren

eller

Vad är det att bedja?

I en stad i England hade polisförbud utfärdats mot allt tiggande på stadens gator. Gjorde någon det, skulle han tagas i fängsligt förvar.

En dag såg man en ytterst eländig man gå genom gatorna. Ansiktet var djupt tärt av lungsot. Han darrade av hunger och utmattning. Paltorna,237

som skulle täcka hans kropp, nådde knappt den ena den andra. Ej ett ord sade han, av fruktan för förbudet. Men vid sidan bar han en tom, öppen väska. I denna lade folket flitigt in sina skärvar, bevekta av hans nöd.

Polismännen kommo snart och angrepo honom på grund av förordningen. Men enär han icke med ett enda ord bett någon förbigående om något, kunde han icke straffas såsom tiggare. Hans nöd och tomma väska hade bedit en stum bön. Men detta var icke nämnt i förordningen. Sålunda måste

han lämnas i fred.

* *

Denna bild av bön är icke för de unga nådebarnen. De fingo i nya födelsen "nåds och böns ande" och ropa i denna sitt Abba, käre fader. Deras bön är varm, redig och ordentlig. De hålla, så ofta de vilja och behöva det, ett förtroligt samtal med Gud, sin himmelske fader, såsom ett barn med sin jordiske fader.

Men det finnes tusen och åter tusen Herrens eländа som förstå lärdomen i bilden. På samma sätt som den arme mannen här bad, så måste de bedja, om det skall bliva någon bön av. Men att detta är bön, kunna de icke förstå. Därför mena de ofta, att de icke alls bedja eller kunna bedja. De gå än stumma med nöden sammanpressad i hjärtat, än åter bryter nöden sig fram i osägliga suckar. De hava på samma gång så för mycket och så för litet att bedja om. Skulle de skudda ut hela hjärtat för Gud, så behövde de dagar, ja veckor. Men nu vill nöden liksom "täppa till" därinne, ty hon är för stor. Varför de oftast få gå tysta och stumma inför sin Gud.

I bibeln talas om många bedjare, Abraham, Jakob, Mose, Hanna, Job, David, Jesaia, Jeremia, Hiskia, Daniel, samt Kristys själv osh hans lärjungar238

jämte otaliga nödställda kring dem. Alla bådo de, men mycket olika. En, såsom David, skriade ur djupet; en annan mera jublade än bad. En tvivlade} en var fullt viss. En, såsom Hanna, bad tyst; en annan högljutt. En, såsom Paulus, låg på sina knän; en annan, såsom David, bad på sitt läger, fuktande det med sina tårar. En gick och bad; en stod och bad. O. s. v.

Om vi nu tränga oss förbi alla dessa olikheter, vad var då det gemensamma och väsentliga i deras böner? Och vad är det väsentliga i all bön?

För att besvara den frågan måste vi betänka, hurudan en vaken kristen är. Han har icke allenast ett och annat behov att bedja om, utan han är själv ett enda behov, liksom grenen är i förhållande till stammen. Vissa tider tycker han sitt inre vara ett enda tomrum, det endast Gud kan uppfylla. Såsom den store bedjaren David. Han ropar efter Gud, törstar efter Gud, väntar efter Gud och ser efter Gud. Han kallar Gud sin hälsa, sin frälsning, sin klippa, sin tröst, sitt beskärm, sitt stöd, sin del o. s v. Han kände sig själv sakna alla dessa ting, men hade dem i sin Gud.

Att bedja är alltså att vända själens tomrum emot Gud Detta kan ske på olika sätt, än mea och än utan ord, än med kvävda suckar och än med ihållande böneljud, än med hjärtat uppfyllt av tvivel och än i fullviss tro. Detta är tillfälligt, beroende dels av nödens olika storlek och dels av olika kunskap i ordet och olika erfarenhet i Herrens vägar. Det väsentliga i bönen är att hålla fram sin nöd för Gud.

Kunde man tala om änglars eller redan förlossade helgons böner, så ginge det icke an att säga så. Då måste man säga att bedja är att hålla ett ordentligt, väl ordnat, förtroendefullt samtal med Gud. Men så länge Guds barn gå i tårarnes land, kvalda av inneboende synd, förföljda av världen,239

frestade av satan, plågade av allehanda nöd, så vill det aldrig bliva riktigt ordnat och ordentligt med deras bedjande.

Kom dock fram för Gud sådan du är. Ju fattigare du själv är på allt andligt gott, desto naturligare är det, att du kommer till honom som är rik på allt. Vart skulle väl den fattige gå om ej till den rike, och när är han lämpligare att gå dit, än just då han är som fattigast. Är du fattig på frid, så kom fram och säg det. Är du fattig på helig ande och gudsfruktan, så kom fram och säg det. Lider du brist på .kärlek och tålamod, så kom fram även med det. Är du fattig på tro, så säg även det. Saknar du ljus och visshet i någon sak, så säg även det. År du sjuk eller lekamligen fattig, så säg även det. Bävar du för döden och vet icke, huru det skall gå dig den stunden, så kom fram även med det. Och kan du slutligen icke få ord till att säga vad som plågar dig, så håll då fram själva nöden utan ord. Det är icke dina ord Gud vill hava, utan din nöd för att avhjälpa den. Gör då som mannen i vår berättelse. Gå omkring med din tomma väska, jag menar ditt fattiga hjärta. Visa dig för Gud. Han går icke ur vägen för dig, såsom människor ofta göra. Även han söker, nämligen att få hjälpa dig.

77

Den lugna floden

eller

Stilla tillbedjan.

Fram över lanthöjden flöt floden bred och mäktig inom sina bräddar, litet stridare här, litet makligare där, och trängde därpå med ett allt över- 239

frestade av satan, plågade av allehanda nöd, så vill det aldrig bliva riktigt ordnat och ordentligt med deras bedjande.

Kom dock fram för Gud sådan du är. Ju fattigare du själv är på allt andligt gott, desto naturligare är det, att du kommer till honom som är rik på allt. Vart skulle väl den fattige gå om ej till den rike, och när är han lämpligare att gå dit, än just då han är som fattigast. Är du fattig på frid, så kom fram och säg det. Är du fattig på helig ande och gudsfruktan, så kom fram och säg det. Lider du brist på .kärlek och tålamod, så kom fram även med det. Är du fattig på tro, så säg även det. Saknar du ljus och visshet i någon sak, så säg även det. År du sjuk eller lekamligen fattig, så säg även det. Bävar du för döden och vet icke, huru det skall gå dig den stunden, så kom fram även med det. Och kan du slutligen icke få ord till att säga vad som plågar dig, så håll då fram själva nöden utan ord. Det är icke dina ord Gud vill hava, utan din nöd för att avhjälpa den. Gör då som mannen i vår berättelse. Gå omkring med din tomma väska, jag menar ditt fattiga hjärta. Visa dig för Gud. Han går icke ur vägen för dig, såsom människor ofta göra. Även han söker, nämligen att få hjälpa dig.

77

Den lugna floden

eller

Stilla tillbedjan.

Fram över lanthöjden flöt floden bred och mäktig inom sina bräddar, litet stridare här, litet makligare där, och trängde därpå med ett allt över-240

väldigande brus genom bergsprundet till dalen nedanför, ett krig mellan vattendropparne att hinna den ene före den andre.

Nedkommen i den vidsträckta dalen, lugnade hon sig och bredde ut sig, nu hellre en stilla sjö än en flod. Ljuft log solen mot den lugna ytan och speglade däri sin bild. Ljuft log floden igen och återgav bilden. Det var, som hade både sol och flod glömt sig en stund för att betrakta och beundra varandra.

* * *

Genom denna enkla bild åskådliggöres den högsta av själens yttringar, den stilla tillbedjan.

Vardagslivets bön i förening med arbete och bestyr är mera jämn och normal. Det är det heliga abbaropandet, bedjandet i anden eller bedjandet utan återvändo, vartill aposteln uppmanar de troende.

Så komma särskilda tider, nöds- och anfäkt-ningstider, då själen, likt floden genom bergsprundet, tränger sig fram till Gud i ivrig åkallan, såsom patriarken Jakob, då han kämpade med Gud vid Jab-boks vad, eller David, då han ropade till Gud "utur djupen".

Men det trånga passet är genomgånget, och själen är utkommen i Guds nåds solljus såsom aldrig tillförne. Nu lyser Guds behag ned i hjärtat, och hjärtat återgiver sitt behag till honom. Ofta sker detta under de innerligaste samtal med Gud, såsom "min vän är min och jag är hans", "du Gud är min Gud, evigt skall jag tillhöra dig", "gör med mig efter ditt behag, led mig på din väg" o. s. s. Nu beder själen icke eller åkallar, utan blott beundrar och tillbeder. Gud är så god och har bevisat så outsägligt mycket gott. Därför är det som nyss var omöjligt nu möjligt. Ja vad är omöjligt med en sådan Gud?

Genom denna blick på Gud och hans väldiga241

gärningar famnar själen i tron himmel och jord, det som nu är och det som skall komma. Såsom aposteln utropar, då han beskådat Guds stora frälsningsplaner med judarne och med hedningarne: O vilket djup av rikedom och visdom och kunskap hos Gud! Eller såsom han betygar om Guds makt: Han förmår göra utöver allt, vida mer än vi begära eller tänka. Eller såsom han förklarar rörande sig själv: Jag är viss därpå, att varken död eller liv, eller änglar eller herradömen eller väldigheter, eller de ting, som äro, eller de ting, som skola komma, eller höghet eller djuphet eller något annat skapat skall kunna skilja oss från Guds kärlek, som är i Kristus Jesus, vår herre.

En sådan tillbedjan är det högsta vartill en människa kan komma i detta livet. Det är den största av trons frukter. Det är ett återställande, så långt detta kan ske på jorden, av våra första föräldrars umgänge med Gud i paradiset och en försmak av de saligas umgänge med honom en gång i himmelen. Det är något av det himmelska manna, som skall njutas i Guds paradis.

Guds fulla avsikt är nu, att även du och jag och varje troende skall komma till detta trons åskådande och detta tillbedjande i anden. För det ändamålet har han gjort och gör allt, såsom ju även en jordisk fader gör vad han kan för att få se sitt barn lyckligt och glatt. Sin helige ande har han givit för att uppenbara och genom den uppenbarelsen föra in sin och Kristi kärlek i våra hjärtan. Medlet därtill känna vi ock, nämligen att vi se bort från vår och våra gärningars värdighet och se allena på Gud och hans gärningar. Ty han har icke gjort vad han gjort, eller gör vad han gör på grund av att vi gjort något gott inför honom, utan allenast på grund av sin fria nåd. Det är hans hjärtas lust och glädje, att vi se och erkända detta och göra oss det till godo.242

O Gud, hur ar din kärlek stor! Huru ville du oss lisa, Oss nåd bevisa! Den där på jorden bor Kan det ej fyllest prisa.

78

Rörpipan

eller

Vad är det som hindrar bönen och lovet?

Domprosten Farrar berättar i en av sina skrifter följande judiska legend:

Vid utgången ur Egypten under Mose medtogo Israels barn en flöjt, bestående av ett enkelt vassrör. Med denna flöjt eller rörpipa plägade folket sammankallas inför Herren i tabernaklet i öknen. Städse hölls denna rörpipa i stor ära såsom ett minne från deras träldom i Egypten och härliga förlossning.

Men Israel kom till ro i Kanans land; det blev ett mäktigt folk med konungar och tempel. Icke kunde väl nu den lysande tempelförsamlingen sammankallas med en rörpipa! Därför lät konungen överdraga henne med ett hölje av guld; endast förstås till "Guds ära!" Men o ve! Nu hade rörpipans av naturen lätt vibrerande väggar blivit för stela genom guldomhöljet, och hon var stum, vem som än blåste i henne. Därefter förvarades hon i templet blott som ett minne av vad hon fordom varit.

Då det emellertid kändes svårt för folket att lämna rörpipan med sina heliga minnen åt sitt öde, så beslöt man att försöka återföra ljudet i henne. Men vilka visa och vilka guldsmeder som än rådfrågades, så återstod till slut intet annat än att bort- 242

O Gud, hur ar din kärlek stor! Huru ville du oss lisa, Oss nåd bevisa! Den där på jorden bor Kan det ej fyllest prisa.

78

Rörpipan

eller

Vad är det som hindrar bönen och lovet?

Domprosten Farrar berättar i en av sina skrifter följande judiska legend:

Vid utgången ur Egypten under Mose medtogo Israels barn en flöjt, bestående av ett enkelt vassrör. Med denna flöjt eller rörpipa plägade folket sammankallas inför Herren i tabernaklet i öknen. Städse hölls denna rörpipa i stor ära såsom ett minne från deras träldom i Egypten och härliga förlossning.

Men Israel kom till ro i Kanans land; det blev ett mäktigt folk med konungar och tempel. Icke kunde väl nu den lysande tempelförsamlingen sammankallas med en rörpipa! Därför lät konungen överdraga henne med ett hölje av guld; endast förstås till "Guds ära!" Men o ve! Nu hade rörpipans av naturen lätt vibrerande väggar blivit för stela genom guldomhöljet, och hon var stum, vem som än blåste i henne. Därefter förvarades hon i templet blott som ett minne av vad hon fordom varit.

Då det emellertid kändes svårt för folket att lämna rörpipan med sina heliga minnen åt sitt öde, så beslöt man att försöka återföra ljudet i henne. Men vilka visa och vilka guldsmeder som än rådfrågades, så återstod till slut intet annat än att bort-243

taga guldet och återställa henne i sitt enkla nakna skick. Och nu återgav hon ljudet lika rent och tydligt som förut.

* * *

Huru många troende själars och huru många troende församlingars historia är icke här tecknad! Gud stämme oss till ett stilla, djupgående och allvarligt begrundande av detta ämne.

Du var förlossad ur syndens träldom och du hade fått en ny visa i din mun, nej i ditt hjärta, om Jesus Kristus, Guds dyra lamm, som var slaktat och som löst oss åt Gud med sitt blod. Din sång om honom ljöd så fri och så frisk, att varhelst en beklämd syndare fanns, drogs han dit. Intet behov kände du då av skrivna böner, av fastställda liturgier eller av inövade sångkörer, ty den helige anden uppfyllde ditt hjärta med lov, och det var nog. Föga behov hade du ock av noggranna regler och föreskrifter, ty du älskade med Jesu Kristi kärlek, och kärleken finner sig till rätta i nästan allting. Jordisk ära och berömmelse höll du nästan för intet, ty din ära och berömmelse var i himmelen hos din Gud, där du såsom ett Guds barn var känd, älskad och väntad. Frågan om vänner och umgänge gjorde dig föga bryderi, ty alla Jesu vänner voro dina vänner och Jesu fiender dina fiender. Av de förra

var du älskad och dem älskade du. Av de senare var du hatafl, ehuru du älskade även dem och bad för dem.

Men andra tider kommo. Hjärtat började bliva tomt och glädjefattigt. Du hade föga tid med och hjärtat föga lust av sin förra skatt och uppfyllelse. Och liksom luften alltid finner någon springa att tränga in i ett lufttomt rum, så trängde ögonens begärelse och köttets begärelse och levernets högfärd in uti det tomma hjärtat. Att vara tom på det goda är att redan vara uppfylld med det onda.244

Och nu, i samma mån som det inre livet med Jesus avtog, behövde du yttre ersättning, även yttre andlig ersättning, då du ingalunda tänkte upphöra att vara en kristen. Ju mindre andligt liv det finns i en kristen eller i en församling, desto större behov uppstår vanligen av yttre andliga ting, såsom festers firande, konstsång, sköna byggnader, heliga prydnader o. dyl. Och ju mindre inre förvissning någon äger om Guds behag, desto större behov har han av människors behag och erkännande, sådant detta plägar uttryckas i festliga lovtal och kärleksgåvor. Blev nu till allt detta även ditt kötts hunger efter mycket av jordens goda och efter yttre ära och utmärkelse stillad, så kom din själ i synnerlig fara. Ju flera vänner utom Jesu vänner du fick, desto hårdare låstes din mun till för bekännelsen om honom. Nu byttes din inre frid i inre anklagelser, och därtill väntar dig den domen, att Jesus en gång skall förneka dig inför sin fader och hans änglar, eftersom du icke bekänt utan förnekat honom inför människorna. Nästan alla andens uttryck förstummas av jordisk lycka och världens vänskap, först och främst lovet och bönen, liksom guldomhöljet hindrade rörpipans enkelt byggda väggar att vibrera.

Huru nu hjälpas?

Vanligen måste det ske på samma väg, som nämndes i berättelsen, nämligen att själva den sak borttages som utgör hindret, det må nu vara penningar, ära, goda dagar eller dyl. Sällan blir ett förstelnat och tillhårdnat hjärta mjukt förr, än det gjutit en mängd bittra hjärtetårar. Bedrövelsens eld i den helige andens skola har en förunderlig makt att uppmjuka. Så ogärna Gud än bedrövar sina kära barn, blir bedrövelsen dock därför ofta det enda medel han kan använda.

Rörpipan i berättelsen hade till ändamål att ljuda och icke att lysa med sitt guld. Därtill hade hon $tt återgiva eji annans röst pch icke sin egen,245

Så är en kristen kallad till att i ord och verk förkunna dens dygder som uttömde till och med sista blodsdroppen för andra. En kristens högsta uppgift är därför att giva så mycket som möjligt åt andra, det vare nu jordiskt gott eller andligt, såsom kärlek, tålamod, fördragsamhet o. dyl. Upphör han att vandra denna uppoffringens och korsets väg i Jesu efterföljd, så kommer han snart i den himmelske verkmästarens luttringseld, därest han skall beredas för evigheten. I den elden avklädes det som lyser men framkommer det som gagnar.

M1 IX.

Om förtal, och huru bemöta det?

79

Vivisektionen

eller

Fortalets synd och dom.

Med skäl rysa vi tillbaka för vivisektionen eller det vetenskapliga djurplågeriet, då man vid akademierna och annorstädes för vetenskapliga röns erhållande skär i och stympar levande djurs kroppar och ofta låter dem, så stympade, fortfarande leva. Särskilt griper sådant den känsligare delen av vårt släkte, kvinnorna. Starka gensägelser hava därför tid efter annan höjts emot detta onda, besvärsskrifter inlämnats till de maktägande o. s. v. Som följd därav har vivisektionen något inskränkts, så att den nu företages endast för viktigare undersökningar. I någon mån kommer den väl, dess värre, att fortfara så länge det finns en fysiologisk vetenskap. * *

Men det gives ett ännu förfärligare sönderskärande av levande varelser. Dels företages det emot de ädlaste

varelserna i skapelsen, människorna, Guds avbilder, och dels är smärtan därav långt bittrare247

än även efter det vassaste knivblad, och alltid långvarigare. Jag menar förtalet.

Den eller den människan är dig mindre behaglig. Antingen står hon dig i vägen, eller har hon motsagt clig, eller icke vetat rätt uppskatta dig, eller är hon blott olik dig i åsikter eller lynne. Nu glöder en hemlig låga i ditt inre, avund eller hat, strävande att få slå ut.

Så träffar du någon eller några personer, som hava tid att höra på dig. Ty lust att höra på har nästan varje människa, då det gäller ogynnsamt tal om andra.

Nu får den där frånvarande personen sig ett styng av din vassa tunga, eller lägges han ordent-ligen upp på slaktbordet och skäres sönder bit för bit. Har han gjort någon god gärning, så söker du visa, att det icke var något gott i den gärningen, och kan du icke det, så skär du bort det goda i hans gärning med den anmärkningen, att det nog skedde av egennyttiga beräkningar, av fikandet efter beröm o. dyl. Är han rik, så skär du till med en bitter anmärkning om snålhet, girighet, obarmhärtighet och penninghögfärd. Är han fattig, så river du i hans själs innersta med gudligt tal om självförvål-lad fattigdom, Guds straff, nödvändig tuktan o. s. v. Är han kunnigare än du, så sticker du med den anmärkningen, att hans vetande nog icke är så grundligt, eller om du icke vågar det, så river du med talet om lärdomshögfärd, besynnerligheter, egenheter, o. dyl. Och är han okunnigare än du, så framvisar du obarmhärtigt hans okunnighet än med löje och än med medömkansfulla ord och miner. Och allt detta måste han, likt det oskäliga djuret, lida utan minsta invändning. Han är genom sin frånvaro satt ur stånd att försvara sig.

Tror du nu, att den förtalade lider mindre därför att han är frånvarande och icke hör dig, så bedrager du dig. I nittionio fall av hundra kommer248

dina ord till hans Öron och komma dit ännu värre och bittrare än de gått ur din mun. Tegnérs bekanta ord äro sanna: "Världen vet vad tvenne veta/' Och Jesus, kännaren av människorna, säger: "Vad I haven sagt i örat, det skall varda predikat på taket." Räknar du sålunda på att det du säger skall förbliva tyst, så är du bedragen. I detta fall är icke ens den förtrognaste vän pålitlig. Benägenheten — att icke säga behovet — att få omtala det han hört av dig kommer att segra över vänskapen till dig. Och om det än icke låge i människornas natur att föra fram det, så skulle det i alla fall komma fram. Det ligger nämligen i den tuktande rättfärdigheten att skvallret och förtalet om en människa måste fram till hennes öron, på det att förtalaren måtte straffas. Djävulen viskar i detta fall, såsom vid varje syndafrestelse, att det skall förbliva tyst, men en sådan tystnad finns icke. Beder du än Gud, att det onda, som du sagt om en människa, skall förbliva tyst, så förbliver det ändock icke tyst. Att låta något ont förbliva i mörkret, ostraffat, strider snörrätt mot Guds väsende. Därför förbliver han döv för varje din bön därom. Och harmas du över deras skvalleraktighet, som frambu-ro det onda de hört dig säga, så betänk, att de däri voro alldeles lika dig, ty du skulle hava gjort på samma sätt. Gud låter i detta fall skvalleraktiga tungor tjäna hans uppsåt, alldeles som han låter de orena gamarne befria jorden från de stinkande kadavren.

Alltså, huru du än beter dig, kommer det onda du sagt fram till den som det rör. Och visste du, huru han därvid känner det, så skulle du rysa. Det är en verklig vivisektion. Det skär i och förbittrar hela hans varelse. Han suckar däröver. Han tänker därpå under dagens arbete, han tänker därpå under natten. Stundom önskar han, att han vore död. Men han lever med sin smärta. Stundom249

kan förtalet vålla sjukdom och en förtidig död. Och det har du då åstadkommit.

Men även om det icke tager så djupt, så blir straffet för ditt beteende lika svårt. Var den förtalade en övad kristen, så lider han väl det onda med tålamod. Dock, enär Gud nu i hans ställe tager sig av att beivra det, så komma dina ord lika fullt tillbaka över dig, och det på en dag, då du minst ville få dem tillbaka, nämligen på Herrens rättvisa doms dag. På den dagen får du, därest du icke förut böjer dig, smaka Guds rättvisa vrede även över förtalet.

eller

Huru möta en belackare?

Våra ökentält, säger en resande, omgåvos nästan ständigt av tjutande schakaler och hyenor. Särskilt närgångna voro de om nätterna. Barnen voro mycket rädda och bådo mig döda dem. I början av vår ökenvistelse försökte jag det. Men snart kom jag under fund med, att de voro för talrika samt att den skada de gjorde icke var värd det krut jag kostade på dem.

Eit gott hade deras närvaro med sig. Så ofta vi utkastade något avskräde i den brännande solhettan, särskilt köttavfall —- vanligt i öknen där man lever av jakt — uppslukade de det och bidrogo sålunda till att rensa luften. Bästa sättet att slippa dem var därför att icke utkasta sådant samt att för övrigt hava det så rent som möjligt kring tälten.

kan förtalet vålla sjukdom och en förtidig död. Och det har du då åstadkommit.

Men även om det icke tager så djupt, så blir straffet för ditt beteende lika svårt. Var den förtalade en övad kristen, så lider han väl det onda med tålamod. Dock, enär Gud nu i hans ställe tager sig av att beivra det, så komma dina ord lika fullt tillbaka över dig, och det på en dag, då du minst ville få dem tillbaka, nämligen på Herrens rättvisa doms dag. På den dagen får du, därest du icke förut böjer dig, smaka Guds rättvisa vrede även över förtalet.

Hyenorna

eller

Huru möta en belackare?

Våra ökentält, säger en resande, omgåvos nästan ständigt av tjutande schakaler och hyenor. Särskilt närgångna voro de om nätterna. Barnen voro mycket rädda och bådo mig döda dem. I början av vår ökenvistelse försökte jag det. Men snart kom jag under fund med, att de voro för talrika samt att den skada de gjorde icke var värd det krut jag kostade på dem.

Eit gott hade deras närvaro med sig. Så ofta vi utkastade något avskräde i den brännande solhettan, särskilt köttavfall —- vanligt i öknen där man lever av jakt — uppslukade de det och bidrogo sålunda till att rensa luften. Bästa sättet att slippa dem var därför att icke utkasta sådant samt att för övrigt hava det så rent som möjligt kring tälten.

Emellertid voro de oss en verklig plåga. Och, huru mycket vi annars tyckte om djur, kunde vi

aldrig förlika oss med dem.

* *

*

Kunde man icke vara frestad tro, att detta stycke skrivits endast för att avbilda, huru en vaken kristen har det bland skvallrare och förtalare? Så fullkomligt lika äro skvallrarne med de närgångna, stinkande och orena hyenorna.

Hyenan är rysligt glupsk. Hon är genast framme, så snart hon vädrar något att uppsluka. Vad detta är, gör mindre. Ruttna as tyckes hon mest älska. Därför gräver hon även upp liken på kyrkogårdarne.

Är icke detta likt en skvallrare eller ännu hellre en skvallerkvinna? Föga lust har en sådan att tala om det rena, heliga och goda hos andra, men däremot en brinnande åtrå att taga reda på och föra omkring allt som är orent, såsom oenighet och synder i äktenskapen, syndafall i otukt, mord, kiv, ränker, trätor, rykten om andras

ekonomiska obestånd och dyl. För sådant kan mången annars rätt svag man eller kvinna ila som den unge pilten. Även gamlas skrynkliga anleten skina för några ögonblick upp, så ofta de få höra eller tala om dylikt. O vilken skändlig last! Näst dryckenskapen och otukten kan man knappast tänka sig något mera förnedrande för en människa. Tänk då människor, särskilt gamla, vilka ofta äro slöa för allt'gott och heligt, få liksom nytt liv så ofta de få höra eller tala om andras onda gärningar eller — ännu värre — med sin mun få göra andras goda gärningar till onda! Må Gud i nåd väcka oss alla, båd^ män och kvinnor, först och främst alla troende, till helig fruktan för detta onda.

Många Guds barn, i synnerhet i deras första tid, göra sig mycket bekymmer över att de icke få vara i fred för skvallrare. Och så giva de sig ut251

på jakt för att få reda på och avvärja dessa glupska hyenor. Detta sätt att göra slut på skvallret och förtalet är alldeles fruktlöst. Ty väl hundra gånger hunne du att själv dö, innan du skjutit ihjäl alla hyenor kring dig. Giv genast upp det försöket. Lika oriktigt är # det att stänga sig inne och göra intet, på det att intet ont må sägas om en. Nej, låt dem tjuta och låt dem fråssa och sköt du ditt. Och hava de fått fatt i något dåligt, som är ditt, så låt dem behålla det.

Du må icke blott icke förargas över skvallrarne utan draga nytta av deras framfart. Du skulle varken lära dig att undvika en mängd fel, därest människorna icke så flitigt angrepe de fel du redan begått, ej heller skulle du äga någon verklig ödmjukhet, om de icke med sina tungor hulpe till att förödmjuka dig. Utan att förneka eller söka förringa Guds dom över belackarne, så säg med den lille fromme gossen: "Tack Gud, att du sänt mig onda människor, ty annars hade jag icke lärt att bli snäll". Huru orättvist och orättfärdigt de behandla dig, så må du betrakta dem såsom en för dig nödvändig sundhetspolis, för att avhålla dig från att göra det onda och i stället mana dig att göra det goda. Då du så begagnar dig av människornas ondska, är du inne på Guds väg, vilken tvingar just det onda att tjäna till gagn.

Vill du fullkomligt undgå människornas förtal, så finnes en stor och alltid öppen väg därtill, nämligen denna: Gör aldrig något som kan kallas ont ens av en förtalande djävul. Detta var Kristi sätt att undgå förtalet. Det vare även ditt. #Var ren, helig såsom han i all din umgängelse. Även det giftigaste förtal skall då lämna dig oberörd, såsom vattnet väl överstänker men icke skadar den flinthårda klippan. 251

på jakt för att få reda på och avvärja dessa glupska hyenor. Detta sätt att göra slut på skvallret och förtalet är alldeles fruktlöst. Ty väl hundra gånger hunne du att själv dö, innan du skjutit ihjäl alla hyenor kring dig. Giv genast upp det försöket. Lika oriktigt är # det att stänga sig inne och göra intet, på det att intet ont må sägas om en. Nej, låt dem tjuta och låt dem fråssa och sköt du ditt. Och hava de fått fatt i något dåligt, som är ditt, så låt dem behålla det.

Du må icke blott icke förargas över skvallrarne utan draga nytta av deras framfart. Du skulle varken lära dig att undvika en mängd fel, därest människorna icke så flitigt angrepe de fel du redan begått, ej heller skulle du äga någon verklig ödmjukhet, om de icke med sina tungor hulpe till att förödmjuka dig. Utan att förneka eller söka förringa Guds dom över belackarne, så säg med den lille fromme gossen: "Tack Gud, att du sänt mig onda människor, ty annars hade jag icke lärt att bli snäll". Huru orättvist och orättfärdigt de behandla dig, så må du betrakta dem såsom en för dig nödvändig sundhetspolis, för att avhålla dig från att göra det onda och i stället mana dig att göra det goda. Då du så begagnar dig av människornas ondska, är du inne på Guds väg, vilken tvingar just det onda att tjäna till gagn.

Vill du fullkomligt undgå människornas förtal, så finnes en stor och alltid öppen väg därtill, nämligen denna: Gör aldrig något som kan kallas ont ens av en förtalande djävul. Detta var Kristi sätt att undgå förtalet. Det vare även ditt. #Var ren, helig såsom han i all din umgängelse. Även det giftigaste förtal skall då lämna dig oberörd, såsom vattnet väl överstänker men icke skadar den flinthårda klippan.252

eller

Tystnadens gåva.

Ned i sjön Janina i landskapet Epirus i europeiska Turkiet löpa flera floder från de omgivande höjderna. Och dock saknar sjön varje utlopp. Ar det ett under eller vad? Ty huru kunna alltjämt mottaga utan att giva igen och ej heller överfyllas?

Gåtans lösning är denna: Ur sjön hava bildat sig långa underjordiska kanaler i kalkbergen, genom vilka vattenmängden försvinner. Dels sinar vattnet sedan alldeles bort under jorden och dels kommer det

åter upp i dagen flera mil längre bort.

*

* *

Här är tystnadens heliga gåva avbildad på ett tydligt sätt. Sjön tager emot, gömmer och avleder, varförutan hela dalen, såsom läget där är, skulle fyllas av vatten och den vid sjöstranden liggande staden förstöras.

Så säger Herren i gamla förbundet till sitt Israel rörande dess synder: Jag skall tiga i kärlek och förlåta dig det. Så gjorde Kristus, Guds avbild på jorden. Han hörde, såg och kände det onda kring sig mer än någon annan som trampat vår jord, men han tog emot, förlät och teg. Så gjorde han alltid, utom i de fall då han visste, att hans himmelske faders ära skulle lida af hans tystnad. Han hörde fiendernas hat och raseri emot sig, men han mottog och teg. Han märkte lärjungarnas kitts-lighet, dårskap och stundom svåra försyndelser, men han teg. Härigenom stäfjade han fiendernas raseri till den af fadren bestämda stunden och härigenom kvarhöll han de ofta missnöjda lärjungarne253

hos sig och lade så grunden till sin församling på jorden.

Kristus är häri såsom i annat vårt föredöme. Tig då även du, käre broder, vid vad du än hör och ser. Gör det alltid, då det blott rör dig personligen och då Guds ära, så vitt du förstår, icke lider av din tystnad. Hämnens eder icke själva, mina älskade, säger aposteln, utan lämnen Guds vrede rum. Tvärtom, om din ovän är hungrig, så gif honom mat, om han är törstig, så gif honom att dricka, ty, om du gör detta, skall du samla glödande kol på hans huvud. Såsom det ock heter om kärleken, att han icke tillräknar det onda, ordagrant "sätter icke upp på räkning". Hvad ont en människa gjort emot dig personligen må således icke gå öfver dina läppar och ej heller stanna i ditt hjärta. Kristi kärlek vare där avledaren, han som gick i döden för dig och sedan sökte dig med sin ande, då du ännu var hans fiende.

Tystnadens gåfva är lika nödvändig på ett annat, allmännare och vidsträcktare område, nämligen i fråga om att utsprida andras fel och synder, äf~ ven då de icke röra en själf. Sjön i vår bild tager tåligt emot det kalla och delvis orena vattnet, som strömmar ned från höjderna, och låter det sedan icke flöda ut över staden och* omgivningarne utan behåller det och gömmer det samt avleder det så småningom. Vilken förebild för dig och mig! Tänk vad det annars tunga jordelivet skulle bliva lätt och vad det kristliga livet skulle bliva sunt, om alla människor, först och främst alla troende, handlade så. Det handlingssättet skulle gagna alla, mest den som handlade så, och det skulle skada ingen. Såsom det märkvärdiga rådet lyder i Syraks bok (19 kap.): "Hör du något ont, säg det icke efter, ty tiga skadar dig icke. Du skall icke säga det för vän eller ovän, och uppenbara det icke, om du kan göra det (d. v. s. tiga) utan ont samvete. Ty254

man hör dig- väl (då du omtalar det onda) och aktar därpå, men hatar dig likväl. Har du hört något, låt det dö med dig, så har du ett roligt samvete, och du brister ju icke sönder därav." Ja låt det dö med dig. Men, o min Gud, vem av oss handlar så!

Det tänkvärda med skvallrets eller det tanklösa talets synd är, att man glider in däri nästan utan att veta det Ingen avser gärna på förhand att förtala, och dock gör han det inom några ögonblick, därest han icke noga vakar över sin tunga, binder henne så att säga. Davids ord äro här tänkvärda: Jag vill akta på vad jag görf så att jag icke

syndar med min tunga; jag vill akta på att tygla min mun. Just det är medlet: tygla tungan, tygla munnen genom den vaksamme helige anden.

Nu, om vi veta detta, lyckliga äro vi, om vi ock göra det. Trofaste Gud, hjälp oss därtill!

82

Hans Priem

eller

Det kristliga stillatigande!.

Följande liknelse eller lärodikt stammar från de gamla. Bland andra har Rosenius anfört henne i äldre Pietisten, varefter jag här anför den.

Hans Priem var en kristlig forman, som hade en okuvlig benägenhet att mästra och klandra allt som han fann galet, och detta var icke litet.

Han blev insläppt i paradiset men på det uttryckliga villkoret, att han skulle tiga vad han än såg.

Nu fick han se två änglar, som buro en stock, men icke med ena änden före utan på tvären, var- 254

man hör dig- väl (då du omtalar det onda) och aktar därpå, men hatar dig likväl. Har du hört något, låt det dö med dig, så har du ett roligt samvete, och du brister ju icke sönder därav." Ja låt det dö med dig. Men, o min Gud, vem av oss handlar så!

Det tänkvärda med skvallrets eller det tanklösa talets synd är, att man glider in däri nästan utan att veta det Ingen avser gärna på förhand att förtala, och dock gör han det inom några ögonblick, därest han icke noga vakar över sin tunga, binder henne så att säga. Davids ord äro här tänkvärda: Jag vill akta på vad jag görf så att jag icke syndar med min tunga; jag vill akta på att tygla min mun. Just det är medlet: tygla tungan, tygla munnen genom den vaksamme helige anden.

Nu, om vi veta detta, lyckliga äro vi, om vi ock göra det. Trofaste Gud, hjälp oss därtill!

82

Hans Priem

eller

Det kristliga stillatigande!.

Följande liknelse eller lärodikt stammar från de gamla. Bland andra har Rosenius anfört henne i äldre Pietisten, varefter jag här anför den.

Hans Priem var en kristlig forman, som hade en okuvlig benägenhet att mästra och klandra allt som han fann galet, och detta var icke litet.

Han blev insläppt i paradiset men på det uttryckliga villkoret, att han skulle tiga vad han än såg.

Nu fick han se två änglar, som buro en stock, men icke med ena änden före utan på tvären, var-255

för de stötte emot allestädes. Ack, om han fått säga ett enda ord för att rätta dem! Men han teg, ty han var rädd att bliva utstött ur paradiset.

* Så fick han se två andra änglar, som skulle fylla en så men icke märkte, att botten var ur. Han bet sig i läppen och teg, ty han ville stanna i paradiset.

Därefter fick han se en forman, som hade kört ned sin vagn i ett gungfly och icke kunde få upp den. Han hade nämligen spännt för så galet, att han hade två hästar framför vagnen och två hästar bakom vagnen som drogo åt motsatt håll. Nu kunde Hans Priem icke tiga, ty det rörde hans eget yrke, utan gjorde en bitter anmärkning.

Och så måste han ut ur paradiset.

* *

*

Lärdomen kan här fattas mycket kort. Lägg dig i det du icke behöver, särskilt lägg dig klandrande, mästrande och tillrättavisande i det, och din glädje är förbi. Såsom aposteln Petrus säger till de troende: Ingen bland eder lide såsom mördare eller tjuv eller illgärningsman eller såsom den där blandar sig i andras ärenden. Det är orimligt, tycker man, att sammanföra något så oskyldigt som att lägga sig i andras ärenden med mord, stöld och andra illgärningar. Men aposteln leddes även här av visdomens ande. Ty lägg dig okallad i andras ärenden, och du torde åstadkomma lika mycket ont därmed som med vilken annan ogärning som helst, och du torde ock själv få lida lika mycket därav som av vilken annan ogärning som helst. Från sådant vill Gud gärna skona dig.

Det gives tillfällen, då det blir lika svårt för oss att tiga som för Hans Priem. Det är, då vi personligen angripits, klandrats och förtalats och veta eller tro oss vara oskyldiga. Huru lovligt vore det icke då att försvara oss och ställa vår oskuld i256

dagen. Men försöker du reda ut, både av vilka du förtalats och vad de hava sagt om dig, så blir ditt läge icke annorlunda, än om du öppnat en säck med lösa fjädrar i storm och skulle åter samla ihop dem. Det tröttnar du snart på. Men då har du ock förlorat mycket av sinneslugn, frid och kraft. Bättre då att följa aposteln Pauli råd: Hamnens eder icke själva, mina älskade, utan lämnen Guds vrede rum, ty det är skrivet: "Min är hämden, jag skall veder-gälla, säger Herren

I två fall böra vi icke tiga. Nämligen om vi verkligt felat och sålunda äro skyldiga till det som säges om oss. Då böra vi bekänna vårt fel och bedja om förlåtelse därför. Även få vi icke tiga, då Guds sak, namn och ära stå i fara. Då måste vi försvara dem, så långt vi kunna. I detta fall gäller det dock att noga pröva till huru stor del det gäller Guds ära och till huru stor del gäller vår egen ära.

W XIII

Om dryckens/capen.

83

Valrossfångsten

eller

Dryckenskapens elände.

Valrossen, detta fromma och sällskapliga djur, vistas mest uppe i norra Ishavet, där det ivrigt fångas.

När fångstmännen — berättar A. E. Norden-skjöld i sin "Vegas färd" — få se en valrossflock, söka de att omärkligt närma sig ett av djuren och kasta så den med hullingar försedda harpunen in i valrossens kropp. Han dyker först häftigt ned och söker sedan simma undan allt vad han förmår. Men genom harpunlinan är den stackars valrossen spänd för fångstbåten och måste draga denna med sig.

Nu komma valrosskamraterna för att se vad som är på färde. En ny valross spännes då för båten med en annan harpun och så fortsättes till dess alla harpunerna äro använda. Båten dragés nu framåt med vinande fart, dock utan egentlig fara, så länge alla djuren draga åt samma håll. Om ett av dem söker taga en annan väg än olyckskamraterna, så måste dess lina avskäras, ty annars kantrar båten.

När de förspända valrossarne blivit utmattade av blodförlust, så börjar man hala in linorna. Det258

ena djuret efter det andra dragés till båtens förstäv och får ett dödande slag eller ett lansstyng genom hjärtat. Att det upprörda vattnet härvid starkt färgas av blod, säger sig självt.

* *

Vilken gräslig och dock sann målning är icke detta av varje synds, men särskilt av dryckenskapens framfart och

elände! Vem av oss skulle hava nog starka nerver att ens åse den skildrade valrossfång-sten? Och dock möter ofta dag efter dag vid varje krog och stundom vid varje ölförsäljningsställe ett ännu förfärligare fångande, nämligen av ädla människovarelser, skapade efter Guds bild! Är sådant icke ännu mer värt att bäva för än till och med valrossfångsten?

Valrossen är mycket sällskaplig och därför lätt fångad. Lätt fångad är ock vanedrinkaren och även den som håller på att bli drinkare. Icke lättare rullar en sten nedför en kulle, än den som älskar rusdrycker lockas in på krogen eller smyger sig själv ditin. Stundom ser man även unga Stå flockvis utanför krogdörren eller samlas därinne!

Där harpuneras de av rusdrycksdjävulen medelst rusdryckerna. Och sedan äro de fångar. Ty det begär som dessa rusdrycker föra med sig har starka hullingar. Det är nästan omöjligt att få ut det begäret, sedan det en gång kommit in i en människa, och skall det ut, så sliter det alltid ett stycke av den människans kropp och själ med sig. Den som en gång blivit en drinkare blir aldrig mer densamme som han var förut.

Liksom valrossarne måste draga båten med sig och även sina egna banemän med däri, så är det just de arme drinkarne som måste uppehålla hela rusdryckstrafiken med sina penningar och med offrandet av hälsa och välfärd. Vad vore det med rusdryckstillverkarne och övriga rusdrycksidkare —259

från potatisförsäljaren, brännvinsbrännaren och öl-bryggaren ned till krögaren och hans betjäning — om drinkaren icke vore! För att nu icke tala om de väldiga bidrag till stat och kommun, som komma ur drinkarnes fickor, därigenom att de hålla rusdryckstrafiken uppe. Varje skattebetalare, även millionären, får ju därigenom sina skattebidrag minskade. Och detta göra arbetarne — jag menar de arbetare, som använda rusdrycker — av egen fri vilja! I sanning, om någonsin en strejk är berättigad, så vore det dessa arbetares strejk från krogen. De arma valrossarne kunna icke strejka, fastbundna som de äro vid båten. Men du, ädle arbetare, du är fri, du kan därför deltaga i den strejken.

Slutligen voro valrossarne utmattade och halades in till båten och dödades. Så är drinkaren äntligen framme vid sitt mål, ett mer eller mindre olyckligt slut. Dels dö många drinkare av olyckshändelser eller av direkta mord, och dels komma nog få drinkare till det ålders mått, som Gud bestämt åt dem. Mer än någon annan har drinkaren skäl att instämma med patriarken Jakob: "Liten och ond är min eländes tid och räcker icke till mina fäders ålder." Och något ännu olycksaligare väntar drinkaren efter detta livets slut. Ty det Guds ordet låter sig icke ändras, att drinkare icke skola ärva Guds rike.

[Ml XIII

Om missionen.

84

Amnesti

eller

Nya testamentets missionsbud.

Romerska senaten betraktade sig som världens ägare och herskare. Varje folk, som icke var Rom underdånigt, ansågs därför för uppproriskt.

När ett nytt folk skulle underkuvas eller när en romersk provins gjort uppror, kallade senaten någon av Roms fältherrar inför sig och sände honom dit, utrustad med Roms hela makt och myndighet. Gå dit, hette det, underkuva det folket, och du får det landet som provins.

Han gick åstad, i spetsen för den oövervinneliga romerska hären, skövlade, brände och slaktade. När folkets kraft var tömd, likt det på slaktbänken förblödda djuret, plägade han i Roms namn utfärda allmän amnesti, eller förlåtelse och glömska för det skedda. Vem av de överlevande som ville böja sig skulle få förlåtelse och tagas under Roms skydd. Vem åter som ville trotsa skulle förgås.

Denna förlåtelse och glömska var fullständig. Roms heder tillät icke, att något fick brytas som lovats i dess

namn.

*261

Detta är en klar, ehuru svag- bild av den allmänna öch högtidliga amnestiförklaring, som Jesus Kristus efter sin seger låtit utgå till allt kött för deras uppror emot honom.

Yttersta grunden till denna amnestiförklaring är fadrens äganderätt till varje varelse och varje ting, som varit, är eller skall vara. Visst synes ofta allting på jorden, människorna och djuren och även jorden själv, vara i djävulens våld. Dock syns det endast så. Han äger ingen annan rätt till någonting än den rövaren har över det han rövat och har i sitt våld en tid. Djävulen har visserligen fört och för ännu ett häpnadsväckande krig för att underlägga sig allt. Det har dock alltid misslyckats och skall, så visst Gud är Gud, alltid misslyckas. Ja även han själv skall bliva utkastad. Allt vad fadren sagt och gjort och allt vad sonen sagt och gjort är en borgen därför. Varje ny omvändelse är en uppsägning till honom, och varje större väckelse är ett trumpetskall i fjärran från trupper, som nalkas för att utkasta honom. När detta en gång skett, skola jord och himmel renas i eld. Från skapelsen skall varje spår utplånas av förnedringen under honom.

Denna fadrens rätt till allt är för frälsningsändamål överlåten åt sonen. Gå till jorden, hette det i Guds rådkammare, besegra satan och underlägg dig allt, och du skall äga allt. Men vilken motsats till förhållandet i vår bild! Där hette det till fältherren: Skona ditt eget liv men tag andras liv. Till sonen åter: Skona alla andras liv men giv ditt eget liv. Och sonen uppfyllde villigt fadrens bud ända in i korsets död.

Att allt överlåtits åt sonen, är en av de i bibeln klarast uttalade sanningarne. Följande ställen må anföras. Allt har blivit mig överlåtet av min fader. Mig är given all makt i himmelen och på jorden. Fadren har givit allt i hans händnr. Såsom du har givit honom makt över allt kött, på262

det att han må giva evigt liv åt alla dem som du har givit honom. Allt har du la^t under hans fötter. Gud har givit honom till ett huvud över allting åt församlingen. Kristus har nycklarne till döden och dödsriket. Nu går dom över denna världen, nu skall denna världens furste utkastas, och när jag har blivit upphöjd från jorden, skall jag draga alla till mig. Och slutligen: Denna världens furste är dömd.

Såsom allas herre har Kristus i sin innerliga kärlek låtit utgå en allmän amnestiförklaring till syndare, på det de måtte dragas till honom och genom konom försonas med Gud. Såsom aposteln betygar; I Kristi ställe äro vi sändebud, likasom förmanade Gud genom oss. Vi bedja i Kristi ställe, egentligen för Kristus: Försonens med Gud. Och såsom Kristus själv efter sin uppståndelse bjöd lärjungarne predika bättring och syndernas förlåtelse i hans namn bland alla folk och först i Jerusalem. Detta evangelium har förkunnats i världen i nära två tusen år, det förkunnas i dag och det skall förkunnas till dess Kristus kommer igen. Det rör alla och skall därför höras av alla. Att det icfke skall eller kan avstanna, därför står fadrens löfte i borgen att giva allt åt sonen och sonens fordran att få allt av fadren.

Den drivande kraften i missionsarbetet är och måste vara Jesu Kristi krav att bliva insatt i sina rättigheter såsom allas herre. Hans egendom är honom ännu ur händerna, och missionens uppgift är att samla och föra den till honom. Av detta skäl kallade den store missionären aposteln Paulus sig Kristi tjänare, sällan hedningarnes tjänare, ehuru det ju var dem han tjänade med sin predikan. Allt vad han gjorde gjorde han åt Kristus, för att, som han säger, bringa hedningarne till lydnad, nämligen under Kristus. Det som drivit ut honom på fältet var Kristi ära och Kristi kärlek. Såsom han säger: Kristi kärlek tvingar mig, nämligen Kristi kärlek till de själar, för vilka han givit sitt liv, Kristus kunde263

icke tåla, att satan triumferade över honom i själarne. Kristi ära kränktes och hans kärlek nådde icke sitt mål. Därför manade han på aposteln att skynda. Samma maning från Kristus är det ännu i dag som måste driva missionen framåt.

Vid evangelii förkunnande behöver man blott veta två ting: äro dessa varelser, jag har framför mig, människor och är det de gjort synder? Ty Kristi blod har runnit för varje mänsklig varelse ocn äger kraft att rena från varje synd, som kan begås av människor. Då det heter, att fadren givit sonen makt över allt kött, på det att han må giva

evigt liv åt alla dem som fadren givit honom, så är tydligt meningen, att Kristus fått makt över allt kött för att kunna frälsa allt kött. Inför ingen varelse och ingen varelses synd står Kristus alltså rådlös. Han har makt över vilden och över den civiliserade, över förnekaren och över den renlärige, över den förhärdade och över den förtvivlade. Bjud därför frälsning genom Kristus åt dem, till vilka du icke kan säga något annat.

W XIII

Kristi församling.

85

Utställningen

eller

Guds vishet uppenbarad genom

församlingen.

Du har ju sett en världsutställning eller läst om en sådan. Det är en samling, ofta i någon av Europas huvudstäder, av det skönaste, dyrbaraste och beundransvärdaste som varje land har att uppvisa på naturens, industriens, konstens och vetenskapens områden. Det är en uppvisning av den mänskliga vishetens mångfaldiga yttringar, ett snillenas triumftåg, beskådat och beundrat av krönta och okrönta personer, av visa och ovisa, rika och fattiga, sammankomna från jordens nästan alla länder. Så räknades de besökande vid den första stora världsutställningen 1862 icke i tusenden utan i millioner. Vid världsutställningen i Paris några år därefter hade en kejsare, några konungar och flera furstar sällat sig till den nästan oräkneliga skaran av besökande. Stora under voro där att beskåda. Dock hava dessa vida överträffats av vad som uppvisats vid senare årens större utställningar.

* *265

Även Guds vishet har åstadkommit en uppvisning av den mångfaldigaste rikedom, beskådad icke blptt av människor utan av änglar och makter i himmelen. Och vår jord har fått den höga äran att vara skådeplatsen därför, och arma syndare äro själva uppvisningsföremålen.

Aposteln beskriver denna uppvisning med följande hänförda ord: Mig, som är den allra ringaste bls^d alla heliga, har denna nåd blivit given att bland hedningarne förkunna evangelium om Kristi outgrundliga rikedom och upplysa alla, hurudan hushållningen är med den hemlighet, som från evighet har varit fördold i Gud, alla tings skapare, på det att Guds mångfaldiga vishet nu skulle genom församlingen varda kunnig för herradömena och väl-digheterna i himmelen, efter det uppsåt av evighet, vilket han har verkställt i Kristus Jesus, vår Herre (Efes. 3: 8—11).

Här säges nu, att furstadömena och väldighe-terna i himmelen, det är de högre ordningarne av änglar, måste skåda ned pk församlingen på jorden för att lära känna Guds underbara vishet. Förut och av evighet har denna vishets rådslut varit fördolt även för änglarne. Nu är det uppenbarat och förverkligat i församlingen.

Det i Guds hjärta dolda uppsåtet trädde fram i sonen. Han föddes, uppträdde som frälsare, samlade en skara lärjungar, utgav sig i döden, uppstod och for till himmeln. Därifrån sände han anden, vilken begynte kalla och bereda församlingen. I denna tog den stora uppvisningen av Guds mångfaldiga vishet sin början inför de häpnande ängla-makterna. I Jesu kötts dagar, då församlingen bereddes, kommo och foro änglar till och från vår jord, såsom vid Jesu födelse, i Getsemane, i Jesu grav och vid himmelsfärden. Nu, sedan församlingen upprättats, äro änglar närvarande i henne. Detta synes av 1 Kor. 11:10, där aposteln säger, att

kvinnorna i församlingen böra hava en slöja på sitt huvud för änglarnes skull, tydligen för de närvarande änglarnes skull. Men icke blott för de närvarande änglarne blir Guds vishet uppenbarad genom församlingen, utan — såsom apostelns ord lyda — för furstadömena och väldigheterna i himmelen. Från sina troner skåda överänglarne ned på församlingen och lära så känna Guds mångfaldiga vishet.

Änglarne se i församlingen de skönaste juveler, upphämtade ur den djupaste dy och orenlighet. Där en drinkare, svärjare eller slagskämpe, ur vilkas helgade munnar nu stiga böner, lov och pris till Gud, och vilkas händer syssla med att hjälpa och göra gott. Där en tjuv, rövare eller mordbrännare, nu ärlig och så rädd om nästans goda, som vore det hans eget. Där en horkarl eller en sköka, med hjärtan, läppar och kroppar renade och helgade. Där en girigbuk, nu med glädje delande ut de förut girigt bevarade skatterna. Där en fräck be-spottare,. nu vittnande om och lidande för det Guds lamm han förut hädade. Där en dygderak farisé, nu undrande om han ens är värd att sitta bland de mest förlorade.

Änglarne hava förut skådat mycket underbart. De sågo jorden födas vid Guds fötter och himmelen spänna sitt azurtält däröver. De hava sett solar tändas och slockna. Och i Herrens boning, full av härlighet och helighet, gå de alltid och tjäna. Dock en härlighet, sådan som nu i församlingen, hava de aldrig skådat. Allt det härliga, rena och heliga, de förut sågo, var alltid härligt, rent och heligt. Men här, i församlingen på jorden, se de en underbar förvandling. Den orene är vorden ren, den ohelige är helgad, den hatfulle brinner av Kristi kärlek, den stumme prisar o. s. v. Något så underbart och härligt sågo de aldrig ens i himmelen, där sådant varken sker eller kan ske.267

Nu fröjdens himlar, och jorden fröjdes!

Vad djupt var nedsänkt till barn upphöjdes Av Jehova.

Vad böra vi nu lära härav, vi som icke blott, likt änglarne, få beundra församlingen, utan få vara lemmar i henne?

Vi böra djupt inskärpa, att det är så, som aposteln säger. Det stod dock tydligt i det språk vi anförde, att Guds mångfaldiga vishet varder kunnig för furstadömena och väldigheterna i him-melen genom församlingen på jorden. Antingen är intet Guds ord sant, eller är detta sant. Det är utsagt av samme sanningens ande, som sagt det övriga i bibeln, och är sagt med lika visshet som andra bibelns sanningar. De troendes församling på jorden är alltså det ställe, som Gud valt för utvecklingen av sin vishets största under.

Därför är ock allt givet och bestämt åt församlingen. Guds son blev människa, dog och uppstod allenast för att förvärva sig en församling. Hon är hans brud, köpt, renad och helgad med hans eget blod. Den nuvarande jorden är bestämd till plats för hennes utveckling, och den nya jorden med den nya himmeln blir hennes eviga hem. Själva tiden förlänges (2 Petri 3: 9) eller förkortas (Matt. 24: 22) för de utvaldas skull. Herrens domar hållas tillbaka och Herrens dag dröjer för församlingens beredelses skull. Ja, allt vad Gud gjort och gör synes syfta på församlingen.

Denna sanning måste du inskärpa, tills du tror henne lika visst som du vet, att du själv är till. Det gäller här som i allt andligt att tro och icke se. Vissa tider synes församlingen, liksom en gång hennes huvud Kristus, vara utlämnad här i dåraktiga, där i fientliga människors händer. Här förödes hon genom skadliga villoläror, där genom bittra förföljelser. Därför fordras det att, på grund avm

Guds ord, veta och tro mera än det man ser. Annars förtvivlar man om församlingens framtid. Ja man finner henne icke alls och, om man funnit henne, övergiver man henne.

86

Myntfoten

eller

Pen rätte värdemätaren i Kristi församling»

Frågan om myntfoten är en av de viktigaste i staternas ekonomi. Om värdemätaren förändras, så finns intet mera fast i ekonomiskt avseende. Om ett kilogram silver förut kostat 100 kr. men nu blott 75 kr., så har varje innehavare av silver blivit en fjärdedel fattigare utan något sitt förvållande.

Nästan alla stater hava bortkastat silvret som värdemätare och övergått till guldet. Dettas värde ändras nämligen minst av alla metaller. Ty dels förekommer guld i naturen i så ringa mängd, att produktionen blir ungefär lika

varje år, och dels är guldet i följd av sin ringa förekomst minst av alla metaller underkastat modets växlingar i fråga om sin användning, och dels rostar eller ärgar det icke, varför det av alla metaller är minst utsatt för förstöring. Av dessa- skäl lämpar det sig bäst av alla

metaller till värdemätare.

* *

Genom denna bild föres fram för oss en viktig fråga, nämligen vad som är den rätte värdemätaren i Kristi församling, eller den norm, varefter med-lemmarne böra uppskatta sig själva och andra.

Aposteln Paulus besvarar frågan sålunda: Ingen bland eder tanke högre om sig än han bpr tänka, m

Guds ord, veta och tro mera än det man ser. Annars förtvivlar man om församlingens framtid. Ja man finner henne icke alls och, om man funnit henne, övergiver man henne.

86

Myntfoten

eller

Pen rätte värdemätaren i Kristi församling»

Frågan om myntfoten är en av de viktigaste i staternas ekonomi. Om värdemätaren förändras, så finns intet mera fast i ekonomiskt avseende. Om ett kilogram silver förut kostat 100 kr. men nu blott 75 kr., så har varje innehavare av silver blivit en fjärdedel fattigare utan något sitt förvållande.

Nästan alla stater hava bortkastat silvret som värdemätare och övergått till guldet. Dettas värde ändras nämligen minst av alla metaller. Ty dels förekommer guld i naturen i så ringa mängd, att produktionen blir ungefär lika

varje år, och dels är guldet i följd av sin ringa förekomst minst av alla metaller underkastat modets växlingar i fråga om sin användning, och dels rostar eller ärgar det icke, varför det av alla metaller är minst utsatt för förstöring. Av dessa- skäl lämpar det sig bäst av alla

metaller till värdemätare.

* *

Genom denna bild föres fram för oss en viktig fråga, nämligen vad som är den rätte värdemätaren i Kristi församling, eller den norm, varefter med-lemmarne böra uppskatta sig själva och andra.

Aposteln Paulus besvarar frågan sålunda: Ingen bland eder tanke högre om sig än han bpr tänka,m

utan tanke hovsamt, allt eftersom Gud har tilldelat åt var och en trons mått. I närmaste anslutning därtill säges hos Jakob: Har icke Gud utvalt de fattiga i denna världen till att vara rika i tro och arvingar till det rike, vilket han har lovat dem som älska honom? Men I haven föraktat den fattige o. s. v.'

Vad säges nu här? Jo av Paulus, att den allena giltige värdemätaren i Kristi församling är vars och ens mått av tro; och av Jakob, att trons rikedomar äro att finna hos de fattiga, emedan just de utvalts till att vara rika i tro.

Alltså, om i Guds församling finns en lysande kristen, t. ex. en utmärkt talare, men med ett av Gud tilldelat ringa trosmått, och om jämte honom finns en i övrigt obetydlig troende, men med ett av Gud tilldelas stort trosmått, så är den förre att akta för något mycket obetydligt i jämförelse med den senare. Eller om där finns en uppoffrande millionär och jämte honom en fattig, som sällan får giva något, men millionären har ett mindre trosmått än den fattige, så bör millionären aktas för något mycket ringa i jämförelse med den fattige. Eller om i de troendes hop finns en högt uppsatt ädling och jämte honom en fattig dagakarl, men dagakarlen har fått ett större trosmått sig tilldelat av Gud än ädlingen, så är dagakarlen värd mycket större ära än denne. Sådant bör, säger aposteln, värderingssättet vara, så väl då det gäller den enskilde troendes uppskattning av sig själv som av andra. Ingen, det må nu vara en konung eller lysande fältherre eller berömd lärd eller väldig talare eller mång-millionär, ingen, nej bokstavligt ingen får i det andliga anse sig vara något mer än det han är genom det honom tilldelade trons

mått. Har han icke begåvats med något särskilt trons mått, varmed då alltid följer någon särskild gåva till församlingens gagn, så må han anse sig för mycket ringa i för-270

samlingen, låge än för övrigt en hel värld i stoftet för honom. Och när han anser sig så, får han icke kalla det för ödmjukhet utan blott för enkel sanning, ty det är så. Finns åter bland de troende en mycket ringa och oansenlig kristen, men i vilkens inre Gud nedlagt ett visst trons mått med sin därmed följande gåva, så må han anse sig vara något och utan tvekan träda fram för att gagna, när han kallas därtill.

Sålunda får i det rent andliga icke finnas något fjäsk, ingen böjd rygg för den uppsatte, för den rike eller för den lärde, men å andra sidan intet ringaktande eller förbiseende av den fattige och olärde. Trons guld är den enda giltiga myntfoten och intet annat får sättas i stället. Och trons guld finns lika väl hos den olärde som hos den lärde och oftare hos den fattige än hos den rike, enligt apostelns ord. Det andliga måste bedömas andligen. Annars vore det, som om någon hellre ville hava silvret eller kopparn till värdemätare än guldet, emedan mynten av de förra metallerna äro större än mynten av guld. Jordisk höghet utan tron på Kristus är intet upphöjande, men ringhet med tron på honom är heller intet förnedrande. Guld i ett grått pappersomslag är mer än koppar i ett sidenomhölje.

Men o, huru det syndas häremot! För vilken erövring anses det icke, om en ädling eller en lärd eller en rik förenar sig med en församling, även om de icke äga några trons eller andens gåvor och bliva blott onyttiga bihang till församlingen. Men huru förödmjukande anses det däremot, om församlingen består blott av ringa och fattiga personer, ehuru man icke han neka, att de äro utvalda av Gud till att vara rika i tro. Må Gud hjälpa oss i detta stycke, att vi må värdera människa som människa, själ som själ och hos alla speja blott efter den egenskapen tron, 271

100

Det vidunderliga trädet

eller

Forsamlingens uppgift.

Det stod ett fruktträd i täppan vid den lilla stugan i skogsbrynet. Men vilket vidunder! Själva stammen var mycket smal, här och där nästan bortvissnad. Men på honom satt gren vid gren, alla tjocka och frodiga, nästan bildande en stam var för sig. Dessa nya stammar voro krokiga och vände sig mera utåt än uppåt.

Hade trädet vuxit så av egen drift? Nej, utan någon — troligen en av gossarne i stugan — hade velat visa sin skicklighet i att ympa och hade då, när här icke fanns mer än det trädet, nästan fullsatt det med ympkvistar. Det ursprungligen sköna trädet stod där nu som ett vidunder, en bild av sam-manhopad söndring, ty nästan varje av de nya stam-marne bar ett annat slags löv och annan frukt än de övriga. Och, ehuru ännu icke synnerligen gammalt, måste trädet snart falla dels genom de sår det erhållit och dels genom tyngden av de många nya grenarne.

* * *

I denna bild åskådliggöres, hurudant tillståndet begynner bliva bland de troende genom de många föreningarne. Detta är ett ytterst tänkvärt förhållande. Må vi därför noga begrunda det.

Församlingen är frukten av Guds andes verk på jorden. Hon är ock kärnan däri. Hon är den levande Gudens församling, säger aposteln, sanningens pelare och grundfäste. Så visst Gud lever, skall en de troendes församling alltid finnas på jor*272

den, ända till dess Kristus återkommer från himmelen. Hon fanns i gamla testamentet, först såsom "församlingen i öknen" och sedan som den inre äkta kärnan av Israels folk. I nya testamentet är hon medelpunkten, kring vilken allt för sig. Hon är Guds hus, Guds byggnad, Guds tempel, ja än mer: Kristi kropp. Bibeln söker aldrig bevisa hennes tillvaro. Sådant behövdes lika litet, som vi behöva bevisa de synliga tingens tillvaro omkring oss. Så snart

några människor på en ort hörde ordet och blevo troende, var där en församling. Och hon räknade lika många medlemmar, som dessa troende voro. Ty varje troende på platsen, ung som gammal, kvinna som man, fattig som rik, träl som fri, hörde till församlingen. Han förblev medlem så länge han var troende.

Denna församling kunde lika litet då och kan lika litet nu vara utan en ordning, som ett jordiskt samhälle kan det. Men församlingen fick icke hava vilken ordning som helst. Denna bestämdes av apostlarnes föreskrifter. Församlingstjänsterna voro föreståndare, äldste, församlingstjänare och tjänarinnor. Noggranna föreskrifter gåvos även rörande de andens gåvor, som förlänats till församlingens upp-byggelse, huru dessa borde användas, huru den ena gåvan borde underordna sig den andra o. s. v. Den innerligaste kärlek och ömhet uppenbarar sig i allt vad apostlarne talade och gjorde för församlingen. Kristus älskade församlingen, därför älskade de henne. Han hade utgivit sig för henrte i korsets död, därför utgåvo de sig villigt för henne 1 arbete och lidande. De visste, att församlingen én gång skall förhärligas, och de väntade att då få förhärligas med henne.

Allt detta är nu, Gudi klagat, annorlunda. Nu bildar man den ena föreningen efter den andra bredvid församlingen och oberoende av församlingen. Ja somligstädes beror bildandet av én ny föreningm

alleriäst därpå, ätt där fihns fen begåvad och självständig person, som behöver en förening för att få något "särskilt" att arbeta för och råda över. Itiölh kort kommer hela den andliga ställningen ätt te sfg lika vidunderlig som trädet i vår bild. Då Gua låter träden uppväxa med ett tillräckligt antal egna grenar, så är varje inympning av nya grenar något onaturligt. Lika onaturligt är det, då en förening bildar sig bredvid församlingen, det vare sig en ynglingaförening eller jungfruförening eller ungdomsförening eller särskild missionsförening. Likasom trädet i vår bild snart måste fäll a till följd av de sår det erhållit och genom tyngden av de inympade grenarne, så kommer mycket att förfalla i det ändliga, (förest ändring icke snart inträder i nu berörda åvseendfc. Det går härmed som med strålen i én vattenkonst eller springbrunn, vilken, då han stigit så högt han kan, faller tillbaka mot markén.

Under tiden lider det andliga livet stor skada genom de många särskilda föreningarne, ynglingaföreningar, jungfruföreningar, gemensamma ungdomsföreningar m. fl. Medlemmarne i dessa föreningar samlas huvudsakligen på sin lokal, jämte det de -gå och höra en predikan då och då. Men år efter år bliva de borta från Jesu nattvard och förbliva obekanta med de äldre troendes djupare erfarenhéter. Dessa förmåner söka de ersätta med musik och sfåhjj samt andra uppmuntrande anordningar. Men därotti äro väl alla troende överens, att ingenting, vad det må vara, kan ersätta Jesu nattvard. I någon mån gäller detta även om de äldre troendes djupårfe erfarenheter. Hur skall det då bliva med den andliga ställningen, när dessa unga, som äro främmande för Jesu nattvard och ofta främmande för det djupare innehållet i Guds ord, komma att efterträda de troende som nu leva? O, visst är här något ätt begrunda och något, nej mycket att f& ändrat, medan det är tid. Må Gud hjälpa oss ätt bésinfia det.274

Sist må anmärkas, att särskilda föreningar för de unga kunna vara goda och ofta äro av nöden. Men de må då alltid stå i den innerligaste förening med församlingen.

88

Sammankomsten i akademien

eller

Ärar du den helige anden?

Det skulle bliva stor sammankomst i akademien. Medlemmarne och de inbjudna voro redan samlade. Talen, som skulle hållas, voro färdiga. Allt var i ordning.

Men varför dröjer man så länge med öppnandet — en fjärdedels timme, snart en halv? Vad är det som hindrar?

Jo fursten, akademiens höge beskyddare, har icke ännu anlänt. Man måste invänta honom. Akademien bleve kanske upplöst, därest man icke ärade honom, maktinnehavaren i landet.

Nu äntligen anländer han, vänlig, intagande, dock med stor makt i blick och åthävor. Han intager hedersplatsen, och med honom såsom ordförande

begynner sammankomsten.

* *

*

Där är ett tänkvärt förhållande vi vidröra genom denna enkla bild. Vad är det som utmärker den ene kristne före den andre, den ene predikanten före den andre och den ena sammankomsten före den andra?

Där är en kristen, icke utmärkt framför andra, men när du träffar honom, ville du gärna stanna i hans närhet dagar, ja veckor. Du mår så väl, din 274

Sist må anmärkas, att särskilda föreningar för de unga kunna vara goda och ofta äro av nöden. Men de må då alltid stå i den innerligaste förening med församlingen.

88

Sammankomsten i akademien

eller

Ärar du den helige anden?

Det skulle bliva stor sammankomst i akademien. Medlemmarne och de inbjudna voro redan samlade. Talen, som skulle hållas, voro färdiga. Allt var i ordning.

Men varför dröjer man så länge med öppnandet — en fjärdedels timme, snart en halv? Vad är det som hindrar?

Jo fursten, akademiens höge beskyddare, har icke ännu anlänt. Man måste invänta honom. Akademien bleve kanske upplöst, därest man icke ärade honom, maktinnehavaren i landet.

Nu äntligen anländer han, vänlig, intagande, dock med stor makt i blick och åthävor. Han intager hedersplatsen, och med honom såsom ordförande

begynner sammankomsten.

* *

*

Där är ett tänkvärt förhållande vi vidröra genom denna enkla bild. Vad är det som utmärker den ene kristne före den andre, den ene predikanten före den andre och den ena sammankomsten före den andra?

Där är en kristen, icke utmärkt framför andra, men när du träffar honom, ville du gärna stanna i hans närhet dagar, ja veckor. Du mår så väl, din275

ande är som i ett bad av ljuvlighet, och du blir så upphjälpt, om du är svag eller nödställd. Han förstår dig, som om han länge känt dig, och han tager halva din börda eller hela din börda ifrån dig, och han gör det så stilla och obemärkt, att du icke känner, när han gör det. Det är, som vore hela hans väsende smort med helig olja. Han har inga anspråk utom det att få tjäna dig.

En annan kristen vet kanske fem, tio, ja tjugo gånger mer än den förre. Han är duglig och stark i sina egna ögon, ehuru denna styrka sällan kommer till gagn. Han bär icke sina bröders bördor, tvärtom ökar han dem med någon omild dom. Det är ingen helig smörjelse i vad han säger eller gör, om han än säger och gör mycket. Han är med all sin styrka och visdom lik en ny, knarrande vagn, för vilkens framfart de små djuren i marken taga till flykten. Då du talat med honom en stund, känner du icke att du vill sammanträffa med honom en gång till, ehuru han haft mycket att lära dig. Intet under, ty han lade ingen balsam på de sår, du möjligen hade, men tillfogade dig nya sådana. Han har nämligen väl taggar men ingen helig olja.

Vad här är sagt om enskilda kristna gäller ock om predikanter. En uppträder svag och bävande, i andlig födslovånda likt profeterna i gamla förbundet. Men han har icke talat länge förrän ett ansikte lyser upp här och ett annat där, en suck eller ett tack smyger sig fram här och ett annat där, och snart äro de flesta åhörarne heligt rörda. En annan predikant uppträder stark och full av mod. Han suckar icke och är icke i någon andlig födslovånda. Han behöver det icke heller, ty inga andliga barn komma att födas genom hans predikan. Han kämpar icke med Gud om själarne, ej heller med dem själva om deras frälsning. Emedan han vet så mycket, är hans undervisning förträfflig. Men se, huru stela och oberörda åhörarne sitta* Ingen suckan och in-I7S

tet lov, ingen syndabekännelse och ingen glädje över erhållen förlåtelse. Mycket få de veta men mycket litet känna.

Vad här sagts om personer gäller även om saftttnankömster. På den ena fängslas eller bindes vårje åtkomligt hjärta av ett osynligt band. Själarne smälta liksom ihop. Det förnimmes som en enda ande. Där är så gott att vara. Det dryper ned ur den öppnade himmelen några droppar av den ljuvlighet och salighet som där är i strömmar. Det blir liksom en himmelens förgård av den kyrkan, dfet missionshuset eller boningshuset, där sammankomsten hålles. Den andra sammankomsten är i yttre avseende lik denna, med predikan, bön och sång, ofta skönare och rikare än på den förra. Men där är ingen andens delaktighet, intet osynligt, heligt band mellan själarne, som fängslar ocn fasthåller dem. Var och ens ande känner sig isolerad från de andras, kall och kanske avog mot dem.

Skälet till detta olika förhållande ligger i följande sanning: Den, som ärar den helige anden, honom ärar han igen med sin närvaro. Där anden åter icke äras, där infinner han sig icke.

Predikanten t. ex. går åstad, belåten blott han vet, att det är sanning han kommer att säga. Men är då detta icke nog? Nej. Det heter i bibeln: sanning och ande. Såsom Jesus sade till samaritiska kvinnan: Sanna tillbedjare skola tillbedja i ande och sanning. Och till lärjungarne vid himmelsfärden: Bliven kvar i Jerusalem, till dess I värden beklädda med kraft av höjden; och kraften var just den helige anden, som de skulle undfå. Och såsom aposteln Paulus sade sig icke drista tala ett ord, det Kristi ande icke verkade i honom. Och såsom det säges om anden att han utrannsakar allt, ja ock Guds djupheter. Anden är sålunda lika nödvändig som sanningen. Därför kan en man haVä den klaraste sanning och dock icke uträtta något27

därmed, kanske till och med skada. Allt beror på, om han har även anden. Sanningen kan liknas vid yxan» anden vid den hand som förer henne rätt» Sanningen är pilen, anden är. bågsträngen som ger honom fart mot rätta målet. Ar sanningen den kniv, som öppnar och rensar såret, så är anden den salva, som flyter dit in och läker. Alltså sanning och ande.

Men vad vill det då säga att ära den helige anden?

Den använda bilden säger oss det. Medlem-marne i akademien företogo sig intet förr än fursten anlände. De läto sålunda sina förhandlingar bero av hänsynen till och vördnaden för honom. I andlig mening vill det säga, att så väl predikanten som varje enskild församlingsmedlem måste låta sitt inre och yttre liv regeras uteslutande av den genom anden i ordet uttalade sanningen. Sålunda, att Guds vilja, uttalad i ordet genom anden, tages med i beräkning såsom avgörande vid varje handling eller företag. Vidare, att varje sammankomst ordnas med hansyn till den helige anden, så att det han älskar, såsom stillhet, ro, endräkt, frid, kärlek, uppriktighet m. m., far odelat härska i sammankomsten.

Och härvid må noga märkas, att den helige anden omtalas i bibeln såsom en verklig persQn$ ehuru för oss osynlig. Särskilt tydligt framgår detta av två ställen i Apostl.-gärningarna. I 13 kap. berättas, att när lärjungarne i församlingen i Antio-kia förrättade Herrens tjänst och fastade, sade den helige anden: Avskiljen åt mig Barnabas och Saulus för det verk, vartill jag har kallat dem. Varefter det säges om dem att de voro utsända av den helige anden. Sådant kunde omöjligen sägas, om han icke vore en verklig person. Detsamma framgår ock av beslutet vid det stora apostlamötet i Jerusalem, varom berättas i 15 kap. Det heter: Pen helige anden och vi hava funnit för gott Q. s. v»278

Där omtalas ju den helige anden såsom en lika verklig person som apostlarne. "Den helige anden och vi." Men är

den helige anden en verklig person, så må han ock äras såsom sådan.

89

Klockspelet

eller

Harmoni i mångfalden.

Icke vistas man länge i staden Salzburg förr än man ställer sig och lyssnar till det berömda klockspelet i slottstornet.

Men det är ju den största disharmoni. De trettio å fyrtio klockorna ljuda på var sitt vis. Skulle det bliva harmoni, så måste de naturligtvis ljuda alla lika.

Man kan le åt dig, som tänker så. Det är just ljudskillnaden som gör det. Ljöde alla lika, så bleve ljudet odrägligt, ungefär som då hammaren faller på städet med alltid samma ljud Nu åter fyller varje klocka med sitt ljud det ljud, som den andra saknar. Genom att de så hjälpa varandra, blir det ett helt och harmoni.

* * *

I naturen älska vi mångfald och omväxling, ty vi finna dem sköna. Fågelns röst är annorlunda än bäckens, bäckens annorlunda än vindens, vindens annorlunda än stormens och stormens annorlunda än åskans. Men i andens värld, som är högre och därför måste vara ännu rikare, tåla vi knappt mångfald och omväxling.

Somliga äro så inskränkta, att om de blott höra eller se en predikant i röst och åthävor avvika från det vanliga, de genast taga illa vid sig. De älska 278

Där omtalas ju den helige anden såsom en lika verklig person som apostlarne. "Den helige anden och vi." Men är

den helige anden en verklig person, så må han ock äras såsom sådan.

89

Klockspelet

eller

Harmoni i mångfalden.

Icke vistas man länge i staden Salzburg förr än man ställer sig och lyssnar till det berömda klockspelet i slottstornet.

Men det är ju den största disharmoni. De trettio å fyrtio klockorna ljuda på var sitt vis. Skulle det bliva harmoni, så måste de naturligtvis ljuda alla lika.

Man kan le åt dig, som tänker så. Det är just ljudskillnaden som gör det. Ljöde alla lika, så bleve ljudet odrägligt, ungefär som då hammaren faller på städet med alltid samma ljud Nu åter fyller varje klocka med sitt ljud det ljud, som den andra saknar. Genom att de så hjälpa varandra, blir det ett helt och harmoni.

* * *

I naturen älska vi mångfald och omväxling, ty vi finna dem sköna. Fågelns röst är annorlunda än bäckens, bäckens annorlunda än vindens, vindens annorlunda än stormens och stormens annorlunda än åskans. Men i andens värld, som är högre och därför måste vara ännu rikare, tåla vi knappt mångfald och omväxling.

Somliga äro så inskränkta, att om de blott höra eller se en predikant i röst och åthävor avvika från det vanliga, de genast taga illa vid sig. De älska279

det alltid enahanda, såsom skulle bäckens ljud vara såsom vindens, vindens såsom fågelns, fågelns såsom åskans o. s. v.

Andra åter kunna väl förlika sig med olikheten i röst och åthävor men icke med framställandet av olika sidor av

sanningen. Sättet att tala och röra sig skulle få vara olika hos olika personer men icke sättet att tänka och känna, ehuru tänkandet och kännandet är det högsta av allt mänskligt. Eller ock skulle en människa väl få tänka och känna olika med andra men icke uttala något som andra icke tänka och säga.

Ty blir det framställda något avvikande från det av ålder vedertagna, så fruktar man att det icke är sanning. Liksom skulle människorna känna alla sanningar så i botten, att icke uppenbarandet av någon ny sanningssida vore möjligt.

Men, invänder man, endräkten upphör ju, om en talar huvudsakligen visdom, en annan tröst, en tredje förmaning o. s. v. Komma icke dessa olika ting emot varandra, och måste icke de personer, som tala så olika, komma i strid med varandra?

Jo, om de och deras lärjungar äro köttsliga och vandra efter människosätt. Då kan den vise icke tåla den fåkunnigare, ehuru denne kanske tröstar mycket bättre. Den som tröstar kan icke tåla den som förmanar, ehuru förmaningen är lika nödvändig som trösten. Och så hänga somliga sig vid den vise, anseende visdomen vara så tillfyllestgörande, att de kunna undvara trösten och förmaningen. Åter andra hänga sig vid den som tröstar, anseende trösten vara så viktig, att de kunna undvara visdomen och förmaningen. Åter andra hänga sig vid den som förmanar, anseende förmaningen så huvudsaklig, att de kunna undvara det övriga. Och så blir då, för vår köttslighets skull, själva andens gåvor orsak till parti 1 Visst är detta förskräckligt.

Men icke blott olika utan rentav motsägandem

åskådningar och kunna fraiakpoiiiiife Är äv^n det harmoni?

Visserligen icke. Sanningen är och bliver blott en. Men icke allt som synes vara motsatt är mot-s$jtt» Sanima saker kunna ses frän så olika sidor, att det förekommer som vore själva sakerna olika. Så t ex. yrkar en på äldre troendes och en på spädbarns dop, och dock är det samma dop, nämligen till fadren, sonen och den helige anden. Huru orimligt om de dömde varandra blott för olika åsikter om dopåldern, och ännu orimligare, om de därför bildade olika samfund! Eller helgelseläran. En ligger mera vikt vid ljusets inlysande i hjärtat och 4en djupa känslan av det egna fördärvet, en annan p& nådens allmakt över synden, men bägge vilja var$ fupna i Kristus och vara verkligt helgade. Så med uppfattningen om vad vi äga i Kristus. En lägger si$rsta vikten på förlåtelsen, en annan på det helgade levernet, och dock älska bägge. Kristus, tillhöra och följa honom. Venv ser icke särskilt här, huru det blir full harmoni, om den ena åskådningen får fylla i och fullkomna den andra.

Men är det icke npg med att de troende äro förenade i anden, även om de äro skilda till det yttre?

Nej. För det företa är det obegripligt, varför de skulle vara skilda till det yttre, om de äro förlade i anden. För det andra beder Kristus i sin översteprästliga förbön för sina lärjungar och för dem som genom deras ord skulle tro på honom, att de alla måtte vara ett, på det att världen måtte förstå, att fadren sänt sonen. Men världen kan ju ipke se de troendes enhet i anden, och följaktligen måste Kristus här mena en yttre, för världen synlig enhet. Det IG-istus så. träget beder om är, att inga yttre sönderskäringar måtte finnas i hans andliga kropp och inga sär skilda benämningar såsom baptister, metodiker o. s. v., ut*ui att281

alla måtte nöja sig* med namnet lärjungar eller troende, och att samtliga lärjungarne på en plats måtte församla sig på ett ställe, liksom de församla sig i ett namn. Då först kan världen förstå, att fadren sänt honom.

Detta give Gud i nåd och give det snart.

90

Barnen och mödrarne

eller

Endräkt och toedräkt.

Det var en av dessa gammaldags byar, av vilka numera icke finnas många i vårt land. Husen lågo i två långa räckor, med den ena räckans baksida mot den andra räckans baksida. En gärdesgård sträckte sig längs mellan

husraderna.

Det var vid midsommartiden. Fruktträd, törnrosor och kaprifolium blommade och doftade i kapp. Bin och humlor gåvo genom högljutt surrande sitt välbehag till känna. En skara barn sutto och stodo i gräset på ömse sidor om gärdesgården. Glatt och tillitsfullt jollrade de med varandra genom gärdesgården och kastade blommor över till varandra.

Då öppnades bakdörren på ett av husen mitt för barnen, och ut sträckte sig ett kvinnohuvud med bindmössa och torra drag. "Låt bli det där", ropade hon till barnen. "I ha intet att göra med grannars ungar. In med er!" I detsamma kom en hustru ut genom en dörr på husraden mitt emot och ropade in barnen på den sidan om gärdesgården. Bägge hustrurna drogo var sina gråtande små med sig in och smällde igen dörrarne efter sig.

Om en stund tittade en liten parvel försiktigt pt genom dörren och smög sig ut, så åter en, och

alla måtte nöja sig* med namnet lärjungar eller troende, och att samtliga lärjungarne på en plats måtte församla sig på ett ställe, liksom de församla sig i ett namn. Då först kan världen förstå, att fadren sänt honom.

Detta give Gud i nåd och give det snart.

90

Barnen och mödrarne

eller

Endräkt och toedräkt.

Det var en av dessa gammaldags byar, av vilka numera icke finnas många i vårt land. Husen lågo i två långa räckor, med den ena räckans baksida mot den andra räckans baksida. En gärdesgård sträckte sig längs mellan

husraderna.

Det var vid midsommartiden. Fruktträd, törnrosor och kaprifolium blommade och doftade i kapp. Bin och humlor gåvo genom högljutt surrande sitt välbehag till känna. En skara barn sutto och stodo i gräset på ömse sidor om gärdesgården. Glatt och tillitsfullt jollrade de med varandra genom gärdesgården och kastade blommor över till varandra.

Då öppnades bakdörren på ett av husen mitt för barnen, och ut sträckte sig ett kvinnohuvud med bindmössa och torra drag. "Låt bli det där", ropade hon till barnen. "I ha intet att göra med grannars ungar. In med er!" I detsamma kom en hustru ut genom en dörr på husraden mitt emot och ropade in barnen på den sidan om gärdesgården. Bägge hustrurna drogo var sina gråtande små med sig in och smällde igen dörrarne efter sig.

Om en stund tittade en liten parvel försiktigt pt genom dörren och smög sig ut, så åter en, och

så ännu en; så även ur dörren mitt emot. Odh inom en halv timme var samlingen vid gärdesgården åter fulltalig, och samspråk och munter glädje åter i gång. De kära små hade icke ännu nått (fen mognad i förståndet, att de förstodo den avoghet och det hat, som rådde mellan familjerna, Särskilt mellan mödrarne, i de mitt emot varandra liggande husen.

* *

*

Vem känner icke här igen i mödrarne många av de ledande och styrande i de särskilda kristliga samfunden, och i barnen dessa enfaldiga kära kristna, som hava blott ett huvudbekymmer, nämligen att de måtte leva i verklig livsgemenskap med Kristus, och som sedan trivas väl med troende som hava samma sinne, även om de råka att i det yttre tillhöra ett annat samfund! Liksom mödrarne här an-sågo sig pliktiga att stå på sin känt gent emot

varandra och även mot varandras familjer, så anse de ledande och styrande i de särskilda samfunden sig hava vissa "plikter" att draga sig från varandra och från varandras samfund. Kristus talade om plikten att närma sig varandra, dessa tala om plikten att fjärma sig från varandra. Han bad sin himmelske fader, att alla hans lärjungar måtte värda etty dessa bedja om nåd att hålla sitt samfund uppe, eller mena åtminstone så, även om de icke säga så. Detta sinnelag får dock icke heta partisinne, utan kallas på högtidsspråk för trohet emot sanningen och i vardagslag för trohet emot samfundet De enfaldiga själarne åter, ledda av sanningens ande, känna blott ett riktigt samfund, det stora de heligas samfund, den gode herdens fårahus, där hän samlar och vårdar de sina. Det ar en himmelsk lust att träffa kristna med detta samfunds- eller församlingssinne, detta heliga kärlekssinne, med sin fröjd av Kristus^ sin väntan på hans uppenbarelse i här-m

Iighet och sitt hopp att då få samlas med alla troende för att evigt vara tillsammans med dem.

Om du skall kunna äga och bevara denna djupa och innerliga kärlek till Kristi församling, så måste du fast tro på hennes framtid. Ty man kan älska endast det man tror på. Vissheten om hennes framtid ligger redan i några av hennes namn. Hon kallas Kristri brud, Lammets hustru, Kristi kropp. Nu skyddar ju var och en av oss sin brud och sin hustru och framför allt sin egen kropp. Skulle då Kristus, vilkens kärlek och även makt går över alla gränser, låta sin brud, ja sin egen kropp taga någon skada eller fördärvas! Omöjligt, omöjligt, säger oss den minsta eftertanke. Denna slutsats stämmer ock väl överens med vad Kristus själv och hans apostlar sagt om församlingens framtid.

Men du bör icke blott älska församlingen och tro på hennes framtid, utan du bör ock göra allt vad i din makt står till skiljemurarnes nedrivande, så att alla av Gud födda på varje ort må redan nu komma tillsammans. Det är en gärning, som behagar Gud, även om den icke skulle behaga varje samfundsledare.

91

Vidjorna

eller

Krossad för att sammanbinda.

Gärdesgårdar på landet uppföras på det sättet, att två och två störar sättas hed i jorden på lämpligt avstånd mellan varje par, och mellan de två störarne läggas smala stänger, högre med ena änden och lägre med den andra. m

Iighet och sitt hopp att då få samlas med alla troende för att evigt vara tillsammans med dem.

Om du skall kunna äga och bevara denna djupa och innerliga kärlek till Kristi församling, så måste du fast tro på hennes framtid. Ty man kan älska endast det man tror på. Vissheten om hennes framtid ligger redan i några av hennes namn. Hon kallas Kristri brud, Lammets hustru, Kristi kropp. Nu skyddar ju var och en av oss sin brud och sin hustru och framför allt sin egen kropp. Skulle då Kristus, vilkens kärlek och även makt går över alla gränser, låta sin brud, ja sin egen kropp taga någon skada eller fördärvas! Omöjligt, omöjligt, säger oss den minsta eftertanke. Denna slutsats stämmer ock väl överens med vad Kristus själv och hans apostlar sagt om församlingens framtid.

Men du bör icke blott älska församlingen och tro på hennes framtid, utan du bör ock göra allt vad i din makt står till skiljemurarnes nedrivande, så att alla av Gud födda på varje ort må redan nu komma tillsammans. Det är en gärning, som behagar Gud, även om den icke skulle behaga varje samfundsledare.

91

Vidjorna

eller

Krossad för att sammanbinda.

Gärdesgårdar på landet uppföras på det sättet, att två och två störar sättas hed i jorden på lämpligt avstånd mellan

varje par, och mellan de två störarne läggas smala stänger, högre med ena änden och lägre med den andra.284

Det viktigaste är dock vidjorna. Dessa bestå av långa, smala grenar, först rensade från alla grönskande kvistar, så dragna genom eld tills de bli mjuka och sist böjda och vridna kring varje par av störar och därvid så sönderspräckta, att själva märgen stundom synes. I detta skick omsluta de och sammanhålla störarne och genom dem även stängerna, och bilda sålunda det band, utan vilket gärdesgårdens varken uppförande eller bestånd vore möjligt.

* * *

Här är en bild av de förenande och sammanhållande banden i Kristi församling. Där finnas många framstående och lysande medlemmar, likt de upprättstående störarne och de ordentligt sammanfogade stängerna i gärdesgården. Men funnes icke andra medlemmar, fölle det hela snart i sär och för-ginges. Nej banden äro huvudsaken, och banden äro dessa i sig själva elända men i Kristus lyckliga själar, vilka först rensats från allt som ser stort och härligt ut och så förts fram och åter genom heta eldar, till dess de blivit mjuka nog att låta sig böjas och behandlas nästan huru som helst av både Gud och människor. De äro ofta — för att tala med bilden — så söndervridna och sönderspräckta genom lidandena, att deras eget livs kraft och märg fått en dödlig påkänning. Utan att själva veta det hålla de på att fullkomnas i tålamod och kärlek och bliva så de fridens band, genom vilka det hela sammanhålles. På jorden äro de till den största nyttan och i himmelen få de den härligaste kronan.

De höga, kloka och starka andarne däremot som kunna mästra alla och allt äro till föga nytta, väl ofta till stor skada; liksom en rak pinne, huru väl målad eller polerad han vore, väl kan göra den skadan att driva i sär störarne i en gärdesgård men icke den nyttan att hålla Mem samman. Stor kraft285

hos en människa är god även i det andliga, dock blott om den flödar ur kraftkällan Jesus Kristus, men från honom flödar kraft endast till de i sina ögon svaga och som äro intet.

Lär nu härav två ting för ditt eget nådeliv. Först att icke se så mycket efter det som är stort och starkt och högt, utan fastmer, liksom Gud, efter det som är svagt och ringa. Och, för det andra, att icke klaga och sörja utan fastmer fröjdas och tacka, när Gud tager sig för att laga till även dig till ett sådant sammanhållande band i sin församling.

92

De dragna linjerna

eller

Vad är visst i det som kommer att ske?

I bildhuggarens studio eller verkstad stod en skön byst. Ännu var han dock blott halvfärdig. Överkroppens former voro redan utmejslade i sina minsta detaljer. Men där underkroppen skulle bildas, var marmorblocket ännu blott groft tillhugget.

Dock, om man såg nogare efter, voro kroppens former även här redan bestämda genom tydligt dragna linjer, utmärkande knänas, benens och fötternas minsta detaljer. I tanken kunde man därför se bildens nedre delar lika fullkomnade som de övre. Det var endast

på tiden det kom an.

* *

*

Vilken enkel men talande bild! Du är ett Guds barn, och något är vordet och något håller på att varda. Gud har genom sin ande visat dig dina synder och fört dig till tro på Kristus samt även fört dig ett stycke framåt på vägen
285

hos en människa är god även i det andliga, dock blott om den flödar ur kraftkällan Jesus Kristus, men från honom

flödar kraft endast till de i sina ögon svaga och som äro intet.

Lär nu härav två ting för ditt eget nådeliv. Först att icke se så mycket efter det som är stort och starkt och högt, utan fastmer, liksom Gud, efter det som är svagt och ringa. Och, för det andra, att icke klaga och sörja utan fastmer fröjdas och tacka, när Gud tager sig för att laga till även dig till ett sådant sammanhållande band i sin församling.

92

De dragna linjerna

eller

Vad är visst i det som kommer att ske?

I bildhuggarens studio eller verkstad stod en skön byst. Ännu var han dock blott halvfärdig. Överkroppens former voro redan utmejslade i sina minsta detaljer. Men där underkroppen skulle bildas, var marmorblocket ännu blott groft tillhugget.

Dock, om man såg nogare efter, voro kroppens former även här redan bestämda genom tydligt dragna linjer, utmärkande knänas, benens och fötternas minsta detaljer. I tanken kunde man därför se bildens nedre delar lika fullkomnade som de övre. Det var endast

på tiden det kom an.

* *

*

Vilken enkel men talande bild! Du är ett Guds barn, och något är vordet och något håller på att varda. Gud har genom sin ande visat dig dina synder och fört dig till tro på Kristus samt även fört dig ett stycke framåt på vägen286

till evinnerligt liv. Detta är det vordna. Men äniiu är du icke så renad från synd, som du vill bliva och skall bliva, och icke ännu din frälsare så lydig och undergiven, som du vill bliva och skall bliva, och ännu har du icke genomgått alla frestelser. och lidanden, som du kommer att genomgå,, och särskilt är icke den sista kampen med döden ännu genomgången. Detta är vad som skall varda. Huru skall det nu gå med detta vardande?

Vår bild säger det. Där äro heliga linjer dragna innerst i din själ, lika med mönsterlinjerna i Guds ord. Efter dessa linjer kommer det att gå, efter dem kommer du att formas. Vad som är utom de linjerna skall tagas bort och vad som är inom dem skall bliva kvar. Och samma gudomliga hand, som dragit de linjerna, skall verkställa ditt formande efter dem, såsom aposteln säger: Trofast är den som kallar eder, han skall ock göra det Marmorblockets fastskruvande, mejsel, fil och skrapa voro de medel bildhuggaren här använde, för att få den icke färdiga delen lika med den färdiga. Sådana medel och verktyg i andlig mening torde din Gud få taga till för ditt likbildande med mönsterbilden Kristus. Bäva dock icke för dem. De kännas icke goda, men de verka det som är gott. Din trofaste Gud skall icke lägga bort dem förr, än du är färdig för ditt himmelska. mål. Du torde klaga, att ditt kött lider. Men vet, att köttet måste dödas, om anden skall leva på Jesu Kristi dag. Och därefter är det ju du längtar och suckar. Lämna dig då i hans hand. Han har fört många barn till härlighet och det just sådana som du är. Han nitälskar med en evig nitälskan och ser mer på målets härlighet än medlens bitterhet. Detta är din eviga lycka. Lämna dig därför med full förtröstan åt honom. Han skall icke bedraga dig.

Även i ett annat avseende är bilden träffande. Det frågas ofta: Huru skall det gå med Kristi rikes287

sak i kommande tider? Skall icke ondskan så småningom uppsluka det, liksom havet det redlösa skeppet? Går icke med tiden allt gott och kristligt under?

Härpå giver bilden ett hoppfullt svar. Det kommer att gå med Kristi rikes sak alldeles sä, som det gått hittills. Om man stoppar till öronen för alla mänskliga tankar och hugskott rörande Kristi rikes saks seger — både deras som

mena, att så när hela världen skall bliva omvänd, som deras som uiena, att med omvändelser och frälsning är det snart slut — om man gör detta och i stället lyssnar till Kristi egna utsagor därom, så finner man, att dessa utsagor och den hittills upplevade verkligheten stämma noga överens. Världen som sådan har aldrig blivit omvänd eller ens varit på väg att bliva det, men aldrig heller har frälsningsverket avstannat eller, i sin helhet någonsin gått tillbaka. Det har sålunda gått så, som de av Kristus i hans tal dragna grundlinjerna angivit. Men .har utmejslingen, att så tala, hittills skett efter dessa grundlinjer, varför skulle den härefter icke komma att gå på samma satt? Det är ju dock samme mästare, Kristus, som bliver vid verket, samme är ock medhjälparen, den helige anden, och samma är även materialet, människosjälarne. Skall icke då resultatet av arbetet bliva detsamma härefter som hittills? Jo visserligen. Det kommer sålunda att gå med Kristi rikes sak såsom det gått hittills, lyckligt, saligt och härligt. Det kan icke gå annorlunda. Kristi givna trofasta ord stå i borgen därför.

Men även evigheten skall då gestalta sig efter de grundlinjer, han i sina tal har uppdragit därför. De som här trott på honom, älskat honom och följt honom skola gå in i det eviga livet; men de som föredragit att leva utan hans gemenskap skola gå ti» det yttersta mörkret. 288

100

Avkopplingen

eller

Vad som försvinner och vad som förbliver.

När man vid sydbantågets avgång från Berlin står på bangården, ser man en lång rad iordnings-ställda vagnar. De tillhöra samma tåg men hava icke samma mål. Enligt påskrifterna skola några gå blott till Frankfurt, ett par andra till Basel, andra stanna längre ned i Schweiz, andra till Italiens gräns och blott en eller ett par följa hela vägen ned till Rom. Vid tågets ankomst till Frankfurt kopplar man ifrån de dit bestämda, i Basel de dit bestämda, vid Italiens gräns äntligen de dit bestämda och så återstå genom Italien blott de till Rom bestämda. Dessa förenas med andra vagnar till ett

nytt tåg, med vilket de löpa till slutpunkten Rom.

* *

*

Denna enkla bild åskådliggör, huru somliga andens gåvor upphöra med tiden men andra åter förbliva in i evigheten. Detta förhållande är av stor betydelse för ett rätt församlingsskick. Låt oss därför något skärskåda det. Vi stiga därvid från de lägre gåvorna till de högre.

Rikedomens gåva är i andling mening en av de lägsta. Nyttjad i Kristi tjänst är rikedomen en gåva. Nyttjar däremot en kristen det han fått blott för egen räkning, så är det ingen andlig gåva. Ej heller om han använder det blott för ägodelarnes egen skull, så att han ökar dessa men förgäter att dela med sig. Det ägda blir då ofta i stället en börda och en fara för det andliga livet. Har däremot en kristen tillfälle att giva och vill giva och verkligt giver, då är det en gåva. Men har han icke andra andens gåvor därjämte, så är det en289

fattig kristen. Han bör därför icke, såsom ofta sker, ställas högst i församlingen utan lägst. Själv bör han väl nyttja sin gåva till församlingens gagn men alltid veta, att hans gåva är en av de ringaste, en av dem som först lämnas efter vid ingången till härlighetens land.

Styrandets gåva är en viktig gåva. Ser man en fårahjord löpa hit och dit, så förstår man av vilken vikt en god styrelse är. Vilka krafter bortslösas icke i en församling, där var och en gör som han vill, där den ene motarbetar den andre o. s. v. Att bringa dessa krafter i harmoni med varandra och giva dem en rätt användning är styrandets uppgift. Har någon den gåvan och därtill förstånd och ödmjukhet nog att använda den till det helas tjänst, då är det en stor och viktig gåva. Dock även den gåvan skall försvinna. In i härlighetens rike kommer ingen såsom styrande. Gud ensam regerar där i evighet.

Vishetens gåva är ännu härligare. O, att kunna giva det rätta rådet i även de svåraste och brydsammaste lägen! Det är ju en gudomlig gåva. Och huru nyttig. Det mesta Guds församling och även världen lider av är rådlöshet. Och rådlöshet och hopplöshet äro tvillingsyskon. Och hopplöshet är begynnelsen till den eviga ångesten. Huru dyrbar är då en broder, som kan giva råd i alla lägen! Men även denna gåva skall lämnas efter hitom gränsen. In i Guds stad får även hon såsom ofullkomlig icke komma.

Och den andliga kunskapen! Huru dyrbart att kunna intränga i Guds visdoms djup. Anden utrannsakar allt, ja ock Guds djupheter. För ett av anden avhöljt öga finnes inga hemligheter. Det skådar ned i utkorelsens och försoningens djup och ser där vårt släktes härliga bestämmelse. Det tränger in i och genom andens verk på jorden. Det blickar även in i den kommande världen, hämtande

ned därifrån oförgäagljga skatter åt hoppet, vilka göra även; den fattigaste kristen rik och lycklig. Denna härliga gåva får ju gå in i Guds stad? Nej, även hon måste försvinna. Fullkomlig blev kunskapen aldrig här. Och det ofullkomliga måste vika för det fullkomliga.

Och läranaets gåva! Huru dyrbart att kunna meddela kunskapens skatter åt andra. För den stumme vore kunskapen nästan en börda. Av vilket gagn är icke denna gåva! Tusende och tiotur sende kunna genom predikan i ett nu få veta vad anden uppenbarat för den ene. Och genom de heliga skrifterna! Guds ande har talat till en, och denne ene talar till millioner tusende år efter sin död. Icke skall väl en så härlig gåva upphöra? Jo även hon. Det fullkomliga kännandet varken behöver eller fördrager lärandet. I stället för att såsom nu mödosamt inhämta genom ord eller skrift, skola vi då skåda Gud, "känna såsom vi äro kända."

Och huru dyrbar är icke bönens gåva! Ett fattigt människobarn talar med Gud som med sin vän, och himmelen öppnar sig och ting ur den osynliga världen kommer ned till jorden. Vi giva Gud våra bekymmer och han giver oss sin hugsvalelse. Och förbönen! Hela byar, städer och länder skakas. genom henne. Skall då även bönens gåva upphörar Ja. Man beder icke om det man redan äger. Varje önskan är då uppfylld. Den himmelska tempeltjänsten blir därför lov och pris, icke bön.

Men helbrägdagörelsens gåva, skall, även hon återvända! Vilken gudomlig gåva! Gud själv utdelar sina krafter genom henne. Det gudomliga träffar här det mänskliga nästan omedelbart. Och var höjes lov och pris innerligare än ur den hel-hragdagjordes mun? Skall även den gåvan upphöra? Ja även hon. I Guds stad är intet kränkt att hela. Lik en helig ängel tjänade hon pilgrimerna under hemfärden. Nu äro de nos Gud» livets källa, och behöva henne icke mer.291

Men tron och hoppet följa oss ju in i Guds stad? De äro en kristens rikedom. Genom dem är han vad han är. Icke skola de återvända? Jo även de. De följa oss alldeles intill gränsen, men där återvända de. Man behöver ju icke tro det man ser, ej heller hoppas det man äger. Så uppgå då tron och hoppet i den redan ägda verkligheten. Det fullkomliga har kommit.

Men fortfara då inga av andens gåvor in i evigheten?

Jo en, kärleken. "Kärleken återvänder aldrig." De övriga andens gåvor försvunno hitom eller vid gränsen såsom icke längre behövliga. Kärleken åter, som här var blott ett styckeverk, når där sin full-komning och förbliver i evighet. "Att älska blir vår salighet hos Gud i evighet." Kärleken är sålunda det enda vi taga med oss från jordelivet. Det övriga är blott en hjälp för resan. Kärleken, såsom utgåagen från Gud, är vårt blivande goda. Därav är tydligt, att blott så mycket som vi sant, rent, heligt och oegennyttigt älska, blott så mycket evighetsinnehåll äga vi. Den som därför vill bliva en evighetsmänniska redan i tiden och få full förvissning om en salig evighet, han må låta sig så genomträngas av Guds egen kärlek, att han mycket äl$kar. Äger en kristen alla övriga andens gåvor till och med i rikt mått men saknar kärleken, så är han föga i tiden och intet i evigheten. O bröder, vinnläggom oss därför framför allt om att mycket älska.

m XIII

Uppståndelsen ock det eviga livet.

Den nedbrutna och uppbyggda hyddan

eller

Våra kroppars härliga förvandling»

Följande allegori eller lärodikt är först framställd av kyrkofadern Krysostomus.

Det var en gammal, förfallen hydda. Invånaren darrade ofta av vinterns köld oeh plågades av sommarens hetta. Fönstren voro små och mörka. Dörren utestängde icke tjuvarne. Ofta hörde man invånaren sucka: "Jag arma varelse, vem skall befria och frälsa mig!"

Då kom den gode egendomsägaren och sade: "Kom med mig och bo i mitt eget palats. Jag tänker riva ned din hydda och vill icke, att du lider obehag, medan det sker".

Och nu nedbröts hyddan. Sten lossades från sten ända ned i grunden.

Så uppfördes en ny, i allt lik den gamla. Dock vilken förändring! Väggarne voro av kostligaste marmor, fönstren av kristall, dörren av agat, grundvalen av krysolit och taket av ädlaste jaspis.293

Nu kom egendomsägaren igen och sade: "Kom tillbaka, jag vill visa dig det hus jag uppfört åt dig".

Med vilken fröjd inträdde mannen nu i sin hydda. "Densamma, och dock icke densamma! Allt förbättrat och förhärligat. Huru jag nu skall trivas 1 Jag skulle nu kunna bjuda Kristus själv till gäst hos

mig utan att blygas.M

* *

*

Tänk nu, om detta vore allenast en lärodikt. Men nu är det Guds eget fasta och vissa ord, han som icke kan ljuga. Ty vad Krysostomus klätt i denna enkla dräkt, nämligen läran om kropparnes härlfga uppståndelse, det har aposteln beskrivit i det sköna 15 kap. i 1 Korinterbrevet. Han gör det under bilden av ett säde i jorden, vilket dör och uppstår. Hans ord äro: Du dåre, vad du själv sår, det får icke liv, utan att det dör. Och när du sår, sår du icke den kropp, som skall varda, utan endast ett korn, det må nu vara av vete eller något annat. Men Gud giver det en kropp, sådan han velat och åt vart och ett frö dess egen kropp.

Varje vår och sommar se vi detta försiggå inför våra ögon. Sädeskornen sås och upplösas i jorden, rentav multna bort. Men ur de multnade kornen uppstå nya korn, lika de gamla. Sålunda, vad som tyckes hindra eller rentav omöjliggöra kornens uppståndelse, nämligen förmultnandet, det befordrar den, ja är ett oeftergivligt villkor därför. Det du sår, får icke liv, utan att det dör".

Kornet dör nämligen icke helt och hållet, utan i det är ett inre för oss osynligt livsfrö — sädesslagets personlighet skulle man säga — som efter förmultnandet av det gamla kornet ikläder sig ett nytt sådant. Såsom aposteln säger: Gud giver det en ny kropp. Vi göra sålunda vårt, vi så, och Gud gör sitt, han giver det sådda liv. Likaså i fråga omm

människokröpparne. Vi föra dem till jorden, vi så. Mfch Gud giver nya kroppar i uppståndelsen.

Sådana han velat, säger aposteln, nämligen velat i skäpelsen. Vid skapandet av det förstå vetekornet bestämde han, att varje gång ett sådant korn förés i jorden och multnar och dör, måste ett nytt korn tippväxa. Den lagen har icke ändrats sedan dess, den upprepar sig varje år på nytt. Det du sår får liv. Ja den lagen* är så fast, att om ett korn vid såendet faller t. ex. under en sten, så växer brodden ut osedvanligt lång och snor och vindar sig kring stenen, för ätt det måtte ske även med det kornet, som Gud hår velat och bestämt.

Våra kroppar skola uppstå sådana de varit till forto och egenskaper, men outsägligt förhärligade; nämligen icke blött så, ätt alla skröpligheter äro borta, såsom ålderdomens nesa och svaghet samt nédbrytändét genom

sjukdomar och andra lidanden, Utan iven så, att kroppens natur nu är en annan och hfögre. Kristi frälsningsverk, vars slutakt är upp-ståndeisen, är nämligen icke blott ett botande av syndafallets följder, utan även ett delaktiggörande av gudomlig natur. Till själen sker detta i tiden men tiH kroppen sker det i uppståndelsen. Såsom aposteln säger längre ned i kapitlet: Det finnes him-fhelska kroppar och jordiska kroppar, men en är de himmelskas härlighét och en annan de jordiskas. Det varder sått en naturlig, egentligen en själisk kföpp, det är en passande omklädnad för vår själ, och det Uppstår en andlig kropp, det är ett passande organ för änden. Och såsom vi hava burit den jordiskas, eller Adams, bild, så skola vi ock bära den himmelskas, eller Kristi, bild. Det är sålunda icke fråga Wott om en botad och återställd kropp i uppståndelsen, utan om en kropp av annat och högre slag, en himmelsk kropp, lik Kristi förhärligade kropp.

Väd itu detta kommer att innebära — ja, dét ÖVfcrfcit äVéh &fn HtöigfcSté fättftilrgsg^ Tänkim

dock att vara lik Kristus själv. Vidare att nu äntligen vara befriad från all inneboende smitta av synden samt även från alla yttre frestelser och lockelser! Och att ej mera erfara någon bävan och fruktan såsom här, ty allt ont och farligt är utéstängt för evigt från vår faders hus! Tänk vidare att fa umgås med Gud äjälv och hans son samt alla heliga änglar och från jorden hemkomna evighetssyskon! Krysöstomi tanke, ätt invånaren i den nya hyddan skulle kunna bjuda Kristus själv till gäst Utan att blygas, har nu blivit én Verklighet, i det vi få evigt njuta hans ljuvliga umgänge. O ja, det bliver saligt, saligt!

95

De gömda rosorna

eller

De trognas liv är fördolt men skall iif>pénb3titä6.

Från Nizza, rosornas stad, till Paris, där en otrolig mängd blommor förbrukas, sändas de ännu icke fullt utspruckna knopparne i små lufttätt till-flutna lådor. I sitt fängelses mörker förbliva dfe knoppar ända till framkomsten. De krympa till odi med i hop litet och bliva blekare.

Men så snart lådan öppnas och de stackars rosenknopparne finna den luft de så länge saknät, leva de genast upp igen. I ett ögonblick, söm genom ett underverk, slå rosorna ut i äll sin prakt Och skönhet.

* *

*

Liknar icke detta din historia, Sedan du blév m tTOWde? Även du vföfte fri éti tid, likt ttfsorna im

dock att vara lik Kristus själv. Vidare att nu äntligen vara befriad från all inneboende smitta av synden samt även från alla yttre frestelser och lockelser! Och att ej mera erfara någon bävan och fruktan såsom här, ty allt ont och farligt är utéstängt för evigt från vår faders hus! Tänk vidare att fa umgås med Gud äjälv och hans son samt alla heliga änglar och från jorden hemkomna evighetssyskon! Krysöstomi tanke, ätt invånaren i den nya hyddan skulle kunna bjuda Kristus själv till gäst Utan att blygas, har nu blivit én Verklighet, i det vi få evigt njuta hans ljuvliga umgänge. O ja, det bliver saligt, saligt!

95

De gömda rosorna

eller

De trognas liv är fördolt men skall iif>pénb3titä6.

Från Nizza, rosornas stad, till Paris, där en otrolig mängd blommor förbrukas, sändas de ännu icke fullt utspruckna knopparne i små lufttätt till-flutna lådor. I sitt fängelses mörker förbliva dfe knoppar ända till framkomsten. De krympa till odi med i hop litet och bliva blekare.

Men så snart lådan öppnas och de stackars rosenknopparne finna den luft de så länge saknät, leva de genast upp

igen. I ett ögonblick, söm genom ett underverk, slå rosorna ut i äll sin prakt Och skönhet.

* *

*

Liknar icke detta din historia, Sedan du blév m tTOWde? Även du vföfte fri éti tid, likt ttfsorna296

på busken, utan mål. Men genom Guds barmhärtighet inträdde en förändring och ditt liv fick en annan riktning. Och nu föres även du till en lysande fest, icke i ett nedsölat Sodom som Paris, utan i Guds stad, i Guds, änglars och alla heligas åsyn.

Men färden?

Ack, här är bedrövelseämnet. Fördolt, fördolt, det är tecknat på allt. Du ville redan nu fatta i härligheten, såsom du kan fatta i föremålen omkring dig. Men nej, hon står icke att finna här. Fördolt, fördolt ännu en tid! Och det är allvar med ordet fördolt. Det heter lida med Kristus. Vara den store, allsmäktige Gudens barn och arvinge, uppskriven, känd, älskad och väntad i himmelen och dock gå med ett klämt hjärta och ofta tårade ögon på jorden, visst är det att leva ett fördolt liv. Vidare att hava dessa löften, att intet hår skall krökas på vårt huvud utan vår himmelske faders vilja, och att få allt det vi i tron bedja om, och dock vara så svag och skröplig, och därtill — synnerligen vissa tider — synbarligen given alla onda makter, alla onda människor och alla olyckor i våld, visst är det ett fördolt liv. Och detta ofta på ett så obegripligt sätt, att när fienderna hava förföljt och plågat dig, de på allvar tro sig hava gjort Gud en tjänst därmed. Visst är allt detta en gåta. Därför kvider ofta det trognaste hjärta: Är detta att vara ett Guds barn? År detta att hava en huld fader i himmelen? Eller har han alldeles förgätit mig?

Under dessa erfarenheter lider de trognas ut-värtes människa, liksom rosorna bleknade och hop-krympte i sin mörka gömma, men den invärtes människan tillväxer och förnyas. Det jordiska blir mindre viktigt. Det # himmelska och eviga däremot får ökad betydelse. Även bli de trogna små i sina egna ögon och Gud allena stor och prisvärd. Sådant verkar lidandet.

Tag den där troende till exempel. Hurudan297

var han för en tid sedan? Nog hade han mycket att säga, men det mesta rörde sig om honom själv, hans egen duglighet och hans egna bedrifter. Detta ljöd illa i människors öron, huru mycket sämre då i Guds öron! Men hör honom nu, sedan han lidit. Huru tyst är han icke om sig själv, om sin duglighet och sina gärningar, och det, varom han nu med glädje talar, är Guds och Kristi kärlek och Guds förunderliga trofasthet. Har icke lidandet gjort honom gott? Har det icke gjort honom älsklig? Och dock skall dess nytta icke visa sig riktigt förr än hemma hos Gud.

Men där skall den riktigt visa sig. Guds barn skola uppenbaras. Det är den älskligaste syn, då de omtalade rosorna bliva uppenbara; då de, så snart locket lyftes av lådan och luften rör vid dem, liksom spritta till, öppna sig och rodna. Tänk ock, när Kristus kommer och vårt evighetsliv skall slå ut i full blomma, och runt omkring oss, i hopen av frälsta syskon, ett evighetsliv slår ut här och ett annat där! Vi gingo förut och undrade på oss själva och andra. Vi bedrövades, vi nedtyngdes, vi suckade över att så litet av evighetslivet uppenbarade sig. Nu är denna undran och denna suckan slut. Nu är det uppenbart. Vilken fröjd, vilket jubel! Huru hänryckta och fyllda av lov skola vi icke vara, då vi se, huru outsägligt evighetslivet i sin uppenbarelse överträffar även den djärvaste tanke vi hyste därom medan vi gingo på jorden.

O vilken evighetsdag som nu begynner med evigt ljus och evig värme! Nu blekna och hop-krympa de sköna evighetsrosorna aldrig mera. Din gamle farfader och farmoder eller fader och moder, som trodde på Jesus samt älskade hans uppenbarelse men här ofta gingo så fördolda, nu får du se dem fria, glada, sälla, lyckliga. Nu spelar blodet friskt och varmt i deras ådror, nu kunna de sjunga om honom, som älskade dem och utgav sig för dem

och tvådde dem i sitt blod. Eller dina älskade små, vilkas liv, likt rosenknoppen, avbröts i förtid och vilka,

vissnade och bleka, buros bort i den mörka graven, nu le de mot dig, friska och sälla likt den fullt utslagna blomman. O, visst blir detta en outsäglig salighet, och därtill en salighet, som aldrig tager ände.

96

Masken och fjäriln

eller

Den stora förvandlingen.

(Allegori)

En mask eller larv strävade fram i mullen med sin tunga, fula kropp. Han kröp. Man sade aldrig, att han gick. Nog hade han ofta försökt det. Men det blev vid försöket. Han kröp.

I mullen fick han krypa, ofta i den våta mullen. Det högsta han kunde nå, var att han kom upp på ett kålblad eller annat blad. Men detta kröp han snart över. Sedan var han i mullen igen.

I regn som solsken, natt som dag, kröp han. Väl kom han någon gång in i gräset eller under något blad. Men det var ett dåligt hus, nästan sämre än intet.

Värst var, att han aldrig fick sin hunger stillad. Tänkte han äta sig riktigt mätt, hungrade han blott mer. Han nästan tycktes äta» blott för att hungra.

Så hotade döden i alla skepnader. Under vandrarens fot hade tusende av han släkte krossats, och nästan varje liten fågel hade mord i sinnet. Likt andra kunde han därför icke fröjda sig åt fåg-larnes sång, ty kanske hade fågeln icke sjungit ut, förrän masken blev uppslukad. 298

och tvådde dem i sitt blod. Eller dina älskade små, vilkas liv, likt rosenknoppen, avbröts i förtid och vilka,

vissnade och bleka, buros bort i den mörka graven, nu le de mot dig, friska och sälla likt den fullt utslagna blomman. O, visst blir detta en outsäglig salighet, och därtill en salighet, som aldrig tager ände.

96

Masken och fjäriln

eller

Den stora förvandlingen.

(Allegori)

En mask eller larv strävade fram i mullen med sin tunga, fula kropp. Han kröp. Man sade aldrig, att han gick. Nog hade han ofta försökt det. Men det blev vid försöket. Han kröp.

I mullen fick han krypa, ofta i den våta mullen. Det högsta han kunde nå, var att han kom upp på ett kålblad eller annat blad. Men detta kröp han snart över. Sedan var han i mullen igen.

I regn som solsken, natt som dag, kröp han. Väl kom han någon gång in i gräset eller under något blad. Men det var ett dåligt hus, nästan sämre än intet.

Värst var, att han aldrig fick sin hunger stillad. Tänkte han äta sig riktigt mätt, hungrade han blott mer. Han nästan tycktes äta» blott för att hungra.

Så hotade döden i alla skepnader. Under vandrarens fot hade tusende av han släkte krossats, och nästan varje liten fågel hade mord i sinnet. Likt andra kunde han därför icke fröjda sig åt fåg-larnes sång, ty kanske hade fågeln icke sjungit ut, förrän masken blev uppslukad.299

Nu, i sin mörkaste stund, fick han se en fjäril med guldglänsande vingar, fri, glad och lätt, ila från blomma till blomma. Han var lycklig han! Han rörde ej ens vid mullen. Lätt ilade han undan fåg-larnes näbb och klor. Blommornas nektar fick han suga. I solen fick han jämt leka. Att bara se honom ökade maskens elände.

Nu kom en svala och satte sig ett ögonblick bredvid honom Därav blev han ännu ängsligare, ty kanske ville hon blott uppsluka honom.

Varför ängslas du, frågade svalan. Då han för ängslan icke kunde svara, utan blott såg på fjäriln och på henne, förstod hon hans sorg och sade: Sörj icke; om några månader är du själv en glänsande fjäril. Och så flög hon.

Detta ökade hans ångest. Ty varför skulle svalan håna honom! Dock, huru orimligt hon talat, kunde han icke låta bli att tänka därpå, synnerligen då han hade det som värst.

Så kom en sädesärla. Hon hade icke så bråttom. Huru vänligt nickade hon med både huvud och stjärt. Men på nytt tänkte han, att det var för att sluka honom. I detsamma kom den allra skönaste fjäril och flög tätt förbi. Arian såg, vilket hårt styng masken kände. Fjäriln var så skön och fri. Han åter krälade i det klibbiga jordslammet, såg ömklig ut och kom nog aldrig med livet därur. Då nickade ärlan ännu vänligare och sade: Mask, mask, om några månader är du sådan. Så flög hon. Hånet var värre än nyss ur svalans mun, så gyttjig som han nu satt i slammet. Dock fullkomligt kunde han icke glömma vad ärlan sagt.

Nu en dag — ja det blev en underlig dag i maskens liv. En kort tid hade han erfarit en förut okänd tyngd och domning i kroppen. Nu, just som han låg i mullen, kände han en besynnerlig stickning i ena sidan och kunde icke låta bli att gräva sig in i jorden. Där somnade han. Nu inneslöts han i300

ett tjockt skal, däri han låg* orörlig men skyddad och förvarad. Huru länge han låg, kunde han icke veta, ty som död var han. På jorden rasade den kalla och snöiga vintern. Men det visste han icke.

Nu inträffade ett nytt under. Solen hade strålat jorden varm, fåglarne sjöngo i luften och blommorna svällde i knopparna. Då en dag—besynnerliga dag! — kände masken en svag stickning i andra sidan, och skalet brast, och ut flög — en i rött och guld glänsande fjäril, mycket skönare än någon av de fjärilar masken sett då han kröp i mullen. Nu var han själv en fjäril. Och o, huru han fröjdades! Hans maskperiod var slut. Svalan och ärlan hade icke ljugit. Nu flög han åstad att själv säga dem det. Sedan flög han fram och åter i solens varma ljus under fåglarnes sånger och sög nektar ur den ena blomkalken efter den andra.

Sådan var maskens ömklighetsperiod, sådan blev hans förvandling.

* * *

Denna bild är fullkomlig verklighet, blott den lilla allegoriska omklädnaden borttages. Därmed har vår fader i himmelen varje år i de tusentals maskarnes liv i mullen avmålat, huru han en gång ämnar göra även med oss. Även oss väntar en stor och underfull förvandling från skröplighet till härlighet, från förnedring till den outsägligaste ära. Även du, Guds barn, kan väl icke nu tro det. Huru skulle du, arma mask, bliva lik en av dessa saliga i himmelen, om vilka du läser, än mindre då själv bliva en av dem! Huru skulle du kunna vara med Abraham, Isak och Jakob, nej med fadren och hans son i evig glädje! Synnerligen vissa tider, då ditt liv ter sig ömkligare än annars, låter sådant nästan som hån eller gyckel. Nej, du förgås, du når aldrig det goda landet.301

Så ser du det nu. Så ser du det själv. Så se även andra det. Och det är i viss mån rätt, att du ser det så. Ty du är eländigast bland alla människor, om ingen förvandling stundar. Så länge därför den förvandlingen ännu icke inträtt, må du gärna kvida och klaga. Det första tidsskiftet är icke det andra och skall icke heller kunna tagas för det andra. Men det andra kommer, och i hoppet därom äro vi icke eländigast av alla människor. Gå då med din evighetshunger, vilken icke kan stillas här. Såsom Jesus säger: Den som äter av mig, han hungrar desto mer. Du slipper gå härnere för evigt. Det stundar en härlig förvandling. De skola regera ifrån evighet till evighet Jesus Kristus skall blott vara den förstfödde bland många bröder. Likt fjäriln närde sig av blommornas ljuva nektar, så skola vi sitta till bords med Abraham, Isak och Jakob i himmelriket. Med vår nya himmelska varelse och i uppståndelsens skinande skrud skola vi ila från salighet till salighet, från fullkomlighet till fullkomlighet. Vi skola skåda Gud och evigt förnöjas av hans fröjdeväckande fullkomligheter. Vi skola höra lovet höjas till Gud och lammet och själva instämma däri utan att tröttna. Då skola vi äntligen vara allt vad vi längtat, suckat och trånat efter att vara. Varje känsla av synd och orenhet är då för evigt borta. Ingen fruktan blandar sig heller i vår salighet, att synden eller något ont skall komma åter. Och då fjäriln njöt av sitt nya liv blott en eller några dagar,

så skola vi njuta vår glädje och salighet evigt och i städse stegrad grad. För varje nytt ögonblick i himmelen, och det efter millioners millioner år, skola vi känna oss, som hade vi då först begynt leva det himmelska livet. Det är evigt ungt, evigt friskt, evigt uppfyllt med ny salighet. 302

100

De" bägge våningarne

eller

Vi vandra nu i tron och icke i åskådningen.

På en av vårt lands större egendomar bor ägaren i en slottsartad, i skönaste stil uppförd och till sitt inre rikt smyckad byggnad. Slottet består av en praktvåning med smärre boningsrum däröver samt av en jordvåning under praktvåningen, innehållande enligt gammal sed kök, brygghus, vedbod, tvättstuga och flera källare samt en iskällare. När man ser den oerhörda glans, i vilken allt strålar uppe i praktvåningen, kan man omöjligen föreställa sig. en så kall och eländig jordvåning i samma hus. Ar man åter nere i jordvåningen är det ännu o möjli gare att ens ana glansen uppe i praktvåningen.

Nu fanns det för några år sedan några ringare, till det grövsta arbetet hållna tjänare, vilka flera år stått i tjänst hos ägaren och bott i jordvåningen men ännu aldrig tillåtits stiga trappan uppför för att se praktvåningen. De hörde nog talas om praktvåningen däruppe av sina medtjänare, men sett den hade de aldrig. De gingo vid sina sysslor i jordvåningen, än i köket, än i vedboden, än i den kalla tvättstugan, än i de mörka källarne och än i iskäl-laren, till dess de, den ene efter den andre, buros till sin sista bostad, till kyrkogården. Detta var deras lott. Praktvåningen i det hus, till vilket de

dock hörde och i vilket de bodde, sågo de aldrig.

* *

Sådan som dessa tjänares ställning var lekamligen i liknelsen, är de troendes ställning andligen. Även vi, I Guds barn, höra till ett stort och präktigt hus. Guds tempel och boning, och det icke303

såsom tjänare utan såsom barn och arvingar. Men även detta hus har en mörk, fuktig jordvåning, bestämd för vår "maskperiod" på jorden, för detta korta nu, vilket vår himmelske herre och konung bestämt till fostringstid åt oss. Här gå vi nu, en här och en där, somliga, att så tala, i den kalla tvättstugan, tvående av oss synderna och orenheten i Jesu blod; somliga i djupt mörker i de dystra källarevalven, suckande över Herrens fördöljande och underliga förande; somliga i iskällaren, nästan stelnade av vår egen naturs köld och vanmakt. Detta är det stycket av vår väg, som måste tillryggaläg-gas i tron och icke i åskådningen.

Vi höra ju mycket om våningen däruppe. En-födde .sonen kom därifrån och vi sågo hans härlighet. Änglar hava tid efter annan stigit utför trappan och nästan förskräckt oss med sin glans. Själva dörren vid trappans övre ände har ock vid ett och annat tillfälle öppnats och det så vitt, att vi skymtat något outsägligt där inifrån, såsom vid Elias himmelsfärd, Jesu dop och förklaring, Stefani hemgång och Sauli omvändelse. Ja en av vårt kött och blod, Paulus, kom direkt där uppifrån och hade sett och hört outsägliga ting. Visserligen detta. Dock gå vi själva här ännu och hava icke fått beträda trappan annat än i längtan och hoppet. Vi bida ännu. Dock tålen eder, dyre bröder och systrar. Även vår tur kommer. Även vi skola skåda denna härlighet. Undervåningens mörker bytes även för oss i den övres klarhet och ljus. Även vi själva skola då vara omklädda, passande för glansen däruppe. De rättfärdiga skola skina som solen i deras faders rike. Ja skina! Tack, dyre frälsare, för det löftet!

Detta är nu icke blott en dröm utan en stor gudomlig verklighet. Det kommer detta andra så väl som det första. Härlighetslivet i himmelen omtalas i bibeln lika visst som skugglivet på jorden.304

Det senare känna vi av erfarenheten, det förra veta vi av hans ord som icke kan ljuga. Det ena är verkligt, det andra är ock verkligt. Det kommer, även detta andra. Till dess håll oss vakande, o Jesus, att lampan icke slocknar och vi bliva utestängda från bröllopssalen!

98

Avigsidan och rätsidan

eller

"Vårt liv är fördolt med Kristus i Gud".

Vilken motsägelse! Handlanden ville sälja så många tyger som möjligt, och dock lät han dem ligga på disken i marknadsståndet med den fula, knutiga avigsidan ut. Huru mycket mer skulle icke rätsidan hava dragit köpare hit!

Dock han visste vad han gjorde. Rätsidan, som hos några tyger hade den skönaste glans, skulle genast hava förlorat denna, om hon utsatts för det ovarsamma vidrörandet samt dammet och stötarne. Vad som tycktes vara till skada var alltså till gagn.

Vid ett tillfälle måste han dock, trots detta, framvisa rätsidan, nämligen så ofta köp skulle avslutas. Här var t. ex. ett stycke, som knappt skulle hava betingat 50 öre för alnen, sådant det nu såg ut, men för vilket man gav ända till 10 kr., då rätsidan framvisades.

* * *

Huru ytterst oansenlig är icke denna bild, och dock åskådliggöres genom densamma en viktig himmelrikets lönlighet. Om vilken aposteln säger så:

Edert liv är fördolt med Kristus i Gud, men när Kristus, 304

Det senare känna vi av erfarenheten, det förra veta vi av hans ord som icke kan ljuga. Det ena är verkligt, det andra är ock verkligt. Det kommer, även detta andra. Till dess håll oss vakande, o Jesus, att lampan icke slocknar och vi bliva utestängda från bröllopssalen!

98

Avigsidan och rätsidan

eller

"Vårt liv är fördolt med Kristus i Gud".

Vilken motsägelse! Handlanden ville sälja så många tyger som möjligt, och dock lät han dem ligga på disken i marknadsståndet med den fula, knutiga avigsidan ut. Huru mycket mer skulle icke rätsidan hava dragit köpare hit!

Dock han visste vad han gjorde. Rätsidan, som hos några tyger hade den skönaste glans, skulle genast hava förlorat denna, om hon utsatts för det ovarsamma vidrörandet samt dammet och stötarne. Vad som tycktes vara till skada var alltså till gagn.

Vid ett tillfälle måste han dock, trots detta, framvisa rätsidan, nämligen så ofta köp skulle avslutas. Här var t. ex. ett stycke, som knappt skulle hava betingat 50 öre för alnen, sådant det nu såg ut, men för vilket man gav ända till 10 kr., då rätsidan framvisades.

* * *

Huru ytterst oansenlig är icke denna bild, och dock åskådliggöres genom densamma en viktig himmelrikets lönlighet. Om vilken aposteln säger så:

Edert liv är fördolt med Kristus i Gud, men när Kristus,305

vårt liv, uppenbaras, då skolen ock I uppenbaras med honom i härlighet

Även vårt liv har sin avigsida och sin rätsida. Avigsidan är mycket skröplig, mörk och frånstötande, rätsidan åter är outsägligt skön och härlig. Det mest bekymrande är, att i detta tidsskiftet nästan endast avigsidan med sin

skröplighet är vänd utåt och synlig, icke rätsidan med sin härlighet. Det glänser väl till en och annan gång, när "köp" skall avslutas. Vi minnas det så väl från den tid, "barnaglädjens tid", då vi köptes för livet åt Gud och lammet. Men sedan blev det nästan endast den mörka och skröpliga avigsidan med sin vanmakt och klagan över vidlådande synd jämte fruktan för avfall och sist döden. Visst må sådant kallas fördolt!

Huru plågar icke detta ett Guds barn! Vara Guds barn och dock andligt fattig, vara Kristi brud och dock så ringa! Därför blir ditt liv dig ofta en stor gåta, alldeles som det var för de heliga apost-larne, Paulus i främsta rummet. Mig tyckes, säger han, att Gud har framställt oss apostlar såsom de allra ringaste, såsom till döden dömda, ty vi hava blivit ett skådespel för världen, både för änglar och människor. Vi hava blivit såsom världens avskum och allas avskräde intill denna dag. Blir du en mindre nogräknad kristen, så slipper du nog att se ut så i dina och andras ögon. Men får du en riktigt noggrann ande med ett heligt leverne, i följd varav du straffar allt ont inom och utom dig, si, då är "gåtan" genast där. En gåta blir du för dig själv. Ty du blir aldrig vad du ville bliva och vad du efter ordet tycker dig böra bliva och har löfte om att kunna bliva. Du får nu begynna den svårförstådda läxan: ju heligare ande, desto bittrare känning av synden. Märk: icke desto mera synd, utan desto bittrare känning av den synd, som ännu finnnes i dina lemmar. Man kan bliva allt mera kvitt synden och dock få allt bittrare känning av synden. Detta kommer sig därav, att själens öga306

så skarpes lör allt vad synd heter, att den minsta synd nu förekommer större och farligare än de största missgärningar förut.

Sammanlägger du nu detta, så har du en bild, ehuru matt, av detta tidsskiftet, av "lidandesperioden", av livets avigsida. Det breder sig ett enda stort fördolt över hela denna avdelning av livet.

Men fröjda dig, om du tillhör din frälsare. Ditt liv har ock en annan sida, rätsidan, nu dold och gömd, dock i sin tid uppenbar. Kristus, vårt liv, skall uppenbaras, och då varda vi uppenbarade med honom i härligheten. Vi skola då som "himmels-borgare och Guds utvalda" få träda in i vår faders och vårt eviga hem. Detta, så visst Gud icke kan ljuga.

Härligheten därinne måste vara outsäglig. Redan nu, under töckenlivets tjocka mörker, har det gång efter annan glimmat fram och hitned något av den härligheten. De brusto, de tjocka molnen, som ännu dölja fadershemmet för oss, och det glänste något outsägligt härligt där inneifrån. Så, när Elias togs ditupp. Det syntes aen brinnande vagn med brinnande hästar". Så, när änglaskaran vid Jesu födelse syntes för herdarne vid Betlehem. "Herrens härlighet kringsken dem och de blevo storligen förfärade". Så på förklaringsberget. "Kristi ansikte sken såsom solen och hans kläder vordo vita såsom ljuset". Så vid änglauppenbarelsen i Kristi grav. "Ängeln syntes såsom en ljungeld och hans kläder voro vita såsom snö". Så vid andens utgjutande på pingstdagen. "Dem syntes tungor såsom av eld, vilka fördelade sig och satte sig på var och en av dem". Så vid Sauli omvändelse. "När han nalkades Damaskus, kringstrålade honom plötsligen ett sken från himmelen". Så vid blodsvittnet Stefani stenande. De tjocka molnen brusto då riktigt i sär och vårt eviga hem strålade i all sin härlighet inför hans ögon. "Han såg upp mot himmelen och fick se Guds här-307

Iighet och Jesus, stående på Guds högra sida". Den synen var så outsägligt härlig, att han sedan med fröjd gick även den bittra martyrdöden till mötes.

Av de skymtar, som uppfångades vid dessa tillfällen, se vi, att en härlighet gives samt att denna härlighet är över varje vårt begrepp stor och härlig. Ja, Gud ske pris, det är så.

Och nu, I bröder och systrar, synnerligen I som liden för Kristus och arbeten för hans dags tillkom-melse, ären I icke väl till freds, ja saligt nöjda med en sådan fördelning av livet i hans efterföljd? Korset först och kronan sedan! Väl lida här men hug-svalas där! Och vet, att denna härlighet kommer. Hörde i vår bild rätsidan till samma tygstycke som avigsidan, så hör ock härlighetsperioden lika väl till vårt liv, om vi äro Kristi lemmar, som förnedringsperioden hörde dit. Det kommer, det kommer därför allt detta. Kristus skall uppenbaras och vi skola uppenbaras med honom i härlighet.

eller

Kristi försäkran att fora dem till evigt liv som givits av fadren åt honom*

En väska med juveler hade anförtrotts åt postverket för att befordras mot ett ofantligt försäkringsbelopp. Då postverket var pliktigt att utbetala detta, om juvelerna förkommo, så fördes väskan på järnvägen med alla möjliga försiktighetsmått och under strängaste bevakning.

Framkommen till bestämmelseorten dröjde det av vissa omständigheter flera dygn, innan juvelerna avhämtades. Men i förvaringsrummet å stationen 307

Iighet och Jesus, stående på Guds högra sida". Den synen var så outsägligt härlig, att han sedan med fröjd gick även den bittra martyrdöden till mötes.

Av de skymtar, som uppfångades vid dessa tillfällen, se vi, att en härlighet gives samt att denna härlighet är över varje vårt begrepp stor och härlig. Ja, Gud ske pris, det är så.

Och nu, I bröder och systrar, synnerligen I som liden för Kristus och arbeten för hans dags tillkom-melse, ären I icke väl till freds, ja saligt nöjda med en sådan fördelning av livet i hans efterföljd? Korset först och kronan sedan! Väl lida här men hug-svalas där! Och vet, att denna härlighet kommer. Hörde i vår bild rätsidan till samma tygstycke som avigsidan, så hör ock härlighetsperioden lika väl till vårt liv, om vi äro Kristi lemmar, som förnedringsperioden hörde dit. Det kommer, det kommer därför allt detta. Kristus skall uppenbaras och vi skola uppenbaras med honom i härlighet.

99

eller

Kristi försäkran att fora dem till evigt liv som givits av fadren åt honom*

En väska med juveler hade anförtrotts åt postverket för att befordras mot ett ofantligt försäkringsbelopp. Då postverket var pliktigt att utbetala detta, om juvelerna förkommo, så fördes väskan på järnvägen med alla möjliga försiktighetsmått och under strängaste bevakning.

Framkommen till bestämmelseorten dröjde det av vissa omständigheter flera dygn, innan juvelerna avhämtades. Men i förvaringsrummet å stationen308

bevakades de med samma omsorg och under lika sträng bevakning som under färden. Ty postverket var icke kvitt sitt uppdrag och sin förpliktelse förr än juvelerna voro utlämnade till mottagaren och av honom kvitterade.

* * *

Huru ringa är icke denna bild. Dock åskådliggör han en alltför litet beaktad sanning ur Jesu mun, nämligen om bevarandet ända till den yttersta dagen av alla dem som fadern givit åt honom. Hans egna ord äro: Detta är dens vilja som har sänt mig, att jag icke skall förlora något av allt det han har givit mig, utan att jag skall uppväcka det på den yttersta dagen. Och åter: Detta är dens vilja som har sänt mig, att var och en, som ser (egentligen betraktar) sonen och tror på honom, skall hava evigt liv och att jag skall uppväcka honom på den yttersta dagen.

Vilka ljuvliga ord, och vilken kraftig tröst mot fruktan för döden! Hade en blott människa uttalat de orden, hade de säkert lytt så: Jag skall icke förlora något av det han har givit mig, utan jag skall bevara det till dess grav. Vi tänka och tala nämligen så, som om det vore slut med graven. Men Jesus, som noga känner det, säger, att vi äro till och behöva bevaras, även sedan kroppen nedlagts i graven, och att vi skola väckas ur det liv vi då hava till ett evigt liv. Och hans löfte att bevara oss efter vår lekamliga död och sist uppväcka oss är lika fast som något av de löften han givit rörande vårt lekamliga eller andliga liv, medan vi äro på jorden, alldeles som juvelerna i vår bild vårdades med samma omsorg, då de förvarades på stationen som då de fördes fram på vägen. Detta var den tröst som fyllde martyrernas hjärtan med hopp vid åsynen av det grymma dödssättet. Det är ock det enda som kan giva QSS utsikter ock hopp vid tanken på vår död.309

Då lägger jag mig med fröjd i min grift, Ty Kristus har satt uppå graven den skrift: Jag lever, I skolen ock leva.

Det må nämligen aldrig förgätas, att Kristi seger i sin död och uppståndelse gällde avgrundens osynliga makter lika mycket som de makter, som rasade mot honom på jorden, eller rättare* att de makter, som rasade mot honom på jorden, voro blott en avdelning av avgrundens osynliga andemakter. Därför talade han lika tydligt om, att han skulle besegra satan som att han skulle vinna över dennes hantlangare på jorden. Därför nedsteg han ock till dödsriket, vilken lära är lika viss som någon annan lära som vi bekänna. Dödens furstfe kan därför icke göra oss till intet mellan den lekamliga döden och uppståndelsen eller hindra oss att en gång uppstå. All makt vilar nu i Kristi händer, i himmelen och på jorden och i underjorden. Därför kan han bevara dem han vill bevara. Och han vill bevara alla dem som fadern givit honom, emedan fadern vill det och faderns och sonens vilja är^ ett.

Så tro då på Jesus i livet och i döden. Även i döden skall han icke övergiva dig. Då döden är det svåraste och bittraste vi hava att genomgå, så skall han då hjälpa oss så mycket trofastare och innerligare. Jag giver, säger han, mina får evinnerligt liv, och ingen skall rycka dem ur min hand. Ingen, nej ingen! Lita därpå, ty det är så. 310

100

Den spräckta klockan

eller

En hel förvandling.

I tornet till S. sockenkyrka fanns en så utmärkt ringklocka, att hon av många påstods vara gjuten för någon domkyrkas räkning, och många från grann-socknarne kommo blott för att höra hennes ljud. Men så hände sig en söndagsmorgon, att en liten isstrimma hade bildat sig i kläppslaget och vid första slagen reinnade hon nästan uppifrån och ned, så ätt de som nu hörde henne nästan höllo för öronen, ty så ömkligt lät det. Nu rådslogs länge och mycket om bot för klockan, och slutligen åtog sig en sakkunnig man att nedtaga henne, borra upp sprickan och genom ingjutning av ny metall bota henne. Arbetet var svårt, ty klockan var väldigt stor, och mycket stark eld måste nyttjas, så att hon kom alldeles i glödning.

Efter verkställt arbete lyftes hon upp till sin förra plats, och var och en lyssnade för att spörja utgången. Litet bättre ljöd det, och en kort tid kunde hon användas. Men klockan var dock förlorad.

Nu dömdes det, att hon aldrig mer kunde botas utan endast omgjutas. Men enär socknen var fattig kunde detta icke ske snart. Och nu hängde den förr prisade klockan, där blott som ett oting, som alltid var i vägen. Arg och smuts åsamkade henne ännu mer förakt. Oftare nämndes hon icke, än då man beklagade henne.

Så gingo många år, tills man såg sig mäktig att bekosta omgjutningen. Nu nedtogs hon och fördes till huvudstaden, utan all aktsamhet. Där slogs hon i bitar och kom slutligen i gjutarens eld. Snart stod där en ny klocka, som i glans och prakt alldeles fördunklade den förra. Hon fördes nu hem,311

ytterst varsamt, lyftes upp, och alla lyssnade med spänd väntan på första slaget. Detta ljöd, och alla förklarade med en mun, att något så underbart vackert hade de aldrig hört. Detsamma säga de ännu,

och utmärkt är hon ock.

* *

Kanske har någon redan anat, vilken erfarenhet i vårt andliga liv denna bild åskådliggör. Dock anar man det icke gärna förr, än man genomgått den bittra erfarenheten.

Ett Guds barn har sin saliga tid, då det både beundras och själv beundrar, om icke sig själv, så dock den nåd, som ter sig uti en. Man är salig i Jesu kärlek och kan sjunga därom, så att även andra fröjdas.

Men så komma andra tider. Det andliga livet liksom brister sönder, stundom av en medveten anledning men stundom utan en sådan. Själv blyges man över sin skröplighet, och även andra vända sig gärna bort, emedan de

icke mera se eller höra något märkvärdigt, tvärtom kanske endast suckan och klagan. Man söker nu hjälp hos Gud och människor. Barn hos Gud vill man vara men kan svårligen tro att det går an. Man beder, man läser, man tänker, men icke vill det förra känslolivet vända åter. Och detta tror man ännu vara det enda rätta andliga livet. Nu händer ock, att man skjutes undan för friskare nådebarn och drager sig även själv undan, såsom Moses i öknen, Elias vid bäcken Kerit och i Sarpat m. fl. Nu vaknar ock det egna hjärtats art till mera liv och styrka, vartill ofta kommer en mängd yttre lidanden, kanske störtskurar av sådana.

Man fäller nu slutligen den domen över sig, att hjälp icke kan vinnas förr än genom en salig död och en fullkomlig omskapelse till kropp och själ i de dödas uppståndelse. Och efter denna dag börjar man längta ju längre desto innerligare. Ty det var-312

der en tungt att, liksom klockan fick hänga kvar blott på sockenbornas nåd, numera räkna blott Jesu tålamod och outsägliga långmodighet för sin frälsning. Nu händer väl ock att då och då, i stället för den förra sången, suckar sådana som dessa smyga sig över läpparne: "Ack, herre Jesus, kommer du icke snart? Ack Jesus, tag mig snart hem till dig". O. s. v. Det må dock märkas, att denna oduglighets- och intenhetskänsla är i synnerhet själens egna tankar. Ty andra kunna hålla en sådan för den varmaste kristen. Och egentligen är det blott genom dessa "Herrens elända" som storverken utföras i Kristi rike. Sången om Jesus blir ock renast, om än icke högljuddast ur sådanas munnar.

Emellertid kommer nu herren Jesus och hämtar hem sitt trötta barn och förvandlar det genom dödens och uppståndelsens reningseld till en ny skapelse, vilken är outsägligt skönare och renare än den förra. Nu flyttas det förvandlade barnet upp i högre koren, för att där sjunga lammets lov i evighet, skönare och rikare än det här någonsin var möjligt. Denna sång skall i evighet beundras av änglar och saliga, , och själen själv inse, varför det på jorden blott blev styckeverk och den stora förvandlingen först kunde bringa allt till önskad full-komning.

David JDivinffStane, Afrikas apostel. Efter engelska källor av G. A. Gustafsson. Häft. 1: 75, kart. 2: 25, klotb. 2: 75.

Mäktigare kan ingen predika än med liv och gärning. I all synnerhet rekommenderas skildringen över Livingstone, Afrikas apostel, en mitt i det 19:de seklet inryckt Paulusfigur av självuppoffrande Kristustro.

Professor Pontus Wikner.

__ t _V&wtdsfkistowien från äldsta tid till våra dagar, skildrad för folket av d:r Henning Wendell. Med förord av professor Herman Lundström. Rikt illustrerad. Inbunden i tvenne band är priset: i klotband med guldtryck kr. 10: 50.

Detta svenska värdefulla originalarbete har av framstående omdömesgilla personer och pressen erhållit de amplaste lovord. Blott några korta utdrag:

Detta arbete är värt den allra största uppmärksamhet, avsett som det är att göra det betydelsefulla bildningsmedel, som i världshistorien inneslutes, tillgängligt för den stora allmänheten — (Sundsvalls-Po sten).

— — — På grund av det billiga priset har nu varje kunskapstörstande ett ypperligt tillfälle att komma i besittning av en verklig bokskatt, som kan bliva läsaren ej endast ett nöje utan till nytta för livet. (Norrlands-Bladet). — Detta är ett bra arbete, ty det är genomträngt och uppburet av en ädel anda och är opartiskt. (Sanningsvittnet). — D:r Wendells världshistoria visar sig allt fortfarande synnerligt värdefull såsom på en gång gedigen och populärt avfattad, så att den aldrig verkar tråkig. Arbetet är med ett ord en verklig folkbok. (Skaraborgs läns Tidning). — Detta nya världshistoriska arbete synes bliva epokgörande inom den svenska historiska litteraturen — — — är verkligen ett rekord i prisbillighet, som bör kunna bana väg till många tusen svenska hem åt det i alla avseenden förtjänstfulla arbetet. (Westmanlands Allehanda). — Det billiga priset bör förskaffa denna goda folkbok tillträde till skolbibliotek och enskilda boksamlingar. (Reformatorn). — — — Boken är klar, överskådlig, intresseväckande. Illustrationerna äro både många och utmärkta. Författarens känsla för det personliga, det religiösa och sedliga i historien är värd allt erkännande. — Vi måste anse detta arbete synnerligen lämpligt för våra församlingsbibliotek såsom ock för hemmen. Det bör ha en plats vid våra högre folkskolor och folkhögskolor. Och såsom läsebok vid våra elementarskolor har det helt säkert en uppgift att fylla. (J. V. A. i Ny Tidning för Kyrka och Skola). — — — Icke minst ungdomsvänner måste hälsa detta arbetes framträdande med den allra största tillfredsställelse. — — — förenar med en aldrig svikande objektivitet en enkelhet och reda jämte intresseväckande livfullhet i framställningen, som gör att man aldrig tröttnar på att följa författaren, då han låter seklerna passera revy för våra blickar. (Sollefteå-Bladet).

— — — Det lämpar sig därför särskilt att vara ett populärt vetenskapligt verk och det icke minst på grund av sakrikt innehåll och tilltalande framställningssätt. Tager man därtill i betraktande, att författaren kunnat tillgodogöra sig resultaten av nyare forskningar och rön på historiens område samt att arbetet är hållet i en sund och nykter anda, kan man ej annat än med nöje rekommendera denna världshistoria till var och en, som sätter värde på god och bildande läsning. (A. Olofsson i Sanningsvittnet),

Vida. VibnldLem, dess länder och folk. Kortfattade skildringar av Ragnar Lundborg. Förord av Statsgeolog-en, Fil. D:r Fredr. Svenonias. Med talrika illustrationer. Pris: klotband 6 kronor.

På ett sällsynt populärt och lättläst sätt skildrar förf. intressant och medryckande vår jords alla länder och folk, redogör för naturbeskaffenheten, de större städerna, folkens religion, seder och bruk, förvärvskällor m. m. I korthet redogöres även för de olika statsskicken och deras utveckling. Några belysande statistiska tabeller samt register över samtliga i boken behandlade länder och orter m. m. komma att avsluta verket.

Boken är en folkbok, till nytta och glädje icke blott för ungdomen utan även för dem, som kommit till mogen ålder. Den allmän-nyttiga, fängslande framställningen, den stora mängd av mästerliga illustrationer, belysande bokens innehåll, den prydliga utstyrseln, arbetets prisbillighet — allt talar för att det förtjänar få inkomma i varje hem och läsas av lärd och olärd. Norra Skåne.

— — — Framställningen är flytande och innehållet vittnar om omfattande kunskap. Sv. Sändebudet.

— — — Den intressanta och prisbilliga boken är synnerligen lämplig för menige man. Blå Bandet.

/ umgdomsåLW» Korta originalbetraktelser över skilda ämnen och texter för varje dag i året av 366 olika svenska författare, med 25 bibliska helsidesillustrationer och författarnes porträtt, utgivna under redaktion av A. Ohldén och A. Thomander. Inb. i klotb. kr. 8: 50.

---Tydligt är därför, att vi hälsa detta arbetes framträdande med verklig hjärteglädje. Det betydelsefulla verket inledes med en betraktelse av ärkebiskopen, och för övrigt mötas vi i första häftena av namn, sådana som prins Oscar Bernadotte, V. Rudin, Ad. Kolmodin, Fr. Hammarsten, P. Waldenström, Carl Boberg, David Ny vall, Hj, Selldén, Ch. D. Tottie, J. Källander, Ax. Lutteman, Johannes Lindgren, Wilh. Sjöholm, E. Melander, Karl Palmberg, Karl Fries, O. Bergquist, J. Norberg, K. Leijonhufvud och Aug. Bohman m. fl. 2 -i Det är att hoppas, att det synnerligen gedigna arbetet skall erhålla en vidsträckt spridning. E. Kj—n i Köpings-Posten.

Den ledande idé, som genomgår detta mycket intressanta och väckande arbete, där märkesmännen för den kristliga förkunnelsen inom såväl stats- som frikyrkan mötts i enigt utsående av livsfrön i unga sinnen, är "ungdomen för Kristus". I form av korta betraktelser för varje dag i året äro sammanförda tänkeord av 366 olika svenska författare. Önskligt vore att varje ungdomsvän bidroge till spridning av detta gedigna verk från det välkända förlaget. Sv. Kommunaltidning.jDjUSStwålaw*. Berättelser och sentenser, samlade av Teofilus. Inb. i tvenne klotb. kr. 7: 50.

Dalabladet: Detta arbete innehåller omkring- 2,000 väl valda berättelser och 5 å 6,000 kristligt-etiska sentenser, ordspråk och uttalanden av forntida och nutida vise. Under 228 rubriker illustrera dessa berättelser på ett förträffligt sätt de allmänna bibliska huvudbegreppen. För präster och predikanter, för lärare i barndoms- och söndagsskolor, för ledare av bibelkurser och ungdomsklasser, för evangelister och husbesökare blir boken av mycket stort värde.

Hewdepsalmen av F. B. Meyer. Häft. 90 öre, kart. 1: 25.

/ Mästanens sällskap* Predikningar av Gipsy Smith. Häft. 1:25, kart. 1:65.

Hfäwtats hemlighet. Korta tal av /. /. Jansen, f. d. kyrkoherde i Röken, Norge. Häft. 75 öre, kart. 1 kr.

Bibelstudium i M-postlagävningavna och Pauli bw*ev. För dagligt självstudium och bibelkretsar. Av filosofie doktor Karl Fries. Häft. 1:75, kart. 2:25, klotb. 2:75.

"Pvahtish filosofi. Ungdomstal av David Ny vall, professor. Häft. 1:50, kart. 2 kr.

Ett utomordentligt och präktigt arbete. Det är icke en s. k. "rolig" bok, som man slukar och ögnar igenom i en hast, utan en bok, som man bör läsa långsamt, med eftertanke begrunda dess djupsinniga innehåll — — —. D:r Hj. Selldén i Sanningsv.

Söhen Guds wihe. Ungdomstal av Dm NyvalL Häft. 1 kr., kart. 1:35.

"Vägen till Gud. Ord till vägledning och undervisning av D. L. Moody. Häft. 50 öre, kart 75 öre.

Sådd. och shöwd. Av D. L. Moody. 40 öre«

Hur»u Böwa vi Bedja.? Av D:r R. A. Torrey. Pris: 50 öre.

Bönen föwändwaw» förhållanden. Av S. D. Gordon.

Övers, av Elg. Pris 50 öre.

"Div i OW*det. Av Philip Mauro. Pris 50 öre.

EivetS Väg. En bok för konfirmander. Häft. 75 öre, kart» 1 kr., klotb. 1:35.:

J Barndomstid. Korta dagsbetraktelser, ordnade efter kyrkoåret. Av H. Andrce. Förord av biskop J. A. Eklund. Med 25 helsidesillustrationer. Pris klotb. kr. 3: 25.

Det allra bästa åt våra barn. "I Barndomstid" är en värdefull bok, en verklig- pärla bland barnböcker. Det gedigna, sköna innehållet är framställt efter barnens ståndpunkt, enkelt, klart, intresseväckande. Texten belyses ofta av korta berättelser, varigenom framställningen blir levande och medryckande. "I Barndomstid" borde brukas vid husandakten i alla svenska hem, där barn finnas. Den har en stor mission. Därför läs, rekommendera och sprid den.

_ 4 _^Dyr»hÖpt tycka* Svensk originalberättelse av Betty. Andra upplag-an. Haft. 2 kr., kart. 2: 50, klotb. 3 kr.

— — Bettys utmärkta bok skulle höjas till skyarna — —. Ett fint psykologiskt drag- är

--Och ännu mera psykologiskt fint är--.

Boken förtjänar att läsas och behjärtas i de vidaste kretsar. — — söka att sprida ett så i allo förträffligt arbete, som är en heder för vår inhemska litteratur.

D:r Hj. Selldén i Sv. Morgonbladet.

En älsklig och läsvärd berättelse — — djupa och viktiga lärdomar.

Svenska Posten.

Elnas skatt. Originalberättelse av Betty. 2:dra uppl. Häft. 1:50, kart. 2 kr., klotb. 2: 50.

— — — Bettys berättelser äro ock i bästa mening gripande och hon besitter en ledig förmåga att hålla läsarens intresse. Man läser gärna hennes böcker om igen.

Sv. Morgonbladet. Bettys namn borgar för, att innehållet är sunt och gott, framställningen ytterst ledig, intressant och medryckande och boken rik på goda och nyttiga lärdomar. — — — Någon bättre och intressantare kristlig berättelselektyr C„„ än Bettys står ej gärna att få. På svenska

språket finnes knappast någon bättre. Nerikes- Tidningen.

Guld.gwuva.TL m. fl. svenska originalberättelser av Betty. Tillägnad de unga. 2:dra uppl. Häft. 1: 75, kart. 2: 25, klotb. 3 kr.

Ungdomsvännen: En guldgruva för de unga kan med skäl denna Bettys nya bok kallas. Den, som fördjupar sig i läsningen av dess innehåll, skall snart finna sig med både tanke och känsla på vandring i en rik guldgruva, där schakt efter schakt med renaste guld av oförgängligt värde öppnar sig för läsarens blick. Över innehållet utbreder sig ett skimmer av den kristliga kärlekens och sanningens ljus, och det hela har en djup underström av kristligt allvar. Vi lyckönska ungdomen till en angenäm bekantskap med huvudpersonerna i denna berättelse.Han han hjälpa. Berättelser ur livet, samlade av E. Modersohn. Bemyndigad översättning av E. Willén. Med förord av d:r Karl Fries. Andra upplagan. Häft 1:50, kart. 2 kr.

Denna bok innehåller en mängd vittnesbörd av skilda personer och från skilda delar av världen. Det är en bok, som borde finnas i varje hem för att i mörka stunder uppfriska sinnet och stärka tron på en hjälpare, som i alla lägen, huru svåra de än må synas, både kan och vill hjälpa alla dem, som i tro och förtröstan vända sig till honom. — — — Hav boken liggande på ditt bord och begagna den som en uppslagsbok vid olika tillfällen. Den är värd sitt pris. Jönköpings-Posten. — — — en märklig bok — — —. Förbandstidningen.

SHIBiilll

it {/..>} Jim

Smed."Johan* Svensk originalberättelse av Leonard Strömberg. Häft. 1:75, Kart. 2: 25.

En spännande och intressant berättelse på bortåt 300 sidor. Författarens namn är ganska välkänt. Som folklivsskildrare gör han sig utmärkt. Hans berättelser verka verklighetstrogna och han har alltid en god moral att peka på. Denna berättelse är helt säkert en av de förnämsta och följaktligen är boken värd att göra bekantskap med.

Blå Bandet. Denna bok är i likhet med övriga arbeten av Leonard Strömberg lättläst och medryckande. — — — Bokens tendens är synnerligen god. Vi anbefalla den särskilt till de unga. Den väcker lust och håg för ett liv i renhet och sanning, den framhåller arbetets rätta värde och sätter upp varningstavlor vid de slippriga stigarna i vägskälen i livet.

Jonköpings-Posten.

"H&wnlapvinsen. Samlade berättelser ur framlidne bonden Jon Svenssons i Norrala liv. Upptecknade av S. H. och E. G. W. Åttonde upplagan. Pris: 60 öre.

Denna bok ar en av dem, som aldrig bli för gamla. Ehuru den utgått i sju upplagor läses den ännu med samma intresse, som när den först utkom. De sanna berättelser den innehåller ur "Himlaprinsens" skiftesrika levnad äro underbara — — —. Boken rekommenderas på det varmaste åt både ung och gammal.

Adolf Thomander i Sanningsvittnet.

Näwmawe idealet* En bok för

unga flickor och deras föräldrar, av fru Adolf Hoffmann. Auktoriserad översättning, från originalets andra upplaga av A—i—e. Häft. 1: 75, kart. 2: 25, klotb. 2: 75.

Detta är en särdeles god och lärorik bok, i synnerhet avsedd för unga flickor. — — — är översatt till flera språk och, som den förtjänar, varmt rekommenderad. Bättre gåva kan en moder ej gärna giva sin dotter. Må den hitta vägen till många hem. G. Edv. Alfvegren i Sanningsvittnet.

— — — Få böcker, som jag läst, ha givit mig ett så alltigenom gott intryck — — —. Må denna goda bok spridas i tusental bland vårt lands unga flickor — —. Ax. Lybecker i Sv. Morgonbladet.

Den sfiiilptewa.de skänken. Berättelse av Amy le Feuvre. Auktoriserad]övers. av Axel Lybecker. Häft. 1: 50, kart. 2 kr.

En på samma gång intressant och roande som lärorik ungdomsbok, som skildrar huru fyra systrar genom en släktinges intriger föras i fattigdom, men som likväl på denna väg ledas in i förhållanden, som bliva dem alla till välsignelse. Boken har för övrigt en vacker utstyrsel. Ansgarii-Posten.

Cajnota. Berättelse av Hesba Stret-ton. Övers, från engelskan av Anna Lybecker. Häft. 1: 75, kart. 2: 25.

Detta är en sällsynt ren och fin bok, på samma gång djupt kristlig och mycket intressant. Karaktärsteckningarna äro väl genomförda — — —.

A. Thomander i Sv. Morgonbladet.

Carola är en älsklig berättelse om en ung flicka — — —. Det är en frisk, värmande och inspirerande ande, som genomgår hela boken, varför den med glädje rekommenderas såsom en god, lärorik och roande ungdomslektyr.

Frih. Ax. Lybecker i Sanningsvittnet.

ISmfllEN

rf

llÄÄI

• -"AV

MBA RAMW ttt

t |

/ Spanien» Reseskildring- av Ebba Ram-say. Med 32 helsidesillustrationer. Haft. 2: 25, klotb. 3: 25.

Denna smakfullt utstyrda och rikt illustrerade reseskildring- är skriven med mycken talang. Det är med stort intresse man följer författarinnan både på hennes resor till de olika platserna, varunder man oupphörligen

fängslas av tjusande naturbeskrivning-ar, såväl som på hennes ofta förekommande "utflykter" i Spaniens kanske mer än något annat lands romantiska historia. Det är långt ifrån någon vanlig reseskildring detta, och framställningen är så livlig, att man tycker sig själv vara med på de gamla historiska platserna. Det är en värdefull och nyttig bok'!för både gammal och ungr.

Förbunds- Tidningen.

"Fékgetbitaw* Skildringar ur våra småfåglars liv av Parus major. Med förord av lektor E. Adlerz. Häft. 1 kr., kart. 1:50.

Boken bör bli särskilt välkommen i skolan. — — — Fågelbitar lämpa sig även till läsning i familjekretsen och skola där säker-ligen ge mången angenäm stund och månget gott skratt, på samma gång de göra oss förtroligt bekanta med varelser, om vilka vi förut ej visste så noga, lära oss älska och förstå dem samt tillika inse vår stora tacksamhetsskuld för all den nytta de göra, all glädje och trevnad de skänka oss.

Folkskolans Vän. Slutet i en längre, berömmande anmälan i Djurvännernas Tidning lyder: "Konsten är nu att göra barnen bekanta med Fågelbitar. — — — anordna tävlan i detta lovvärda syfte. Såsom premiebok är detta arbete synnerligen lämpligt.

Bitet titt. Av N. P. Odman. 2:dra upplagan. Häft. 2: 50, klotb. 3: 50.

Litet till av N. P. Ödman är en ny stor volym till de många andra, med vilka förf. så ofta glatt sin. samtid och ständigt ökat sin stora vänkrets. Även denna bok blir säkert kärkommen i de tusen hem, där de föregående redan mottagits som kära vänner. Den är lika varm, lika högideal, lika rättfram som någon av sina äldre syskon. Därtill lika from och god och lika fryntligt skämtande — — —.

Sveriges Väl.

Oriel Blombergs Boktr. A.-B., Lindesberg 1912